CHARLES DICKENS

Schițele lui Boz

Editura Univers

clw

Editura Univers

Clasicii

Literaturii universale

Portretul lui Diekens şi ilustraţiile aparţin lui George Cruiksliank

SKETCIIKS BY BOZ by

Charles Diekens The Oxford Illustrated DicUcns

Series Oxford University Press I.ondon

Charles
Diekens

SCHIŢELE LUI BOZ

In româneşte de NICULAI POPESCU

Bucureşti # 1970

Editura Univers

NOTA EDITURII

Publicato pentru prima oară în 1836, doar cu cîteva săptămîni înainte de apariţia celor dintîi fascicole din *Documentele postume ale Clubului Pickwick,* schiţele semnate cu pseudonimul „Boz“, marchează debutul literar al lui Charles Diekens.

Scrise sub forma unor colaborări la diverse periodice literare ale timpului, pe vremea cînd Diekens era reporter parlamentar, schiţele prind instantanee ale vieţii londoneze, cu un pitoresc şi un umor ce prefigurează marile romane de mai tîrziu.

Străzile Londrei — în zori şi la orele tîrzii ale nopţii — teatrele, grădinile de agrement, dughenele de vechituri, închisorile, cîrciumile, muntele de pietate, birjele şi omnibuzele, alcătuiesc fundalul mobil pe care evoluează figurile groteşti ale negustorilor, cămătarilor, chefliilor, oratorilor de cafenea, sau duioasele apariţii ale văduvelor, orfanilor şi ale fetelor sărmane şi pure — care populează întreaga creaţie dickensiană.

Scenele de avîntată ficţiune a scriitorului sînt acidulate de pana corozivă a reporterului, care schiţează cu savuroasă ironie un document caleidoscopic al Londrei din primele decenii de veac 19 .

’ Prima serie de schiţe, întrunind producţia a trei ani, a apărut în două volume în 1836, fiind urmată de o a doua culegere în 1837.

Reeditată în 1839, prima culegere a fost însoţită de patruzeci de ilustraţii ale faimosului caricaturist George Cruikshank (din carc versiunea românească reproduce o bună parte).

Prefaţa autorului, ce precede ediţia noastră, a fost scrisă în anul 1850, pentru „Prima ediţie ieftină" a schiţelor.

Gulgerea de faţă, alcătuită pe baza ediţiei engleze „The Oxford Illustrated Diekens" — 19G6, cuprinde un număr de 37 schiţe, alese din ciclurile i „Parohia noastră", „Scene", „Caractere" şi „Povestiri

PREFAŢA AUTORULUI

Accste „Schiţe<: le-am scris şi tipărit, în întregime, pe vremea tinereţii mele fragede. Au fost strînse şi republicate pe cînd eram încă foarte tînăr şi răspîndite în lume cu toate cusururile lor — şi aVeau berechet.

Ele alcătuiesc primele melc încercări scriitoriceşti, cu excepţia cîtorva tragedii create la vîrsta matură de opt sau zece ani şi reprezentate în ropot de aplauze, la grădiniţe de copii entuziaşti. Îmi dau seama că pe alocuri sînt din cale-afară de crude, de stîngace şi că poartă pecetea grabei şi a lipsei de experienţă — nu încape îndoială — şi anume în partea cuprinsă sub titlul de .,Povestiri", din prezentul volum.

Dar pentru că această culegere nu a fost scrisă acum şi pentru că a fost primită cu îngăduinţă, favorabil, la prima ei apariţie, nu am socotit potrivit să-i aduc alte modificări decît schimbînd ici-colo, cîteva cuvinte şi propoziţii.

PERSONAJE

PAROHIA NOASTRA

DOMNUL BUNG, omul cămătarului, candidat la postul de sacristan. DOMNUL DAWSON, chirurg.
FIXEM *(alias* SMITH), cămătar ; şeful lui Bung.
CĂPITANUL PURDAY, un smucit, ofiţer de marină la pensie,
DOMNUL ROB1NSON, funcţionar.
SIMMONS, sacristanul parohiei.
WILLIAM, un tînăr care întreţine o mamă văduvă.
CELE PATRU MISS WILLIS, patru surori care s-ar părea că nu au o existenţă separată.

SCENE

DOMNUL WILLIAM BARKER, apar, apoi conducător de omnibuz. CĂPITANUL, un bătrin decrepit, ca vai de capul lui.
DANDO, un barcagiu.
DOMNUL GREEN, un aeronaut din Grădina Vauxhall.
DOMNUL HENRY, un cămătar de lingă Drury Lane. ffANE, o Hebe de la „Bellamy".
JEM LAKKINS, un actor amator, în roluri de comedii uşoare. DOMNUL LOGGINS, un actor amator în rolul lui *Macbeth* NICHOLAS, majordom la ,,Bellamy“,
SARAH, o femeie arţăgoasă.
THOMAS SLUDBERRY, un omuleţ rumen Ia faţă, viclean, vîn-
Kător de limonadă.

DOMNUL SI.UFFEN, un vorbitor la prînzul homarilor 111 ziua de 1 Mai.
DOMNUL SMUGGINS, un bărbat cu capul ca o minge, personaj comic.
TOM ONESTUL, membru în Camera Comunelor, reprezentant al metropolei.

CARACTERE

BELL A, o fală silită să apuce pe drumul crimei.
SIGNOH B1LLSMETHI, maestru de dans.
MISS BILLSMETIII, fiica lui.
DOMNUL AUGUSTUS COOPER, tînăr care lucrează în domeniul uleiurilor şi coloranţilor.
DOMNUL JOHN DOUNCE, manufacturier de mănuşi şi bretele, care s-a retras din afaceri.
DOMNUL ELLIS, un om cu nas ascuţit şi voce moale.
EMILY, o fată stricată şi aspră.
MISS JEMIMA EVANS, lucrează în manufactura şireturilor şi pălăriilor.
DOMNUL HARRIS, papetarul avocaţilor.
DOMNUL JKNNINGS, croitor de robe.
DOMNUL JONES, secretarul unui avocat.
MISS AMEl..IA MARTIN, modistă şi croitoreasă plină do ambiţie.
DOMNUL T11 OM AS POTTER, funcţionar la Londra.
DOMNUL ROGERS, un „orator de cafenea".
DOMNUL SMITH, funcţionar nevoiaş ; om pasiv şi răbdător.
DOMNUL ROBERT SMIT1IERS, funcţionar la Londra.
DOMNUL SAMUEL WILLIAMS, dulgher.

POVESTIRI ^

Pensiunea

DOAMNA BLOSS, văduva bogată a unui fabricant de dopuri.
DOMNUL CALTON, un amorez inveterat, vanitos şi egoist.
DOMNUL .JOHN EVENSON, un om ursuz şi totdeauna nemulţumit. DOMNUL GOBLER, un ipohondru puturos şi egoist.

DOMNUL SEPTIMUS HICKS, un tînăr înalt, palid la chip, poartă ochelari.
DOAMNA MAPLESONE, o văduvă bine, în vîrstă de cincizeci de ani, şireată şi întreprinzătoare.
MISS JULIA şi MISS MATILDA MAPLESONE, fiicele ei.
DOMNUI, FREDERICK O'BLEARY, un patriot irlandez.
DOMNUL SIMPSON, un tînăr îngust la minte.
DOMNUL TIBBS, un bărbat scund cu faţa lungă.
DOAMNA TIBBS, soţia lui, stăpîna pensiunii.
DOMNUL ALFRED TOMKINS, funcţionar la o firmă de vinuri.[1]
DOMNUL WISBOTTLE, funcţionar la Biroul de Păduri şi Ierna-
DOCTORUL WOSKY, medic.

Horatio Sparkins

DOMNUL JACOB BARTON, băcan, fratele doamnei Malderton.
DOMNUL FLAMWELL, un prieten de-al familiei Malderton.
DOMNUL MALDERTON, speculant de bursă, iscusit.
DOAMNA MALDERTON, soţia lui; o femeie măruntă şi grasă.
DOMNIŞOARELE MARIANNE şi TERESA MALDERTON, fiicele lor.
DOMNII FREDERICK şi THOMAS MALDERTON, fiii lor,
DOMNUL HORATIO SPARKINS, un tînăr elegant ca înfăţişare şi maniere.

Excursie cu vaporul

DOAMNA BRIGGS, văduvă, rivala doamnei Taunton.
MISS JULIA şi MISS KATE BRIGGS, fiicele sale.
DOMNII ALEXANDER şi SAMUEL BRIGGS, fiii săi.
DOMNUL EDKINS, un tînăr de la Inner Temple.
DOMNUL HARDY, un domn hazliu, corpolent, de vîrstă mijlocie.
CĂPITANUL HELVES, un militar cu voce de bas.
DOMNUL PERGY NOAKES, un student deştept de la drept.
DOAMNA TAUNTON, o văduvă arătoasă, în vîrstă de cincizeci de ani.
MISS F.MILY şi MTSS SOPHIA TAUNTON, fiicele ei.

Duelul din Marele Winglebury

MISS EMILY BROWN, o tînără cu mai mult de un iubit.
DOMNUL HORACE HUNTER, rivalul domnului Trott la mina domnişoarei Brown.
MISS JULIA MANNERS, o văduvă de patruzeci de ani, plinuţă şi bogată.
JOSEPH OVERTON, primarul 3in Marele Winglebuiy.
LORDUL PETER, un desfrînat de viţă nobilă.
DOMNUL ALEXANDER TROTT, pretendent la mina domnişoarei Brcwn.
DOAMNA WILLIAMSON, hangiţa de la „Winglebury Arms.“

PAROHIA NOASTRĂ

PARACLISERUL. MAŞINA PAROHIEI. ÎNVĂŢĂTORUL*

Cît de mult spune cuvîntul „Parohie“ ! Cîte Istorii triste, groaznice, despre averi duse pe vînturi, nădejdi spulberate şi prea adesea despre ticăloşii fără seamăn, pungăşii încununate de succes, nu se leagă de acest cuvînt! Un om sărac, care cîştigă te miri ce şi mai nimic, cu multe guri de hrănit, o duce ca vai de lume, de azi pe miine, abia puţind face faţă nevoilor fireşti, dar mite să se mai gîn- dească la viitor. Rămîne în urmă cu impozitele, sorocul de plată a trecut, vine altul — nu mai e în stare să o scoată singur la capăt şi atunci îl someazăă... parohia. I se pune sechestru pe lucruri, copiii plîng de frig şi de foame — pînă şi patul în care zace bolnavă biata lui nevastă e smuls de sub ea. Ce să facă ? Cui să ceară ajutor ? Să întindă mina după milostenia oamenilor ? Nu, desigur... există parohia. Există sacristia parohiei, infirmeria parohiei, medicul parohiei, capelanul parohiei. Excelente alcătuiri, ce oameni săritori şi buni la inimă ! Dacă femeia dă ortul popii... o îngroapă parohia. Copiii n-au nici un sprijin... parohia are grijă de ei. Bărbatul lăsat în plata Domnului nu găseşte de lucru... parohia îl oblăduieşte ; şi după ce amărăciunea şi beţia şi-au înfipt bine gheara în el, este ţinut în azilul parohiei — biet idiot inofensiv ajuns în mintea copiilor !

Paracliserul este unul din cei mai importanţi, poate chiar *cel* mai important membru din administraţia locală. Nu-i ca epitropul pricopsit şi nici nu-i învăţat ca

pastorul sacristiei', nu poate lua hotăriri de capul lui cum fac ăştilalţi. Cu toate astea are foarte mare putere iar rangul funcţiei lui nu suferă, Doamne fereşte, de cumva nu mişcă nici un deget ca să şi-l menţină. Ce om minunat e paracliserul din parohia noastră ! E-o adevărată plăcere să-l auzi explicînd unor babe surde în incinta parohiei, seara, eam cum stau lucrurile în legătură cu rîn- duielile privind sărăcimea ; să-l auzi ce spune Domniei sale epitropului, ce răspunde Domnia sa epitropul şi ceea ce „noi" (paracliserul şi ceilalţi) luăm hotărîrea să facem.

O femeie intr-un hal fără de hal, chemată la parohie, se plînge că se zbate într-o mizerie neagră — văduvă, cu şase copii mici...

— Unde locuieşti ? întreabă unul dintre îngerii păzitori.

— Stau cu chirie, dom'lor, la cucoana Brown, în fundătura Little King Williams, număru' 3, care trăieşte acolo de vreo cinşpe ani şi mă ştie cît îs de trudită şi de harnică, apăi cînd trăia săracu bărbatumiu, care a murit la spital...

— Bine, bine, o întrerupe, notînd adresa. Am să-l trimit pe Simmons, paracliserul, la faţa locului mîine dimineaţă ca să vadă dacă ai spus adevărul. In caz că-i aşa, atunci o să-ţi dăm, cred, o hîrtie cu care să te prezinţi mai sus... Simmons, primul lucru mîine să te duci la dînsa acasă, ne-am înţeles ?

Simmons încuviinţează cu o plecăciune şi conduce femeia afară. Admiraţia de la început pentru cei din „cancelarie" (aşezaţi dinapoia unor teancuri de cărţi mari, cu pălăriile pc cap) se risipeşte făcînd loc stimei pentru starostele împodobit cu dantele, iar relatarea ei în legătură cu ce s-a petrecut înăuntru sporeşte — dacă mai e posibil — semnele de respect ale mulţimii adunate, faţă de acest slujbaş solemn. Dar cît despre a aduce anumite profituri parohiei, Simmons nu are prea mari şanse de izbi n dă.

Ştie pe de rost toate titlurile primarului Londrei; expune cazul fără să se poticnească nici măcar o singură dată. Şi se spune chiar că a catadicsit cîndva să facă o glumă, despre care valetul-şef al primarului Londrei (care s-a întîmplat să fie de faţă) ar fi mărturisit, mai tîrziu, unui prieten apropiat, că a fost la fel de bună ca

cele spuse do domnul Hobler.

Duminica poate fi văzut din nou, în straie de sărbătoare, cu pălăria pe-o ureche, un toiag cu măciulie mare, ca să atragă atenţia, în mina stingă, şi un bastonaş de care se slujeşte, în dreapta. Cum îi mai mătrăşeşte pe copii să se ducă la locurile lor ! Dar şi plozii ce chiorîş îl privesc, prefăcîndu-se că-s cuminţi cît timp îi supraveghează pînă să se aşeze cu toţii, cu o căutătură caracteristică paracliserului ! După ce epitropii şi supraveghetorii s-au instalat frumuşel in stranele lor cu perdeluţe, se cuibăreşte şi el într-o strană de mahon cu baldachin — la capătul naosului, făcută anume pentru el — cu un ochi în cartea de rugăciuni şi cu celălalt la copii. Deodată, cînd să înceapă sfînta cuminecătură, cînd întreaga congregaţie se cufundă într-o linişte cucernică străbătută doar de glasul celui care oficiază slujba, se aude limpede clinchetul strident al unei băncuţe de argint căzînd pe pardoseala de piatră a naosului. Să vezi ce mină de general ia paracliserul ! Mai întii speriat, involuntar, privirea lui capătă numaidecit o expresie absolut nepătat oare, ca şi cum ar fi singurul din cei de acolo care nu a auzit zgomotul. Trucul izbuteşte. Victima bîjbîie cu piciorul drept pe jos doar doar o nimeri banul, apoi îşi ia inima în dinţi si o dată sau de două ori, în văzul tuturor, dispare, lăsîndu-se pe vine ; paracliserul se întoarce binişor şi îl miluieşte pe băiat la numele tatălui cînd acesta îşi saltă căpşorul rotund de sub strană
— cîteva lovituri administrate pe tăcute cu bastonul — spre marea ineîntare a unui grup de trei tineri aflaţi în stranele vecine, care tot tuşesc din răsputeri pînă la sfîrşitul slujbei.

Iată doar cîteva din trăsăturile care dezvăluie importanţa şi gravitatea paracliserului — gravitate niciodată tulburată, după cile ştiu, decît doar cînd o cer serviciile acelei ciudate maşini, atît de folositoare — maşina de incendiu a parohiei; atunci e mare fierbere. Doi băieţandri aleargă la paracliser cît îi ţin picioarele şi-l vestesc, din propriile lor observaţii, că undeva în vecinătate a luat foc un horn. Maşina e scoasă în grabă şi după ce se strîng destui băieţi, cu frînghii cu tot, o zbughesc hodorogind pe caldarîm ;

paracliserul şi el în goana mare — fără pic de exagerare —

aleargă pe de lături, pînă ce ajung la cine ştie ce casă, cu miros puternic de funingine ; paracliserul bate la uşă cu străşnicie timp de o jumătate de oră. Şi pentru că această strădanie manuală nu-i luată în seamă, după ce se închide apa, maşina facc cale întoarsă, în zarva asurzitoare a băieţilor, inapoi, la azil. A doua zi paracliserul someză pe nefericitul gospodar să-i dea răsplata legală.

Noi n-am văzut maşina parohială la un incendiu în lege decît o singură dată. A venit cu mare pompă — cu o viteză de trei mile şi jumătate pe oră, cel puţin ; cisterna era plină cu apă — apăruse prima la locul incendiului. Zbang, mergeau pompele — lumea chiuia — paracliserul năduşit tot; din păcate s-a descoperit însă, tocmai cînd să pornească la stingerea focului, că nimeni habar n-avea cum se umple rezervorul de apă aşa că optsprezece băieţi şi un bărbat s-au omorit tot pompînd vreo douăzeci de minute — dar în zadar !

Personajul imediat după paracliser, ca importanţă, este directorul orfelinatului, apoi institutorul parohiei. Sacris- tierul, cine nu-1 cunoaşte, este un omuleţ bondoc, îmbrăcat In negru, cu un lanţ gros de ceasornic, din aur, lung cît toate zilele, la capăt cu două sigilii mari şi o cheie. El e şi avocat, mereu în fierbere ; totdeauna grăbindu-se să se ducă la vreo întrunire parohială, cu mănuşile strivite într-o mină şi o carte mare, roşie la subsuoara celeilalte.

Cît despre epitxopi şi supraveghetori, „îngerii păzitori*[4], mai bine să nu mai vorbim de ei, pentru că tot ce ştim este că-s de obicei oameni respectabili, că poartă pălării cu gardina aproape pleoştită şi că, din cind în cînd, prin anunţuri cu litere aurite pe foud albastru puse la vedere în biserică, dau sfoară în ţară despre cine ştie ce fapt important, precum că s-a lărgit un coridor ori s-a reparat orga.

In parohia noastră directorul azilului nu face parte — ca de altminteri nici aiurea — din tagma acelor oameni care, ajungînd la apusul vieţii, îşi tîrăsc zilele ce le-au mai rămas de trăit într-o situaţie inferioară, avînd trecutul destul de viu în faţa ochilor ca să se simtă înjosiţi şi să le fie lehamite de prezent. Ne-ar fi plăcut să putem spune precis în ce ape se scălda înainte, dar nu ştim ; s-ar putea să fi fost un avocat de

mina a doua sau directorul unei şcoli de

Maşina parohiei

stat dar oricum, în situaţia de faţă, o ducea mai bine. Cîş- tiga puţin, ce-i drept, se vedea după haina neagră ponosită şi gulerul de catifea ros, dar în schimb nu plătea chirie, avea o indemnizaţie limitată în cărbuni şi luminări şi o indemnizaţie aproape nelimitată de prestigiu în împărăţia lui rcstrînsă. Un om înalt, slăbuţ, osos, umblînd totdeauna în pantofi şi cu ciorapi negri de bumbac, redingotă ajustată po corp. Cînd treci pe dinaintea ferestrei salonului, te urmăreşte din ochi de parcă ar dori să fi fost un sărăntoc numai ca să-ţi fluture pe la nas o mostră de putere. Admirabil specimen de tiran mărunt! Mofluz, brutal, arţăgos, **o** face pe grozavul cu subalternii, e foarte plecat faţă de

superiori, ii pizmuieşte pc paracliser pentru trecerea şi autoritatea de oare se bucură.

Institutorul nostru este exact opusul acestui funcţionar „cumsecade". A fost unul dintre oamenii despre care auzi uneori că îi paşte necontenit ghinionul; nimic nu s-a ales pe ce a pus el mîna, de tot ce era legat de ol. O rudă bogată, în vîrstă, de care a fost crescut şi care spunea în stînga şi în dreapta că avea de gînd să-l pricopsească, îi lăsase 10.000 de lire sterline prin testament, dar între timp se răzgîndise infirmînd actul printr-un codicil. Astfel s-a trezit că trebuia să-şi poarte singur de grijă şi atunci şi-a luat o slujbă la stat. Subalternii lui, funcţionari tineri, mureau ca muştele, dar superiorii, vîrstnici, printre care aştepta şi el un loc liber, trăiau vîrtos de parcă voiau să moştenească pămîntul. A jucat la bursă şi a pierdut. Din nou a jucat şi a cîştigat... dar banii nu i-a primit nicieînd. Era plin de însuşiri bune — vesel din fire, mărinimos, înţelegător, calităţi de care prietenii profitau, abuzau chiar.

Pierderile se ţineau lanţ — numai ghinioane — cu fiecare zi spectrul unei sărăcii deznădăjduite se apropia din ce în ce ; prietenii de odinioară care se dădeau în vînt după el, ciudat, acum îi întorceau spatele nepăsători. Ţinea la copiii lui, iar pe nevastă o iubea la nebunie. Copiii i-au întors şi ei spatele şi soţia a murit cu inima zdrobită. S-a lăsat în voia valurilor — asta a fost marca lui meteahnă, niciodată n-a avut curajul să se pună de-a curmezişul în faţa greutăţilor vieţii — niciodată n-a avut grijă de sine şi singura fiinţă care se îngrijise de el, în sărăcia şi deznădejdea în care se zbătuse, nu mai exista. Ei, şi atunci a cerut ajutor parohiei. Intîmplarca făcea ca un om cu suflet care-1 cunoscuse din vremuri mai fericite să fie anul acela epitrop şi prin ol a ajuns să ocupe postul do astăzi.

Acum a îmbătrînit. Din mulţimea celor care se îngrămădeau în jurul lui, prieteni amăgitori, tovarăşi doar la bine, unii au murit, alţii se dăduseră la fund ca şi el, cîţiva au făcut avere, toţi însă l-au uitat. Timpul şi necazurile îi slăbiseră memoria, din fericire şi,

vrînd-nevîrd, se împăcase şi cu starea în care se afla acum. Molcom din fire, niciodată nu l-ai fi auzit văieărindu-se, iar datoria şi-o îndeplinea cu rîvnă — de aceea i s-a îngăduit să rămînă in slujbă mult după ce depăşise termenul obişnuit şi va continua fără îndoială să rămînă, pînă cînd infirmitatea va face din el un bicisnic, ori moartea îl va descătuşa. Prietenii lui cei mai devotaţi de odinioară abia dacă mai pot desluşi în chipul sărmanului institutor pe tovarăşul vesel, poznaşul de altădată, acum un bătrînel cu capul nins, care măsoară în lung şi-n lat, cu pas şovăielnic, fîşia însorită din. curticica şcolii, în timpul recreaţiilor...

PASTORUL. BĂTRÎNA DOAMNA. CĂPITANUL PENSIONAR

Am început capitolul precedent cu paracliserul din parohia noastră, deoarece ne dăm seama de importanţa şi rangul funcţiei sale. Capitolul acesta îl începem cu un cleric. Pastorul nostru este un tînăr doimn atît de chipeş, cu maniere de-a dreptul fascinante, încît o lună de la apariţia lui în parohie jumătate din populaţia de tinere fete era moartă după religie, iar cealaltă jumătate moartă după el. Niciodată pînă atunci în parohia noastră n-au fost văzute, duminica la biserică, atîtea tinere ; nieicînd chipurile rotunde şi gingaşe ale serafimilor de la monumentul domnului Tomkins, aşezat într-un ungher al naosului, n-au mai pomenit atîta evlavie.

Cînd a venit în parohie, făcînd vîlvă printre enoriaşi, avea cam 25 de ani. îşi împărţea părul la mijloc cu o cărare ca un arc normand, purta un briliant strălucitor de-ţi lua ochii la mîna stingă, în cel de-al patrulea deget (pe care îl proptea pe obrazul stîng cînd citea rugăciunile), avea o voce joasă, sepulcrală, nemaipomenit de solemnă.

Noul nostru pastor era mereu chemat de mamele prevăzătoare, asaltat de nenumărate invitaţii, la care, ce-i drept, răspundea numaidecît. Dacă în amvon făcuse o impresie bună, cînd apărea în anumite cercuri particulare această senzaţie sporea înzecit. Stranele din imediata vecinătate a amvonului sau de lîngă pupitrul de unde se citea evanghelia crescuseră în

valoare ; locurile din centrul şirurilor de bănci erau la mare preţ : un locşor cît de mic pe scaunele din faţă nu putea fi obţinut pentru nimic în lume. Lucrurile au mers atît de departe încît unii susţineau chiar că cele trei domnişoare Brown, care aveau strana familiei, destul de obscură, tocmai în spatele epi- tropului, au fost găsite într-o duminică stînd pe scaunele din dreptul mesei de împărtăşanie şi aşteptînd pastorul care intrase în sacristie !

începuse să ţină predici improvizate — pînă şi taţii scorţoşi se molipsiseră. Intr-o noapte de iarnă pe la douăsprezece jumătate s-a dat jos din pat să boteze în mare grabă, într-un lighean, pruncul unei spălătorese — recunoştinţa enoriaşilor nu mai cunoaşte margini — epitropii s-au întrecut în mărinimie şi au stăruit ca parohia să preia plata cupeului pe care noul pastor îl comandase pentru sine ca să oficieze, pe vreme umedă, slujba de îngropăciune.

Cam două ocale de crupe şi vreo cincizeci dramuri de ceai a trimis unei femei sărmane care zăcea la pat înconjurată de patru copilaşi — şi toţi enoriaşii au fost încîn- taţi. A făcut o listă de subscripţie pentru ea — a strîns o adevărată avere ! A vorbit timp de un ceas şi douăzeci şi cinci de minute la o întrunire îndreptată împotriva sclaviei, de la hanul „Capra şi cizma[a]... entuziasmul ajunsese la culme. Pe loc s-a şi propus să i se ofere pastorului un dar dintr-un metal preţios, în semn de recunoştinţă pentru serviciile valoroase aduse parohiei. Lista de subscripţie s-a întocmit cît ai clipi; lupta era nu cum să faci să scapi de a contribui, ci cum să faci să fii primul pe listă. S-a comandat o călimară splendidă din argint şi cuvenita inscripţie ; pastorul a fost poftit la un dineu public chiar la hanul „Capra şi cizma“ menţionat mai sus. Călimara i-a fost dăruită în urma unei frumoase cuvîntări, rostită de către domnul Gublin, fostul epitrop. Pastorul a mulţumit în cuvinte care au stors lacrimi din ochii celor prezenţi — pînă şi chelnerii erau topiţi.

Părea de la sine înţeles că o dată cu trecerea timpului «dmiraţia obştească să fi atins culmea. Dar nici vorbă de aşa ceva. Pastorul începu să tuşească ; patru accese de tuse între litanii şi Epistole şi cinci la slujba de după- amiază. Lumea s-a dumirit — pastorul

avea oftică. Ce jale pe toţi ! Dacă simpatia şi grija tinerelor doamne fusese puternică înainte, acum depăşea orice închipuire. Un om ca pastorul, atît de drag... atît de iubit... să fie ofticos ! Prea de tot ! Curgeau plocoane anonime sub formă de dulceaţă de coacăze roşii, prăjituri, flanele de corp, pieptare, ciorapi călduroşi. că pînă la urmă pastorul avea atîta îmbrăcăminte de parcă s-ar fi pregătit pentru o expediţie la polul nord. De la un capăt la altul al parohiei circulau, din două în două ore, buletine „verbale[11] despre starea sănătăţii lui ; pastorul ajunsese în culmea popularităţii.

Cam la epoca aceea s-a produs o schimbare în starea de spirit a parohiei. Un bătrînel placid, foarte cumsecade, respectabil, care slujea de vreo doisprezece ani intr-o capelă de la mahalaua parohiei, într-o bună zi a trecut în lumea drepţilor, fără ca cineva să fi prins de veste înainte. Această împrejurare a stîrnit vâlvă o dată, iar ivirea urmaşului său a stîrnit vîlvă încă o dată. Era un om palid, firav, ca un schelet, cu nişte ochi mari, negri şi o chică de păr parcă ar fi fost pus cu furca, lung, tăciunat ; îmbrăcămintea, ca vai de lume, neîmbietor în purtări, cu învăţăminte revoltătoare — pe scurt, tocmai opusul pastorului, de sus pînă jos. Femeile se îmbulzeau să-l asculte... mai întîi pentru că părea *atît* de ciudat, apoi pentru că avea un **(Chip** *atît* de expresiv, pentru că ţinea nişte predici *atît* de frumoase şi, în sfîrşit, pentru că desluşeau la el ceva ce nu putea fi tălmăcit, Doamne fereşte, în cuvinte. Cît despre pastor, acesta o ducea destul de bine ; dar, fireşte, la urma urmelor nimeni n-ar putea tăgădui faptul că... de... ce mai tura-vura, pastorul nu mai însemna o noutate, ca celălalt cleric. Nestatornicia opiniei publice este proverbială ; dreptcredincioşii au dat bir cu fugiţii unul cîte unul. Pastorul a tuşit pînă s-a făcut vînăt la faţă... dar degeaba. Abia mai răsufla... in zadar, nu mai putea trezi simpatie. Din nou locuri berechet în enoria noastră, dar capela de la mahala trebui să fie lărgită ; te lua năduful atît de multă îmbulzeală era duminică de duminică !

Cel mai cunoscut şi mai respectat dintre enoriaşii noştri este o doamnă bătrînă, care locuise în parohie

cu mult înainte ca numele noastre să fi fost înscrise în catastifele de botez. Enoria se află la marginea oraşului, iar bătrîna ocupă un rînd de case semeţe în cel mai aerisit şi mai plăcut cartier din partea locului. Casa îi aparţine, cu tot ce-i înăuntru, cu căţel şi purcel — şi toate arată neschimbate — afară doar de bătrâna însăşi, care pare ceva mai in vîrstă ca acum zece ani —- ca pe vremea cînd trăia răposatul ei soţ. Salonaşul care dă la stradă, cuibul obişnuit al bătrînei, este întruchiparea tăcerii şi a tihnei perfecte ; covorul e acoperit cu olandă cafenie, oglinda şi ramele tablourilor înfăşurate atent în muslin galben ; feţele de masă nu-s niciodată date la o parte declt atunci cînd tăbliile se ung cu terebentină şi cu ceară de albine, treabă făcută în fiecare a doua zi, cu regularitate, la nouă jumătate dimineaţa — bibelourile se aşa/ă totdeauna exact în acelaşi loc. Majoritatea acestora din urmă sînt daruri de la nişte fetiţe care locuiesc cu părinţii pe aceeaşi stradă ; unele însă, precum cele două ceasornice demodate (care niciodată nu arată aceeaşi oră, unul merge înainte cu un sfert de oră, celălalt rămîne în urmă cu un sfert de oră), o miniatură a prinţesei Charlotte şi a prinţului Leo- pold înfăţişaţi în loja regală din teatrul Drury Lane, şi altele deopotrivă, sînt proprietatea bătrînei de ani dc zile. Aici stă bătrîna cu ochelarii pe nas, croşetînd do zor, vara, în dreptul ferestrei; şi cînd vede că urcă cineva scările
— dacă se mai întîmplă să fie şi cineva la oare ţine — se duce şi deschide uşa de la stradă înainte să fi bătut şi dacă musafirul e obosit de drumul făcut pe zăduf, nu-1 lasă pînă nu bea două păhărele de vin de Xeres înainte să se aşeze la taifas. Dacă te abaţi pe la ea seara, te primeşte bucuroasă, clar ceva mai gravă decît altminteri, cu biblia deschisă pe masa dinainte-i, din care Sarali, la fel de la locul ei şi de tipicară ca şi stăpînă-sa, ii citeşte totdeauna în salon două sau trei versete, cu glas tare.

Bătrîna nu prea primeşte musafiri ; doar fetiţele despre care s-a amintit, fiecare din ele avînd o zi anume cu care rînd pe rînd ia ceaiul' — evenimentul cel mai însemnat din viaţa acestor copii. Rareori merge în vizită mai departe de uşa vecină, de o parte şi de

alta, unde ia şi ceaiul. Sarah se duce înainte şi ciocăneşte dc două ori ca nu cumva „cocoana[11] să răcească aşteptînd la uşă. Are foarte mare grijă cînd e vorba să i se întoarcă vizitele acestea scurte. Dacă invită pe domnul şi doamna Aşa-şi-

aşa şi pe domnul şi doamna Cutare-şi-cutare, Sarah împreună cu ea şterg de praf ceainicul, cel mai ales serviciu de ceai din porţelan, şi măsuţa pentru tabinet ; oaspeţii sînt primiţi în salon cu tot dichisul cuvenit. Are puţine rubedenii, răspîndite prin toată ţara, cu care se întîlneşte rar. Feciorul ei din India, pe care totdeauna îl descrie ca fiind un băiat fin şi acătării — seamănă bucăţică ruptă cu bietul lui tată, al cărui portret se află deasupra bufetului, dar bătrîna doamnă nu pierde din vedere să adauge, seu* turînd din cap a jale, că băiatul a fost una din cele mai grele încercări din viaţa ei, că o dată chiar aproape că i-a zdrobit inima şi că ar prefera să nu mai aducă vorba despre asta. Are o sumedenie de „pensionari" şi sîmbăta cînd şe întoarce de la piaţă, un alai întreg de moşnegi şi babe 6 aşteaptă în drum ca să capete pomana săptămînală. Numele ei figurează totdeauna primul pe listele de subscripţii, ea dă cele mai mari sume pentru societatea de binefacere „Cărbuni de iarnă şi distribuirea supei". A subscris douăzeci de lire pentru a înzestra biserica parohială cu o orgă şi cînd au cîntat copiii prima duminică la orgă a fost atît de copleşită îneît a trebuit s-o ajute paracliserul să iasă afară. Duminica, apariţia ei în biserică stîrneşte totdeauna forfotă într-o parte a naosului, în tagma săracilor, c-are se ridică în picioare şi se pleacă smeriţi în timp ce paracliserul trece cu ea, conducînd-o la locul obişnuit, după care face o plecăciune cucerinică şi închide uşa stranei ; acelaşi ceremonial se repetă şi la plecarea din biserică împreună cu familia vecină de la a doua casă, vorbind tot timpul despre slujbă ; deschide invariabil conversaţia întrebîndu-1 pe mezin ce verset din biblie s-a citit.

Astfel, eu o călătorie în fiecare an într-un loc tihnit de pe malul mării, ca variaţie, se scurgea viaţa bătrînei. Firul se dăpănase în. acelaşi chip paşnic, fără schimbări, vreme de mulţi ani şi nu mai avea mult pînă să se curme. îşi aştepta sfîrşitul în pace şi nu se speria

eituşi de puţin. Nădăjduia ca totul să se termine cu bine, nu-i era de fel teamă.

Dar unul din vecinii bătrînei doamne era un ins foarte aparte, cam deocheat în enoria noastră. Fost ofiţer de marină, acum la pensie ; felul lui ciudat, nepoliticos, de a se purta o stînjenea pe bătrîna doamnă în tabieturile ei şi încă nu puţin. în primul rînd *fuma* ţigări de foi în curtea din faţă, iar cînd voia să şi bea totodată — ceea ce se întîmpla destul de des — ridica ciocănaşul de la uşa bătrînei doamne cu bastonul şi cerea să i se dea peste gard un pahar cu bere. Şi colac peste pupăză, se credea destoinic nevoie mare, un „adevărat Robinson Crusoe“, ca să folosim expresia lui chiar ; nimic nu-l incinta mai vîr- tos decît să facă unele experimente în ograda bătrînei doamne. într-o dimineaţă, s-a sculat cu noaptea în cap şi a sădit trei sau patru răsaduri de gălbinele, crescute bine, în fiecare strat din grădina de la stradă, spre uimirea fără margini a bătrînei doamne, care şi-a închipuit pur şi simplu, cînd s-a trezit şi s-a uitat pe fereastră, că izbucnise
o drăcovenie peste noapte. Altă dată a desfăcut în bucăţi ceasul care se întoarce la opt zile, din vestibul, sub pretext că vrea să-i cureţe maşinăria ; apoi l-a montat la loc, nu se ştie prin ce taină, că de atunci, ca prin minune, limba mare se mişcă o dată cu cea mică. Pe urmă s-a apucat să crească viermi de mătase, pe care îi *aducea* de două-trei ori pe zi în cutiuţe de carton să--i arate bătrînei doamne, scăpînd mai totdeauna cite unul-doi pe drum. Ca urmare, într-o dimineaţă, un vierme de mătase dolofan a fost descoperit ureînd scările — pesemne cu gînd să-şi caute prietenii — şi la o cercetare mai cu luare-aminte s-a aflat că unii din tovarăşii lui îşi făcuseră cale în toate odăile din casă. Bătrîna doamnă a plecat desperată la mare şi, în timpul absenţei, căpitanul aproape a şters numele ei de pe plăcuţa de alamă de la uşa intrării, vrînd să o lustru- iască, zicea, cu apă tare.

Dar toate astea nu însemnau nimic faţă de năstruşniciile lui în public. De cite ori se ţineau întruniri la cancelaria enoriei participa şi el — se

împotrivea totdeauna autorităţilor parohiale, dădea în vileag desfrînarea epi- tropului, combătea pe sacristier cu argumente legale, *punea* perceptorul pe drumuri pentru dări pînă cînd omul se lăsa păgubaş şi apoi trimitea el banii de bunăvoie, găsea cusururi de fiecare dată slujbelor de duminică, zicea că ar trebui să-i fie ruşine organistului şi se oferea să pună rămăşag pe oricît că e în stare să cînte psalmii tnai bine decît toţi copiii adunaţi laolaltă, decît toţi bărbaţii şi femeile din cor ; intr-un cuvînt, se purta intr-un hal fără de hal, dc-a dreptul scandalos. Şi culmea, deoarece nutrea simţăminte pline de respect faţă dc bătrîna doamnă, voia s-o facă să împărtăşească părerile lui şi de aceea venea în salonaş cu ziarul în mînă şi timp de o oru îi împuia capul cu politică. In adîncul inimii lui, cu toate acestea, era un om bun, deschis, aşa că, deşi uneori o cam scotea din răbdări, se împăca foarte bine cu el, în general, şi rîdca cu atîta poftă de poznele lui de-ai fi zis ce-i asta.

CELE PATRU SURORI

Şirul de case unde locuiesc bătrîna doamnă şi vecinul ci zurbagiu cuprind de fapt mai multe tipuri de oameni decît tot restul parohiei laolaltă. Dar pentru că oricum, potrivit unui plan, nu putem depăşi numărul de şase la *j* schiţele cu subiecte desprinse din viaţa parohiei noastre, ar fi mai bine, poate, să le alegem pe cele mai deosebite dintre ele şi să le prezentăm direct, fără altă introducere.

Aşadar, cele patru domnişoare Willis s-au statornicit | in parohia noastră acum treisprezece ani. Ce trist cînd te gindeşti că „timpul pe nimeni n-aşteaptă in scurgerea lui“, şi cît de bine se potriveşte această vorbă pentru mai tot ce | se află sub soare ! N-aş vrea să ascund faptul că şi cu treisprezece ani în urmă domnişoarele Willis erau destul de coapte. Datoria mea de cronicar fidel stă mai presus de

• orice alte consideraţii şi sînt nevoit să spun că acum trei-

• sprezece ani, autorităţile gc turîm matrimonial o socoteau ; pe cea mai tînără într-o stare destul de precară, in vreme j; ce pe cea mai vîrstnică pur şi simplu nici n-o mai luau în ′ seamă, fiind dincolo de orice nădejde omenească.

Domnişoarele Willis au luat cu chirie casa. Pretutindeni fi s-au făcut schimbări : încăperile au fost proaspăt lambri- ' sate, tapetul înlocuit de sus pînă jos, marmura peste tot | curăţată, înnoite grătarele şi clăpiţele pentu reglat căl-

l dura. Mai mult, au fost săditi patru copaci in grădina din ! dos, cîteva coşuri cu pietriş împrăştiate în cea din faţă.

I Soseau camioane cu mobilă elegantă, la ferestre erau fixate storuri ; tâmplarii folosiţi pentru tot felul de pregătiri, modificări, reparaţii făceau declaraţii în taină slujnicelor de pe acolo, cum că domnişoarele Willis s-au pus pe trai nu glumă ; slujnicele au dus vorba pînă la urechile „dom'şoarelor“ ; dom’şoarele la urechile prietenilor, după care circulau zvonuri vagi prin enorie despre faptul că locuinţa de la nr. 25, din Gordon Place,

fusese luată de patru fete putred de bogate.

în sfîrşit, domnişoarele Willis s-au mutat; apoi începură vizitele. Casa era ca scoasă din cutie — la fel şi cele patru domnişoare Willis. Totul părea convenţional, rigid, rece — la fel ca şi cele patru domnişoare Willis. Nici măcar un singur jilţ din toată garnitura nu era urnit de la locul lui — nici una dintre cele patru domnişoare nu se mişca de la locul ei. Stăteau ca totdeauna în acelaşi loc, făcînd exact aceleaşi lucruri, la aceleaşi ore. Cea mai vîrstnică domnişoară Willis obişnuia să împletească, a doua să deseneze, celelalte două să cînte duete la pian. Făceau impresia că nu ar avea o existenţă separată şi că se hotărî- seră să trăiască amurgul vieţii împreună. Erau trei graţii înalte şi înveşmîntate, avînd şi o prelungire, ea agapele de la şcoală, anume încă o graţie înaltă — cele trei parce laolaltă cu a patra soră — cele două surori siameze ia pătrat. Cea mai vîrstnică domnişoară Willis se înfuria — toate patru domnişoare Willis se înfuriau numaidecît. Nu-i erau boii acasă celei mai vîrstnice domnişoare Willis şi cădea în cucernicie — celor patru domnişoare Willis *nu* le erau boii acasă şi cădeau în cucernicie pe dată. Tot ce făcea a mare făceau şi celelalte, iar la tot ce făceau alţii se împotriveau ; astfel vegetau — trăind într-o armonie polară şi cînd ieşeau sau primeau musafiri acasă „în tihnă", îi „îngheţau^ pe vecini.

Aşa au trecut vreo trei ani, cînd se petrecu un fenomen neaşteptat, extraordinar. Domnişoarele Willis dădură semne de căldură, gheaţa se sparse treptat — urmă un dezgheţ total. Să fie oare cu putinţă ? Una din cele patru domnişoare Willis era pe cale să se mărite !

De unde naiba răsărise soţul, ce simţăminte îl înrîuri- seră pe sărmanul om, sau prin ce proces logic cele patru domnişoare Willis izbutiseră să ajungă la convingerea că ar Li fost cu putinţă ca un bănbat să ia pe una dintre ele, fără să le ia pe toate — sînt întrebări prea adinei pentru noi spre a le da un răspuns. Oricum, ceea ce-i sigur este că vizitele domnului Robinson (funcţionar cu salariu bun şi pe deasupra cu o mică

proprietate care îi aparţinea) erau primite — că celor patru domnişoare Willis li se făcea curte în lege de numitul domn Robinson — că vecinii mureau de nerăbdare să afle care din cele patru domnişoare Willis era crăiasa fericită şi că greutatea pe care au întîmpinat-o în soluţionarea problemei n-a fost întru nimic înlesnită prin vestea dată de cea mai vîrstnică domnişoară Willis :

— *Sîntem* pe cale să ne căsătorim cu domnul Robinson.

Nemaipomenit ! Semănau aşa de bine între ele îneît curiozitatea străzii — chiar şi a bătrînei doamne — nu mai avea margini. Acest subiect se discuta la toate mesele de joc, la toate zaiafeturile. Bătrînul pensionar, care ajunsese vestit după povestea cu viermii de mătase, nu a stat pe gînduri să dea sfoară în ţară că domnul Robinson provine clin Orient şi că intenţionează să se însoare cu întreaga familie deodată ; strada, de la un capăt la altul, a scuturat din cap îngrijorată foc, declarînd că treaba era foarte misterioasă. Numai de s-ar sfîrşi ca lumea — nu prea mirosea a bine, dar, oricum nu se cade să spui lucruri fără noimă, neîntemeiate, şi fireşte domnişoarele Willis erau *destul* de coapte ca să ştie să se conducă, ştiau ele foarte bine ce fac, etc.

In sfîrşit, într-o frumoasă dimineaţă, pe la opt fără un sfert a.m. două cupeuri de piaţă se opriră la scara casei domnişoarelor Willis ; zece minute mai devreme sosise cu n trăsură şi domnul Robinson, îmbrăcat într-o redingotă albastru-deschis, pantaloni fini de postav, batistă albă, pantofi uşori de dans, mănuşi de gală şi — după cum reieşea din mărturiile slujnicei de la nr. 23 care tocmai atunci mătura treptele scării de la intrare ■ — foarte tulburat şi nervos. Din aceeaşi sursă s-a aflat repede că bucătăreasa care i-a deschis purta o bonetă mare cu panglici albe, de dimensiuni neobişnuite, aranjată mult mai cochet decît scufia în care domnişoarele Willis sileau slujnicele să~şi îngrădească gusturile, ce o cam luau razna, în general.

Vestea s-a răspîndit iute din casă in casă. Era cit se poate de limpede că ziua cea mare sosise, în sfîrşit; toată strada se afla adunată în dreptul primei şi celei de-a doua ferestre, aşteptînd cu sufletul la gură evenimentul.

în cele din urmă, uşa de la intrare se deschise ; portiera de la primul cupeu de asemenea. Din casă ieşiră doi domni, cu perechea cuvenită de doamne — prieteni de-ai familiei, fără doar şi poate ; sus scara cupeului, zbang portiera, trap-trap-trap-trap porni prima trăsură... apoi a doua.

Din nou se deschise uşa casei ; tulburarea străzii era şi mai mare... Domnul Robinson şi cea mai vîrstnică domnişoară Willis.

— Eram sigură... ! exclamă doamna de la nr. 19.

— Totdeauna am spus eu...

-— Ba, de loc ! strigă tînăra doamnă de la nr. 18 către
o tînără doamnă de la nr. 17.

— Zăău dragă ! ? răspunse tînăra de la nr. 17 tinerei de la nr. 18.

- Ce caraghioslîc ! ţipă o fată bătrîna, *incertă* ca vîrstă, de la nr. 16, intrînd şi ea în vorbă.

Dar cine ar putea descrie uimirea străzii Cordon Place cînd domnul Robinson le ajută să urce în trăsură pe *toate* domnişoarele Willis, una cîte una... apoi se strînse şi el intr-un colţişor, după care cupeul o luă în trap viu, ţi- nînd urma celorlalte, care se îndreptau în trap viu spre biserica parohiei ! Cine ar putea exprima în cuvinte stupefacţia pastorului cînd *toate* cele patru domnişoare Willis îngenuncheară la masa sfintei cuminecături şi dădură răspunsurile, cînd una cînd alta, în timpul slujbei de cununie, cu glas tare... sau cine ar putea să redea forfota care s-a iscat atunci cînd — chiar şi după ce încurcăturile ivite s-au aplanat — *tuspatru* domnişoare Willis, la sfîr- şitul ceremonialului, ca ieşite din minţi, făceau ca sfintui lăcaş să răsune de vaietele lor la unison !

Dat fiind că cele patru surori şi domnul Robinson,

după acest eveniment memorabil, continuau să stea sub acelaşi acoperământ şi deoarece sora căsătorită, oricare ar fi fost, nu se arătase niciodată în public neînsoţită de celelalte trei, nu ştim dacă vecinii s-ar fi dumirit cîndva care era adevărata doamnă Robinson de nu se *întîmpla* ceva, de altminteri ca mai în toate familiile onorabile.

Trecuseră cam trei anotimpuri şi lumea, care începuse să aibă anumite bănuieli, vorbea cu oarecare încredere şi subînţeles despre acest subiect. întrebîndu-se cum o mai ducea doamna Robinson — cea mai tînăra domnişoară Willis. în fiecare dimineaţă, pe la ora nouă sau zece, slujnicele puteau fi văzute urcînd scările cu urarea pe buze :

- Complimente din partea dom'şoarelor care vrea să ştie cum se simte doamna Robinson azi ?

— Complimente din partea doamnei Robinson... se simte foarte bine, nimic nu o supără... era, invariabil, răspunsul.

Pianul nu se mai auzea, andrelele lăsate deoparte, desenul neglijat; distracţia de predilecţie era acum confecţionarea unor rochiţe şi boneţele de cea mai redusă măsură. Salonul nu mai arăta îngrijit ca totdeauna şi, dacă veneai cumva dimineaţa, ai fi văzut pe masă două-trei scufiţe minuscule, acoperite cu un jurnal vechi, ceva mai mari decît ca pentru o păpuşă de talie mijlocie, cu o bucată de danteluţă, de forma unei potcoave dc cal, la spate : sau poate o rochiţă albă prea largă, cu un fel de pieptăraş sus şi încreţită la poale. O dată, cînd m-am dus acolo, am văzut un sul mare dc bandaj, cu marginea albastră, de o parte şi de alta, care habar nu aveam la ce putea folosi. Apoi am băgat de seamă că domnului Dawson, chirurgul, care pusese cite un bec diferit colorat în fiecare colţ al ferestrei,
i se ciocănea la uşă în toiul nopţii mai des ca de obicei ; **o** dată chiar am fost foarte alarmat auzind o birjă oprindu-se la poarta domnului Robinson, în puterea nopţii, ia două şi jumătate, din care a ieşit o femeie în vîrstă, într-o pelerină şi o scufă pe cap, cu o legătură într-o mină şi nişte catalige în cealaltă ; părea ca şi cum ar fi fost tre-

zită .şi luată pe sus din pat cu un anumit scop.

Cînd m-am sculat dimineaţa am observat că de clanţa uşii era legată o mănuşă veche de piele albă — iar eu, în neştiinţa mea (eram pe atunci holtei) mă întrebam ce o mai fi însemnînd şi asta, pînă cînd am auzit-o pe cea mai vîrstnică domnişoară Willis, *in propria persona,* spunînd, cu multă demnitate, ca răspuns la obişnuita întrebare :

— Complimentele *mele,* doamna Robinson o ducc foarte bine, iar fetiţa arată de minune.

Astfel, laolaltă cu restul străzii, curiozitatea mi-a fost satisfăcută şi mă întrebam cum de nu m-am putut dumiri pînă atunci.

OMUL CĂMĂTARULUI

Cum zăpăceala alegerilor a trecut, iar parohia noastră **a** revenit la o stare relativ tihnită, ne putem îndrepta atenţia către enoriaşii care ocupă un loc mai mărunt în forfota şi vacarmul vieţii publice. Sînt, sincer, plăcut impresionat aflînd că în timp ce adunam material în acest scop, am fost serios sprijinit chiar de domnul Bung, faţă de care într-atît m-am îndatorat că nu ştiu, zău, dacă voi putea vreodată să mă răscumpăr. Acest om a avut o viaţă foarte zbuciumată — prin cîte n-a trecut — şi nu de la stări grave la vesele, pentru că niciodată n-a fost grav, nici de la plăcute la severe, pentru că severitatea nu are cu firea lui nici în clin nici în mînecă ; fluctuaţiile au fost între sărăcie cu lustru şi sărăcie moderată sau, spre a folosi propriul său limbaj mai precis „între a nu avea nimic de mîncat şi ceva ca să-şi ameţească foamea". Nu face parte, după cum singur e silit să recunoască, „din rîndul acelor oameni fericiţi pe care dacă îi dai afară pe uşă intră înapoi pe fereastră**, dar nici nu se omoară cu firea fiindcă n-are din ce trăi sau că îl paşte ghinionul. Este pur şi simplu unul din fericiţii pierde-vară, care nu se sinchisesc de nimic şi se ţin la suprafaţă ca dopul de plută pe apă, în voia soartei — împinşi din toate părţile, cînd la dreapta, cînd la stînga, cînd in sus, cînd în jos, totdeauna apărînd din nou, săltînd pe coama valului învolburat şi năstruşnic.

Acum cîteva luni, înainte de a se lăsa înduplecat să candideze pentru postul de sacristan, nevoia l-a silit să intre în slujba unui cămătar ; şi cum avusese prilej să fie la curent cu condiţiile de viaţă ale majorităţii săracilor din enorie, şeful său, căpitanul, a supus atenţiei publice pretenţiile lui la noua slujbă. Întîmplarea a făcut să-mi apară în cale scurt timp după aceea. Din prima clipă m-a atras îndrăzneala lui nemaipomenită de la alegeri : nu m-a mirat, după ce l-am cunoscut mai bine. Era un om viclean, cu mult spirit de observaţie şi, după ce am stat puţin de vorbă cu el, m-a izbit întrucitva (aşa cum, mi-aş permite să spun, s-a petrecut cu cititorii de alîtea ori în alte împrejurări) puterea pe care pare-se că o au unii oameni nu numai de a manifesta simpatie dar, după toate aparenţele, de a înţelege simţăminte de care ei înşişi sînt cu totul străini. Mi-am şi exprimat mirarea faţă de n ml sacristan că putuse sluji vreodată în calitatea de care am pomenit mai sus şi l-am îndemnat treptat să povestească una sau două anecdote profesionale. Dar pentru că sînt înclinat să cred, după o matură chibzuinţă, că ar fi mai bine să reproduc aproape cu propriile lui cuvinte decît a încerca să înfrumuseţez lucrurile, aş vrea să intitulez cele ce urmează :

P O V E S T I R E A D O AI N U L U I B U N G

Este întocmai cum spui, domnule, începu domnul Bung, că viaţa de cămătar nu-i de loc de rivnit şi cred că ţi-ai dat seama la fel ca şi mine, deşi nu vrei să recunoşti, că oamenii ii urăsc si-i privesc chiorîş pe cămătari pentru că se poartă atît de neomenos cu cei săraci. Dar ce pot face, domnule ? Treaba nu e mai rea fiindcă am fost eu la mijloc, în locul altcuiva ; şi dacă mi s-ar da o casă şi ar fi să intru în posesia a trei pînă la şase pence pe zi, ca aruncînd o belea pe capul altuia să

mă despovărez eu şi familia mea de griji — nu te poţi aştepta să nu primesc

Omul cămătarului

slujba şi să n-o duc la c apăt. Mie, Dumnezeu să mă ierte, niciodată nu mi-a plăcut. Am căutat într-una altceva, şi de îndată ce am găsit, pe-aci ţi-e drumul. Dar dacă e ceva rău în a fi un trepăduş în astfel de treburi şi nu cel mai însemnat, vă daţi seama sînt sigur că afacerea asta, pentru un începător ca mine, înseamnă în acelaşi timp şi **o** pedeapsă. Am dorit mereu, mereu am vrut ca oamenii să mă fi zgîlţîit. să fi tăbărît asupra mea n-aş fi spus nimic, aşa s-ar fi cuvenit. Dar su stai încuiat singur într-o cameră timp de cinci zile. fără să ai măcar un ziar vechi ca să-ţi arunci ochii pe el, să nu vezi nimic altceva decît dosul caselor, acoperişul şi hornurile, să nu-ţi fie dat să auzi decît doar ticăitul unui străvechi ceasornic, oftatul domnişoarelor, când şi cînd,

şoaptele unor prieteni în odaia vecină, care vorbesc pe un ton scăzut ca nu cumva să-i audă „omul ăla“, sau cîteodată uşa să se deschidă şi vreun copil să se zgîiască la tine şi apoi să o ia la sănătoasa aproape înspăimîntat — toate astea te fac să simţi întru- cîtva că te tîrăşti, să-ţi fie ruşine de tine însuţi. Ei, şi apoi dacă e iarnă, îţi dau atîta căldură cît să zici că abia atunci ai mai vrea şi cînd îţi aduc mîncarea ai zice că se roagă să-ţi rămînă în gît, de fapt asta-i ce vor ei, zău, din toată inima. Dacă sînt mai cumsecade, îţi fac un pat în cameră, pe timpul nopţii ; dacă nu, şeful îţi trimite un pat pentru tine — dar stai acolo tot timpul fără să te speli sau să te razi, ocolit de toată lumea, nimeni nu stă de vorbă cu tine, doar de vine cineva la ceasul prînzului să te întrebe dacă ai vrea să îmbuci ceva, pe un ton care mai degrabă spune „sper că nu“, ori seara tîrziu să te întrebe dacă nu cumva ai dori o luminare, după ce ai stat pe întuneric o bucată bună de vreme. Părăsit în halul ăsta, stăteam şi mă gîndeam. mă gîndeam şi mă răzgîndeam, simţindu-mă singur ca un pisoi într-un cazan de spălat rufe, cu capacul pus : dar cămătarii mai vechi, cred eu, obişnuiţi cu de-alde astea, nu se prea omoară cu gînditul — ba am auzit chiar pe unii dintre ei zicînd că ce rost are să te omori cu firea !

Multe necazuri am mai avut şi eu în viaţă, continuă domnul Bung, şi atunci mi-a fost anevoie să pricep că pe unii oameni nu trebuie să-i compătimeşti ca pe alţii şi că cei cu venituri bune cînd ajung la ananghie şi o duc de azi pe mîine săptămîni în şir, cu timpul se obişnuiesc în- tr-atît cu astfel de viaţă că pînă la urmă nici nu mai simt greutăţile. Prima oară cînd am îndeplinit asemenea slujbă, îmi amintesc ca acum, era la un domn dim parohia asta, de care toţi spuneau că avea bani. M-am dus cu bătrînul Fixem, fostul meu patron, pe la opt jumate dimineaţa ; am tras de clopoţelul de la intrare ; un servitor în livrea ne deschise uşa :

— Jupînu-i acasă ?

— Da, este, zice omul, da' tocma acum ia gustarea de dimineaţă.

— Nu-i nimic, zice Fixem, spune-i doar atîta că a venit un domn care vrea să vorbească ceva în particolar cu el.

Servitoi'ul cască nişte ochi şi se holbează în stînga şi-n dreapta, vrînd parcă să-şi amintească de unde-1 ştie, pentru că numai un orb de-a binelea l-ar fi putut confunda pe Fixem ; iar eu, eu mă simţeam ca vai de lume. Ei, şi se întoarce pe călcîie, luînd-o spre salonul unde se servea gustarea de dimineaţă, o odăiţă tihnită de la capătul culoarului, şi Fixem (aşa cum se întîmplă în profesia asta), fără să mai aştepte să fie anunţat, o ia după el şi pînă ce omul să poată rosti :

— Vă rog, dom'le, a venit cineva care vrea să vă vorbească, el a şi apărut în uşă, ca şi cum era unu' de-ai casei.

— Cine naiba eşti şi cum de îndrăzneşti să intri nepoftit în casa unui gentleman ? zice jupînul, zborşindu-se ca un taur înfuriat.

— Numele meu, zice Fixem, făcînd cu ochiul către ju- pîn ca acesta să-l expedieze pe servitor şi punîndu-i în palmă poliţa împăturită ca o bancnotă... numele meu e Smith, zice, am venit trimis de Johnson pentru afacerea Thomson.

— A, da ! exclamă celălalt complet dezumflat. *Ce-i* cu Thomson ? Te rog, ia loc, domnule Smith. John, lasă-ne singuri. Servitorul pleacă, iar gentlemanul şi Fixem se uită unul la altul pînă ce nu mai pot şi apoi ca să schimbe tamja se uită la mine, care stătusem tot timpul în picioare pe preşul de la uşă.

— O sută cincizeci de lire, zice jupînul în cele din urmă.

— O sută cincizeci de lire, zice Fixem, la care se mai adaugă dările, plus cota şerifului şi alte cheltuieli ce s-or mai ivi pe de lături.

— Hm ! face gentlemanul. N-am să pot lichida afacerea pînă mîine după-masă.

—- îmi parc rău, da' pîn-atunci sînt silit să-mi las omul aici, răspunde Fixem, vrînd să pară că e amărît din **cale-afară.**

— Ce păcat ! zice gentlemanul, tocmai astă-seară îim mulţi musafiri şi sînt pierdut dacă oaspeţii mei află o iotă din toată tărăşenia... dar vino cu mine, domnule Smith, zice, după o scurtă pauză.

Fixem se duce aşadar cu el la fereastră şi după ce şuşotesc o mulţime, în care timp se aude şi un zornăit de bani, se întoarce spre mine şi spune :

— Bung, ştiu că eşti băiat destoinic şi foarte cinstii. Domnul are nevoie astăzi de cineva care să-i cureţe argintăria şi să servească la masă şi dacă nu eşti prea ocupat... zice moş Fixem, rînjind ca un descreierat şi strccurîn- du-mi in palmă doi gologani de argint... ar fi foarte bucuros să se folosească de serviciile tale.

Eu, ce să fac, am rîs — a rîs şi gentlemanul, cu toţii am rîs ! M-am dus acasă să-mi iau haine curate, lăsîn-du-1 pe Fixem acolo ; cînd m-am întors, Fixem era plecat. M-am apucat să lustruiesc argintăria, am servit la masă, cot la cot cu celelalte slugi, şi nimeni habar nu avea că eu eram omul lăsat să supravegheze, deşi pînă la urmă mai mai să mă dau de gol, pentru că unul din musafiri care în- tîrziase cel mai mult cobora scara în vestibul unde mă aflam, destul de tîrziu în toiul nopţii, şi punîndu-mi nişte bani în mînă, zice :

■*— Ţine, băiete, vrei să-mi aduci o birjă ? Hai fuga !

Eu m-am gîndit că-i o şmecherie ca să mă scoată din casa asta şi mă pregăteam tocmai să-i răspund, destul de burzuluit, cînd gentlemanul (care era în stare de orice) coborî scările în goană, ca şi cum era foarte neliniştit.

>— Bung... spune, prefăcîndu-se supărat.

Da, vă rog, zic eu.

V— De ce naiba nu-ţi vezi de argintăria aia ?

—- Voiam tocmai să-l trimit după o birjă pentru mine, **Bice** celălalt domn.

— Şi eu tocmai voiam să-i spun, zic eu...

— Trimite pe oricare altu', dragă prietene, mă între-

rupse stăpînul casei, îmbrîncindu-mă la o parte ca să-i fac loc să treacă, pe oricare altu', eu am dat în grija băiatului ăsta toată argintăria şi lucrurile de valoare şi nu pot să-l las, nici în ruptul capului, să spele putina. Bung, pungaşule, ia du-te şi numără furculiţele alea din salon, bai numaidecît !

Puteţi fi siguri că am zbughit-o intr-un picior, rîzînd dc bucurie, cînd am văzut că nu fusese nimic pus la cale. A doua zi banii au fost plătiţi cu ceva pe deasupra pentru mine şi asta a însemnat cea mai bună treabă pe care eu (şi mi se pare că şi moş Fixem) am făcut-o vreodată.

Dar asta, domnule, la urma urmelor, asta-i latura frumoasă a scenei, reluă domnul Bung, uitîndu-se pieziş, cu subînţeles, şi cu aerul acela îngîmfat cu care relatase povestirea de mai sus, şi îmi pare rău că trebuie s-o spun, este tocmai latura ce se vede foarte, foarte arareori, in comparaţie c:u cea întunecată. Bunele maniere pe care le presupune banul nu le întîlneşti la cei care n-au nici leţ- caie ; şi există o anume mîngîiere în faptul că ai izbutit să te eîrpeşti intr-un loc ca să poţi face loc altei belele — o mîngîiere de care cei foarte săraci sînt străini. O dată am ajuns într-o casă lingă ograda lui George

locşorul
ăla viran, numai gunoaie, din dosul găzăriei şi n-am să uit cît oi trăi in ce mizerie se bălăceau oamenii ăia, Doamne sfinte ! Locuiau cu chirie şi plăteau, mi se pare, două lire şi zece, pe timp de şase luni. Erau numai două odăi şi cum nu exista un coridor, locatarii de sus se vîjî- iau prin odaia celor din casă, de cîte ori intrau sau ieşeau ; şi tropăiau îngrozitor, cam de vreo patru ori intr-un sfert de ceas, pentru că şi lucrurile ce le aparţineau lor fuseseră ridicate şi scrise în inventar. In faţa casei era un petic de pămînt îngrădit, cu o potecuţă de cenuşă care ducea

- la uşă şi un butoi descoperit pentru apă de

ploaie, într-o parte. La fereastră o perdea numai dîre de murdărie, spîn- zura dc o sfoară prea laibără, iar un ciob triunghiular dintr-o oglindă se odihnea în ramă. Presupun că era sortită pentru folosinţa oamenilor, dar mizerabilii ăştia arătau în aşa hal, aşa de pricăjiţi, că sînt sigur că nu şi-ar mai fi luat inima-n dinţi .să-şi privească mutra a doua oară, după

ce s-ar fi încumetat o dată. Erau vreo două-trei jilţuri care să tot fi făcut, in zilele bune, opt pence, cel mult un şiling bucata ; o măsuţă din lemn de brad, într-un ungher un bufet fără nimic înăuntru, şi un pat cu tăblii înaltei, cu nişte drugi proţăpiţi ca să te pocneşti cu capul de ei sau să-ţi agăţi pălăria — fără saltea ori aşternut. O zdreanţă de sac, în loc de covor, în faţa sobei, şi patru sau cinci copii care se tăvăleau pe jos stîrnind colbul din duşumea. Pentru că nu mai era ce să le mai ia ca să plătească datoriile, trebuiau să fie daţi afară din casă. Am rămas aici vreo trei zile, cu toate că nu aveam de îndeplinit decît o simplă formalitate — căci ştiam, fireşte, cum te văd şi mă vezi că nu puteau plăti banii. Pe unul din scaunele de lîngă locul unde ar fi trebuit să ardă focul şedea o bătrîna, cea mai urîtă şi soioasă femeie din cîte-am văzut cîndva, rezemată de spetează şi bîţîindu-se înainte şi-na- poi, înainte şi-napoi, fără încetare ; se oprea doar cînd şi cînd ca să-şi împreune mîinile uscate, pe care altmin teri şi le freca pe genunchi, frămîntîndu-şi degetele de zor, în timp ce se legăna în jilţ. In cealaltă parte se afla mama cu un copil în braţe, care plingea pînă ce-1 prindea somnul şi cînd se deştepta iar se punea pe plîns şi clă-i, şi clă-i. Bătrînei nu i -am auzit niciodată glasul, părea amor ţit de-a binelea; cît despre mamă mai bine ar fi fost şi ea la fel, pentru că mizeria o făcuse al dracului de rea. S-o fi auzit cum blestema copilaşii mai mult goi, care se hir joneau pe jos, s-o fi văzut cu ce înverşunare îl lovea pe cel din braţe cînd începea să plîngă de foame, te-ar fi trecut şi pe dumneata fiori reci ea şi pe mine. Am rămas acolo tot timpul; copiii au ronţăit o coajă de pline, o, dată sau în două rînduri, iar eu le-am dat ce era mai bun de la masa pe care mi-o aducea cucoana — dar femeia nu mînca nimic. N-au făcut patul, nici n-am văzut să se fi măturat sau să fi curăţat odaia cît timp am stat eu acolo. Vecinii erau şi ei prea săraci ca să- i bage în seamă, dar după cum am putut înţelege din răcnetele femeii de sus, pare-mi-se bărbat-su fusese transportat cu cîteva săptămîni în urmă Venind sorocul, proprietarul împreună cu moş Fixem s-au speriat de oamenii ăştia, au făcut mare tărăboi şi i-au dus la azil

Pe bătrînă au luat-o cu trăsura pentru bolnavi, iar Simmons i-a înşfăcat pe copii în puterea nopţii. Bătrîna a fost internată la infirmerie şi nu după mult timp a şi murit. Copiii sînt toţi la adăpost acum şi o duc destul de bine, în comparaţie. Mama lor n-a putut fi îmblînzită. A fost, cred, o femeie potolită, care trudea din greu, dar mizeria o scosese din ţîţîni. După ce au trimis-o la casa de corecţie de vreo şase ori, pentru că aruncase cu călimara în supraveghetori şi-i ocărise pe epitropi, lovind în dreapta şi-n stînga pe oricine s-ar fi apropiat de ea, i-a plesnit o arteră şi într-o dimineaţă s-a curăţat şi dînsa ; a scăpat şi ca şi săracii bătrîni, bărbaţi şi femei, pe care avea obiceiul să-i înghiontească în fel şi chip, de parcă ei ar fi fost nişte popice iar ea bila.

Eh, asta a fost o poveste urîtă, continuă domnul Bung, făcînd un pas scurt spre uşă, de parcă ar fi vrut să dea de înţeles că aproape isprăvise de istorisit. Da, da, destul de urîtă, dar altă dată am întîlnit un fel de mizerie paşnică... dacă înţelegeţi ce vreau să zic cu asta, domnule... o cucoană dintr-o casă unde am intrat, şi care m-a mişcat mult mai mult. N-are însemnătate unde anume se petreceau lucrurile — mai bine să nu spun, dar făceam aceeaşi treabă. M-am dus ca de obicei cu Fixem... ăştia rămăseseră cu plata chiriei pe un an în urmă. O slujnică foarte scundă a deschis uşa, şi trei-patru copilaşi dolofani se aflau în salonaşul din faţă unde am intrat, curat, nimic de zis, dar foarte sărăcăcios, ca şi copiii.

— Bung, îmi zice Fixem, cu o voce scăzută, cînd am rămas puţin singuri. Eu am mirosit ceva în legătură cu cei de-aici, părerea mea e că nu merge.

— Cirezi că n-ar putea face rost de bani ? zic eu, destul de neliniştit, căci îmi plăcea cum arătau copilaşii.

Fixem scutură din cap şi tocmai voia să-mi răspundă cînd uşa se deschise şi apăru în prag cucoana, aşa de albă la faţă cum nu mai văzusem pe nimeni pînă atunci, doar ochii îi erau roşii de plîns. Intră, hotărîtă, aşa cum aş fi făcut şi eu, închise uşa cu grijă după ea, apoi se aşează ; avea un chip calm ca de piatră.

— Ce s-a-ntîmplat, domnilor ? zice ea apăsat, cu mirare în glas. Aţi venit să-mi puneţi sechestru ?

— Da, coană, zice Fixem. Femeia se uita la el fix de tot. Parcă nu-1 înţelesese.

— Da, coană, zice iarăşi Fixem ; uite mandata' de execuţie, zice, şi-l întinde cu atita politeţe c-ai fi spus că era un ziar despre care i-a pomenit cineva.

Buzele cocoanei începură să-i tremure cînd luă în mină hîrtia tipărită. îşi aruncă ochii pe ea, iar moş Fixem începu să-i explice cum are să facă, dar eu am băgat de seamă că nu citea hîrtia, n-avea mare lucru scris pe ea, biata femeie.

—- Doamne sfinte ! zice, izbucnind deodată în bocete — hîrtia căzuse pe jos — şi acoperindu-şi faţa cu mîinile. Doamne sfinte ! Ce-o să se aleagă de noi !

Din pricina larmei apăru una tinerică de vreo nouăşpe- douăzeci de ani, care, cred, ascultase la uşă, - cu un copilaş în braţe. Aşează copilul în poala cucoanei, fără să spună nici un cuvînt, şi aceasta îl strînse la piept, plîngînd şi jeluindu-se, ca moş Fixem şi-a pus ochelarii albaştri ca să-şi ascundă două lacrimi care i se prelingeau în jos, pe obrajii lui murdari.

Lasă, mamă scumpă, zice tinerica, ai trecut prin atîtea. Hai, de hatîrul nostru... de hatîrul tatei, zice ea, nu te mai prăpădi cu firea !

Nu, nu, n-am să mă las doborîtă, zice cucoana, adu- nîndu-şi puterile şi ştergîndu-şi iute lacrimile. Oh, ce proastă sînt ! Acum mă simt mai bine... mult mai bine !

Apoi s-a sculat, a mers cu noi din odaie în odaie în timp ce făceam inventarul, trăgea toate sertarele singură, rînduia îmbrăcămintea copiilor să meargă mai repede ; şi clacă n-ar fi făcut toate acestea într-un fel de grabă ciudată, ai fi zis că nu s-ar fi întîmplat nimic, aşa de calmă şi cumpănită părea. Cînd am coborît scara, din nou a şovăit un minut sau două şi în cele din urmă ne spuse :

Domnilor, zice, cred că n-am făcut bine ce am făcut şi de asta o să aveţi un bucluc. Am tăinuit pînă acum, zice, singurul breloc ce-mi mai rămăsese pe lume... ia- t.ă-1. Puse pe masă o miniatură micuţă montată în aur. E o amintire, zice, de la scumpul meu tată, sărmanul de t'l ! Nu mi-aş fi închipuit vreodată că am să ajung să-i mulţumesc lui Dumnezeu că l-a luat la el, dar aşa este, şi eu ani în urmă am mai făcut-o .şi încă

din toată inima. Acum ia miniatura, domnule, zice*, este un chip care nu

m-a părăsit niciodată ia boală, ori la necaz, şi mi-e prea greu să-l părăsesc eu, acum, cînd numai Dumnezeu ştie cît de mult sufăr.

N-am putut rosti nici o vorbă, am ridicat doar capul din inventarul pe eare-1 întocmeam şi m-am uitat la Fi-xem ; bătrinul dădea din cap spre mine cu tîlc, iar eu am tăiat cu tocul cuvîntul *mini...* ce tocmai începusem să scriu si am lăsat miniatura pe masă.

Eh, dom'le, ca să mai scurtez povestea asta lungă... am fost lăsat să supraveghez casa şi am rămas acolo... şi cu toate că eram un neştiutor iar jupînul casei om luminat la minte am văzut ce el n-a văzut niciodată, şi cît ar da acum dac-ar putea —• să vadă ce n-a văzut la timp. Eu, dom'le, am văzut că nevastă-sa se stingea, chiar dacă nu se jeluia şi nu crîcnea nimic despre durerile ei. Am văzut că murea sub ochii lui. Ştiam că dacă s-ar fi căznit puţin ar fi putut s-o scape, dar n-a făcut nimic. Nu-1 învinovăţesc nu cred e-ar fi *putut* să se urnească. Atîta amar de vreme ea îi ghicise totdeauna dinainte orice dorinţă, acţionase pentru el, incit rămas pe scama lui era un om pierdut. Mereu îmi spuneam văzînd-o în veşmintele alea pe care le tot purta şi care păreau ponosite chiar şi pe ea şi ar fi arătat de-a dreptul zdrenţăroase pe altcineva, că de-aş fi fost eu un gentleman mi s-ar fi rupt inima să văd femeia aceea care fusese frumoasă şi veselă pe timpul cînd îi aţineam calea, acum ajunsă în asemenea hal din dragoste pentru mine. Era o vreme al naibii de rece şi umedă, totuşi (-a, într-o rochiţă subţire şi pantofi tot pe-aproape, în cele trei zile, alerga de colo-colo, din zori pînă-n noapte, să adune bani. Banii *au fost* adunaţi ; plătind, au scăpat de sechestru. Cînd s-a vărsat suma, toată familia era strînsă buluc, in odaia unde mă aflam eu. Tatăl era fericit că scăpase de belea... tare mă tem că nici el nu ştia cum... copiii săreau în sus de bucurie; fata cea mai mare se dădea peste cap cu tot soiul de pregătiri pentru prima lor masă tihnită de cînd cu sechestrul, iar mama părea mulţumită văzîndu-i pe toţi astfel. Dar dacă mi-a fost dat să văd vreodată semnul

morţii întipărit pe chipul cuiva, apoi în seara aceea pe-al ei l-am desluşit.

Am avut dreptate, dom’le, continuă domnul Bung, tre- cîndu-şi repede mîneca hainei peste faţă ; s-au chivernisit cei din familie, au pus mîna pe o avere frumuşică. Dar prea tîrziu. Copiii aceia sînt astăzi orfani de mamă, iar tatăl lor ar da tot ce-a agonisit de-atunci — casă, gospodărie, lucruri, bani, tot ce are sau ce-ar mai putea să mai strîngă, numai să-şi poată redobîndi soţia pe care a pierdut-o.

VECINUL DE ALĂTURI

Cînd merg pe o stradă, grozav îmi place să ghicesc firaa şi apucăturile oamenilor care locuiesc acolo. Nimic nu mă ajută mai mult în aceste meditaţii ca înfăţişarea uşilor de la intrare. Expresia feluritǎ a chipului omenesc cerc un studiu atent şi amănunţit, dar există ceva anume în fizionomia ciocănaşelor de la casele cu uşa lâ stradă, aproape deopotrivă ele caracteristic şi întrucîtva Ia fel de grăitor. Ori de cîte ori mă duc la cineva pentru întîia oară, cercetez aspectul ciocănaşului cu cea mai mare minuţie, deoarece ştiu bine că între om şi ciocănaş trebuie, fără doar şi poate, să fie oarecare asemănare şi simpatie.

De pildă, există un soi de ciocănaş destul de des întîlnit — dar cam perimat — mare, rotund, cu chipul unui leu năstruşnic care zîmbeşte îmbietor la tine în timp ce-ţi potriveşti părul cie o parte şi de alta, sau îţi tragi în sus gulerul cămă.şii, aşteptînd să se deschidă uşa ; niciodată n-am pomenit un astfel de ciocănaş la uşa unui om ursuz — cel puţin din experienţa mea, acest ciocănaş presupune invariabil că ai de-a face cu o gazdă bună, ospitalieră.

Nimeni n-a văzut vreodată soiul ăsta de ciocănaş la uşa unui procuror sau portărel, aceştia au totdeauna alt leu, o namilă cu înfăţişare tîmpită, sălbatică, feroce, un fel de măria-sa printre ciocănaşe, foarte îndrăgit de neciopliţi şi de cei care-şi mănincă de sub unghie.

Apoi mai există genul de ciocănaş egiptean, mititel, impertinent, cu o faţă prelungă şi firavă, un nas în vînt şi bărbia foarte ascuţită ; este la modă mai ales printre demnitari, cei cu plastroane albe şi guler tare, omuleţii aceia puţintei la trup, care o fac pe grozavii, perfect mulţumiţi de părerile lor şi care se cred importanţi nevoie mare.

Acum cîţiva ani am fost sîcîit rău de tot de apariţia unei inovaţii în materie de ciocănaşe : nici urmă de faţă, întocmit dintr-o coroană prinsă de un mîner sau de o bară micuţă. Cu puţină trudă şi băgare de seamă am izbutit, totuşi să trec această piedică şi să pun de acord noul sistem cu teoria mea favorită. Acest ciocănaş îl veţi întîlni negreşit la uşile oamenilor convenţionali şi reci, care totdeauna te întreabă de ce *nu* vii pe la noi, dar niciodată nu-ţi spun *vino* pe 3a noi.

Cine nu ştie că eiocănaşul din aramă este des întîlnit pe la vilele de ţară şi la internatele mai mari. Menţionînd şi acest gen, am trecut în revistă toate soiurile mai deosebite şi mai caracteristice.

Frenologii afirmă că feluritele pasiuni care frămîntă creierul omenesc produc plăsmuiri corespunzătoare în forma craniului. Dar nu cumva să împingem prea departe teoria aceasta susţinînd că, orice schimbare în starea sufletească a cuiva ar putea crea un efect vizibil şi asupra alcătuirii ciocănaşului. Poziţia noastră pur şi simplu este că în asemenea situaţie magnetismul care trebuie să existe între om şi acest ciocănaş de bătut la uşa intrării ar trebui în mod firesc să-l determine pe om s-o ia din loc în căutarea unui ciocănaş mai potrivit noilor sale simţăminte. Dacă veţi găsi vreodată un om care-şi schimbă locuinţa fură o pricină întemeiată, asta se leagă cu toate că se prea poate ea omul să nu fie-conştient în sine de acest lucru de faptul că el si eiocănaşul sînt în discordanţa. Iată o nouă teorie, pe care totuşi ne încumetăm s-o lansăm ca fiind deopotrivă de ingenioasă şi de nezdruncinat ea şi miile de speculaţii savant născocite zilnic pentru binele obştesc şi pentru a face avere.

Nutrind aceste simţăminte pe tema cioeănaşelor, oricine îşi poate da lesne seama cu ce uimire am văzut

că la

uşa casei vecine celei unde locuiam, acesta a fost înlocuit de-a binelea, acum cîtva timp, cu un clopoţel. Iată o calamitate la care nicicînd nu m-aş fi aşteptat. Simpla idee că cineva era în stare să trăiască fără ciocănaş părea atît de nesăbuită, de absurdă, că nu m-am putut obişnui o clipă cu ea.

Am plecat abătut de acolo, hoinărind spre Eaton Squarc ; la tot pasul numai clădiri. Mare mi-a fost uimirea şi indignarea vă/înd că clopoţeii ajunseseră aproape o regulă, iar ciocănaşele o excepţie ! Teoria mea sc clătina sub această lovitură. Am luat-o grăbit spre casă şi avînd viziunea că într-un viitor apropiat, ţinînd seamă de cursul rapid al evenimentelor, ciocanul de uşă va dispărea cu desăvîrşire, am hotărît ca din acea zi să-mi îndrept atenţia asupra vecinilor, în persoană. Casa din stingă, lipită de a noastră fiind nelocuită, am avut suficient răgaz să-i observ pe vecinii din partea cealaltă.

Casa fără ciocănaş la uşă era ocupată de un funcţionar comercial. Pe geamul salonului se afla lipit un anunţ scris caligrafic : „Aici, de închiriat camere pentru domn singur.[11]

Era o căsuţă curată, liniştită, mai ferită de lumină, cu un preş nou, îngust, la intrare şi un covor nou de-a lungul scării interioare pînă la primul cat. Tapetul de hîrtie de pe pereţi era nou, zugrăveala proaspătă, mobila nouă şi tustrele : tapet, zugrăveală, mobilă, trădau mijloacele reduse ale proprietarului. In salonaş, o carpetă în roşu şi negru ce acoperea complet duşumeaua, cîteva scaune băiţuite şi o masă pliantă, iar pe servantele micuţe cîte o ceaşcă trandafirie ; toate acestea plus o tavă şi o cutie de ceai, încă nişte ceşti pe poliţa de la cămin şi trei pene de păun frumos puse peste ele, întregeau accesoriile decorative ale încăperii.

Aceasta era camera musafirilor care ar fi venit după- amiază la domnul singur, iar o odăiţă mai dosnică, tot la parter, urma să-i slujească drept dormitor.

Anunţul nu fusese lipit de multă vreme pe geam,

cînd un domn grăsulii: şi jovial, de vreo treizeci şi cinci de ani, se înfiinţa în calitate de locatar. Au fost se vede stabilite numaidecât condiţiile căci anunţul a dispărut imediat după prima sa vizită. Cam la o zi sau două, domnul singur so mută, şi puţin mai apoi îşi şi dădu arama pe faţă.

Mai intîi de toate, avea mare predilecţie pentru a ră- mîne treaz pînă la trei-patru dimineaţa, să bea whisky îndoit cu apă şi să tragă din trabuc ; pe urmă îşi poftea prieteni acasă, care veneau de obicei pe la zece şi începeau să se simtă la largul lor abia la ore mici, cînd îşi manifestau deplin satisfacţia cîntînd cîntece de şase strofe, fiecare de cîte două versuri şi un refren de zece, care refren era pur şi simplu zbierat cu străşnicie, în cor, de toţi o dată, în chipul cel mai entuziast şi mai vehement din păcate pentru vecini şi mai ales pentru liniştea unui alt domn singur de deasupra.

Eh, destul de neplăcut, căci se întîmpla în medie de trei ori pe săptămînă — dar asta nu era tot. Cînd *în sfîr- şit* chefliii plecau pe la casele lor, în loc să meargă pe stradă liniştiţi ca toţi oamenii, se amuzau făcînd mare zarvă, scoteau nişte ţipete de femei care se tînguie. într-o noapte, un domn roşcovan, cu pălărie albă, a bătut din răsputeri la uşa de la nr. 3 unde locuia un bătrin cu perucă pudrată, şi cînd bătrînul cu peruca pudrată, spu- nîndu-şi că trebuie să fie una din fiicele lui măritate — încercată poate de dureri înainte de vreme —- orbecăind pe scări, şi după ce trase tot felul de zăvoare şi de drugi, deschise uşa de la stradă, domnul roşcovan cu pălărie albă îşi ceru scuze că-1 deranjează aşa de mult, dar i-ar rămîne îndatorat dacă ar face bine să-i dea un pahar cu apă rece şi un şiling împrumut ca să poată lua o birjă pînă acasă. La care bătrînul îi trînti uşa în nas, merse sus şi aruncă de pe fereastră, de sus, conţinutul unui cofer de apă — la ţanc, numai că a nimerit peste altul. Mare zarvă, toată strada era în păr.

Gluma e glumă, însă chiar şi cele mai bune îşi au rostul lor, totul e să dai peste omul care să facă şi el haz de necaz. Lumea de pe strada noastră nu prea ştia

multe şi nici de glume de acest soi nu prea ştia. Vecinul de alături a fost nevoit să spună domnului singur că de nu se lăsa de a mai primi musafiri, atunci n-avea încotro, trebuia s-o strice cu el. Domnul singur a primit dojana cu inima deschisă şi a făgăduit ca din ziua aceea să-şi pe-

Vecinul de alături

treacă serile la o cafenea — hotărîre oare a fost întîrnpinată cu unanimă şi absolută satisfacţie.

Noaptea următoare a trecut fără peripeţii — toţi erau încîntaţi de schimbare, dar după încă una, zgomotele s-au pornit mai vîrtos ca niciodată. Prietenii domnului singur, neputînd să se mai întîlnească la el acasă cu regularitate, au luat hotărîrea să-l conducă

acasă noapte de noapte ; şi atunci ţin-te, zarva ajunsese să fie insuportabilă — urările gălăgioase de î'ămas bun, la plecare, zgomotul făcut de domnul singur urcînd scara, cazna ce urma cînd să-şi scoată încălţările... Aşa că veeinul de alături i-a atras atenţia domnului singur, altminteri un chiriaş foarte cumsecade, că trebuie să plece. Domnul singur a plecat ţi s-a distrat cu prietenii în altă locuinţă.

Următorul ocupant era cu totul deosebit ţaţă de zurbagiul de dinainte, domnul singur, care tocmai părăsise apartamentul. înalt, zvelt, tînăr, cu o chică de păr castaniu, cotleţi roşcovani şi o mustăcioară abia mijită, purta redingotă tivită, cu găitane la spate, pantaloni gri deschis şi mănuşi fine de piele - avea o înfăţişare mai degrabă de militar. Ce puţin semăna cu domnul singur, scandalagiul acela ! Pe acesta nici nu-1 simţeai, atît era de manierat, şi ce vorbire meşteşugită ! Şi ce om serios ! Cînd a venit prima oară să vadă locuinţa, s-a interesat mai cu seamă dacă se poate bizui că va căpăta un loc în biserica enorială ; şi după ce s-a învoit să se mute, a cerut o listă cu diferitele obiective dc milostenie din partea locului, deoarece intenţiona să-şi dea obolul în favoarea celor care aveau nevoie mai abitir.

Vecinul nostru de alături era acum perfect satisfăcut. Găsise in sfîrşit un chiriaş cu totul in vederile lui de om serios, cumpătat, cari' ura frivolitatea şi îndrăgea izolarea. A dezlipit anunţul, cu inima uşoară, depănindu-şi în închipuire un şir lung de duminici tihnite, în care el şi chiriaşul său aveau să schimbe amabilităţi si ziarele de sfîrşit de săptămînă.

Omul cel serios a sosit, iar bagajul urma să-i sosească de la ţară a doua zi dimineaţă. Â împrumutat o cămaşă curată şi o carte de rugăciuni de la vecinul de alături, apoi s-a retras spre a se odihni devreme, cerînd ca ziua următoare să fie trezit la zece punct, nu mai din timp căci tare era obosit.

A fost strigat dar n-a răspuns : a fost din nou strigat, dar nici un răspuns. Vecinul de alături alarmat dădu buzna pe uşă. Omul cel serios părăsise casa în taină, luînd cu el cămaşa, cartea de rugăciuni, o linguriţă şi aşternutul de pat.

Nu ştiu dacă această întîmplare, laolaltă cu ciudăţeniile primului chiriaş, au produs în vecinul nostru de alături o aversiune pentru domnii singuri ; ştiu doar atît că următorul anunţ care şi-a făcut apariţia pe geamul salonului aducea la cunoştinţă, în termeni generali : „De închiriat camere mobilate Ia primul etaj". Anunţul a dis— părut repede. Noii locatari la început mi-au atras atenţia, pe urmă mi-au stîrnit interesul.

Erau un tînăr de optsprezece-nouăsprezece ani şi mama lui, o doamnă de vreo cincizeci sau poate mai puţin. Mama rămasă văduvă, purta încă doliu, iar băiatul era şi el îmbrăcat în negru. Erau săraci — foarte săraci, pentru că singurele lor mijloace de existenţă proveneau din bura de bani pe eare-i cîştiga băiatul, copist şi comisionar de cărţi la o librărie.

Veniţi de undeva din provincie se stabiliseră la Londra, parte pentru că aici băiatul ar fi găsit mai mult de lucru, parte, poate, din dorinţa firească de a părăsi un loc unde sărăcia le era îndeobşte cunoscută. Erau mîndri în pofida mizeriei şi n-ar fi dezvăluit străinilor lipsurile şi privaţiunile lor. Nimeni în afară de ei nu ştia în ce neagră sărăcie se zbateau şi cît de mult a trebuit să trudească băiatul ca să se poată muta. Noapte de noapte, două, trei, patru ceasuri după miezul nopţii, se mai auzea cînd şi cînd cum scormonea cu vătraiul un foc anemic, iar după tuşea spartă, aproape înăbuşită, înţelegeai că mai lucra încă ; cu fiecare zi care trecea îţi dădeai tot mai bine seama că natura aruncase pe chipul lui jalnic acea lumină ireală, stigmatul celei mai cumplite boli.

Pînă la urmă, sper că din simţăminte mai înălţătoare decît simpla curiozitate, am pus la cale să fac mai întîi cunoştinţă, apoi să stabilesc o legătură mai trainică cu sărmanii străini. De ce mi-a fost mai teamă n-am scăpat

— băiatul se ducea, cu paşi repezi, de rîpă. O bună bucată de iarnă şi toată primăvara şi vara următoare, truda lui n-a mai contenit. Maică-sa umbla după ceva lucru de mină, broderie, ca să mai cîştige un ban pentru pîine.

Cîţiva şilingi, cînd şi cînd. era tot ce putea aduce in

casă. Băiatul muncea din greu, cu fiecare minut se apropia de moarte, dar niciodată nu s-a jeluit, nici n-a crîcnit măcar.

într-o frumoasă după-amiază de toamnă mă aflam în obişnuita vizită la acest biet neputincios. Picătura de vlagă pe care o mai avea se isprăvise repede in ultimele două-trei zile ; zăcea pe un divan, cu fereastra deschisă, privind asfinţitul soarelui. Mama sa îi citea din biblie —- cînd am intrat a închis cartea, s-a ridicat şi a venit în în- tîmpinare.

— Tocmai îi vpuneam lui Wiliiam, rosti ea, că ar trebui să facem aşa fel să-l duc undeva la ţară, să se mai întremeze. Nu-i bolnav, dumneata ştii, dar nu prea are putere şi în ultima vreme s-a istovit din cale-afară.

Sărmana creatură ! Lacrimile îi curgeau şiroaie prelin- gîndu-i-se pe degete, cînd se întoarse chipurile să-şi potrivească broboada de doliu de pe cap ; se vedea ce inutil era să mai încerce să se amăgească singură-.

M-am aşezat la capul divanului, dar n -am scos o vorbă, pentru că-mi dădeam scama că flacăra vieţii se stingea uşor dar iute în tînărul din faţa mea. Cu fiecare răsuflare inima îi bătea mai încet.

Băiatul îşi strecură o mînă în a mea, cu cealaltă o apucă de braţ pe maică-sa, o trase repede către el şi o sărută pătimaş pe obraz. Urmă o pauză. Se prăvăli din nou în pernă, privind îndelung şi grav chipul mamei lui.

— Wiliiam ! Wiliiam ! gemu mama, după o tăcere adîncă. Nu te uita aşa ia mine... spune ceva, scumpul meu !

Băiatul abia schiţă un zîmbet; doar o clipă, apoi trăsăturile chipului său se topiră în aceeaşi expresie rece, solemnă.

— Wiliiam, scumpul meu Wiliiam ! trezeşte-te, nu te uita aşa la mine... nu, te implor ! Vai, Doamne, Dumnezeule ! Ce să mă fac ! se tînguia văduva, frîngîndu-şi mîi- nile deznădăjduită... Scumpul meu băiat ! Vai, îşi dă sufletul !

Băiatul se ridică în capul oaselor, cu o sforţare violentă şi îşi împreună mîinile :

— Mamă ! scumpă, scumpă mamă, să mă îngropi în- tr-un cîmp... oriunde, numai aici nu, pe străzile astea groaznice, Aş vrea să fiu undeva unde să-mi poţi vedea mormîntul, dar nu aiei în îmbulzeala asta a străzilor... ele m-au omorît... Sărută-mă încă o dată ; ia-mă pe după gît...

A căzut pe spate — o expresie stranie i se întipărise pe chip; nu de suferinţă, de chin ; fiecare cută, fiecare fibră erau parcă încremenite.

Băiatul murise.

SCENE

STRĂZILE — DIMINEAŢA

Aspectul străzilor din Londra un ceas înainte de răsăritul soarelui, într-o dimineaţă de vară, este cît se poate de izbitor chiar şi pentru nefericiţii cheflii, ori pentru ceva mai puţin nefericiţii oameni porniţi după treburi, cărora peisajul nu le e de loc străin. Un aer rece, de solitudine dezolantă, învăluie străzile cufundate în tăcere — obişnuit să le văd la alte ore înţesate de o mulţime zorită — şi clădirile liniştite, ferecate, ce forfotesc de viaţă şi de zbucium în timpul zilei... cît de impresionant e totul !

Ultimul chefliu în drum spre casă, înainte de ivirea zorilor, se împleticeşte ca vai de el, şi vrînd să se scuture de povara unui cîntec de beţie de cu seară, mormăie de mama focului. Cel din urmă vagabond, fără adăpost, pe care sărăcia şi poliţia l-au lăsat pe drumuri, şi-a strîns sub el mădularele îngheţate, într-un ungher pavat, ca să viseze la mîncare şi la căldură. Dar iată,

beţivii, chefliii, amărîţii au pierit; cei cu scaun la cap încă nu s-au trezit pentru a începe munca zilei ; stăruie o tăcere mormîn- tală ; străzile au căpătat şi ele acea încremenire rece, fără viaţă, în lumina cenuşie, mehorîtă a zorilor. Staţiile de poştalion de pe arterele principale largi sînt goale ; cîrciu- mile închise, iar aleile stigmatizate de mizeria neagră, pustii

Doar vreun poliţist mai poate fi zărit la colţuri de stradă, privind tăcut prin preajmă ; cînd şi cînd, cîte o pisică se furişează ca o zvîrlugă, tiptil, văzîndu-şi de drumul oi ; şircată, sare cu mare precauţie mai întîi pe polobocul de sub streaşină, apoi pe lada de gunoi, pe urmă cade pe caldarîm — ca şi cum şi-ar da seama că soarta ei depinde de agerimea cu care scapă de privirile lumii. O fereastră întredeschisă de la cite o odaie de dormit, ici-colo, dovedeşte că înăuntru e cald şi ocupanţii au un somn care nu le tihneşte ; iar licărul firav, prin storuri, al unui opaiţ, vorbeşte despre veghea la căpătîiul unui bolnav. în afară de acestea, nici străzile, nici casele de locuit nu prezintă alte semne de viaţă.

S-a scurs o oră ; turlele zvelte ale bisericilor, acoperişurile clădirilor mai semeţe sint acum abia colorate de lumina soarelui ce răsare; şi străzile, treptat-treptat, aproape pe nesimţite, îşi recapătă forfota şi însufleţirea. Se aud urnind agale cotigele cu marfă pentru piaţă ; căruţaşul somnoros îmboldeşte nerăbdător caii spetiţi ; în zadar se căzneşte să-şi trezească băiatul, care, tolănit cît e de lung peste coşurile cu fructe, uită, într-o fericită delăsare, mult rîvnita curiozitate de a privi minunile Londrei

Indivizi ciufuliţi — nişte animale somnoroase — cu înfăţişări ciudate, ceva între rîndaşi şi birjari, încep să ridice obloanele de la cîrciumi matinale ; îşi fac apariţia tarabe micuţe din lemn de brad, cu obişnuitele pregătiri pentru o gustare de dimineaţă frugală, în anumite locuri arhicunoscute. Bărbaţi şi femei cu duiumul (mai ales acestea din urmă) se tăbîrcesc, purtînd pe cap coşuri grele cu fructe, spre parcul de lingă Piceadillv, în drum spre Co- vent Garden, unii

după alţii, grăbiţi, într-un şir lung, şerpuitor, pînă hăt la cotul dinspre şoseaua de la Knight- bridge.

Ici-colo, muncitori zidari, cu merindele strînse într-o legăturică, se grăbesc să se ducă la lucru ; pilcuri răzleţe de cîte trei-patru şcolari, tropăie vesel pe trotuar — de parcă ar zbughi-o pe furiş să se scalde — veselia lor zgomotoasă fiind în contrast vizibil cu gesturile micuţului homar, care, după ce a bătut la uşă sau a sunat clopoţelul pînă a făcut scurtă la mînă, pentru că o lege oblădui- toare ii interzice să-şi vatăme plămînii strigînd pe străzi,

şade pe scara intrării, aşteptînd răbdător ca slujnica să se trezească odată.

Piaţa Covent Garden şi bulevardele care duc într-acolo sînt trezite de vehicule de toate soiurile şi mărimile, de la furgoanele masive, trase de patru cai zdraveni, la căruciorul vînzătorului ambulant de fructe şi zarzavaturi, cu măgarul său jigărit. Peste tot, pe drum, frunze de varză, smocuri de paie şi fel de fel de verdeţuri risipite ca la piaţa de legume ; oamenii zbiară, carele se îmbulzesc, caii nechează, băieţandrii se încaieră, femeile cu coşuri sporovăiesc, plăcintării îşi laudă sus şi tare marfa „a-ntîia“ şi măgarii rag. Acestea şi alte zeci de sunete alcătuiesc un amestec destul de supărător pentru urechile unui londonez şi deosebit de neplăcut pentru cele ale domnilor din provincie care dorm la hanul „Hummums", aflaţi acolo pentru prima oară.

încă un ceas s-a scurs şi ziua începe de-a binelea. Slujnica la toate, sub pretextul că doarme adine, lasă pe ,,eoniţa“ în plata Domnului să sunt- o jumătate de oră, este muştruluită de conaşu' (trimis în cămaşă de noapte de coniţa pînă in capul scării) pentru că s-a făcut şase şi jumătate ; drept care ea se scoală numaideeît, c-u o nedumerire bine simulată, coboară foarte posacă scara, dorind, pe cînd aprinde o luminare, ca principiul combustiei spontane să se întindă şi asupra stivei de cărbuni din bucătărie. După ce aprinde focul, deschide uşa de la strada ca să ia laptele, dar dintr-o întimplare, cu totul şi cu totul neobişnuită, descoperă că slujnica de alături tocmai a luat şi laptele ei, iar feciorul domnului Todd de peste drum, dintr-o coincidenţă iarăşi absolut extraordinară, chiar atunci da la o parte obloanele de la prăvălia stăpînului său. Urmările inevitabili' sînt că se duce cu ulcica de lapte numai pînă la uşa de alături, doar ea să-i spună „bună dimineaţa" lui Betsy Clark, iar feciorul domnului Todd tocmai trece drumul ca să le spună „bună dimineaţa” amîndurora ; şi cum numitul fecior al domnului Todd este tot aşa de chipeş şi cu vino-ncoa ea şi brutarul în persoană, conversaţia ajunge iute foarte interesantă şi probabil ar fi fost şi

mai şi, dacă cucoana lui Betsy Clark, care o urmăreşte pas cu pas tot mereu, n-ar fi bătut su- parata în geamul de la dormitor, ceea ce îl face pe feciorul domnului Todd să fluiere, aşa ca-ntr-o doară, întorcîn-du-se la prăvălie mult mai grăbit decît venise, iar pe cele două fete să se ducă fuga la casele lor, să închidă uimitor de uşurel uşile care dau în stradă, fiecare scoţînd cîteva clipe mai apoi capul pe fereastra salonaşului, evident cu intenţia să se uite după factor, care tocmai atunci trecea, dar de fapt ca să mai arunce o ocheadă către feciorul domnului Todd ; care, îndrăgind şi el factorii, mai cu seamă factorii feminini, aruncă o privire scurtă la factor, şi o privire îndelungă la fete, spre satisfacţia tuturor celor de faţă.

Poştaşul îşi vede de drumul obişnuit, la biroul dili-gentelor, unde pasagerii care pleacă devreme cu prima cursă se uită miraţi la pasagerii care vin cu prima cursă, vineţi la faţă şi cătrăniţi, sub înrîurirea, se vede cît de colo, a acelui simţămînt ciudat produs de călătorie, care face ca evenimentele de ieri dimineaţă să-ţi pară ca şi cum s-ar fi petrecut cel puţin cu şase luni în urmă, şi-i îndeamnă pe oameni să se întrebe cu multă gravitate dacă prietenii şi rubedeniile, de la care şi-au luat rămas bun cu două săptămîni în urmă, s-or fi schimbat mult de la despărţire. Biroul de poştalion este în fierbere, diligentele gata de drum sînt asaltate de nelipsiţii evrei şi de tot felul de tipi excentrici, care socotesc, pare-se, Dumnezeu ştie de ce, că' oricine urcă în diligenţă nu se cade, nici în ruptul capului, să nu cheltuiască ceva părăluţe pe portocale, un briceag, un carnet, almanahul din anul trecut, un penar, un burete sau o colecţie de caricaturi.

încă o jumătate de oră şi soarele va săgeta cu razele lui strălucitoare şi vesele străzile încă aproape goale şi va lumina cu destulă putere ca să-l trezească dintr-o lene sumbră pe ucenic. Acesta, pus să stropească şi să mături trotuarul din faţa prăvăliei, se opreşte la fiecare două minute, ca să spună celuilalt ucenic, care face aceeaşi treabă, cît de cald are să fie azi, ori, ducînd mîna dreaptă streaşină la ochi, şi cu

stînga proptindu-se în mătură, să se zgîiască pînă i se urăşte la „Minunea" ori la „Nim- rod“ sau la alte diligenţe trase de cîte patru cai iuţi ; apoi intră din nou în prăvălie, pizmuindu-i pe călătorii de pe

■— 'i Cr.JcsJ,a4'

Străzile —• dimineaţa

imperială din diligenţele rapide, iar gîndurile zburîndu-1 Ia casa veche, din cărămidă roşie, „de acolo de la ţară“, unde a făcut şcoala : mizeria cu laptele îndoit cu apă, pîinea groasă abia unsă cu ceva, toate astea se topesc în faţa amintirii plăcute a cîmpului verde pe care copiii se jucau de obicei şi a eleşteului verzui, unde, ca să nu cadă, era ciomăgit dinainte, şi cîte şi mai cîte...

Cabriolete încărcate de cufere şi truse cu pălării,

lîngă picioarele birjarului, sau afară, pe coviltir, gonesc uruind de-a lungul străzilor, în sus şi-n jos, spre staţiile de poştalion sau spre debarcaderele cu nave de cursă ; birjarii cabrioletelor şi ai trăsurilor de piaţă, pînă una alta mai

curăţă părţile împodobite de la vehiculele lor niţeluş cam hodorogite — primii minumndu-se cum de tot aleg oamenii „gogeamite harabalele de homnibuze, în locu' unor cabriolete pe cinste, cu trăpaş iute“, iar ceilalţi, birjarii de piaţă, uimindu~se cum de s-or încumeta oamenii să se urce în cabrioletele alea „trăsnite cînd există birje rispectabile cu o pereche de căluţi care n-o ia niciodată la sănătoasa" ; o mîngîiere întemeiată, fără doar şi poate, pe faptul că telegarii de la birjele de piaţă nicicînd nu s-a au/it. să fi pornit vreodată în galop, „doar, după cum atrage atenţia un birjar chipeş, doar unu şi ăsta a galopat de~a ndâratele“.

Prăvăliile şi-au deschis acum larg uşile, ucenicii şi vînzătorii sînt foarte ocupaţi cu curăţenia şi acoperirea geamurilor împotriva luminii de zi. Brutăriile din oraş sînt înţesate de slugi şi copii care aşteaptă să fie scos primul cuptor cu chifle operaţia s-a petrecut cu un ceas încheiat mai devreme la mahala, pentru că populaţia de slujbaşi matinali, care se scoală cu noaptea în cap, din Somers şi Camden Towns, Islington şi Pentonville, s-au şi perindat iute spre centrul oraşului, ori şi-au îndreptat paşii spre Ohanccry Lane şi Inns of Court. Oameni între două vîrste, cu simbrii care dacă au sporit, n-au sporit în aceeaşi măsură ca şi familiile lor, abia îşi mai Urăsc paşii, fără nici o ţintă parcă decît Casa de Conturi ; ei cunosc pe toţi cei cu care se ciocnesc sau îi ajung din urmă, pentru că i-au tot văzut în fiecare dimineaţă (cu excepţia duminicilor) în ultimii douăzeci de ani, dar nu şi-au vorbit niciodată. Dacă se înlîmplă să ajungă din urmă vreo cunoştinţă apropiată, schimbă un salut grăbit şi îşi văd de drum, fie alăturea sau în faţa acestuia, după cum se brodeşte să-i fie pasul. Cît despre a se opri să-şi stringă mina, sau să se ia de braţ amical, îşi spun, pare-se, că de vreme ce asta nu-i cuprins în salariu, n-au nici un drept s-o facă. Conţopiştii tineri cu pălării mari, maturi înainte de a fi fost băieţandri, umblă grăbiţi, doi cîte doi, în prima lor redingotă, geriată grijuliu, şi cu pantalonii albi de duminică, prăfuiţi şi numai pete de cerneală. Fireşte, duc o lupta grea în minte ca să reziste de a nu cheltui

o bună parte din banii destinaţi prînzului pe nişte tarte stătute, expuse atît de ispititor pe tăvi pline de pi'af, la uşa patiseriilor, dar conştiinţa propriei lor importanţe şi faptul că primesc doar şapte şilingi pe săptămînă, şi că se mai scoală şi dimineaţa la opt, le vine intr-ajutor şi atunci îşi pun pălăria mai pe o parte şi se urlă la chipurile de sub bonetele tuturor ucenicelor de la prăvăliile de mode şi corsete care le ies în cale... sărmane fete !... cea mai grea muncă şi cca mai prost plătită — şi foarte adesea cel mai rău privite.

Ora unsprezece şi un alt val de lume; umple străzile. Mărfurile din vitrine sînt aranjate îmbietor; negustori cu gulere albe şi haine ca scoase din cutie arată ca şi cum n-ar fi în stare să cureţe un geam chiar dacă de asta le-ar atîrna viaţa. Căruţele au dispărut din Covcnt Garden ; cărăuşii au făcut calea întoarsă, iar precupeţii s-au retras la tarabele lor obişnuite di- la mahala ; slujbaşii sînt în birourile lor, iar briştele, cabrioletele, om- nibuzele şi caii înşeuaţi şi-au condus stăpînii la destinaţie. Străzile sînt înţesate de o gloată uriaşă de oameni veseli şi abătuţi, bogaţi şi nevoiaşi, trîndavi şi harnici, dar iată ne trezim şi la năduful, îmbulzeala, forfota de amiaz...

STRĂZILE — NOAPTEA

Spre a vedea străzile Londrei în toată măreţia lor, trebuie privite pe o noapte de iarnă întunecoasă, mohorîtă, sumbră, destul de umedă ca aburii să se furişeze încetişor pe caldarîm, să-l facă mîzgos, năclăit de murdărie şi de pîcla leneşă, greoaie, plutind pretutindeni, care face Ca felinarele să pară mai strălucitoare, iar prăvăliile scăldate în lumină mai minunate, din pricina contrastului cu bezna din jur. Toţi cei care se află acasă într-o astfel de noapte caută să se simtă cît mai bine, mai tihnit cu putinţă ; trecătorii de pe stradă au din plin de ce să-i pizmuiască pe fericiţii care şed la gura sobei.

Pe străzile mai spaţioase şi mai acătării storurile de la sufragerie sînt trase pînă jos, focul arde la bucătărie cu flacără mare şi un miros îmbietor de bucate calde gî- dilă nările călătorului care se tăbîrceşte pe drum prin partea locului.

La mahala, băiatul cu cornuri trece, sunînd clopoţelul pe străduţe, mult mai încet ca de obicei; căci madam Macklin, de la nr. 4, n-a deschis bine uşa scundă de la stradă să strige „cornuri !“ cît o ţine gura, cînd domnul Walker, de la nr. 5 a şi scos capul pe fereastra salonaşului răcnind „Cornuri!“ şi el : şi domnului Walker abia i-a zburat cuvîntul de pe buze că madam Peplow, de peste drum, îl şi scăpase pe domnişorul Peplow, care se năpusteşte în stradă cu o iuţeală ce nu putea fi îmboldită de nimic altceva decît de cornurile cu unt in perspec-

ti vă ; îşi tîrăşte băiatul îndărăt, cu forţa, la care madam Macklin şi madam Walker ca să-l scutească de bucluc şi totodată să mai schimbe cîteva vorbe, ca între vecine, cu madam Peplow, dau fuga peste drum şi cumpără cornu- rile la uşa lui madam Peplow, cînd madam Walker declară că „ceainicul fierbe pe foc şi ceştile şi farfurioarele-s pregătite[11], şi că deoarece e tare urît afară şi-a pus în gînd să ia o ceaşcă zdravănă de ceai fierbinte — hotărîre la care. culmea coincidenţei, au ajuns şi celelalte două doamne în acelaşi timp.

După o scurtă conversaţie despre vremea groaznică şi despre meritele ceaiului, cu o digresiune asupra zburdălniciei băieţilor, de regulă, şi asupra cumsecădeniei domnişorului Peplow, ca fiind o excepţie, madam Walker îl zăreşte pe soţul ei apărînd în capul străzii ; şi pentru că probabil vrea un ceai, sărmanul de el, după atîta mers prin noroi, de la docuri, nevastă-sa trece în goană numaidecît drumul, cu cornurile în mină, şi madam Macklin face la fel, iar după două-trei vorbe schimbate cu madam Walker, toate se fac nevăzute în căsuţele lor, trîntind uşile scunde după ele, şi nu le mai deschid de-a lungul serii, decît la nouă cînd vine cel cu „berea“, care apare cu o lanternă dinaintea tăvii şi spune, cînd împrumută ziarul de ieri de la madam Walker, că „să-l ia naiba, abia mai poate ţine stacana, dar- mite să mai numere banii, că e una din cele mai parşive seri din cîte a apucat, afară de aia cînd un om a fost găsit îngheţat ţeapăn în dreptu' cărămidăriei“.

După o scurtă sporovăială cu poliţaiul din colţul străzii, plină de profeţii! în legătură cu o eventuală schimbare a vremii, cum că ar veni un ger năprasnic, cel cu berea se întoarce la jupînu-su şi îşi iroseşte restul serii, scormonind de zor jăratecul în soba din circiuma unde berea se vinde de la canea, şi luînd parte cu smerenie la conversaţia feţelor simandicoase strînse jur împrejurul focului

Pe o asemenea noapte, străzile dinspre Intrarea Inundaţiei şi a teatrului Victoria capătă o înfăţişare murdară, hîdă, pe care grupurile de oameni tălălăind nu o schimbă în bine cîtuşi de puţin. Chiar şi templul

micuţ din tablă cositorită, sfinţit pentru copt cartofi, cu o splendidă ghirlandă de lampadare felurite, pare mai puţin vesel ca de obicei, cît despre taraba cu plăcinte de carne, s-a dus faima ei ! Feştila din lampionul străveziu înjghebat din hîrtie pergament şi împodobit cu „figuri" se stinge mereu, aşa că plăcintarul, ostenit să tot facă naveta la crama din vecinătate după lumină, a renunţat, zădărît, la ideea iluminări, încît singurele semne că ar fi „pe acolo[11] sînt puzderia de scîntei care sar în toate părţile pe stradă de fiecare dată cînd deschide sobiţa portabilă ca să scoată o plăcintă fierbinte pentru cîte un client.

Vînzătorii de calcan, de stridii şi fructe se învîrt zadarnic de colo-colo pe trotuar, străduindu-se să pescuiască vreun muşteriu ; băieţandri în zdrenţe, care de obicei se joacă pe străzi, stau ghemuiţi pîlcuri-pîlcuri în vreun portal de casă sau pe sub apărătoarea de pînză de la cine ştie ce dugheană de brînzar, unde felinare mari cu gaz, aprinse, fără geam, scot la iveală stive uriaşe de brînzeturi stacojii şi galben deschis, laolaltă cu nişte ca- lupaşc in lunecate do slănină, de cîte cinci parale bucata, castroane cu unt de Dorset adus săptămînal şi rulade fumegînde tic proaspete ce sînt.

Aid se înveselesc sporovăind despre teatru, după ultima vi/ită la galeria teatrului Victoria, unde intră doi pe un loc, admiră groaznica încăierare repetată scară de seară şi vorbesc la nesfîrşit despre felul unic în care Bill Thompson poate „să se prefacă în maimuţă", sau să se descurce prin întortocherile misterioase ale unei goarne marinăreşti.

Este aproape unsprezece şi burniţa rece care de atîta vreme se tot cernea s-a înteţit într-o ploaie în lege ; omul cu cartofi copţi a plecat, plăcintarul tocmai a pornit-o şi el cu prăvălia în braţe, brînzarul şi-a strîns apărătoarea, iar băieţii s-au împrăştiat. Clinchetul neîntrerupt al potcoavelor pe caldarîmul lunecos şi plin de hîrtoape, răpăiala umbrelelor, cînd vîntul bate în vitrinele prăvăliilor, sînt o mărturie a necruţătoarei nopţi : poliţistul cu pelerina impermeabilă încheiată strîns pe corp, face impresia

după cum poartă cascheta pe ochi, şi se întoarce cu spatele să se ferească de rafalele de vînt şi

ez

p'oaie care, la colţul străzii, îl lovesc în plin —• că nu-i prea înaintat de ceea cc-1 aşteaptă.

Dugheana băcăniei unde se vînd şi luminări, cu clopoţelul strident după uşă, al cărui sunet melancolic fusese acoperit de zarva celor care cereau cite o litră de zahăr ori jumătate uncie de cafea, se închide. Lumea cart' se perindase încoace şi-ncolo tot timpul zilei acum trece iute, iar gălăgia pricinuită de oameni care zbiară, se ceartă, venind din circiumi, este aproape singurul zgomot ce sfîşie tăcerea tristă a nopţii.

Se mai auzise unul, dar a încetat. Femeia aceea sărmană cu copilul în braţe, care înfăşură grijuliu rămăşiţele şalului ei prăpădit în jurul trupşorului slăbănog, încercase să cînte un cîntec popular sperind să capete un gologan de la trecătorii miloşi. Dar tot ce a căpătat a fost un rînjet brutal la auzul glasului ei stins. Lacrimile curg şiroaie pe obrazul ei gălbejit ; copilului îi c frig şi foame şi scîncctele lui aproape înăbuşite sporesc jalea sărmanei mame, care se vaită în gura mare şi se prăbuşeşte desperată pe scările reci şi jilave de la uşa unei case.

Să cînte ! Cît de puţini din cei care trec pe lingă o biată fiinţă ca aceasta se gîndesc la chinul, la prăpastia din sufletul şi mintea ei, pricinuită de efortul pe carc-1 face ca să cînte ! Ce amară ironie ! Boală, uitare şi foame... abia îngăimînd cuvintele dintr-un cîntecel vesel care v-au însufleţit ceasurile de chiolhanuri şi huzureală, Dumnezeu ştie cît de ades. Nu-i nimic de rîs aici ! Vocea stinsă, tremurîndă, destăinuie o istorie cruntă despre lipsuri şi înfometare ; pe cea care cîntă slab acest cîntec înspăimîntător ce poate s-o mai aştepte decît să moară de frig şi de foame !

Ora unu ! Grupuri întoreîndu-se pe jos de la diferite teatre, străbat străzile năclăite de noroi ; cabriolete, birje, cupeuri, omnibuze trec repede ; sacagiii, în mîini cu nişte felinare murdare, abia pîlpîind, cu plăcuţe mari de alamă la piept, care au zbierat şi s-au zbătut ultimele două ceasuri, se retrag la casele lor să se bucure şi ei puţin de confortul adus oamenilor de către ţevi şi apă curgătoare ; mulţimea celor care cumpără

bilete ieftine la teatre dau buzna în cîrciumi ca să .se răcorească ; ciozvîrte de carne, rinichi, iepuri, stridii, bere, trabucuri — şi nelipsitul „înc-un rînd“ — li se servesc, în gălăgia şi amestecul de fum şi vînzoleală, zăngănitul de cuţite, strigătul chelnerilor, cu neputinţă de descris.

Partea mai muzicală din tagma celor care merg să se amuze s-au dus la o întîlnire plină de armonie. Pentru a ne satisface curiozitatea să-i urmăm acolo pentru cîteva clipe.

într-o încăpere înaltă de dimensiuni vaste stau pe scaune vreo optzeci sau o sută de oaspeţi bătînd tactul în masă cu nişte bastonaşe de aluminiu şi ciocănind cu capătul cuţitelor de parcă ar confecţiona cufere. Ei aplaudă acurn
0 melodie executată de cei trei „profesionişti" din capul mesei centrale, unul dintre ei ocupă scaunul principal
— omuleţul acela plin de ifose, cu capul chel care abia
1 se vede din gulerul redingotei de culoare verde. Ceilalţi stau de o parte şi de alta a lui — omul grăsuliu cu voce joasă, şi cel oacheş cu faţa prelungă, îmbrăcat în negru. Omuleţul din scaunul principal e un personaj cît se poate de hazliu — *ce* superbă măreţie şi *ce* voce !

— Bas ! după cum e silit să remarce tînărul cu lavalieră albastră de lîngă mine, adresîndu-i-se prietenului său. Bas ! Zău, poate lua notele mai jos ca oricine, aşa de jos că aproape nu-1 mai auzi.

într-adevăr, să-l asculţi cum mormăie abia, din ce în ce mai pierdut, pînă nu mai poate relua notele de sus, iată cea mai mare desfătare de pe faţa pămîntului; este de-a dreptul cu neputinţă să nu te înduioşeze felul emoţionant şi solemn în care îşi descarcă sufletul în „Inima- mea e pe-nălţimi“, sau în „Vajnicul moş Hoak“. Omul grăsuliu e pus şi el pe sentimentalisme, începe să ciripească „Zboară, Bessy, zboară peste lume, alăturea dc mine“, ori alte asemenea cintece, cu o drăgălăşenie efeminată, şi pe tonul cel mai atrăgător posibil.

— Vă rog, domnilor, faceţi comanda... vă rog, faceţi comanda, rosteşte cel palid la faţă, cu păr roşu ;

numai- decît se aud zbierete din toate ungherele încăperii :

— Un rînd de gin !

— Un rînd de rachiu !

— Nişte halbe de bere !

— Trabucuri, da' vezi, din alea fine !

„Profesioniştii" se simt în al nouălea cer ; ei împart condescendent în stînga şi în dreapta semne de încuviinţare din cap, sau chiar catadicsesc să adreseze un cuvînt- două celor mai cunoscuţi „stîlpi" ai localului, în chip cum nu se poate mai blînd şi mai patern.

Omuleţul cu obrazul ca o lună plină, în redingotă cafenie, ciorapi şi pantofi albi, e foarte bine dispus. El dă dovadă de abnegaţie şi că e conştient totodată de propriile lui puteri cînd se încumetă să ceară, cît se poate de molcom, cuvîntul :

— Dom'lor, spune omuleţul cu ifose, însoţind vorba de o lovitură în masă cu ciocanul prezidenţial... Dom'lor, daţi-mi voie să vă răpesc o clipă atenţia... amicul nostru, domnul Smuggins, va fi atît de îndatoritor...

— Bravo ! strigă întreaga adunare, iar Smuggins, după ce tuşeşte zdravăn pe mai multe voci, după ce o dată sau de două ori prizează tabac, cu mult haz, spre desfătarea generală, intonează un cîntec vesel, în timp ce ceilalţi îi ţin isonul în cor la sfîrşitul fiecărui vers, cu cîte un fol-di-rol... tol-di-rol, care durează mult mai îndelung decît versul în sine.

E întîmpinat cu aplauze care nu mai contenesc şi după ce un geniu înflăcărat a binevoit să recite ceva, şi s-a încurcat groaznic, omuleţul cu ifose mai bate o dată şi spune :

— Dom'lor, dacă n-aveţi nimic împotrivă, să cîntăm ceva cu toţii.

Această propunere stîrneşte aplauze furtunoase, iar spiritele mai aprige îşi exprimă cuvenita aprobare totală spărgînd unul sau două pahare de bere, cît ai bate din palme — un gest hazliu, dar care de obicei atrage după sine oarecare bucluc dacă plata pagubei este stăruitor cerută de către chelner.

Scene de acest soi se desfăşoară pînă la trei sau

patru dimineaţa ; şi chiar cînd iau sfîrşit, pentru debutanţii curioşi încep altele noi. Dar fiindcă a încerca să le descrii pe toate, măcar în treacăt, ar trebui tomuri întregi, ce-i drept cu un conţinut nu numai instructiv, ci şi plăcut, fără doar şi poate, eu mă înclin respectuos lăsînd cortina să cadă.

PRĂVĂLIILE ŞI PRAVĂLIAŞII

Ce cîmp inepuizabil de cugetări oferă străzile Londrei ! Niciodată n-am fost dc acord cu Sterne [1] cînd deplîngea pe cel care călătorind de la Dan la Beersheba putea spune că n-a întîlnit decît pustietate ; nu am pic dc milă pentru omul care e în stare să-şi ia pălăria şi bastonul şi să hoinărească de la Covent Garden pînă la Cimitirul St. Paul şi iarăşi înapoi, fără ca peregrinarea lui să-i fi oferit prilej de delectare — era cit pe aci să spun instruire. Şi totuşi asemenea fiinţe există, ne ciocnim zilnic dc ele. Lavalieră mare, neagră, jiletcă albă, baston ca smoala, o expresie de vădită nemulţumire —- iată caracteristicile genului ; alţii care nu-şi văd capul de treabă, trec iute pe lingă tine, sau aleargă veseli după plăceri. Aceşti oameni zăbovesc nepăsători şi fac impresia că sînt bine dispuşi şi inimoşi ca nişte poliţişti în exerciţiul funcţiunii. Insă nimic nu pare să-i impresioneze ; afară de cazul cînd sînt trîntiţi la pămînt de vreun hamal ori cînd dă peste ei o trăsură, nimic nu-i poate scoate din calmul lor. li întâlniţi în zilele frumoase pe una din arterele principale : se uită pe fereastra unei dughene unde se vinde tutun ; seara, la celălalt capăt al oraşului; şi dacă te bate gândul să-ţi arunci ochii după perdcluţele albastre care pun stavilă privirilor indiscrete,

> *Lattrence Sterne* (1713—1763), scriitor englez, autor al celebrului *Tristrum Shandy* şl al volumului *Călătorie sentimentală* la care sc referă Diekens în acest pasaj.

îi vezi bucurindu-se de singura plăcere a existenţei lor. Acolo îşi fac veacul, cocoţaţi pe scaune rotunde sau tubu- l.are, cu toată demnitatea izvorîtă din favoriţi şi lanţurile aurite ; şoptesc nimicuri dulci tinerei doamne cu cercei mari de chihlimbar, care stînd dinapoia unei tejghele în bătaia adoraţiei şi a lămpii de gaz, ajunge să fie admirată de toate slujnicele din preajmă şi s-o pizmuiască orice ucenică de modistă cale de două mile roată.

Una din principalele mele distracţii este să veghez asupra înaintării treptate — ascensiune sau declin — a anumitor prăvălii. Am făcut cunoştinţă amănunţită cu cîteva din diferite părţi ale oraşului şi cunosc din fir-în-păr întreaga lor poveste. Aş putea numi pe loc cel puţin douăzeci, care sînt absolut sigur că nu şi-au plătit dările în ultimii şase ani. Nu sînt locuite mai mult de două luni consecutiv şi am credinţa fermă că au încercat toate genurile de comerţ cu amănuntul.

Există una cu o poveste care poate fi luată drept model pentru toate celelalte şi de a cărei soartă m-am ocupat îndeosebi, deoarece am avut plăcerea să o ştiu încă de la începuturile ei. Se află pe cheiul apei pe partea dinspre Sur- rey — la mică depărtare de Intrarea Inundaţiei. La început era o casă particulară destul de spaţioasă şi cochetă ; *s-ă* împotmolit în datorii, casa ipotecată, chiriaşul a plecat, iar clădirea a căzut în paragină. In epoca aceea am cunoscut-o şi eu ; zugrăveala se coşcovise peste tot, ferestrele sparte, în preajmă numai bălării şi băltoace de apă strînsă pe lingă butoaiele fără capac, de la streşini, iar uşa de la intrare ca vai de lume.

Bucuria cea mai mare a copiilor de prin partea locului era să se strîngă in grup pe scări şi, cu rîndul, să bată zdravăn de cîte două-trei ori cu eiocănaşul în uşă, spre suprema satisfacţie a vecinilor în general şi mai ales a bătrî- nei doamne de la a doua casă. S-au făcut nenumărate plîngeri, multe lighene cu apă au fost vărsate peste capul buclucaşilor, dar degeaba. In aceste împrejurări, negustorul de obiecte marinăreşti din colţul străzii a luat frumos, slavă Domnului, ciocănaşul de la uşă şi l-a vîndut; de atunci sărmana

casă arăta şi mai groaznic.

Pentru cîteva săptămîni am părăsit casa prietenă. Mare mi-a fost surpriza cînd la întoarcere n-am mai găsit nici urmă că ar fi existat ! Dădui de o prăvălie arătoasă, aproape complet refăcută, iar pe obloane anunţuri mari informau publicul că peste puţin timp avea să-şi deschidă porţile un „magazin bine asortat cu articole de galanterie şi mărunţişuri"[1]. Şi într-adevăr aşa s-a şi întîmplat : numele proprietarului „şi comp.“ era scris cu litere aurite de-ţi luau ochii. Ce de panglicuţe şi de şaluri ! Şi doi tineri eleganţi, după tejghea, cu gulere curate şi lavaliere albe, ca nişte amorezi dintr-o farsă'. Cît despre proprietar, acesta nu făcea altceva decît să se plimbe de colo-colo prin prăvălie, să ofere cîte un scaun doamnelor, să întreţină conversaţii galante cu tinerii care de care mai chipeşi, bănuiţi în taină de către vecini a fi chiar „comp.[11]

Am privit cu mîhnire toate acestea ; eram copleşit de o presimţire fatală şi anume că prăvălia purta ghinion —■ şi aşa a şi fost. Prăbuşirea s-a petrecut încet dar sigur. Treptat au început să apară bileţele în geam ; pe urmă baloturi de materiale cu etichete cu tot erau purtate afară ; apoi a fost lipit un petic de hîrtie pe uşa de la intrare prin care se aducea la cunoştinţă că primul etaj se închiria nemobilat ; după care unul din tineri dispăru fără urmă, celălalt se apucă să poarte lavalieră neagră, iar proprietarul se apucă de băut. Prăvălia ajunse să fie murdară, ochiuri de geam rămăseseră sparte şi marfa dispărea încetul cu încetul. în sfîrşit, cineva veni şi le tăie apa, apoi negustorul de galanterie îşi tăie firul vieţii, lăsînd stăpînului casei cheia însoţită de complimente.

Următorul chiriaş fusese un negustor de articole de papetărie şi curiozităţi. Prăvălia a fost ceva mai modest decorată ca înainte, dar oricum plăcut ; cînd treceam însă pe acolo îmi spuneam totdeauna că avea un aspect sărăcăcios şi că treaba mergea prost. îi doream numai bine omului aceluia dar tare mă temeam că n-o să aibă baftă. Era văduv, mi-am dat seama, şi mai avea o slujbă într-altă parte, pentru că în fiecare dimineaţă îl vedeam în drum spre centru. La prăvălie rămînea fiica lui cea mare. Biata fată ! N-avea nevoie de ajutor. Din

cînd în cînd dădeam cu ochii de doi-trei copilaşi, în doliu ca şi ea, în încăperea

micuţă din spatele prăvăliei ; treeînd noapU a pe acolo totdeauna o găseam pe fata mai marc trebăluind pentru ei, sau confeeţionînd vreun farafastic elegant spre vînzare. Deseori mi-am spus, văzînd chipul palid al fetei, tot mai trist şi mai dus pe gînduri în lumina slabă a luminării, că dacă femeile acelea zănatice care se împiedică la tot pasul de făpturi amărîte ca astea ar cunoaşte măcar pe jumătate în ce mizerie se zbat, la ce privaţiuni sînt supuse în strădania lor cinstită de a-şi cîştiga cît de cit piinea, ar renunţa poate chiar la ocaziile de a-şi hrăni vanitatea şi la rîvna lor deşănţată de a se afişa, în loc să le stoarcă pînă şi ultima picătură de vlagă, lucru care ar impresiona neplăcut simţirea delicată a acestor doamne *caritabile* dacă l-ar auzi menţionat.

Dar am uitat de prăvălie. Am continuat să o observ şi cu fiecare zi sărăcia celor care locuiau acolo sporea. Copiii erau curaţi, ce-i drept, dar hăinuţele lor zdrenţuite, ca vai de lume ; nu se ivise nici un chiriaş pentru camerele de la etaj, o dată cu închirierea lor, ar fi scăpat parţial de impozite... şi încet-încet, tuberculoza nimicitoare o împiedică pe fată să-şi continue truda. Sorocul pentru plata dărilor sosi. Proprietarul casei avusese de suferit de pe urma ciudăţeniilor ultimului său chiriaş aşa că nu-i mai păsa de caznele acestuia de acum ; le-a pus sechestru pe lucruri. într-o dimineaţă, tocmai cînd treceam pe acolo, portăreii ridicau bura de mobile ce au mai găsit prin casă şi un bilet lipit proaspăt arăta că prăvălia era iarăşi „de închiriat'[1]. Ce s-a întîmplat cu ultimul locatar niciodată n-am putut afla ; cred că fata a scăpat, sper, de suferinţă şi de griji. Dumnezeu s-o aibă-n paza lui!

Eram întrucîtva curios să aflu ce s-a petrecut după aceea. Faptul că cine venea aici nu izbutea să facă nimic se vedea cît de colo. Biletul a fost curînd înlăturat, şi au avut loc unele schimbări în interiorul prăvăliei. Aşteptam cu mare nerăbdare — făcusem pînă la epuizare tot soiul de presupuneri dar nici una nu se împăca prea bine cu ideea de ruină treptată a imobilului. S-a deschis şi mă întrebam cum de nu ghicisem ce anume se pregătea. Prăvălia
— fără a fi grozav de mare — fusese separată în două :

o parte, atelier de mode, cealaltă era ocupată de un tutungiu, care vindea şi bastoane şi ziare dc duminică — amîndouă despărţite de un perete subţire acoperit cu un tapet de hîrtie, ţipător, în dungi.

Tutungiul a rămas după cum îmi aduc aminte cel mai îndelung din toţi cei care au trecut pe acolo. Era un cîine de om roşcovan, obraznic, un netrebnic, obişnuit să ia lucrurile cum îi venea mai bine şi să stoarcă maximum din orice afacere dubioasă. A vîndut ţigări pînă n-a mai putut, restul le-a fumat el. Cît timp s-a înţeles cu propietarul a ţinut dugheana, cînd n-a mai putut trăi în pace cu el a încuiat cu sînge rece uşa şi pe-aci ţi-e drumul.

De atunci cele două maghernițe au suferit sumedenie de schimbări. După tutungerie a urmat o frizerie pentru teatru, care a împodobit geamul cu tot soiul de „personaje'[1], de scene războinice, sîngeroase. Atelierul de mode a făcut loc unei zarzavagerii, iar bărbierului histrionic i-a urmat, la rîndul său, un croitor. Atît de numeroase au fost transformările că în ultima vreme n-am mai făcut altceva decît să urmăresc semnele ciudate dar certe ale unei case cu ghinion. încetul cu încetul, casa se dărăpăna, aproape pe nesimţite. Ocupanţii prăvăliilor au dat cu chirie încăpere după încăpere pînă ce şi-au păstrat doar cîte o singură odăiţă pentru ei. Întîi apăruse o plăcuţă de alamă pe uşă cu „Şcoală pentru domnişoare", scris citeţ ; puţin după aceea am observat o a doua plăcuţă, apoi un clopoţel, apoi încă unul.

Cînd m-am oprit dinaintea vechii case prietene şi am constatat aceste semne evidente de sărăcie, m-am gîndit, făcînd calea-întoarsă, că această clădire atinsese punctul cel mai de jos al degradării. Dar greşisem. Cînd am trecut mai deunăzi am descoperit că în partea locului se statornicise o „gospodărie[11] şi că nişte orătănii melancolice se zbenguiau intrînd pe uşa din faţă şi ieşind pc cea din dos.

SCOTLAND YARD

'*'■ Scotland Yard este o mică — o minusculă palmă de loc, mărginită într-o parte de fluviul Tamisa, iar în cealaltă de grădinile palatului Northumberland, la un capăt terminîndu-se în strada Northumberland iar din-colo, In dosul Pieţii Whitehall, Cînd, la început, acest teren a fost descoperit întîmplăor de un boiernaş de ţară care se rătăcise prin cartierul Ştrand, acum cîţiva ani, primii locuitori din partea locului se pare că au fost un croitor, un cîrciumar, doi proprietari de hanuri şi un negustor de plăcinte cu fructe ; de asemenea, s-a stabilit că ar mai fi cuprins o tagmă de oameni zdraveni, vînjoşi, care veneau la docuri în Scotland Yard, zilnic, pe la cinci-şase dimineaţa ca să încarce cu cărbuni camioane mari, şi porneau la drum prin ţară pentru a aproviziona lumea cu combustibil. Dacă li se goleau camioanele atunci se întorceau să le umple din nou, şi treaba mergea aşa tot anul.

Deoarece localnicii îşi cîştigau existenţa servind nevoilor acestor muşterii primitivi, articolele expuse spre vîn- zare şi locul unde erau vîndute purtau semne exterioare evidente că fuseseră anume rînduite pentru gustul şi cerinţele lor. Croitorul pusese în fereastră o pereche liliputană de ghetre din piele şi o haină în miniatură, iar de o parte şi de alta, pervazul uşii era împodobit atent cu cîte un model de sac pentru cărbuni. Cei doi hangii aşezaseră la vedere ciozvîrte şi cîrnaţi a căror mărime şi consistenţă putea fi apreciată doar de docheri ; plăcintării] rînduise la fereastră, pe o tarabă bine răzuită, forme mari, albe, din aluat, numai dîre de sirop, ornamentate cu nişte picăţele trandafirii, făgăduind din plin fructele dinăuntru, de le lăsa gura apă încărcătorilor de cărbuni care trebăluiau pe acolo.

Dar locul cel mai ales din tot Scotland Yardul era bă- trîna circiumă din colţ. Aici, într-o încăpere sumbră, cu pereţi căptuşiţi cu panel, avînd o înfăţişare străveche şi înveseliţi de văpaia unui foc straşnic care ardea în căminul împodobit cu un ceasornic uriaş, o încăpere unde chipurile păreau livide, iar siluetele, negre, docherii mă- tăhăloşi îşi făceau veacul bînd pe rupte şi pufăind fără zăbavă, încît fumul, să-l tai cu

cuţitul, învăluia odaia într-un nor întunecat şi gros. Din acest lăcaş, cînd se îndărătniceau să zbiere în cor, glasul lor se putea auzi în nopţile de iarnă pînă hăt de pe malurile fluviului, or cînd se tăbîrceau cu vreun cîntec popular stăruind asupra cîtorva cuvinte de la urmă cu atîta tărie, că zbîr- nîia acoperişul de deasupra lor.

Aici se depănau istorii vechi despre ce fusese pe vremuri Tamisa, pînă să se fi clădit Arsenalul, cînd nici pomeneală de Podul Waterloo nu era ; şi scuturau din cap ameninţător, ca să se dumirească bine docherii tineri care se înghesuiau în jurul lor şi se întrebau cum avea să sfîrşească totul ; la care croitorul lua solemn pipa din gură şi spunea cum că el nădăjduia ca lucrurile să se termine cu bine, dar că se îndoia foarte dacă da sau nu, şi nu putea zice exact ce-ar fi de făcut — misterioasă destăinuire a unui gînd rostit pe un ton semiprofetic, care totdeauna era ascultat cu gura căscată de întreaga adunare. Aşa că îi dădeau într-una cu băutul şi se tot minunau şi iar se minunau pînă ce venea ora zece şi o dată cu ea nevasta croitorului care-1 înhăţa acasă ; atunci se spărgea gaşca şi iar se întîlneau seara următoare la aceeaşi oră, în aceeaşi odaie ca să spună şi să facă exact aceleaşi lucruri.

Cam prin epoca aceea corăbiile care veneau pe fluviu în sus începeau să aducă tot felul de zvonuri la Scotland Yard cum că cineva din oraş fusese auzit spunînd că primarului i-ar căşuna să doboare vechiul Pod al Londrei cu gînd să dureze altul nou. La început, aceste zvonuri socotite doar nişte palavre cu totul lipsite de vreun temei, nu prea erau luate în seamă, pentru că nimeni în Scotland Yard nu se îndoia că dacă pe primar l-ar fi bătut gândul să pună în aplicare un asemenea plan sinistru, temniţa Tower ar fi ştiut o săptămînă-două de soarta lui şi apoi moartea îl aştepta sub învinuirea de înaltă trădare.

Treptat-treptat, totuşi zvonurile se înteţiră mereu şi, pînă la urmă, un vas încărcat cu cărbuni de cel mai bun soi din Wallsend a adus vestea neîndoioasă că mai multe arcade din vechiul pod au şi fost dărîmate şi că erau în toi pregătirile pentru construirea celui nou.

Ce fierbere printre cei de la circiumă, în acea seară memorabilă ! Fiecare se uita la vecinul său, galben ca

ceara de nelinişte şi nedumerire, şi desluşeau unul pe chipul altuia propriile simţăîminte. Docherul cel mai vîrst- nic, şi el de faţă, demonstra negru pe alb că în clipa în care ar fi fost înlăturaţi pilonii, toată apa din Tamisa avea să se reverse, lăsând în loc o albie secătuită. Ce se va întîm- pla cu vasele pentru transportul cărbunilor — cu negoţul din Scotland Yard — ce se va alege de biata populaţie ? Croitorul scutură din cap mai înţelept ca de obicei, şi făcând semn posomorit către un cuţit de pe masă, îi îndemnă să aştepte ca să vadă ce are să se mai întîmple. Apoi n-a mai zis o vorbuliţă ; dar să nu-i mai spună lui pe nume **dacă** primarul n-are să cadă pradă mîniei obşteşti ; şi cu asta basta.

Au aşteptat — sosea navă după navă — iar vestea asasinării primarului, ioc. S-a pus şi piatra de temelie —• de către un duce, fratele regelui. Anii au trecut şi podul a fost inaugurat de regele în persoană. Cu timpul, pilonii, fură scoşi şi cînd cei din preajma Scotland Yardului s-au trezit dimineaţa cu credinţa nestrămutată că vor putea trece prin albia fluviului, dincolo, în mahalaua bocceagii- lor, fără să-şi ude pingelele, au descoperit spre nespusa lor uimire că apa se afla chiar acolo unde era de obicei.

Un rezultat atît de diferit faţă de ceea ce anticipaseră ci din prifmul moment n-a întîrziat să-şi producă pe deplin efectul asupra locuitorilor din Scotland Yard. Unul din birtaşi începu să ciulească urechile la ce se auzea prin lume şi să-şi caute clienţi în rîndul unei tagme noi de oameni. Acoperi măsuţele din ospătărie cu nişte feţe de masă albe şi ceru unui ucenic de pictor să-i scrie ceva în legătură cu „ciozvirtă caldă de la douăsprezece la două", pe unul din gemuleţele birtului. înlesnirile sporeau la tot pasul în Scotland Yard. La Hungerford a apărut o nouă piaţă, iar Poliţia şi-a stabilit sediul în White- hall Place. Traficul a sporit în Scotland Yard ; au intrat noi membri în Camera Comunelor, iar reprezentanţii metropolei au descoperit că Scotland Yard poate fi folosit ca scurtătură, şi mulţi pietoni, după exemplul lor, trec acum pe drumul deschis de ei.

Am pomenit despre progresul civilizaţiei nu fără un oftat. Birtaşul care rezistase bărbăteşte inovaţiei

feţelor de masă, pierdea teren din ce în ce, în favoarea potrivnicului său ; între ei s-a încuibat o vrăjmăşie de moarte. Lumea bună nu mai lua o halbă de bere, seara, în Scotland Yard, ci bea gin amestecat cu apă într-un ,,salon“ de pe strada Parlamentului. Plăcintarul se mai ducea pe la vechea circiumă, dar începuse să fumeze ţigări de foi şi să citească gazete şi îşi zicea singur ,,patiser.“ încărcătorii de cărbuni din docuri se mai adunau în vechiul loc, în preajma focului, dar sporovăiala lor era tristă, nu se mai auzeau cîntînd şi înveselindu-se cît îi ţinea gura de tare.

Şi Scotland Yard ce a ajuns acum ? Cit de mult s-au schimbat vechile obiceiuri, cum s-a spulberat simplitatea de odinioară a localnicilor ! Vechea şandrama a cîrciumii s-a prefăcut într-o bodegă încăpătoare şi semeaţă. Pentru firma de afară, ca un blazon, s-au folosit litere de aur, iar ca să se spună „cine bea bere vîrtos e voinic şi sănă- tos“ s-a făcut apel la arta poetului. Croitorul expune la vitrina prăvăliei un model de palton cafeniu, pare-se străin, cu nasturi de mătase şi blană la guler şi manşete. El poartă pantaloni cu lampas ; am băgat de seamă că şi ucenicii lui (acum are şi ucenici) în timpul lucrului, la masa de croitorie, sînt îmbrăcaţi în aceeaşi uniformă.

La capătul celălalt al şirului restrîns de case s-a stabilit un cizmar, într-o dugheană din cărămidă, după renovarea cuvenită de la primul etaj. Aici expune cizme spre vînzare — adevărate cizme Wellington — articol despre care, cu cîţiva ani în urmă, cei de prin partea locului nici măcar nu auziseră darmite să fi văzut ; şi tocmai

îmi spuneam că aici se sfîrşea lanţul transformărilor, cînd colo apare un giuvaergiu care pe lingă inele suflate cu aur şi brăţări de aramă puse la vedere cu duiumul mai avea şi un anunţ, rămas încă lipit pe geam : „doamnele pot efectua aici, găuri pentru cercei*. La croitorul „de dame[il] este angajată o femeie care poartă şorţ cu buzunare. Croitorul pentru domni înştiinţează publicul că se lucrează şi cu materialul clientului.

In forfota acestor schimbări, în neastîmpărul înnoirilor, un moşneag rămîne acelaşi, un moşneag care pare să deplîngă răsturnarea vechilor tipicuri. Nu intră în vorbă cu nimeni, ci, aşezat pe o bancă din faţa răspîntiei White- hall Place urmăreşte tăcut din ochi cîinii ageri, bine hrăniţi, care se zbenguiesc prin preajmă. Face parte din prima generaţie a Scotland Yardului. Anii s-au perindat peste capul său ; şi fie că e timp frumos sau nu, pe arşiţă sau frig, pe secetă ori u'mezeală, ploaie, grindină sau zăpadă el stă în locul lui obişnuit. Pe chipul său este zugrăvită sărăcia, mizeria ; s-a încovoiat de tot din pricina vîrstei, capul i-e nins de ani şi de amar, dar el stă mai departe acolo, zi de zi, cu gîndurile duse în trecut şi aşa are să-şi tîrîie mădularele vlăguite, pînă ce o dată şi o dată ochii i se vor închide, ţintiţi pe Scotland Yard şi pe lumea din jur, deopotrivă.

Nu va trece mult şi hronicarul altei generaţii răscolind prin cine ştie ce mărturii, mucezite de vreme, despre pasiunile care au frămîntat lumea acestei epoci va da cu ochii, poate, de paginile astea, proaspăt scrise ; şi ori- cîtă ştiinţă ar avea despre istoria trecutului îndepărtat, oricît de destoinic ar fi în descifrarea scrisurilor de odinioară, oricît s-ar sluji de vechi hrisoave strînse laolaltă, de s-ar trudi preţ de-o viaţă întreagă buchisind prin tomuri colbăite care l-au costat o avere şi tot nu ar putea să se dumirească cum arătau Scotland Yard sau oricare din locurile pomenite de-a lungul acestei descrieri.

CUGETĂRI ASUPRA STRĂZII MONMOUTH

Totdeauna m-am simţit legat de strada Monmouh ca îiind singurul loc autentic unde se face tîrg de

vechituri. Strada Monmouth este venerabilă prin vîrstă şi respectată pentru utilitatea ei. Dispreţuiesc strada Holywell ; nu prea mă împac eu cu evreii aceia cu păr şi perciuni roşcovani care te trag de mînecă cu de-a sila în nişte case murdare şi te trezeşti vrînd-nevrînd cu un costum de haine în braţe.

Localnicii de pe strada Monmouth fac parte dintr-o categorie deosebită ; sînt nişte oameni paşnici, potoliţi, care stau mai mult între cei patru pereţi ai salonaşului lor, ori se înfundă în crame adinei, şi rareori ies în lume, doar seara, cînd se întunecă şi e mai răcoare ; atunci pot fi văzuţi în nişte jilţuri aşezate pe trotuar, fumînd pipă sau uitîndu-se la copiii lor care se joacă în'şanţ, o bandă veselă de ştrengari. înfăţişarea neglijentă a unor oameni adesea furaţi de gînduri dezvăluie înclinaţia lor pentru comerţ ; în privinţa locuinţelor îţi sare în ochi nepăsarea faţă de aspectul exterior şi lipsa de grijă pentru confort, aşa cum de obicei se petrece cu oamenii mai totdeauna cufundaţi în speculaţii profunde, absorbiţi de îndeletniciri sedentare.

Am pomenit de vechimea acelui locşor îndrăgit. Acum un veac o vorbă pe buzele tuturor era „Redingote cu găitane de pe strada Monmouth[14]. Astăzi strada Monmouth a rămas la fel. Hainele din postav gros cu nasturi de lemn

Strada Monmouth

au uzurpat locul redingotelor lungi cu găitane şi al cămăşilor, jiletcile brodate şi cu pulpane mari au fost înlocuite prin cămăşi cu plastroane duble, cu gulere răsfrinte, pălăria în trei colţuri, ciudată ca aspect, a făcut loc celei cu calotă joasă şi gardine largi, în genul pălăriilor purtate de birjari — dar... timpurile s-au schimbat, nu strada Monmouth. în ciuda tuturor vicisitudinilor, strada Monmouth a rămas totuşi locul de îngropăciune al modei şi aşa o să fie, ţinînd seamă de aspectul de astăzi, pînă ce n-o să mai aibă ce îngropa.

îmi place să hoinăresc prin aceste alei largi ale iluş- trilor defuncţi şi să mă las pradă gîndurilor care-mi dau ghes, cînd probînd o redingotă decedată, cînd o pereche de pantaloni din lumea drepţilor, cînd rămăşiţele pămîn- teşti ale unei jiletci arătoase, şi, ca un om cu puteri miraculoase, să caut, judecind după

forma şi tăietura veşmintelor cu pricina, să aduc în faţa ochilor minţii pe cel căruia aparţinuseră cîndva. Am tot mers, minat de aceste gîn- d uri, pînă ce rînduri întregi de haine au sărit din cuierele lor, s-au încheiat dc la sine, potrivite pe talia unor purtători imaginari ; şiruri de pantaloni le-au sărit în întîm- pinare ; o seamă de jiletci aproape îngrijorate s-au aşezat iute la locul cuvenit ; o jumătate pogon de pantofi şi-au găsit cît ai clipi picioarele pe potriva lor şi au luat-o, şon- tîc-şontîc, în josul străzii făcînd o zarvă care m-a trezit de-a binelea din acea plăcută visare şi m-a purtat agale, cine ştie unde, cu ochi holbaţi, spre uimirea oamenilor cumsecade de pe strada Monmouth, şi nu mai puţin spre bănuiala poliţiştilor din colţul de peste drum.

Deunăzi, mă căzneam să închei şireturile la nişte cizme cu carîmbi scurţi, încălţate de un personaj închipuit pentru care, fie vorba între noi, erau cu cîteva numere prea mici, cînd dau cu ochii de nişte costume de haine puse afară în dreptul unei vitrine, spre nedumerirea mea, pentru că trebuie să fi fost din epoci diferite, toate apar- ţinînd şi fiind purtate de acelaşi individ, iar acum erau, aşa cum se întâmplă uneori prin cine ştie ce concurs de împrejurări, expuse laolaltă spre vînzare în aceeaşi prăvălie. Lucrul mi se părea de-a dreptul fantastic. M-am uitat din nou la hainele acelea, cu hotărîrea nestrămutată nu care cumva să mă fi înşelat. Nici vorbă, aşa era ; cu cît le priveam mai îndelung, cu atît convingerea despre te-meinicia primei impresii sporea... Viaţa omului în cauză era scrisă la fel de desluşit pe hainele acelea ca şi cum aş fi avut dinaintea mea autobiografia lui aşternută pe un pergament cu litere de-o şchioapă.

Primul era un costumaş numai petice şi foarte murdar, pentru cineva pipernicit ; un soi de haine albastre, cu croială dreaptă, strînse pe corp, obişnuite pe atunci pentru băieţi înainte să fi apărut tunica şi cordonul care să înlăture vechiul tipic — o rigoare ingenioasă pentru a sublinia zvelteţea trupului de băieţandru, încorsetîndu-1 într-o vestă foarte strînsă pe corp, împodobită cu cîte un rînd de nasturi la

fiecare umăr, şi apoi pantalonii petrecuţi peste ea, în aşa fel îneît să dea impresia că pornesc chiar o idee mai jos de subsuori. Aceasta era îmbrăcămintea unui băiat carc trăia la oraş, pare-se, după scurtimea pantalonilor şi a minerilor costumaşului şi după genunchii burlan, lucru obişnuit la copiii care bat străzile Londrei. Făcuse grădiniţa extern, evident, pentru că altminteri n-ar fi putut să se joace aşa de mult pe jos ca să-şi roadă într-a- tît nădragii încît să se albească la genunchi. Trebuie să fi avut o mamă îngăduitoare, cu mult mărunţiş, socotind după petele lipicioase din dreptul buzunarelor şi chiar dedesubtul bărbiei pe care negustorul, cu toată dibăcia lui, nu izbutise să le scoată — se vedea cit dc colo. Era dintr-o familie de oameni cumsecade, pe care însă nu-i dădeau banii afară din casă, altfel n-ar fi purtat aşa de îndelung costumaşul de catifea cu jachetă. Au urmat apoi anii de şcoală, cînd a învăţat să scrie cu cerneală, o cerneală de un negru aproximativ, dacă luăm ca mărturie locul unde obişnuia să-şi şteargă tocul ; mai departe, un costum negru cu jacheta transformată într-o redingotă scurtuţă. Tatăl lui murise iar mama obţinuse pentru băiat un post de curier cine ştie unde. De astă dată costumul e uzat — jerpelit, purtat prea mult pînă să fi fost lăsat deoparte, dar curat. Sărmana femeie ! Ne putem închipui veselia forţată în timpul prinzului neîndestulat ; de cîte ori nu şi-o fi rupt bucăţica de la gură ca băiatul ci, flămînd, să se poată cît de cît sătura. Grija necurmată pentru binele lui, mîndria ei că se face mare, cînd şi cînd teama, uneori greu de îndurat, că atunci cînd va fi bărbat în toată firea vechea afecţiune s-ar răci, că bunătatea lui de odinioară i s-ar risipi din inimă, că şi-ar uita făgăduielile făcute ; durerea crincenă pe care i-ar pricinui-o doar un cuvînt necugetat sau o privire aspră — toate aceste gînduri mi se învălmăşeau în minte atît de vîrtos ca şi cum ar fi fost scene de viaţă trăite aievea.

Asemenea întîmplări se petrec mereu, ştim cu toţii

asta şi totuşi am fost îndurerat cînd mi-a fost dat să văd, sau mi-am închipuit că văd — nu are importanţă — că ceva s-a schimbat, de parcă atunci aflam pentru prima oară despre asemenea lucruri.

Costumul următor, frumos tăiat dar jerpelit, făcea impresia că cel care-1 purtase a fost un om vesel şi nu prea cuviincios, după aspectul destul de ponosit ; mirosul pă^ trunzător al omului care umblă de colo pînă colo, înhăitat cu indivizi dubioşi — era un semn, cred, că tihna mamei văduve se spulberase iute. îmi puteam închipui veşmîntul acela —- ba mai mult, îl vedeam, de sute de ori *l-am văzut* — bătînd drumurile, în tovărăşia a trei sau patru veşminte asemănătoare, noaptea, spre cine ştie ce loc rău famat.

Din aceeaşi vitrină am îmbrăcat numaidecît vreo şase băieţi, între cincisprezece şi douăzeci de ani, şi punîndu-le şi cîte un trabuc în gură, cu mîinile înfundate în buzunare, i-am urmărit din priviri cum tălălăiau pe la colţuri de stradă, făcînd tot felul de gesturi obscene, înjurînd de mama focului. Nu i-am pierdut din ochi pînă ce, pleoş- tindu-şi pălăriile mai pe o parte, au dat buzna în circiumă. Acasă mamele lor stăteau singure, părăsite, pînă tîrziu în tăria nopţii... M-am dus la una din ele — am văzut-o grozav de neliniştită, măsurînd încăperea în lung şi în lat, cînd şi cînd deschidea uşa şi privea îngrijorată afară, în beznă, strada pustie, şi iar se întorcea, mereu, mereu dezamăgită. Am observat cum îndura, răbdătoare, ameninţarea brutală, ba chiar loviturile beţivului, auzeam hohotele unui plîns sfîşietor, izbucnit din adîncul inimii, am văzut femeia căzută în genunchi, în odaia mizeră şi singuratică...

A trecut o vreme mai îndelungată şi s-au petrecut schimbări mari între timp — pînă cînd a apărut haina care atîrna acum sus ; cea a unui om voinic, lat in umeri, spătos. Numaidecît mi-am dat seama, ca de altfel oricine s-ar fi uitat la redingota verde, cu piepţi largi şi nasturi mari de metal, că cel care o purtase rareori ieşea fără să fi fost urmat de un cîine şi însoţit de cine ştie ce pierde- vară, total deosebit de el.

Pornirile deşuchiate din adolescenţă au sporit o dată cu vîrstă. Căutam să-mi închipui căminul lui — dacă un asemenea bîrlog merita acest nume.

Am văzut odaia mizeră şi pustie, fără mobilă, doar cu nevasta şi nişte copii galbeni ca ceara, înfometaţi, numai piele şi os. Bărbatul, înjurînd că se văicăresc, pornea pe două cărări, din nou, spre circiuma de unde abia venise, urmat de nevastă şi de un copilaş bolnav, care zbiera de foame... Am auzit ciorovăiala, dojana aspră a celor de pe stradă atunci cînd a lovit-o.

M-am dus apoi cu gîndul la un azil din metropolă, situat în labirintul unor străzi şi alei ticsite, învăluite într-o ceaţă vătămătoare, răsunînd de strigăte în gura mare, unde o bătrînă vlăguită de muncă zăcea în pat, pe moarte, şi se ruga pentru fiul ei într-o odăiţă întunecată, fără vreun suflet de-al său la căpătîi care să-i încrucişeze mîinile pe piept, fără o adiere de aer curat care să-i răcorească fruntea. Un străin i-a închis ochii încremeniţi într-o căutătură rece, stinsă, iar murmurul cuvintelor de pe buzele-i livide, aproape ţepene, urechi străine l-au auzit.

O pelerină largă, dintr-un postav gros, cu un fular uzat din bumbac precum şi alte articole vestimentare, cît se poate de obişnuite, întregeau ansamblul. Închisoare, verdictul — deportarea sau chiar galera. Ce n-ar fi dat bietul om să mai fie o dată băiatul umil de odinioară, trudind din greu, dar mulţumit, din anii tinereţii, să retrăiască măcar o săptămînă, un ceas, un minut numai, doar atît cît să poată spune un cuvînt de pătimaş regret, doar atît cît să audă o vorbă de iertare rostită din inimă, venind de la acea făptură rece, fantomatică^ ce zace putrezind în groapa săracilor ! Copiii umblînd brambura pe străzi, soţia, o văduvă părăsită, toţi laolaltă stigmatizaţi de oprobriul numelui de tată şi soţ, împins de nevoi în prăpastia morţii, după o îndelungă suferinţă, cale de mulţi ani poate, la mii de mile aiurea.

Nu aveam vreun indiciu de felul cum s-a isprăvit istoria, dar sfîrşitul nu-i greu de ghicit.

Făeînd doi-trei paşi mai încolo şi pentru a recăpăta tonul firesc, vesel, al gîndurilor am început să

potrivesc nişte picioare imaginare în cizmele şi pantofii aflaţi intr-un dulap de la subsol, cu o iuţeală şi precizie care ar fi uimit pe cei mai dibaci meşteri pielari existenţi. Am dat peste o anume pereche de cizme — tare hazlii, nostime de tot, nişte cizme cu turetci înalte care mi-au stir- nit cel mai mare interes. Şi la jumătate minut după ce le-am privit am şi văzut încălţat în ele un ins chipeş, rumen la faţă, vesel, un precupeţ poate. Erau tocmai ce-i trebuia pentru nişte picioare mari şi groase, revărsate peste tureatca cizmelor, prea strînsă pe pulpă, de vreme ce şi le întinsese sus, lăbărţîndu-le ; pe urmă nădragii pînă la genunchi, cu o palmă de ciorap, dar şorţul albastru cu baierele petrecute pe după mijloc, dar fularul roşu şi tunica albastră şi pălăria albă trasă pe un ochi ! Parcă-1 văd stînd, cu un zîmbet pînă la urechi pe faţa lui lătăreaţă şi rumenă, apoi cum dispare fluierînd, ca şi cum toată viaţa altfel nu s-ar fi simţit decît fericit şi la largul său.

Acesta, după părerea mea, era un om şi jumătate. Ştiam totul despre el, din fir-în-păr. L-am văzut de sute de ori venind la Covent Gardcn, în brişcă lui verde, cu un căluţ rotofei, burduhos. O dată, tocmai cînd mă uitam cu afecţiune la cizmcle lui, silueta unei slujnice cochete, ţusti, sări din trăsură, fata încălţată într-o pereche de pantofi din satin, danezi. Numaidecît am recunoscut a fi chiar fata care încuviinţase să facă o plimbare cu el —• lucrurile se petreceau cam în dreptul podului suspendat, Hammersmith, exact marţea trecută, dimineaţa, cînd mă îndreptam spre centru venind de la Richmond.

O femeie chipeşă nevoie mare — pe cap cu o bonetă arătoasă, cu nişte cizmuliţe bozafer, de pîslă, cu franjuri şi şireturi negre, care-i conturau anume degetele de la picior, părea foarte nerăbdătoare să-i atragă atenţia, dar n-am băgat de seamă ca omul nostru, precupeţul, să fi fost cîtuşi de puţin impresionat de aceste nurii, pentru că după ce a făcut un semn cu ochiul, plin de tile, ea şi cum ar fi înţeles unde voia ea să ajungă prin toate astea, nici n-a mai

luat-o apoi în seamă. Nepăsarea lui i-a fost însă compensată cu vîrf şi îndesat de cavalerismul excesiv al unui domn foarte în vîrstă, cu baston cu măciulie de argint, care se bălăbănea în nişte pantofi largi de pînză, aflaţi la celălalt ungher al dulapului, şi făcea tot felul de gesturi exprimînd admiraţia lui faţă de doamna în cizmuliţe de pîslă, spre hazul nemaipomenit al unui tinerel vîrit de mine în nişte pantofi mari de lac, care se prăpădea de rîs.

Am privit un timp această mică pantomimă cu mare satisfacţie, pînă ce, spre uimirea mea nemărginită am observat că toate personajele, printre care şi un numeros *corps de ballet* de cizmuliţe şi pantofi din fundal, unde am plantat cît am putut de multe picioare, la repezeală, se rinduiau pentru dans pe acorduri de muzică ce n-au întîrziat să se facă auzite. Era pur şi simplu îneîntător să fii martor la iuţeala cu care juca precupeţul. Cizmele zburau cînd într-o parte cînd într-alta, cînd bătînd pasul pe loc, cînd resfirîndu-se, cînd apropiindu-se de pan- tofiorii de satin danezi, apoi pornind înainte, pe urmă înapoi, apoi în cerc de la capăt, fără nici cel mai mic semn de oboseală din pricina iureşului mişcărilor.

Pantofiorii danezi de satin nu rămîneau în urmă cîtuşi de puţin, pentru că săreau, ţopăiau în stînga şi-n dreapta, şi cu toate că nu erau la fel de măsuraţi şi nici nu păstrau tactul ca cizmuliţele de pîslă, totuşi deoarcce păreau că execută mişcările cu mai multă însufleţire şi bucurie, mărturisesc cu sinceritate că preferam stilul lor de dans faţă de al celorlalţi. Domnul în vîrstă, încălţat în pantofi de pînză, fusese însă omul cel mai hazliu din întreaga adunare, pentru că, pe lîngă strădania caraghioasă de a părea tînăr şi iubăreţ, trăsături destul de amuzante în sine, tînărul în încălţări cu pingica subţire era atît de dibaci, că de fiecare dată cînd bătrînul dădea s-o salute pe doamna în cizmuliţe de stofă, călca cu toată greutatea trupului său peste degetele de la picioarele bătrînului, care urla de durere făcîndu-i pe toţi ceilalţi să se prăpădească de rîs.

Petrecerea era în toi cînd am auzit o voce ascuţită,

şi nicidecum melodioasă, exclamînd „Ia vezi să nu faci cunoştinţă cu mine, nepricopsitule.!“ şi căutînd să aflu de unde venea ţipătul am descoperit că pornea nu de la doamna aceea tînără în cizmuliţe de pîslă, cum am fost înclinat să cred la început, ci de la o cucoană mătă- hăloasă, mai tomnatică, stînd într-un jilţ din dreptul scării, pare-se pentru a supraveghea vînzarea articole

lor rînduite acolo. Caterinca, aflată dinapoia mea, care pînă atunci vuise de-ţi lua auzul, încetă să mai cînte ; oamenii pe care i-am potrivit în pantofi şi cizme au zbughit-o care-ncotro la această întrerupere şi cum eram conştient că pierdut în gîndurile mele am privit-o lipsit de politeţe pe cucoana tomnatică preţ de jumătate oră fără să ştiu, am zbughit-o şi eu. N-a trecut mult şi m-am pomenit orbecăind prin beznă în preajma răspîntiei „Cadranul solar“.

STAŢIILE DE BIRJE

Eu rămîn la convingerea că aşa-numîtele birje aparţin numai şi numai metropolei. Poate să mi se spună că există birje şi la Edinburgh şi ca să nu mergem prea departe cu disputa, cunoscînd poziţia mea, s-ar putea să mi se atragă atenţia că Liverpool, Manchester ,,şi alte oraşe mari[-1] (ca să reproduc frazeologia parlamentară) au şi ele birjele *lor*.

Nu contest faptul că în aceste localităţi ar exista anumite vehicule, care pot să fie tot atît de soioase şi să meargă tot aşa de încet ca şi birjele din Londra, însă că ar avea cumva pînă şi cea mai slabă pretenţie de a sta alături de cele din metropolă în privinţa staţiilor, a birjarilor sau a telegarilor, mă împotrivesc cu tărie.

Să luăm una din obişnuitele trăsuri de piaţă din Londra, una din birjele acelea de modă veche, greoaie, hodorogite, şi să vedem dacă are cineva cutezanţa, dacă ar putea cineva să susţină, că a întîlnit vreodată ceva să semene cu ea în afară doar de o altă birjă din aceeaşi epocă. Nu de mult m-am uitat cu băgare de seamă la anumite staţii de birje, şi, o spun cu profund regret, am întîlnit trăsuri verzi, destul de drăguţe, şi cupee date cu lac galben, pe patru roţi de aceeaşi culoare cu trăsura, deşi, cel care a studiat cît de cît problema nu se poate să nu ştie că fiecare roată trebuie să aibă culoare şi dimensiuni diferite. Acestea sînt inovaţii şi, ca în alte cazuri nefericite, semne îngrozitoare ale nestatorniciei opiniei publice şi ale lipsei de respect pentru instituţiile epocii. De ce ar trebui să fie curate trăsurile de piaţa ? Strămoşii noştri le-au apucat murdare şi le-au lăsat aşa mai departe. De ce ar trebui noi, cu înfrigurare, „să circulăm", din dorinţa de a fi purtaţi pe roţi cu iuţeala de şase mile pe oră, cînd ei erau bucuroşi dacă se puteau tăbîrci prin pietroaie doar cu patru ? Iată nişte reflecţii grave. Birjele se supun şi ele legilor pămintului, legi statornicite de legislatură, sigilate şi parafate de înţelepciunea Parlamentului.

Şi atunci de unde au mai răsărit cabrioletele şi omnibuzurile ? Sau de ce-ar trebui oamenii să circule mai

repede in schimbul a opt pence pe milă, cînd Parlamentul a luat hotărîrea solemnă că se cuvine să plăteşti un şiling pe milă şi să circuli mai încet ? Fac o pauză în aşteptarea răspunsului — dar, cum nu văd nici o şansă de a-1 căpăta, încep un nou paragraf.

Cunoştinţa mea cu staţiile de birje datează de vreme îndelungată. Eu mă împac foarte bine cu mersul pe jos, de aceea pot fi cu totul imparţial în această chestiune controversată, li cunosc din vedere pe toţi cei care adapă caii din Covent Garden, de la o poştă, şi tare-mi vine să cred că pînă şi telegarii de birjă de prin partea locului mă ştiu şi ei din vedere ca pe un cal breaz, dacă jumătate dintre ci n-or fi chiori. M-au interesat în mod special trăsurile de piaţă, deşi rareori mă urc pe capră, fiindcă am un dar nemaipomenit de a mă răzgîndi ori de cîte ori vreau să fac asta. Sînt un mare prieten al cailor,]a fel de mare ca faimosul jupîn Martin, zarzavagiul, cine nu-1 cunoaşte, şi cu toate astea nu iau hăţurile în mînă. Nu ţin cai, ci numai cai de şah ; nici şa, ci doar şaua turcească, şi potrivit înclinaţiilor mele nu umblu niciodată după cai morţi să le iau potcoavele. Părăsind aceste mijloace iuţi de locomoţie celor care se bucură folosindu-le, îmi iau zborul spre staţiile de birje.

Există o asemenea staţie chiar sub fereastra la care scriu acum, cu o singură trăsură, dar un exemplar de vehicul pe cinste, din categoria acelora la care am şi făcut aluzie — o hudubaie masivă, pătrată, de un galben murdar (ca o brunetă bilioasă) cu ferestre foarte mici dar cu rame foarte mari ; pereţii din interior împodobiţi cu un blazon şters, aidoma unui liliac disecat, osiile roşii, iar aproape toate cele patru roţi, verzi. Trăsura propriu-zisă, ca o cutie, este acoperită parţial de o gioarsă dc palton vechi, o mulţime de pelerine şi nişte boarfe într-o stare nemaipomenită ; paiele cu care sînt burduşite pernele răsar din loc în loc, parcă în necazul finului, care se zgiieşte prin găurile din capră. Nişte mîrţoago cu capetele pleoştite, cu cozi şi coame răpănoase şi răsfirate ca la caii de lemn hodorogiţi stau liniştite meste-

cînd o mînă de paie jilave şî se smucesc în răstimpuri zdrăngănind hamurile ; cînd şi cînd unul din ei ridică botul spre urechea tovarăşului său ca şi cum i-ar spune, în şoaptă, că tare ar vrea să-şi ucidă vizitiul. Vizitiul este în magherniţa unde se află pompa de apă ; aparul, cu mîinile în buzunare, vîrîte cum nu se mai poate de mult, sare tontoroiul în faţa pompei ca să-şi încălzească picioarele.

Slujnicuţa cu funde trandafirii de peste drum, de la nr. 5, deschide deodată uşa care dă în stradă ; numai-decît patru copilaşi o zbughesc afară şi ţipă „birjă !“ cît îi ţin puterile. Sacagiul dă buzna din şopron, prinde caii de hăţuri şi-i trage după el, cu trăsură cu tot, făcînd ocolul magherniţei, şi zbiară după vizitiu sus şi tare sau mai degrabă jos şi tare, pentru că are o voce ca un mormăit de buhai. Din circiumă se aude un răspuns ; birjarul, în nişte botfori cu tălpi de lemn, trecînd fuga drumul, din nou strigă ; se iscă apoi zarvă mare, un adevărat du-te-vino, hîrşîit de paşi prin rigolă pînă cînd să nimerească uşa birjei în faţa casei, îneît copiii sînt în al nouălea cer de bucurie. Ce fierbere ! Bătrîna doamnă, care rămăsese acolo toată luna trecută, pleacă înapoi la ţară. Apare geamantan după geamantan, un ungher bun din trăsură se umple cu bagaje cît ai bate din palme ; toţi se împiedică de copii, iar prîslea care se căzneşte să aducă o umbrelă e luat pe sus şi îmbrîncit din toate părţile. Copilaşii se fac nevăzuţi ; o scurtă pauză de-a lungul căreia bătrîna doamnă în salonaşul de din dos îi sărută fireşte pe toţi unul după altul. în cele din urmă apare, urmată de fiica ei, căsătorită, de toţi copiii şi de amîndouă slujnicele, care, ajutate de vizitiu şi dc col care adapă caii, se ostenesc să o urce teafără în birjă. I sc aduce o cuvertură şi un coşuleţ ce conţinc, pun mîna-n foc, o sticlă neagră şi nişte sandvişuri învelite în hirtie. Scările sînt ridicate, uşile închise cu zgomot.

— Tom, ia-o pe Golden Cross, Charing Cross, spune aparul.

- La revedere, bunico, ţipă copiii... şi trăsura porneşte[1], hodorogind, cu o iuţeală de trei mile pc oră.

Mama şi copiii se retrag în casă, afară de un ştrengar micuţ care a luat-o la fugă pe stradă cît putea el de repede, urmărit de o slujnică — acesteia nu-i displace prilejul de a-şi da în vileag farmecele ; îl aduce înapoi şi, după ce aruncă peste drum două-trei priviri graţioase, care sînt îndreptate fie spre mine, fie către băiatul de prăvălie (nu ştiu exact), închide uşa, iar staţia de birje rămîne din nou cufundată în tăcere.

Adesea m-am amuzat de desfătarea cu care ,,o fată la toate", trimisă după o birjă, se instalează înăuntru, de nespusa bucurie pe care o încearcă băieţii trimişi în acelaşi scop, în clipa cînd urcă pe capră. Dar nu-mi amintesc să mă fi distrat cîndva în legătură cu vreo birjă mai abitir ca ieri dimineaţa, pe calea Tottcnham Court. Era o cununie într-una din străduţele laterale din preajma Pieţii Fitzroy. Mireasa în rochie albă, subţire, cu o faţă roşie, lătăreaţă, iar domnişoara de onoare, o fată mărunţică, durdulie, veselă, îmbrăcată bineînţeles, potrivit împrejurării. Atît mirele cît şi cavalerii de onoare erau în redingote albastre, veste galbene, pantaloni albi şi mănuşi de aţă asortate. S-au oprit în colţul străzii şi au strigat după o trăsură cu un aer de indescriptibilă demnitate. O dată suiţi în droşcă, domnişoara de onoare aruncă neglijent peste numărul de la portieră un şal de culoare roşie, adus se vede anume pentru asta, ca să-i înşele pe trecători că ar fi o trăsură particulară ; cînd au pornit la drum erau perfect satisfăcuţi crezînd că lc-a mers trucul, fără să ştie, nici vorbă, că dinapoia vehiculului mai exista un număr pe o placă mare cam eît
o tăbliţă de buchcr. Un şiling mila !... în cazul lor călă-
< toria făcu ccl puţin cinci.

Ce cart-o interesantă ar putea scrie o birjă, dacă ar avea în cap tot atît de multe cîte poartă în trup ! Autobiografia unei birje prăpădite ar fi, desigur, la fel dc amuzantă ca autobiografia unui actor dccăzut ; ar avea ce povesti, cîte-n stele şi-n lună. Ce nu s-ar putea spune despre atîţia şi atîţia oameni, pe care i-a transportat
— în materie de afaceri, de cîştiguri... în momente fericite sau în necazuri ! Cîte întîmplări triste nu s-ar putea istorisi despre aceiaşi oameni, la epoci diferite ! Ţărăncuţa de odinioară — apoi femeie chipeşă,, plină de zorzoane — astăzi femeie de stradă, beată totdeauna ! Ucenicul neprihănit — risipitorul desfrînat — astăzi un pungaş !

Vorbind despre cabriolete ! Acestea sînt foarte la îndemînă în caz de mare urgenţă, ceva de care se leagă viaţa sau moartea, o situaţie cu totul deosebită. Dar, pe lingă faptul că unei cabriolete îi lipseşte gravitatea în comportament ceea ce dă birjei atita distincţie, să nu uităm cumva, cabrioleta este ceva de ieri şi totdeauna a fost astfel. Cabrioleta de piaţă a fost totdeauna o cabrioletă de piaţă, de cînd a făcut primii paşi în lume ; pe cîtă vreme cupeul este vestigiul nobleţei scăpătate, o victimă a modei, descendentă dintr-o veche familie englezească, purtînd mai departe blazonul şi, cindva, străjuită de bărbaţi în livrea, a fost păgubită de toată splendoarea şi az- vîrlită în lume — ca un valet o dată frumos care nu mai e destul de tînăr pentru funcţia sa — ajungînd din ce în ce mai jos pe scara degradării patru-roţilor, pînă ce la urmă se pomeneşte într-o... *staţie !*

DOCTORS' COMMONS

Străbateam, acum cîtva timp, fără vreo ţintă anu-C mită curtea bisericii St. Paul, cînd am apucat din întîmplare pe străduţa cu numele „Lanţul lui Paul" şi ţinînd-o aşa drept, cam o sută de metri, m-am trezit, bineînţeles, în Doctors' Commons. Cine nu cunoaşte după nume Doctors' Commons, locul unde perechi de îndrăgostiţi lulea capătă certificatul de căsătorie, iar soţii necredincioşi pe cel de divorţ, unde se

înregistrează testamentele celor care au ceva avere de lăsat şi sînt pedepsiţi domnii aprigi care spun cuvinte insultătoare la adresa doamnelor. De îndată ce am descoperit că mă aflu aproape de Doctors' Commons, am simţit dorinţa vrednică de laudă de-a face şi mai bine cunoştinţă cu această instituţie şi, cum primul obiectiv al curiozităţii mele era tribunalul, ale cărui hotărîri au puterea de a desface pînă şi lanţurile conjugale, mi-am îndreptat paşii într-a- colo, numaidecît după ce m-am interesat încotro se află.

Trecînd printr-o curte liniştită şi umbroasă, pietruită cu lespezi şi înconjurată de case vechi şi mohorîte, din cărămizi, pe ale căror uşi erau scrise numele unor persoane învăţate, m-am oprit dinaintea unei uşiţe tapisate în verde şi cu nişte butoane de alamă ; uşa cedînd imediat cum am pus mîna pe clanţă, m-am pomenit într-o încăpere veche şi ciudată, cu ferestre joase şi îmbrăcată în lemn negru sculptat, iar la un -capăt, pe un fel de platformă semicirculară, şedeau vreo duzină de domni solemni în robe de purpură şi cu peruci pe cap.

La un birou ceva mai înălţat, la mijloc, şedea un domn foarte gras şi rumen la faţă, cu nişte ochelari cu rame de baga, a cărui înfăţişare demnă îl trăda a fi judecător ; ceva mai jos, în jurul unei mese lungi, acoperită cu un postav verde, ca o masă de biliard dar fără perne şi buzunare, se aflau o sumedenie de inşi plini do ci nevoie mare, cu lavaliere scorţoase şi robe negre avînd gulere albe de blană, procurori, mi-am dat seama imediat, La celălalt capăt al mesei de biliard se afla cineva într-un jilţ, de asemeni cu perucă, de care am aflat apoi că era grefierul; la un alt birou mai micuţ, lîngă uşă, un bărbat cu înfăţişare respectabilă, în negru, cîntărind vreo sută de kilograme, şi unul durduliu la chip, cu zîmbet mieros, foarte onorabil, cu robă neagră, mănuşi negre de piele fină, pantaloni pînă mai jos de genunchi, ciorapi de mătase, jabou la cămaşă, cu păr cîrlionţat şi în mînă cu un bastonaş de argint, în care nu mi-a fost greu să recunosc pe slujbaşul de la tribunal. Cel din urmă, într-adevăr, se

apropie de mine grăbit şi, spre liniştirea mea, intră în vorbă şi-mi comunică, în mai puţin de cinci minute, că el era aprodul iar celălalt un fel de supraveghetor ; că tribunalul acesta se numea *„Arches Court",* un tribunal ecleziastic, şi de aceea avocaţii poartă robe roşii, iar procurorii gulere de blană ; şi că atunci cînd alte tribunale ţin şedinţe aici nu se poartă robe roşii şi gulere de blană — precum şi alte lucruri interesante de acest soi. în afară dc cei doi slujbaşi, într-un ungher al încăperii abia dacă se vedea un bătrîn mititel şi slăbănog, cu părul lung şi cărunt, a cărui treabă, mă informă comunicativul meu prieten, era să sune dintr-un clopot mare de mînă, dimineaţa, cînd se deschideau şedinţele, şi care, după toate aparenţele, trebuie să fi îndeplinit accastă slujbă de cel puţin două sute de ani.

Domnul rumen la faţă şi cu ochelari dc baga tocmai vorbea, doar glasul lui se auzea, şi vorbea nu glumă, numai că prea turuia într-una, dar aşa era tipicul, şi cu voce cam răguşită, din pricina îmbuibării. Prin urmare puteam să ne învîrtim pe acolo in voie. Ce m-am mai amuzat de un individ ! Era unul din domnii în robă roşie şi eu perucă, proţăpit în faţa focului în atitudinea sfidătoare a Colosului din Rodos, ocupînd locul cel mai priclnic. Ca să se poată bucura din plin de căldură, îşi ridicase toga în partea dindărăt, cam la fel cum fac femeile cînd îşi suflecă poalele pe vreme foarte urîtă. Peruca îi era hîită de tot, cu coada atîrnîndu-i pe la beregată ; pantalonii cenuşii cît se poate de rău croiţi şi ghe- trele-i scurte, negre, contribuiau de asemenea la înfăţişarea lipsită de eleganţă a acestui om ciudat, iar gulerul cămăşii înalt şi prost scrobit îi întuneca aproape vederea. Niciodată nu voi mai putea avea pretenţia de a trece drept fizionomist, pentru că, după ce-i privisem cu de-a- mănuntul chipul şi ajunsesem la încheierea că nu exprima altceva decît îngîmfare şi prostie, prietenul cu vergeaua de argint îmi şopti la ureche că domnul ar fi doctor în drept civil şi Dumnezeu ştie mai ce încă. Am dat prin urmare greş, el trebuie să fi fost un om deosebit de înzestrat. Ştie să

se ascundă atît de bine, poate din dorinţa lăudabilă de a nu uimi prea mult muritorii de rînd, îneît ai fi zis că-i cel mai neghiob de pe faţa pă- mîntului.

După ce domnul cu ochelari îşi încheie cuvîntarea şi după ce se scurseră cîteva minute pînă să înceteze zumzetul din sală, grefierul anunţă dosarul următor, şi anume cazul „Bumple contra Sludberry“. Oarecare agitaţie se produse în rîndurile Curţii şi purtătorul vergelei de argint îmi şopti „acum o să fie hazliu, căci e cu bucluc[11]'.

Nu prea înţelesesem informaţia pînă ce nu a început pledoaria apărătorului reclamantului ; atunci am aflat că tribunalul era împuternicit, printr-un statut destul de perimat al unuia din Eduarzi, să pedepsească prin excomunicare pe oricine s-ar fi făcut vinovat de delictul de „scandal[11] ori „încăierare" într-o biserică sau în paraclisul acesteia. Din vreo douăzeci şi opt de mărturii depuse sub jurămînt reieşea că, cu prilejul unei adunări în paraclis, într-o anume parohie, seara, Thomas Siudberry, învinuitul, de faţă la proces, ar fi adresat reclamantului Michael Bumple, cuvintele : „lovi-te-ar damblaua[11] ; şi că, numitul Michael Bumple şi ceilalţi mustrîndu-1 pe numitul Thomas Sludberry, pentru atitudinea lui necuviincioasă, numitul Thomas Sludberry ar fi repetat expresia mai sus menţionată „lovi-te-ar damblaua" ; mai întrebase apoi şi dorise să ştie dacă numitul Michael Bumple „voia să mai capete şi eiţiva dupaci[-1], adăugind că „dacă numitul Michael Bumple voia cîţiva dupaci, el, numitul Thomas Sludberry era gata să-i şi dea[--] ; totodată, folosind şi alte vorbe de ocară groaznice şi haine, care, susţinea Bumple, toate se încadrau în litera legii ; de aceea el, pentru binele, pentru izbăvirea sufletului lui Sludberry, ruga stăruitor să i se aplice acestuia, ca atare, pedeapsa excomunicării.

Aceste fapte au iscat lungi dezbateri, de ambele părţi, întru dumirirea deplină a unui număr de persoane interesate în ciondănelile de la parohie de care tribunalul era pridídit ; şi după ce se ţinură

diferite cuvîntări *pro* şi *contra* domnul rumen la faţă cu ochelari dc baga trecu în revistă cazul, care a mai durat o jumătate de oră, apoi pronunţă îngrozitoarea sentinţă şi anume excomunicarea pe timp de cincisprezece zile a lui Sludberry, plus plata cheltuielilor de judecată. După asta, Sludberry, un om mărunţel, şiret, roşu ca racul la faţă, care se îndeletnicea cu vînzarea de limonadă, se adresă curţii şi spuse să fie aşa de buni să-l scutească de plata cheltuielilor, iar în schimb să-l excomunice pe viaţă, căci ar fi mai nimerit pentru el pentru că- şi aşa n-a pus piciorul niciodată în biserică. La acest apel domnul cu ochelari nu făcu altccva, drept răspuns, decît să-l fulgere cu o privire de virtuoasă indignare. Sludberry împreună cu prietenii săi se retraseră. Cînd cel cu vergeaua de argint ne înştiinţă că tribunalul era pe cale să se ridice, m-am retras şi eu — cugetînd în sinea mea, la plecare, asupra spiritului nobil al acestor legi ecleziastice străvechi, asupra simţămîntului de benevolenţă şi dragoste de semeni scontat să trezească negreşit ataşamentul pentru aşezămintele bisericeşti.

Eram atît de cufundat în aceste gînduri că, ajuns în stradă, cît pe ce să mă izbesc de o uşă, înainte să fi băgat seama unde mă aflu. Inălţînd capul să văd de ce casă mă poticnisem, dau cu ochii de o firmă cu litere de-o şchioapă „Birou de prerogative testamentare" ; şi cum eram pus pe vizite şi pentru că aveam de-a face tot cu un local public, am intrat.

Odaia în care mă aflam era lunguiaţă, cu cîteva mici despărţituri de o parte şi de alta, unde nişte conţopişti copiau de zor sau cercetau anumite documente. In mijlocul încăperii, mai multe birouri, înalte pină aproape de piept, dinaintea cărora cîte doi sau trei inşi, în picioare, se uitau cu atenţie în nişte catastife cît toate zilele. Deoarece ştiam că umblau după anume testamente, mi-au atras numaidecît luarea-aminte.

Era interesant contrastul dintre modul nepăsător în care secretarii avocaţilor căutau temeiurile legale, şi

aerul plin de gravitate şi încordare al celor străini de această instituţie, veniţi să afle ce a lăsat cu limbă de moarte vreo rubedenie stinsă din viaţă ; primii se opreau din cînd în cînd ca să-şi ascundă un căscat de plictiseală, ori înălţau capetele ca să se uite la cei care umblau de colo pînă colo prin încăpere ; cei din urmă stăteau aplecaţi asupra hârţoagelor, treeînd peste coloanele de nume cu mare băgare de seamă.

Se afla acolo şi un om mărunţel, cu faţa murdară şi cu un şorţ albastru care, după ce căutase toată dimineaţa, cam vreo cincizeci de ani în urmă, găsise în sfîrşit testamentul al cărui cuprins dorea să-l cunoască ; un funcţionar i-1 citea cu glas scăzut şi în grabă, dintr-un registru gros cu coperţi mari. Era cît se poate de limpede că pe măsură ce funcţionarul citea, omul cu şorţ albastru înţelegea mai puţin despre toată tărăşenia. Cînd s-a adus catastiful, şi-a luat pălăria de pe cap, şi-a netezit părul, a zîmbit plin de satisfacţie, privind drept în faţă pe cel care citea, cu aerul omului ce şi-a pus în gînd să memoreze fiecare cuvînt auzit. Primele din cele două-trei fraze ce avea să audă, au fost îndeajuns de lămurite ; dar îndată urmară tot felul de termeni tehnici îneît omuleţul nostru părea cam nedumerit. Apoi o sumedenie de expresii complicate, îneît acesta lăsă totul baltă. Pe măsură ce lectura înainta, se vedea cît se poate de limpede că nu mai era nici o nădejde, iar omuleţul rămase cu gura căscată şi ochii zgîiţi pe chipul acestuia,

avînd acrul unuia bătut în cap, zăpăcit', extrem dc caraghios.

Ceva mai încolo, un moşneag, cu faţa brăzdată de creţuri, citea cu mare luare-aminte, folosind nişte ochelari cu rame de os, un testament lung ; din cînd în cînd se oprea ca să copieze, pe furiş, anumite pasaje scurte. Fiecare cută din dreptul gurii lui ştirbe, ochii aspri şi pătrunzători trădau zgîrcenie şi viclenie. Avea pe el nişte haine destul de ponosite, dar se vedea că nu le purta de nevoie, ci şi le alesese aşa ; gesturile sale, întreaga lui înfăţişare, pînă şi felul cum priza tutunul pe care-1 lua dintr-o cutiuţă de tablă, cînd şi cînd, dovedeau că era un om pricopsit, dar avar, care-şi mănîncă de sub unghii.

După ce închise tacticos dosarul, îşi luă ochelarii de pe nas, vîrî peticul de hîrtic împăturit într-un portofel mare din piele ; mi s-a părut că încheia un tîrg neplăcut cu un moştenitor ajuns la sapă de lemn, care, sătul de a aştepta an de an pînă să-i vie partea de moştenire, şi-o vindea pe a zecea parte din valoare, poate. Era o treabă bună şi sigură pentru bătrîn. Dosi portofelul binişor în buzunarul de la piept al paltonului şi o porni la drum şchiopătînd, cu un aer triumfător. Afacerea aceasta 51 făcea să se simtă cu zece ani mai tînăr.

Aş mai fi întins observaţiile, fără îndoială, asupra unei duzini întregi de oameni, cel puţin, dacă nu se închideau uşile, iar hîrţoagele mîncate de carii nu erau luate pe nepusă masă, semn că sosise timpul să fie încuiat localul ; aşa că am fost privat de o bucurie, în schimb cititorii au fost scutiţi de un chin.

în drum spre casă am căzut, firește, pe gînduri în legătură cu documentele vechilor simpatii şi antipatii, ale geloziei şi ale răzbunării, în legătură cu dragostea ce sfidează puterea morţii şi cu ura urmărită pînă din-colo de mormînt — mărturii aprige dar mute, unele din ele vădind bunătate şi nobleţe sufletească ; altele însă, pilde triste de patimi omeneşti înjositoare. Cîţi oameni, zăcînd pe patul morţii, fără grai şi bicisnici, n-ar da orice pe lume numai să fi avut putinţa să şteargă dovada mută a vrăjmăşiei şi amărăciunii care acum

stau înscrise împotriva voinţei lor în catastifele de la Doctors' Commons !

FLUVIUL

— îţi place apa ? este întrebarea foarte des pusă vara, pc zăpuşeală, de către tineri cu înfăţişare de amfibie.

— Foarte mult, se răspunde îndeobşte.

— Dumitale, nu ?

— Eu aş sta tot timpul numai în apă, este replica, însoţită de un val de adjective exprimînd admiraţia însufleţită a celui care vorbeşte în sprijinul acelui element.

Dar, cu tot respectul pentru opinia publică, în genere, şi pentru cluburile simandicoase anume, aş sugera cu toată modestia că cele mai dureroase amintiri ale oricărui om care s-a bălăcit vreodată în Tamisa se leagă fără doar şi poate de distracţiile nautice.

Cine a auzit cîndva despre o izbutită serbare la malul apei ? sau, ca să mă exprim şi mai inteligibil, cine a văzut cîndva ? Am făcut excursii pe apă de nenumărate ori, declar însă sus şi tare că nu-mi pot aduce aminte măcar de un singur prilej care să nu fi fost marcat de mai multe neplăceri decît îşi închipuie un om cu mintea întreagă că ar putea încăpea într-un răstimp de opt- nouă ore. Ceva rău trebuia totdeauna să se întîmple. Fie că sărea capacul de la maioneză, ori că unul din membrii grupului, aşteptat cel mai cu nerăbdare, nu apărea, în schimb apărea cel mai greţos dintre ei, sau că un copil, dacă nu chiar doi, cădea în apă, ori cel care se ocupa de cîrmă punea în primejdie viaţa tuturor cît ţinea dru

mul, sau ccl care se oferea să vîslească, habar n-avea cum se face treaba asta, şi lua nişte viraje că te băga în sperieţi, vîra lopeţile în apă şi apoi nu era în stare să le mai scoată la suprafaţă, sau se căznea ca vai de el şi nu mai reuşea să le afunde iarăşi ; cîteodată îl vedeai căzînd rău de tot pe spate, arătîndu-şi pingelele în chip umilitor celor care stăteau jos, în barcă.

Malurile Tamisei sînt, nimic de zis, minunate la Rich- mond şi Twickenham, ori în alte locuri mai îndepărtate, deseori rîvnite însă arar atinse, iar de la „Red-us“ înapoi pînă la podul Călugărilor, priveliştea se schimbă, e mereu tot mai frumoasă. Penitenciarul este o clădire semeaţă, desigur, şi tinerii zburdalnici care sar în apă prin partea locului, seara, pe timpul verii au perspective mari ; dar cînd eşti nevoit să o iei pe lîngă mal, în drum spre casă, şi mai vezi că doamne tinere, roşind, se uită stăruitor în altă parte, iar cele căsătorite tuşesc uşurel şi privesc ţintă apa, te simţi foarte stînjenit — în deosebi dacă se întîmplă să mai fi făcut mai devreme, anumite încercări de apropiere sentimentală cu vreuna sau două.

Deşi experienţe triste au avut drept rezultat cele scrise mai sus, nu sînt cîtuşi de puţin refractar la hazul ce l-ar putea stîrni nişte vîslaşi amatori celor care i-ar privi de pe mal. Ce poate fi mai amuzant decît debar-caderul Searle, într-o dimineaţă frumoasă de duminică ? Este zi de sărbătoare la Richmond şi cîteva zeci de bărci sînt gata să-i ia în primire pe cei care le-au angajat. Doi- trei inşi în pantaloni de postav aspru şi cu flanele marinăreşti pe ei fac ultimele pregătiri pe îndelete ; coboară pe ţărm, la docuri, cu o pereche de rame şi o pernă, după aceea stau de vorbă cu alţi „fîrtaţi“, care, precum toţi cei de teapa lor, par absolut incapabili să facă altceva decît să trîndăvească — apoi pleacă din nou şi se întorc cu o vîslă mai lungă şi un suport pentru sprijinit picioarele — şi după ce se avîntă o dată într-o altă ciorovăială, se întreabă, cu mîinile în buzunar pînă la coate : „unde-o fi musiu ăla care ne-a făcut să venim cu noap- tea-n cap“. Unul din ei, şeful, cu crăcii pantalonilor su- metecaţi jos, cu mare luare-aminte, ca să lase să pătrundă apa în voie

pesemne — căci pentru el apa e un element în care se simte mai acasă decît pe uscat — pare a fi un

1ip nu glumă şi poartă numele răposatului mîncător do stridii, faimosul Dando. Priviţi-1 trăgîndu-şi sufletul, după cîteva clipe, în toiul muncii lui istovitoare ; cum se aşază nepăsător pe marginea bărcii, cum îşi face vînt peste pieptul său stufos cu o şapcă nici pe departe la fel do păroasă. Uitaţi-vă la perciunii lui magnifici, cu toate că-s roşcovani, şi observaţi hazul întrucîtva înnăscut cu caro îşi muştruluieşte băieţii şi ucenicii sau cu cîtă şiretenie îl înduplecă pe „gcntelman“ să-i dea un pahar eu gin, şi nu ştiu zău dacă el nu bea într-o zi cît şase oameni zdraveni, fără ca din pricina asta să fie cu ceva mai rău.

Dar iată că lumea începe să vină şi Dando, scăpat dc starea aceea do buimăceală, se apucă de treabă. Apar încetul cu încetul oameni în costume speciale pentru apă — cu jachete albastre largi, cămăşi în dungi şi aco- perământ pentru cap de toate mărimile şi modelele, de la tichia din catifea confecţionată în Franţa, la beretele subţiri pe care le poartă de obicei elevii, ca acei din abecedarele de odinioară —- şi aducînd întrucîtva cu costumul pastorului Dilworth.

Iată momentul cel mai vesel, demn de a fi văzut, din 1 impui unei petreceri duminicale, la malul apei. Fireşte, pînă acum care mai de care se lăuda cu iscusinţa în materie de navigaţie — cum au dat însă cu ochii de apă, curajul le-a slăbit iute, şi chipul cum fiecare stăruie să scape de vîslo şi să le ia altul în primire, te face să te prăpădeşti de rîs. în sfîrşit, după o mulţime de schimbări de colo-colo, de mare bătaie de cap, ca urmare a alegerii vîslaşului de la proră — a neîndemînării unuia de a trage cu rama într-o parte, a altuia într-alta şi a celui de-al treilea de a trage cîtuşi de puţin — cei din barcă se aşază care-ncotro.

— Ţine-o drept ! strigă vîslaşul de la proră, instalat cît se poate do tihnit, ca şi cum s-ar fi aflat într-o barcă în Golful Biscaya.

Se dă ascultare ordinului : barca face numaidecît un ocol şi porneşte spre podul Westminster, croindu-şi drum cu multă osteneală şi plescăind apa, do parcă s-ar fi abătut potopul.

— Hei, înapoi ! zbiară Dando. înapoi, dom’le, pupa ;

la care, fiecare crezînd că lui se adresează, toţi dau înapoi, bai'ca se întoarce cu spatele înainte, în direcţia de unde porniseră.

— înapoi, 'mneata, dom'le, de la pupă, ocoleşte, 'mneata, dă-i bătaie, ce, nu poţi ?

— întoarce pe loc Tom, nu poţi ? strigă altul din grup, ca un ecou.

— Tom nu-i dă de loc bătaie, spune altcineva.

— Ba da, se răsteşte un al treilea ; şi bietul băiat ris- cînd să-i plesnească o arteră, trage, trage de zor la vîsle pînă ce barca se îndreaptă uşurel cu faţa spre podul Vauxhall.

— Aşaa, acu-i bine, hai, cu toţii,! zbiară iarăşi Dando, şi adaugă cu glas scăzut, către cineva de lîngă el. Ai naibii, de cînd sînt n-am văzut nişte nătărăi ca ăştia !

Barca o ia clătinîndu-se în zigzag, pentru că fiecare din cele şase vîsle este cufundată în apă, cum dă Dumnezeu.

Debarcaderul rămîne iarăşi pustiu, pînă la sosirea grupului următor.

Ceea ce stîrneşte deosebit de mult interes sînt şi disputatele întreceri de bărci cu vîsle. Apa este brăzdată de bărci de toate soiurile, formele, care de care mai năstruşnică. Locuri în cargoboturile de cărbuni din docuri sînt puse la dispoziţia valurilor de spectatori — pe unde te întorci numai bere şi tutun ; bărbaţi, femei, copii aşteaptă startul cu sufletul la gură. Bărci cu şase şi opt vîsle lunecă agale in sus şi în jos, gata să-şi însoţească protejaţii lor în timpul cursei ; formaţii de muzică sporesc însufleţirea dacă nu armonia priveliştii. Grupuri de marinari sînt adunaţi ici-colo pe scări, vorbind despre meritele diferiţilor candidaţi. Favorita întrecerii, vîslită domol de o pereche de rame, este ţinta interesului general.

Bate ora două, toţi privesc încordaţi spre pod unde vor apărea concurenţii —- două jumătate, şi atenţia generală, ţinută în frîu atîta vreme, începe să amorţească, dar deodată se aude un foc de armă şi zgomot îndepărtat de urale, venind dinspre cele două maluri ale flu^ viului — toate capetele se pleacă înainte — zgomotul se apropie din ce în ce mai mult, bărcile care aşteptau la

pod pornesc iute în susul apei şi o lotcă bine echipată cu

oameni ţîşneşte de sub arcade, cei dinăuntru se bucură şi fac semne spre bărcile din urma lor, care nu se văd încă.

— Iată-i, strigă toată lumea — şi, ţuşti ! prima barcă, oamenii dintr-însa trăgînd la vîsle din răsputeri, cu muşchii încordaţi, pentru a păstra avansul cîştigat — patru alte bărci vin din urmă foarte aproape, la o distanţă de ei care nu depăşeşte două lungimi de barcă — zbieretele sînt nemaipomenite, curiozitatea uriaşă.

— Dă-i bătaie, Pink...

— Hai tu, Red...

— Trăiască, Sulliwin...

-— Bravo, George...

— Hai Tom, hai... hai... hai... de ce nu pune umărul şi ăl de lîngă tine ?

— Eu pun două halbe pe un ţap... pe galben... etc. etc.

Fiecare cîrciumioară trage cu petarde şi flutură drapelul, iar cei care cîştigă întrecerea intră, dînd de un adevărat vacarm de zbierete, de bufnituri de neînchipuit dacă nu ai fost de faţă ; orice descriere nu ar putea oferi decît o idee vagă.

Una din cele mai agreabile privelişti din cîte ştiu este locul de acostare al vapoarelor Companiei „Podul Londrei[11,] sau al „Docurilor St. Katharine", sîmbătă dimineaţa, vara, cînd vase venind de la Gravesend şi Mar- gate se îngrămădesc de obicei pînă la refuz ; şi pentru că tot privesc fluviul de pe pod, sper că cititorii nu s-ar împotrivi să mă însoţească pe bordul unui vas care face cursa Londra-Gravesend.

Trăsuri sînt aliniate la orice pas, la intrarea în port, iar uimirea întipărită pe chipul călătorilor lăsîndu-şi bagajul pe mina hamalilor, care le înşfacă toate pachetele deodată ca pe nimic şi o iau la sănătoasa cu ele, Dumnezeu ştie unde, te face să te prăpădeşti de rîs. Vasul de Margate se află ancorat în port, cel de Gravesend (care pleacă mai întîi) se află ancorat lîngă celălalt şi cu toate că se poate comunica temporar între ele cu ajutorul unei punţi cu parmaclîc, desigur încurcăturile fireşti nu sînt cîtuşi de puţin reduse.

— Gravesend ? întreabă un tată voluminos dintr-o familie voluminoasă care îl urmează, sub conducerea

mamei şi a slujnicii, cu riscul să-şi piardă doi-trei copilaşi în învălmăşeală. Gravesend ?

— Dincolo, vă rog, domnule, răspunde un funcţionar — celălalt vas, domnule.

La care voluminosul tată, destul de buimăcit, şi voluminoasa mamă, absorbită de grijile materne, cu întregul grup, se asază în vasul pentru Margate, şi după ce se felicită că a găsit locuri atît de bune, voluminosul tată sare ca ars şi se duce după bagaj, despre care îşi aduce vag aminte că a dat cuiva, ceva, să-l ducă undeva. Bagajul nicăieri, nu găseşte nici măcar vreunul care să semene cu al său ca formă. Văzînd aşa, voluminosul tată strigă din fundul rărunchilor după un funcţionar căruia îi relatează faptul, în prezenţa unui alt tată dintr-o altă familie — un omuleţ firav — care îi ţine isonul cu tărie (voluminosului tată) spunînd că a venit momentul să se facă ceva cu aceste companii de transport nautic, şi dacă administraţia nu se ocupă, e cazul ca alţii să ia măsuri, pentru că avutul omului nu trebuie astfel sacrificat şi că dacă nu i se găseşte numaidecît bagajul, va avea grijă să dea cazul la gazetă, deoarece publicul nu trebuie să fie victima acestor monopoluri întinse. La rîndul său, funcţionarul, răspunde că această companie, „Docurile St. Katharine" a apărat totdeauna, de la înfiinţare, viaţa şi avutul călătorilor, că dacă ar fi fost vorba de Compania „Podul Londrei[11], într-adevăr nu s-ar fi mirat, ştiindu-se că de moralitatea acelei societăţi (ei sînt cu totul altfel) nimeni n-ar pune mîna-n foc ; dar, după cum stau lucrurile, e convins că trebuie să fie o greşeală la mijloc şi că ar fi în stare să jure pe cruce că dumnealui are să-şi găsească bagajul încă înainte de a ajunge la Margate.

Aici voluminosul tată gîndind că a pus degetul pe rană îi spune că din întîmplare el nu merge la Margate, nici vorbă de aşa ceva, şi că pe bagajul lui se află scris „Pasager pentru Gravesend", cu litere de-o şchioapă. Auzind aceasta funcţionarul explică repede greşeala şi voluminoasa mamă cu copii cu tot şi slujnica, se zoresc cu toată iuţeala posibilă să se ducă pe bordul vasului de Gravesend, unde ajung tocmai la timp ca să descopere că bagajul lor se afiă acolo, dar

locurile conforta- bih\.. nicăieri. îndată clopotul, semnalul de pornire al cursei pentru Gravesend, începe să bată cu mare furie şi pasagerii stîrniţi de dangăt aleargă înăuntru şi afară, de două ori mai grăbiţi. Clopotul încetează, vasul porneşte, cei care îşi luau rămas bun de la prieteni, pe punte, se trezesc că pleacă fără voie, cei care îşi luau rămas bun de la prieteni pe mal îşi dau seama că s-au pretat la o ceremonie inutilă întrucît vasul pleacă fără ei. Călătorii caro fac regulat naveta, cu abonamente, se duc jos la masă ; cei care şi-au cumpărat ziare de dimineaţă se instalează ca să facă lectură, iar cei care n-au mai fost cu vaporul îşi spun că fluviul şi vasele par mai frumoase privite de departe.

Ajungînd cam pe la Backvvall, cînd vasul prinde mai multă viteză, călătorii sînt parcă ceva mai bine dispuşi. Nişte femei mai vîrstnice, care au adus cu ele coşuri de nuiele burduhănoase se pun serios pe treabă, desfiinţînd unul cîte unul sandvişuri grele şi trecînd din mînă în mînă un pahar cu vin, mereu umplut din nou cu un lichid dintr-o sticlă turtită, ca o pernă de încălzit stomacul, şi e mare veselie. Domnul cu şapcă pe cap, cel care cîntă la un fel de lăută, este servit mai întîi, semn de apreciere pentru străduania muzicală dc pînă atunci şi apoi poate ca un imbold spre a cinta „Dambldamb dragă[14] de hatîrul lui „Alick“ ca să joace după el ; datoria fiind îndeplinită, Alick, un drac împieliţat, cu nişte ciorapi de lînă roşii în picioare, se apucă să sară tontoroiul pe duşumea, în salturi mici, spre nespusa satisfacţie a celor din familie. Cîteva fete care au adus în sacul de lucru şi primul volum din cine ştie ce roman nou, încep să se plîngă domnului Brown sau tînărului domn O’Brien care chipurile privea peste capetele lor la albastrul cerului oi i 3a scînteierile apei ; atunci, domnul Brown sau domnul O’Brien, după caz, spune cu un glas scăzut că în ultima vreme a fost absolut insensibil la frumuseţile naturii... Că toate gîndurile şi speranţele lui au avut un singur obiect doar... La care fata înalţă privirile şi uitînd în manevra ei să pară transportată,

coboară din nou ochii, apoi întoarce foaia următoare, cu mare greutate, ca să ofere prilej pentru o strîngere de mînă mai îndelungată.

Telescoapc, sandvişuri, pahare cu rachiu şi apă rece înccp să aibă marc căutare. Bărbaţii mai sfioşi, care au privit mai tot timpul prin hublo la maşini, găsesc, spre uşurarea lor, un subiect de conversaţie între ei — şi încă unul gras — maşina cu vapori.

— Mare lucru, domnule, şi vaporul ăsta.

— Aaa ! (un oftat din adîncuri). Aşa e, domnule.

— Ce putere uriaşă, domnule.-

■— Imensă... imensă !

— Cîte nu se pot face, domnule, cu ajutorul forţei vaporilor... !

— Ah ! (încă un oftat pentru imensitatea temei şi un scuturat din cap cu tîlc). Pe drept cuvînt, domnule.

— Da' cică-i abia în faşă, domnule.

Asemenea observaţii pline de neprevăzut sînt de obicei un fel de a intra în vorbă şi începutul unor conversaţii care durează pînă la sfîrşitul călătoriei şi, poate, pun prima piatră la temelia înfiripării unor cunoştinţe verbale pentru o jumătate duzină de inşi care, avînd familiile la Gravesend, iau bilete de vapor sub forma unor abonamente şi prînzesc pe bord, de regulă, în fiecare după- amiază.

BlLCIUL DIN GREENWICH

Dacă parcările sînt „plămînii Londrei'[1], mă întreb ce ar putea fi bîlciul din Greenwich — acea explozie periodică, aş spune, un soi de vîrtej de primăvară. O fierbere de trei zile, care dăinuie pe urmă în sufletul oamenilor vreme de şase luni, ca apoi Londra să-şi reia pe deplin vechile obiceiuri de strădanie laborioasă, brusc de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat, nimic nu i-ar Ii stînjenit.

Pe vremuri, ani în şir, am fost nelipsit la bîlciul din Greenwich. Mă duceam şi mă întorceam cu tot felul de mijloace de locomoţie: N-aş putea tăgădui faptul că o dată am făcut drumul într-un camion, însoţit de treisprezece domni, paisprezece doamne, de nenumăraţi copii şi un butoi de bere. îmi aduc aminte ca prin vis că altădată, mai tîrziu, m-am trezit afară într-o birjă, pe capră, pe la patru şi ceva în zori, fără să ştiu prea bine cum mă cheamă sau unde locuiesc. De atunci am mai înaintat în vîrstă, m-am potolit, m-am statornicit. Nimic nu-mi place mai mult decît să petrec Paştele şi toate celelalte sărbători într-un colţişor tihnit, în preajma unor oameni lîngă care niciodată nu te plictiseşti. Cred însă că-mi mai aduc aminte de cîte ceva despre bîlciul Greenwich, şi de ceea ce se leagă de el. în orice caz am să încerc.

Drumul spre Greenwich, toată lunea Paştelui, se afla într-o forfotă şi o gălăgie neîntreruptă. Cabriolete, birje, droşti, camioane pentru cărat cărbuni, diligenţe, omnihuzuri, cupeuri, trăsurici trase de măgari — toate acestea gemeau de lume (pentru că niciodată nu se pune întrebarea cît poate duce calul, ci cît încape în vehicul) şi goneau cu viteză maximă ; dopurile de limonadă strînse morman, nori de praf, terasele cîrciumilor ticsite de muşterii, jumătate din casele particulare transformate în ceainării unde se fumează şi se bea, scripca e la mare preţ, orice dugheană de fructe avînd la

vedere un galantar cu turtă dulce aurie şi figurine de o para ; vameşii de la bariere sînt deznădăjduiţi, caii nu vor să pornească şi roţile se dislocă din osie, cucoanele în „caravane" ţipă de frică la fiecare nouă hurducătură, iar admiratorii lor găsesc de cuviinţă să stea mai strîns lîngă ele ca să le încurajeze ; slujnicele la toate, cărora nu li se îngăduie să aibă parteneri, şi-au luat liber pe ziua aceea, şi îşi petrec cum pot mai bine timpul cu admiratori fideli care abia aşteaptă o întrevedere pe furate, în colţul străzii, seara, cînd se duc să-şi ia berea — ucenicii devin sentimentali, iar lucrătorii de pălării de paie binevoitori. Fiecare e nerăbdător să plece, toţi sînt îmboldiţi de aceeaşi dorinţă de a ajunge la bîlci, sau în parc, cît mai repede cu putinţă.

Pilcuri de gură-cască întîrzie pe şosea, incapabili de a rezista ispitei proprietăresei corpolente a unei barăci de tir sau şi mai frumoaselor daruri ale omului cu trei dege- tare şi un bob de mazăre pe o placă de lemn circulară, care uimeşte gloata prin :

— Lume, lum<', dă-te aproape, iată jocul care te face să rîzi şapte anişori în şir după ce-ai dat ortu' popii, şi orice gînd negru din minte ţi-1 preface-n roz ! Numai cu trei degetare şi-un bobuleţ de mazăre... cu unu, două trei şi doi, trei, unu ; ia să te văd cine mai încearcă, haideţi, ţine ochii bine deschişi, nu zi niciodată mor ! nu te pune pentru o para chioară ; totu-i cinstit, totu-i pe masă — cin-nu joacă — nu cîştigă, nu da cu picioru' la noroc ! Orişicine joacă pe cît vrea, de la juma de coroană pîn-la un galben, ia, cine ghiceşte care-i degetaru' care ascunde | bobu' !

Aici cîte un nătăfleaţă şopteşte la urechea prietenului său că a văzut bine de tot bobul de mazăre rostogolin- du-se sub dcgetarul din mijloc — impresie numaidecît confirmată de un gentleman în cizme cu carîmbi înalţi din apropiere, care regretă, pe un ton scăzut, că nu poate să parieze şi el pentru că şi-a uitat punga de bani acasă, dar îl îndeamnă cu tărie pe străin să nu lase să-i scape un asemenea prilej „de aur[11]. Şiretlicul a prins, străinul face pariul şi, fireşte, pierde. Gentlemanul cu degetarele îi consolează, în timp ce vîră banii în buzunar, asigurîn- du-1 că „aşa-i roata norocului ! acum cîştig eu, pe urmă 'mneata; ce, te-au făcut pe 'mneata un şiling şi şase ponce ! Pune-i în buzunarul cel mic şi spînzură-i într-un alt loc. Asta-i roata norocului" etc. şi din nou începe să turuie, cu alte variante, scornite de închipuirea exuberantă a vorbitorului, repetate iarăşi şi iarăşi în faţa mulţimii do gură-cască, întărite prin încuviinţarea cîtorva noi veniţi.

Locul principal de recreare pe timpul zilei, în afară de circiumă, e parcul, în caro distracţia de căpetenie este ca tinerele să se caţăre pe dealul abrupt pînă la Observator şi apoi să coboare în goană nebună, cu buclele şi bonetele în vînt, spre marca plăcere a celor care privesc de jos. „Sărutul pe furate[11] şi „Cine coase cu acul lui mam- mare[11] sînt jocuri care se bucură de multă solicitudine. Flăcăi iubăreţi sub înrîurirea băuturii şi însufleţiţi de pasiune, *se înflăcărează nevoie mare, iar încîntătoarele fiinţe către caro se îndreaptă atenţia lor sporesc dulceaţa sărutărilor furate, pentru că se zbat şi se feresc, ţinînd capul în jos şi strigînd :

— A ! Dă-mi pace, ce naiba... oh, gldilă-1 tu, Mary, pentru mine... vai, n-aş fi crezut niciodată !... şi alte asemenea exclamaţii lucreţiene.

Moşnegi şi babe, cu cîte un coşuleţ într-o mînă şi un pahar ciobit dc vin în cealaltă, îmbie grupurile cu „un strop dintr-un soi pe cinste[11]. Fetele asaltate să ia un strop din acel soi pe cinste, se tot codesc să guste ;

pînă la urmă o fac şi le apucă tuşea.

Nişte bătrîni, pentru o băncuţă do un penny, arată prin- tr-un telescop docurile, Tamisa, debarcaderul, locul unde oamenii zăceau de obicei în lanţuri şi alte privelişti interesante ; li se pun întrebări în legătură cu cele văzute prin lentilă, întrebări la care ar răspunde cu greu pînă şi înţeleptul Solomon ; cereri de a găsi anumite case particulare de pe anumite străzi, treabă cam dificilă pentru domnul Horncr (nu tînărul care mînca plăcinta de carne cu mîna, ci cel de notorietatea amfiteatrului Colosseum) su dea de ele. Ici-colo, unde două sau trei perechi stau în iarbă împreună, veţi vedea o femeie arsă de soare, cu o mantie roşie pe ea, „care ghiceşte norocul'[1], făcînd profeţii asupra viitorilor soţi, lucru care nu presupune o observaţie extraordinară, pentru că originalele sînt dinaintea ei. La aceasta, domnişoara în chestiune rîde, roşeşte şi pînă la urmă îşi ascunde faţa într-o basma din imitaţie de chem-* bricâ, iar domnul descris pare din cale-afară de buimăcit, îi strînge mîna şi răsplăteşte ţiganca cu bani din plin ; ţiganca pleacă, în al nouălea cer de bucurie, lăsîndu-i pe cei doi în urma sa, deopotrivă în al nouălea cer. Profeţia, ca multe alte profeţii dc o mai marc însemnătate, se îndeplineşte cu timpul.

[1]

i

începe să se lase însă întunericul. Lumea s-a risipit treptat, doar cîţiva hoinari au mai rămas. Lumina care se vede înspre biserică arată că iarmarocul este luminat, iar zgomotul venind de departe dovedeşte că se aglomerează repede. Locul, carc cu o jumătate dc oră înainte răsuna de strigăte şi chiote de bucurie, este calm şi cufundat în tăcere ca şi cum nimic nu i-ar fi putut destrăma vreodată seninătatea; copacii bătrîni şi semeţi, clădirile maiestuoase de la picioarele lor, cu nobilul fluviu de partea cealaltă scăpărînd sub clar de lună, apar în toată splendoarea lor, într-o lumină cît se poate de prielnică. Glasurile băieţilor cîntînd imnuri de seară se aud molcom în văzduh ; meseriaşul cel mai

neînsemnat care şi-a purtat cu atîta plăcere paşii prin iarbă, aceiaşi paşi ce străbat mereu, monoton, săptămînă de săptămînă caldarîmul de pe străzile Londrei, se simte mîndru, privind peisajul din fata lui, că aparţine unei ţări care a ales un asemenea colţişor drept loc de rcti agere pentru apărătorii săi cei mai vîrstnici şi mai aprigi aflaţi la amurgul vieţii.

Cinci minute de mers pe jos faci pînă la bilei — un loc în stare să-ţi deştepte simţăminte foarte diferite. De amîndouă părţile intrarea este ocupată de vînzătorii de turtă dulce şi jucării. Galantarele sînt luminate îmbietor, cele mai atrăgătoare articole expuse din belşug şi nişte doamne tinere fără pălării pe cap, în zelul lor de a-şi sluji patronul, te trag de mînecă folosind tot soiul de cuvinte ispititoare.

„Hai, dragă... Ce frumuseţe... Hai, nu mai sta pe gin- duri... etc.," pentru a te face să cheltuieşti ceva bani pe prăjiturele cu miere, din care mai toţi cei ce frecventează regulat iarmaroacele duc cu ei o cantitate bunicică, sub formă de cadouri, legate în batiste de bumbac. Uneori treci pe lîngă cite o tarabă pe care găseşti saramură de somon (cu foi de dafin), în nişte farfurioare albe ; stridii cu scoici mari cît platourile de brînză şi felurite soiuri de specimene de melci *(wilks,* se numesc, parcă) înotînd într-un lichid verzui oarecum ca fierea. Ţigările de foi, de asemenea, sînt mult cerute. Gentlemenii trebuie să fumeze, desigur, ia- tă-le, două la cîteva parale, aşezate în cutii adevărate de ţigări, la mijloc cu o luminare de seu aprinsă.

înehipuiţi-vă că v-aţi afla într-o mulţime ticsită ca sardelele, care v-ar purta încoace şi încolo, în toate direcţiile numai în cea cuvenită nu ; adăugaţi la aceasta ţipetele femeilor, zbieretele băieţilor, bătaia gongurilor, pocnetele pistoalelor, clinchetul clopoţeilor* vuietul goarnelor, zăngănitul banilor, vacarmul zecilor de orchestre cu cîte trei tobe fiecare, cîntînd în acelaşi timp melodii diferite, răcnetele saltimbancilor şi, din cînd în cînd, cîte un urlet de la

reprezentaţiile cu animale sălbatice —• închipuiţi-vă că vă aflaţi chiar în mijlocul carnavalului.

Această uriaşă baracă, cu o scenă mare în faţă, luminată din plin cu fel de fel de lampioane şi vase cu seu aprins, aparţine lui Richardson ; se reprezintă o melodramă (cu trei ucigaşi şi un strigoi), o pantomimă, un cîntec comic, o uvertură şi ceva muzică ocazională, totul executat în douăzeci şi cinci de minute.

Afară, trupa îşi plimbă demnitatea perucilor, paietelor, fardurilor roşu, ocru şi albe. Priviţi cu ce aer cumplit merge în sus şi în jos domnul care întruchipează căpetenia mexicană şi cu ce expresie de calmă demnitate tragedianul principal priveşte lumea de la picioarele lui sau stă de vorbă cu arlechinul ! Cei patru clovni s-au îneăierat într-o luptă hazlie cu nişte iatagane, ca să amuze poate pe oamenii simpli ce-şi petrec astfel o zi de sărbătoare ; dar nu, aceştia sînt destinaţi tagmei celor simandicoşi. Par atît de mîndri în straiele lor îomane, cu braţele gălbejite, părul negru, lung şi cîrlionţat, sprîncene stufoase, poso-moriţi, puşi parcă pe crime, răzbunări, sau orice care ar putea fi luat drept ceva măreţ, solemn. Apoi doamnele — cine a mai văzut cîndva asemenea fiinţe neprihănite şi oribile ; iată-le cum se plimbă pe platformă cîte două-trei, cu braţul petrecut pe după mijloc, sau sprijinindu-se de unul din bărbaţii aceia falnici ! Veşmintele lor din muslin cu paiete, pantofiorii sau sandaletele din satin albastru (cam scîlciaţi de atîta purtat) sînt un punct de admiraţie pentru toţi spectatorii, iar modul jucăuş în care resping avansurile clovnului este de-a dreptul îneîntător.

— înc-un bob zăbavă şi-ncepem... Lume, lume, dă-te aproape ! strigă omul în straie provinciale pentru a nu ştiu cita oară.

Lumea se înghesuie buluc. Orchestra începe deodată să cînte, arlechinul şi Colombina dau tonul, cît ai clipi se formează perechile, eroii romani îşi pun mîinile în şolduri şi ţopăie cu deosebită agerime.

Protagonista tragediană şi gentlemanul care face pe fanfaronul în pantomimă se descurcă de minune.

— Toţi înăuntru, începem ! zbiară omul care se ocupă de reprezentaţie, cînd îşi dă seama că nu mai poate fi atras nimeni să „se dea aproape[41] ; cei cu rolurile princi-

palo se fac nevăzuţi pentru a intra în pielea groaznicelor personaje din prima piesă.
Zilnic, cît ţine bîlciul, au loc unele schimbări în spectacol, dar intriga tragediei rămîne aproape totdeauna aceeaşi. Există un om bun care iubeşte o fată şi este iubit de ea şi un om rău care deopotrivă o iubeşte, dar nu e iubit dc ea. Omul rău îl înhaţă pe cel bun şi-l aruncă într-o temniţă şi, ca să-l poată omorî cînd va socoti potrivit, tocmeşte doi ucigaşi — unul bun şi altul rău — care lăsaţi singuri se apucă puţintel de hăcuit pe cont propriu, cel bun îl ucide pe cel rău, iar cel rău îl răneşte pe cel bun. Pe urmă, omul bun este descoperit în temniţă : ţine în mînă grijuliu un lanţ lung, stînd deznădăjduit într-un jeţ spaţios. Apare fata pe acorduri de muzică duioasă şi-l îmbrăţişează ; omul rău apare şi el pe acorduri de muzică iute (o „fugă“, cum se spune din punct de vedere tehnic) şi se apropie în chip cît se poate de brusc, zvîrlind-o cît colo pe fată ca şi cum n-ar fi însemnat nimic pentru el şi numindu-1 pe omul cel bun „hm, ti-că-lo-su-le... hm, ne-fe-ri-ci-tule !“ cu o voce foarte tare, care îndeplineşte un dublu scop : să-i dezvăluie pasiunea şi să înlăture primejdia de a fi acoperită de flecăreala mulţimii. Interesul sporeşte din ce în ce ; omul cel rău scoate sabia şi se năpusteşte asupra celui bun. Se vede un nor de fum albastru, se aude un gong cînd o siluetă prelungă şi alburie (care în tot acest timp stătuse ascunsă în dosul jeţului, acoperită cu o faţă de masă) se ridică încetişor pe melodia : „Ades în nopţi tăcute." Nu-i altcineva decît strigoiul tatălui omului cel bun, la vederea căruia pe omul cel rău îl loveşte damblaua şi pur şi simplu se prăvăleşte grămadă la pămînt, scena nefiind destul de mare ea să-l cuprindă cît e de lung. Atunci ucigaşul cel bun începe să spună, bîlbîin- du-se, că fusese tocmit, împreună cu ucigaşul cel rău, de către omul cel rău să-l omoare pe omul cel bun, că el ucisese la viaţa lui o droaie de oameni, dar că-i pare foarte rău de asta şi că n-are să mai facă aşa ceva de acum încolo —

făgăduinţă pe care numaidecît o ţine murind cît ai clipi fără să mai zică nici pîs. Apoi, omul cel bun aruncă lanţurile cît colo ; atunci doi inşi, un marinar şi o femeie tînără (arendaşii omului cel bun) intră şi strigoiul face un semn către ei, pe care aceştia ca prin minune îl înţeleg — nimeni decît ei nu puteau înţelege. Strigoiul (care nu poate face nimic fără un foc albastru) îl bine- cuvîntează pe omul cel bun şi pe tînăra femeie — aceştia aproape' se sufocă de atîta fum. Apoi se aude sunînd un clopoţel ca acela care vesteşte cornuri calde., şi cortina cade.

Spectacolul cel mai apropiat ca popularitate alături de aceste teatre ambulante sînt menajeriile ambulante sau pentru a vorbi mai inteligibil „Reprezentaţiile cu fiare sălbatice[44], unde o fanfară militară în costume de temniceri, cu bonete de piele de leopard, cîntă fără întrerupere şi unde panouri uriaşe, viu colorate, înfăţişînd tigri care sfîşic oameni şi un leu ars cu fier înroşit pentru a-1 sili să dea drumul victimei, sînt atîrnate afară, spre a atrage vizitatori.

Principalul funcţionar prin aceste locuri este în general un om foarte înalt şi răguşit, cu o pelerină stacojie, şi un baston în mină, cu care loveşte uneori tablourile pomenite mai sus, ca să-şi ilustreze expunerea, cam astfel :

— Iată, iată, iată... leul, leul (bang) întocmai aşa cum este reprezentat pe pînze afară (de trei ori bang). Nu mai aştepta, adu-ţi aminte -— n-are să-ţi pară rău. Nă-praz- ni-eu' leu (bang, bang) care a înhăţat eapu' gentlemanului, ultimii' avea douăşpe luni, şi a ucis cam trei paznici pe an pîn-ce a ajuns la matoritate. Nici o taxă în plus pentru asta, ţine minte ; intrarea generală doar şase pence.

Asemenea cuvinte niciodată nu dau greş, ba dimpotrivă, fac mare vîlvă, aşa că cele şase pence năvăleau în casa de bani cu o repeziciune nemaipomenită.

Piticii sînt de asemenea un subiect de mare curiozitate, şi cum un pitic, o uriaşă, un cadavru viu,

un indian sălbatic „o fată de o frumuseţe unică, cu păr perfect alb şi ochi trandafirii[44], şi două-trei alte ciudăţenii ale naturii

sînt de obicei prezentate laolaltă pentru mica sumă de un gologan, atrag un public foarte numeros. Cel mai straşnic lucru în legătură cu piticii este că totdeauna au un cufă- raş cam de două picioare şi şase uncii înălţime, în care, după îndelungi experienţe abia dacă pot intra, îndoindu-se ca cizmele cu tureatca lungă. Cufăraşul este vopsit pe dinafară ca o casă cu şase încăperi şi cînd oamenii îl văd pe pigmeu că sună dintr-un clopoţel, sau că trage cu pistolul, afară, din dreptul unei ferestre de la primul cat, tare le mai vine a crede că aceasta s-ar afla într-o locuinţă obişnuită de la oraş-, împărţită ca orice -altă casă în salon, sufragerie şi dormitor. închis în lădiţă, bietul nenorocit este scos la vedere ca să înveselească mulţimea printr-un dialog cu proprietarul său, în cursul căruia piticul (totdeauna beat criţă) se străduie să cînte o melodie hazlie, înăuntru, şi face tot soiul de complimente doamnelor pe care le îmbie să se „dea aproape[41]. Uriaşilor nu le este aşa lesne să se mişte cu o pereche de nădragi cît toate zilele. în pantofi ca nişte şalupe, în care doi sau trei oameni corpolenţi încap deodată, spre bucuria nespusă a gloatei, pe deplin satisfăcută de asigurările solemne că aceste veşminte fac parte din costumul de fiecare zi al uriaşului.

Baraca cea mai semeaţă şi mai frecventată în tot iarmarocul este însă „Coroana şi ancora[14] — o sală de bal ocazională — nu mai ştiu cîţi zeci de metri lungime, intrarea generală un şiling. Imediat în dreapta, chiar lîngă uşă, după ce plăteşti, se afia un loc pentru bufet rece, cu friptură sau rasol de vacă, ruladă franţuzească, bere, vin, limbă, şuncă, chiar şi păsări, dacă-mi aduc bine aminte, totul pus la vedere cît se poate de ispititor. O orchestră cocoţată pe o estradă, iar jos, în preajmă, locul pardosit cu scînduri, îndeajuns de spaţios pentru a se încinge un joc popular.

In acest paradis artificial nu există nici un maestru de ceremonii — totul e rudimentar, improvizat. Praful te orbeşte, e o căldură înăbuşitoare, lumea-i zgomotoasă şi foarte bine dispusă, doamnele, în

culmea nevinovatei

Bîlciul din Greenwich

lor însufleţiri, dansează cu pălăriile domnilor pe cap, iar domnii pornesc în pas de promenadă, în această privelişte veselă şi festivă, gătiţi cu bonetele doamnelor sau cu nişte podoabe mai costisitoare : nasuri false şi pălării cu calotă joasă ca nişte cutii de explozibil, şi bat în nişte tobe de copii, însoţiţi de doamne cu trompete de o para bucata.

Zgomotul acestor instrumente diferite, orchestrele, zbieretele, „amorezii“, şi dansatorii, totul este pur şi simplu năucitor. Dansul în sine depăşeşte orice închipuire — fiecare figură durează cam o oră într-o stare de spirit indescriptibilă. Cît despre gentlemeni,

aceştia lovesc cu piciorul în pămînt ori de cîte ori începe „hora“, cei <iin mij- ioc se apleacă şi sar în sus, cu trabucul în gură, batiste de mătase în mînă şi îşi răsucesc partenerele în piruete ; nimic dizgraţios, se poticnesc, cad, se îmbrăţişează, se ciocnesc de alte perechi, pînă ce oboseala-i doboară şi abia dacă se mai pot mişca. Aceeaşi scenă se repetă iarăşi şi iarăşi (cînd şi cînd se mai şi încaieră) şi asta pînă noaptea tîrziu. Un număr mare de conţopişti şi ucenici a doua zi dimineaţă se pomenesc cu dureri de cap, buzunarele goale, pălăriile prăpădite şi o foarte vagă amintire despre cum se face că *au* ajuns acasă.

TEATRELE PARTICULARE

RICHARD AL III-LEA. — DUCELE DE GLO'STER — 2 *lire ;* CONTELE DE RICHMOND — *1 liră;* DUCELE DE BUCKING-1IAM — *15 şilingi;* CATESBY — *12 şilingi;* TRESSEL — *10,6 şilingi;* LORD STANLEY — *5 şilingi;* PRIMARUL LONDREI — 2,6 *şilingi.*

Aşa stă scris pc panourile lipite în saloanele pentru domni sau în încăperile verzi (dacă există) de la teatrele particulare — acestea sînt costurile biletelor în funcţie de casa de bani sau de suprataxele impuse la birourile de cheltuieli, şi afişate de către măgarii cărora li se îngăduie să-şi expună lamentabila ignoranţă şi infantilismul pe scena unui teatru particular. Asta fac ei, pe măsura ţelului propus, dîndu-şi în vileag imbecilitatea. De pildă, ducele de Glo'ster merită două lire, pentru că totul depinde de el. Trebuie să poarte o sabie adevărată, şi, unde mai pui, trebuie să o tragă din teacă de cîteva ori în timpul piesei. Numai monologurile valorează cincisprezece şilingi. Apoi mai este boşorogul de rege Henry — destul de ieftin, trei şilingi şi şase pence, — în total optsprezece şilingi şi şase pence ; cei care se tăbîrcesc cu sicriul — să zicem optsprezece pence, deşi li s-ar cuveni mult mai mult — face-o liră. Dar scena de dragoste cu Lady Ann, dar încăierarea din actul patru merită zece şilingi în plus şi asta se ridică doar la o liră şi zece ; intră la socoteală şi... „căpă- ţina jos !“ care aduce aplauze, fără doar şi poate, destul de lesne „căpăţîna jos !“ (foarte repede şi tare — apoi rar şi în zeflemea) — ,,De-ajuns cu Bu-u-u-uckingham !“ Aici pui accentul pe „ucki[t;] ; te retragi într-un colţ încetişor şi bîjbîi cu dreapta, în timp ce spui asta, ca şi cum ţi-ai

Teatrele particulare

dibui drumul. Episodul din cort merită ca nimica jumătate de liră, astfel ar însemna să lupţi pe gratis, şi oricine ştie ce efecte poate produce o bătălie bine pusă la punct. Un... doi... trei... patru... gata ; apoi, un... doi... trei... patru... jos, pe urmă zdup ; apoi tresari şi luneci, apoi cazi într-un genunchi, te zbaţi, te ridici din nou şi te poticneşti. Dacă s-ar putea s-o tot ţii aşa, cam cît s-ar presupune că durează, să spunem zece minute, şi apoi să te prăvăleşti (pe spate dacă poţi fără să te loveşti) şi aşa pînă la capăt — nu-ţi mai trebuie nimic ca să fie de efect.

La teatrul Astley şi la Sadler’s Wells totdeauna izbutesc, şi dacă ăia nu ştiu cum să procedeze atunci cine mai ştie pe lumea asta ? Un copilaş sau o femeie în alb sporesc interesul material al luptei. într-adevăr, nu ştim

dacă o luptă cu nişte iatagane în lege, la vederea cărora ţi se face părul măciucă, ar putea avea loc fără femeie în alb şi copil : dar ar fi destul de greu şi oarecum neobişnuit să se introducă acest efect în ultima scenă din Richard al III-lea, aşa că singurul lucru care ar fi de făcut este să profiţi de ocazie şi s-o lungeşti cît poţi.

Principalii încurajatori ai teatrelor particulare sînt băieţii soioşi, conţopiştii de prin birourile avocăţeşti, tinerii trepăduşi căpăţînoşi din instituţiile comerciale, evreii care ocupîndu-se cu închirierea de costume de bal, au intrare liberă la scenă, băieţii de prăvălie care cînd şi cînd confundă banii stăpînului cu ai lor şi un vălmăşag de pierde-vară. Proprietarul unui teatru particular poate fi un pictor scenograf, un biet patron de cafenea, un actor de mîna şaptea dat la fund, un contrabandist care s-a lăsat de meserie, un falit necertificat. Teatrul în sine poate fi în strada Catherine, în Ştrand, la mahalaua oraşului, în vecinătate cu Gray’s Inn Lane sau lîngă Sadler’s Wells ; ori se prea poate să fie pacostea cine ştie cărei străzi jalnice, pe partea unde se află Surrey înspre Podul Waterloo.

Actriţele nu dau un ban pe interpretarea rolurilor lor şi, inutil să adăugăm, sînt alese dintr-o singură clasă socială ; publicul este de obicei de aceeaşi categorie cu actorii şi primeşte, în schimbul participării la spectacol, bilete pentru suma plătită.

Toate teatrele mai mici din Londra, îndeobşte cele mai de jos, alcătuiesc centrul unei vecinătăţi ahtiate după scenă. Fiecare cu un public exclusiv al său, iar la unele veţi vedea răsărind la parter cîte doi pe un bilet sau, agitin- du-se în picioare în fundul lojilor, dacă se intră cu preţ redus, diverşi băieţandri între cincisprezece şi douăzeci şi unu de ani, care-şi aruncă pe umăr haina şi îşi sume- tică manşetele, după portretul Contelui d’Orsay, mîriie şi fluieră cînd cade cortina, să-i convingă chipurile pe cei de lîngă ei că nu ţin de loc să se ridice din nou, şi vorbesc familiar

despre actori de mîna doua, precum Bill Cutare şi Cutare, şi Ned Aşa şi Aşa sau îşi aduc la cunoştinţă cum că o nouă piesă numită *Banditul necunoscut din grota invizibilă* este in repetiţie ; că domnul Palmer urmează să joace în *Banditul;* că Charles Scarton va interpreta rolul unui marinar englez şi va înfrunta într-o luptă cu iataganele şase bandiţi necunoscuţi, deodată (un marinar pe scenă face totdeauna cel puţin cît şase), că domnul Palmer şi Charley Scarton au să joace un dans marinăresc, în actul doi, cu lanţuri la picioare ; că interiorul grotei invizibile are să ocupe toată suprafaţa scenei — şi alte veşti teatrale care uimesc oraşul. Aceşti domni sînt artiştii amatori — toţi Richard, Shylcck, Beverley, Othello, tinerii Dornion, Rover, Căpitanii Absolute şi Charles Surface — din teatrele particulare.

Priviţi în circiuma din preajma teatrului sau în cafeneaua din vecinătate — sînt regii acestor localuri, socotind că nu se află de faţă nici un actor autentic, şi se învîrt pe acolo cu pălăria pe-o ureche, cu mîinile în şolduri, de parcă ar avea optsprezece şilingi pe săptămînă şi un procentaj la fiecare bilet. Dacă vreunul dintre ei se întîmplă să cunoască un figurant din trupa Astley, e fericit. Amestecul de invidie şi admiraţie cu care tovarăşii săi îl privesc atunci cînd stă de vorbă familiar cu cîte un individ mucegăit, cu lavalieră extravagantă, sprîncene încă încondeiate şi obraz pe care se mai vede fardul — mărturie că tocmai a părăsit scena sau cabina — e dovada grăitoare a consideraţiei de care se bucură aceşti eroi publici.

Cu dublu scop şi anume acela de a se feri ca nu cumva să fie descoperiţi dc prieteni şi patroni şi totodată de a spori interesul faţă de un pretins personaj prin adoptarea unui nume foarte răsunător care să-l reprezinte, aceste genii îşi iau nume fictive care nu se poate spune că nu au partea lor hazlie pe afişele teatrelor particulare. Nume ca Belville, Mclville,

Trevi'lle, Berkeley, Randolph, Byron, St. Clair, şi aşa mai departe, sînt dintre cele mai umile, iar de*altele mai puţin impunătoare precum Jenkins, Walker, Thomson, Barker, Solomons etc., nici pomeneală. Există ceva impunător în acestea, şi constituie totodată o scuză excelentă pentru neglijenţa înfăţişării. O haină strimtă, roasă, o pălărie jerpelită, nişte pantaloni numai petice şi slinoşi, ba nu, chiar şi o cămaşă foarte murdară (nici unul din aceste obiecte vestimentare nu sînt prea neobişnuite în rîndul membrilor din *corps dramatique)* pot fi purtate in scopul de a se deghiza, înlăturîndu-se orice posibilitate de recunoaştere. Apoi mai înlătură şi orice întrebare stîn- jenitoare sau explicaţie cu privire la îndeletnicire şi mijloace de trai ; astfel fiecare este în mare un gentleman, şi nu mai există deosebirile neplăcute şi inutile în faţa cărora chiar şi un geniu trebuie uneori să se plece. Cît despre doamne (Dumnezeu să le binecuvînteze) ele sînt deasupra oricăror formalităţi absurde ; doar faptul că te afli în culise este de ajuns ca să te poţi introduce în societatea lor — pentru că, fireşte, ele ştiu că nimeni alt decît persoane riguros respectabile nu sînt admise în cercul lor închis, alcătuit din actori. Ele se bizuie fără doar şi poate pe director ; în privinţa sa, directorul, cînd te cunoaşte bine e numai miere — sau, cu alte cuvinte, de îndată ce şi-a băgat în buzunar banii luaţi de la dumneata şi nutreşte speranţa să repete operaţia.

La opt fără un sfert — în seara aceasta sala are să fie plină — s-au şi înfiinţat şase grupuri în loji ; la parter, patru băieţaşi şi o doamnă; şi două viori şi un flaut în orchestră, care au executat vreo cinci uverturi începînd de la şapte (ora fixată pentru ridicarea cortinei) şi tocmai o atacau pe a şasea. O să ne năucească de cap cînd o să înceapă spectacolul pentru că după distribuţie are să dureze pe puţin şase ore.

Domnul acela cu pălărie albă şi cămaşă în carouri,

haină cafenie cu nasturi de alamă, aflat dinapoia lojei actorilor este domnul Horatio St. Julien, alias Jem Larkins. Genul său este comedia uşoară — al tatălui, cărbunele şi cartofii. El *face* pe Alfred Highflier în ultima sa piesă şi încă foarte bine — la banii ăştia. Grupul de domni din loja opusă către care a dat tocmai din cap este alcătuit din prietenii şi susţinătorii domnului Beverley (pe numele adevărat Loggins), *Macbethul* serii. Observi încercările de a se purta spontan şi cuviincios, toţi din grup fiind cu picioarele cocoţate pe pernele lojei ! Li se îngăduie să facă acest lucru, potrivit aceluiaşi principiu uman care permite copiilor unor oameni săraci să bată de două ori la uşa unei case pustii — pentru că altunde n-ar putea face asta. Cei doi bărbaţi mătăhăloşi din loja centrală, cu un binoclu aşezat ostentativ dinaintea lor, sînt prietenii proprietarului, nişte directori îmbuibaţi din provincie după cum îi informează acesta în taină pe fiecare în parte dintre cei aflaţi în culise — directori din provincie îmbuibaţi umblînd după noi recruţi ; mărturisire, pe care domnul Nathan, costumierul (mînă în mînă cu directorul), chiar atunci ivit cu costumele, o oferă pentru a-i confirma spusele sub ju- rămînt, la nevoie — o dovadă mai puternică e însă absolut inutilă, deoarece ageamiii şi aşa s-au prins.

Doamna corpolentă care a intrat acum este mama fetişcanei aceleia osoase de lîngă ea, palidă, cu trăsături de evreică, la gît cu un colier de mărgele albastre ; a fost atrasă în această „profesiune". Genul ei ar fi pantomima şi astă seară, după tragedie, apare într-un dans popular englezesc. Omul scund şi firav de lîngă domnul St. Ju- lien a cărui faţă albă e numai ciupituri de vărsat, iar piep- ţii de la cămaşă plini de pete, înădiţi şi împopoţonaţi cu nişte nasturi de coral ca o buburuză, este măscăriciul şi cîntăreţul comic al trupei. Restul publicului — un număr apreciabil de astă dată — îl

constituie un grup pestriţ de naivi şi derbedei.

Luminile de rampă abia şi-au făcut apariţia şi feştilele celor şase lămpiţe de ulei, în jurul rîndurilor de loji, au fost mărite şi lumina astfel obţinută slujeşte să scoată la iveală prezenţa murdăriei, absenţa zugrăvelii, ceea ce dă un anume aspect sălii. Cum însă aceste pregătiri vestesc începerea foarte curînd a spectacolului, să aruncăm
o privire în culise, înainte de a fi bătut gongul.

Culoarele joase şi înguste din dosul scenei nu sînt nici ieosebit de curate şi nici prea luminoase, iar lipsa orică- *ui fel de pardoseală şi mirosul de igrasie de pe aici nu prea le fac să pară acătării. Atenţie să nu cădeţi peste :oşul acela de veselă — face parte din „recuzită[11] — ceaunul pentru peştera vrăjitoarelor, şi cele trei personaje cu înfăţişare lugubră, sprijinindu-se în nişte bîte din cuiere rupte, şi care beau dintr-o bărdacă gin îndoit cu apă sînt surorile care fac farmece. Această încăpere mizeră, luminată de cîteva felinare fixate în perete, la distanţă unele de altele, este locul unde se costumează îndeosebi bărbaţii, iar gaura pătrată din tavan, trapa de acces în scenă. Se poate observa că tavanul este împodobit cu laţurile care susţin scîndurile ţesute artistic cu pînză de păianjen.

Personajele tragediei sînt costumate toate şi propriile lor haine zvîrlite de-a valma pe cuiere de jur împrejurul odăii. Tipul acela fornăit şi cu mutră de băiat de prăvălie e *Banquo,* iar tînăra cu picioarele într-o poziţie cam libertină care se fardează cu un picior de iepure este costumată în *Fleance.* Femeia planturoasă care consultă indicaţii scenice din ediţia lui Cumberland a piesei *Macbeth* este *Lady Macbeth* de astă-seară. A fost aleasă totdeauna să joace acest

rol pentru că e înaltă şi vînjoasă şi *aduce* puţin cu doamna Siddons — de foarte departe. Prostănacul acela blond şi crăcănat — poţi pune pariu că e de la oraş —- a fost proaspăt achiziţionat. In seara asta joacă în rolul lui *Malcolm,* doar aşa ca să se obişnuiască şi el cu publicul. | Cu timpul are să fie mai bine. într-o lună joacă în *Othello* | şi după încă o lună va fi amestecat în cine ştie ce afacere
l frauduloasă. Femeia aceea cu ochi negri cu care stă de jj vorbă atît de serios, este înveşmîntată pentru rolul „doam- *t* nei de onoare“. Apare şi ea pentru *prima* oară, în acest rol. Băiatul de paisprezece ani, care şi-a albit sprîncenele
cu săpun şi cretă este *Duncan,* regele Scoţiei, iar slinoşii aceia doi cu mutre mînjite cu dop ars, îmbrăcaţi în nişte vestoane foarte vechi, verzui, şi pîslari murdari, sînt „ar- mata“.

—• Priviţi cu atenţie colo jos, dom’ lor ! exclamă cos- tumierul, un evreu cu păr şi perciuni roşii, care strigă prin trapă. Uite o să sune începerea. Flautistul zice că să-l ia naiba dacă mai cîntă de-acum încolo ; o să fie mare balamuc acolo, în faţă.

Se aude îndată un zgomot de paşi grăbiţi pe cele cî- teva trepte repezi care duc la scenă şi grupul pestriţ se adună iute în culise, lateral, cu respiraţia tăiată de nerăbdare, o hărmălaie multicoloră.

— Gata ! strigă directorul, examinînd lista scrisă, atîr- nată în dreptul suflerului. Actul 1, cîmp deschis... lămpile stinse... fulgere şi tunete... White, totul e în ordine ? (se adresează unuia din soldaţi).

— în ordine.

— Foarte bine. Actul 2, începerea din palat. începe- rea din palat e jos ?

— Da.

— Foarte bine... Jones (către celălalt soldat care se află sus. deasupra scenei). Hei !... Cînd bate gongul

lasă în jos decorul cu cîmp deschis.

— O să am grijă...

— Scena 3, în fundal, pod mobil. White, podul e gata ? Ai fixat practicabilul ?... Perfect...

— Foarte bine. Lăsaţi scena liberă, strigă directorul, împingînd grăbit pe membrii trupei în ungherul dintre marginea scenei şi perete, de o parte şi de alta.

— Faceţi loc, faceţi loc... Hai, vrăjitoarele... Duncan.., Malcolm... sergentul rănit... unde-i sergentul rănit ?...

— Aici ! răspunde acesta, care a fost dat cu stacojiu pentru rolul ăsta.

— Hai, pregăteşte-te atunci. White, acu poţi bate al doilea gong.

Actorii care urmează să intre în scenă se rînduiesc iute, şi actorii care nu intră în scenă se aşază, din dorinţa de a se uita în sală, tocmai acolo de unde pot fi văzuţi de public. Gongul bate, iar orchestra, în semn că e gata, cîntă desluşit trei note. Gongul bate... tragedia (!) începe... şi descrierea noastră se isprăveşte.

GRADINA VAUXHALL, ZIUA

Odinioară, dacă unui pm i-ar fi trăsnit prin cap să întrebe cam cum ar arăta grădina Vauxhall ziua-n amiaza mare, acest gînd nesăbuit ar fi stîrnit hohote de rîs. Grădina Vauxhall ziua ! Ceva de neînchipuit, ca halba de bere fără bere, precum Casa Comunelor fără orator, ca un felinar fără gaz... phi ! fleacuri. Se mai vorbea pe atunci că grădina Vauxhall, ziua, era scena unor practici secrete şi tainice ; că acolo cioplitorii se îndeletniceau cu arta ascunsă de tăiere a unei hălci de jambon, potrivită ca mărime, în felii îndeajuns de subţiri ca să se poată pardosi tot terenul; şi că la umbra copacilor înalţi oameni harnici erau angajaţi în experienţe de chimie pentru a descoperi cît de multă apă ar putea conţine un vas cu negus [I] ; şi că prin cotloane dosnice, nimerite pentru studiul ornitologiei, alţi oameni înţelepţi şi învăţaţi erau ocupaţi fără întrerupere, pnntr-un proces cunoscut numai de ei, în reducerea lighioanelor la o simplă combinaţie de piele şi oase.

Zvonuri vagi de acest soi, laolaltă cu multe altele deopotrivă, aruncau peste Grădina Vauxhall un văl de profund mister şi pentru că orice mister ascunde multe, o bună parte din lume, fără îndoială, se bucura mai abitir din pricina asta.

în această tagmă de oameni, mărturisesc, am intrat şi eu. îmi plăcea să bat aleile luminate, gîndindu-mă la investigaţiile trudnice şi răbdătoare care se petrecuseră acolo peste zi, rezultatele dovedindu-se de-a lungul cinei luată la lumina felinarelor şi în acorduri de muzică nocturnă. Edificiile în formă de temple, chioşcurile, „cosmo- ramele“ — caleidoscoapele cosmice — şi fintînile luceau scînteind în faţa ochilor ; frumuseţea cîntăreţelor şi purtarea elegantă a bărbaţilor m-au captivat; mii de lampioane

I Negus = băutură pregătită din vin negru de Oporto sau vin alb de Xeres şi apă fierbinte, îndulcită şi aromată cu mirodenii.

mă orbeau ; un pahar sau două de punch îmi înceţoşase mintea şi eram fericit.

într -un moment de deşertăciune, proprietarii Grădi- nei Vauxhall au luat hotărîrea să o ţină deschisă şi pe timpul zilei. Am regretat acest lucru deoarece a destrămat iute şi cu brutalitate vălul de mister care înconjurase vreme de mulţi ani proprietatea, unde nu pătrunsese vreodată nimeni decît soarele de amiază şi răposatul domn Simpson. M-am codit să mă duc ; în clipa asta nu prea ştiu de ce. Poate intuiţia sumbră a unei dezamăgiri apropiate — poate o presimţire fatală — poate vremea ; oricare ar fi fost pricina, nu m-am dus pînă ce al doilea sau al treilea anunţ despre o întrecere între două baloane nu jn-a ispitit, şi atunci m-am dus.

Am plătit şilingul cuvenit la poartă şi apoi am văzut pentru întîia oară că intrarea — dacă o fi fost vreodată o vrajă legată de ea — era acum absolut în afara oricăror farmece, nefiind, de fapt, altceva decît o înjghebare de scînduri foarte grosolan vopsite şi rumeguş. M-am uitat la orchestră şi la salonul de cină, şi am trecut repede mai departe — le-am recunoscut, doar atît. Mi-am îndreptat paşii către terenul destinat jocurilor de artificii ; acolo, măcar, de n-aş fi dezamăgit ! Am ajuns şi am rămas pironit locului de mîhnire şi totodată de stupefacţie. *Acela* era turnul maur — şandramaua aceea de lemn cu o uşă în centru, spoită jur împrejur în stacojiu şi galben, ca un uriaş post de sentinelă ! *Acela* era locul unde noapte de noapte l-am urmărit din priviri pe neînfricatul doram Black- more cînd îşi făcca vajnic ascensiunea, înconjurat de flăcări şi în răpăitul focului de artilerie, unde veşmintele albe ale doamnei Cutare (acum i-am uitat pînă şi numele), care îşi închina viaţa cu nobleţe manufacturii focurilor de artificii, de atîtea ori fluturaseră în vînt, cînd ducea sus o torţă roşie, albastră sau bălţată ca să-şi ilumineze templul ! *Acela* era... dar în clipa asta sună clopoţelul : lumea se gră-

bea, valvîrtej, spre locul de unde venea zgomotul; în virtutea obişnuinţei doar, m-am trezit şi eu dînd buzna, printre primii, ca şi cum ar fi fost o chestiune vitală.

Era vorba de un concert instrumental. Un grup restrîns de bărbaţi cu pălării ţuguiate „executau" uvertura la *Tan~ cred* şi o mare adunare de doamne şi domni, cu familiile, au zbughit-o din încăperile unde luau prînzul lăsînd băr- dacele cu bere pe jumătate golite, ca să se îmbulzească la locul cu pricina ; şi ce murmur puternic de admiraţie s-a stîrnit cînd un domn grozav de mărunţel în,redingotă, conduse o cucoană grozav de înaltă, într-o pelerină de serasir şi cu pălărie din acelaşi material, împodobită cu pene mari albe, şi se porniră să cînte un duet jalnic.

Pe omuleţ îl cunoşteam bine ; îi văzusem chipul litografiat pe o sumedenie de piese muzicale, cu gura larg deschisă de parcă ar fi cîntat tocmai atunci, cu un pahar de vin în mînă, şi mai în fund o masă cu două carafe şi patru ananaşi pe ea. O mai văzusem şi pe cucoana aceea ca o prăjină, copleşită de admiraţie, de atîtea şi atîtea ori — ce diferit arată lumea la lumina zilei şi fără efectul alcoolului ! Ce duet frumos ! Mai întîi omuleţul a pus o întrebare, apoi lungana i-a răspuns, pe urmă omuleţul şi cucoana înaltă ca o prăjină au cîntat laolaltă cît se poate de melodios ; apoi omuleţul a atacat de unul singur, vehement, o piesă scurtă şi zău, ce tenor... în culmea simţirii, la care cucoana înaltă i-a răspuns deopotrivă ; apoi omuleţul s-a bîţîit o dată sau de două ori, după care lungana a făcut la fel şi apoi amîndoi au luat-o iarăşi de la capăt şi orchestra se dezlănţui de mama focului, iar omuleţul o prinse pe lungană de mînă conducînd-o afară, în ropot de aplauze.

Grădiiio Vauxhall, ziua

Totuşi, cîntăreţuî comic ora favoritul principal. Zău, mi s-a părut că un donm, cu mincarea în batistă, care se afla lîngă mine era cît pe ce să se prăpădească cu firea de atîta veselie. Mare pişicher şi cîntăreţuî acela comic ! Caracteristicile lui distinctive sînt : o perucă aducînd a cîlţi, o mutră de om trecut şi, dacă-mi aduc bine aminte, poartă numele unuia din districtele Angliei. Cînta o melodie straşnică despre ccle şapte vîrste ale omului ; prima jumătate de ceas a produs pur şi simplu haz în rîndul celor adunaţi, de rest nu mai pot

spune nimic, pentru că n-am mai rămas să ascult.

Am hoinărit prin preajmă şi la fiecare pas nu întîlncam decît dezamăgire ; la locurile mele preferate zugrăveala era peste tot coşcovită — fîntîna care scînteia aşa de îmbietor la lumina felinarelor avea mai mult aspectul unei pompe de apă plesnite, toate ornamentaţiile păreau pătate şi potecile mohorîte. în teatrul micuţ în aer liber se făceau încercări fantomatice de dans pe sîrmă. Soarele scăpăra pe costumele cu paiete ale actorilor şi mişcările lor se potriveau ca un dans popular într-un cavou de familie. Aşa că m-am îndreptat spre terenul unde avea loc focul de artificii şi m-am amestecat în grupul micuţ de oameni care se uitau duşi pe gînduri la domnul Green.

Vreo şase persoane încercau să domolească străşnicia unuia din baloane, umplut pînă la refuz, căruia i se atîr- nase nacela şi cum se zvonea că un domn avea să „se-nalţe , mulţimea era mai neliniştită şi mai guralivă ca îndeobşte. Se mai afla acolo şi un personaj mic de statură — îmbrăcat în negru decolorat, cu un obraz soios şi
o legătură ponosită la gît, neagră, tivită cu roşu, înfăşurată pe după grumaz ca o funie subţire — care intra în vorbă cu cine se nimerea şi avea ceva de spus despre orice observaţie i-ar fi ajuns la urechi. Stătea în picioare, cu mîinile împreunate, privind în sus după balon şi din cînd în cînd îi scăpa iute o exclamare plină de admiraţie pentru aeronaut, uitîndu-se în jur, doar-doar o prinde plivirile cuiva.

— Halal de Green ăsta, ia te uită ce sus e, la al două- sutelea urcuş ; nu ştiu dacă s-o mai găsi vreunul ca el, pe Green ăsta nici nu-1 doare capu' şi-o să o ţină aşa cît îi lumea, asta-i. Ascultă-mă pe mine, cînd întîlneşti unu' înzestrat nu glumă de natură ca ăsta, dă-i ghes !

Şi după ce se exprimă astfel îşi încrucişă braţele şi mai abitir ca oricînd, zgîindu-se la balon cu un soi de

admiraţie şi totodată cu sfidare faţă de suflarea omenească, în afară de sine şi de Green, înefît mulţimea mai mai credea că are de-a face cu un oracol.

— Aa, aveţi mare dreptate, dom'le, rosti un alt gentleman, însoţit de nevastă, copii, mamă, sora nevesti-si, şi de un roi de prietene de gen feminin — dichisite, cu batiste albe, jabouri şi jacheţele. Domnul Green e o mînă de fier, dom'le, cu el nu ţi-i teamă.

— Teamă ! exclamă cel mic de statură ; nu-i nostim să-l vezi suind cu nevastă-sa într-un balon, iar fiul lui, şi ăsta cu nevastă-sa, tăbîrcindu-se într-altul, şi toţi mergînd cu douăzeci sau treizeci de mile în trei ore, şi pe urmă venind înapoi cu poştalionul ? Nu ştiu unde s-o mai ajunge şi cu stiinta, asta mă munceşte pe mine.

In acea clipă s-a iscat vorbă multă printre femeile în jacheţele.

— Da' ce-or fi avînd doamnele de rid, dom'le ? întrebă omul mic de statură, politicos.

— Sora mea, Mary, rosti una din fete, zice că ar vrea ca 'mnealui să nu-i fie frică cînd s-o găsi în nacelă şi că speră să se mai şi întoarcă.

— Fii pe pace, drăguţă, răspunse omul mic de statură. Păi, dacă s-o mişca numai o lecuţă fără ştirea lui, Green îi arde numaidecît una peste cap cu tiliscopu' de-1 aruncă în fundu' coşului şi-l lasă acolo pironit pînă ce vin din nou jos.

— Zăău, crezi ? întrebă celălalt.

— De, cred, replică omuleţul. Păi, el e rege acolo, el ştie una şi bună. Green are o prezenţă de spirit de te minunezi, nu alta.

Tocmai atunci toţi ochii erau îndreptaţi către locul unde se făceau pregătirile pentru plecare. Coşul fusese atîrnat şi la cel de-al doilea balon, amîndouă aduse aproape unul lîngă altul, iar fanfara militară începuse să cînte cu atîta înverşunare că pînă şi cel mai sfios om de pe faţa pămîntului ar fi fost fericit să dea orice pentru a părăsi palma aceea de pămînt unde se afla, şi a se înălţa în văzduh. Apoi domnul Green senior şi

distinsa lui soaţă

au intrat într-o nacelă, iar domnul Green junior şi soaţa *lui* în cealaltă ; pe urmă baloanele şi-au luat zborul, călătorii aerieni s-au ridicat în picioare, mulţimea din preajmă zbiera încîntată, cei doi domni care nu mai zbu- raseră pînă atunci au încercat să fluture drapelele, ca şi cum n-ar fi fost de loc nervoşi şi se simţeau de minune. Baloanele pluteau încetişor, omuleţul nostru pretinzînd solemn, mult după ce se vedeau în văzduh doar ca nişte puncte, că mai putea desluşi încă pălăria albă a domnului Green.

Gardienii împrăştiau gloata, nişte băieţaşi fugeau de colo-colo strigînd „ba-lon“ şi pe la locurile de trecere pentru pietoni oamenii ieşeau din prăvălii în mijlocul drumului, şi după ce se uitau în văzduh gata-gata să-şi sucească gîturile, hăt, la cele două obiecte mici, negre, se întorceau agale, perfect satisfăcuţi, la treburile lor.

A doua zi, în ziarele, de dimineaţă o cronică amplă despre acel zbor informa publicul cum că a fost cea mai frumoasă zi pe lingă alte patru, din cîte îşi aduce aminte domnul Green, din viaţa sa, cum au putut vedea pămîn- tul tot timpul pînă ce norii l-au acoperit, şi cum umbra balonului pe trîmbele vălurite de aburi era grozav de pitorească ; împreună cu unele date ştiinţifice despre refracţia razelor solare precum şi anumite aluzii misterioase la căldura atmosferei şi la curenţii de aer circulari.

Mai era un articol interesant despre un om aflat într-o barcă pe care domnul Green junior l-a auzit exclamînd desluşit „Fir-ar să fie !“ ceea ce domnul Green junior atribuia faptului că vocea celui din barcă ajunsese pînă la balon, iar sunetele se răsfrînseră de pe suprafaţa acestuia în nacelă. Articolul se încheia cu o aluzie uşoară la o nouă ascensiune miercurea viitoare, fapt foarte instructiv şi amuzant, după cum vor vedea cititorii noştri, urmărind ziarele. Dacă am uitat să menţionez data — nu le rumîne decît să aştepte pînă vara viitoare şi să folosească articolul scris cu prilejul primei ascensiuni — se vor dumiri la fel de bine.

OMNIBUZELE

Este îndeobşte recunoscut că mijloacele publice de transport oferă un cîmp larg de observaţie şi delectare. Dintre toate vehiculele construite de la arca lui Noe încoace — semnalat ca fiind cel dintîi — pînă în zilele noastre, vom alege omnibuzul.

Diligenţa nu era de dispreţuit, dar n-avea decît şase locuri şi cum, de cele mai multe ori, aceiaşi oameni te însoţeau tot drumul — nici vorbă de vreo schimbare, de varietate. Şi unde mai pui, după primele douăsprezece ore sau cam aşa ceva, lumea începe să fie ursuză, somnoroasă, şi cînd mai vezi pe cîte unul în scufă de noapte, s-a dus respectul pentru el — cel puţin aşa este cazul cu mine. Apoi, pe drumurile întinse oamenii de obicei devin plicticoşi, înşiră poveşti lungi, iar cei care nu-s vorbăreţi din fire au tot felul de tabieturi neplăcute.

Odată călătoream cale de o sută de mile, cu poştalionul, alături de un ins corpolent, căruia, la fiecare staţie unde se schimbau telegarii, i se înmîna pe fereastră cite un pahar cu grog cald. Neplăcut, fără îndoială. Altă dată am călătorit întîmplător lîngă un băieţan- dru palid la chip, cu un păr blond din care aproape nu
i se vedea gîtul, întoreîndu-se de la şcoală sub ochiul protector al ajutorului de vizitiu şi îndrumat să fie lăsat la Cross Keys pînă va fi chemat. Asta e poate mai rău decît romul cu apă, într-un spaţiu închis. Apoi, tot lanţul de neajunsuri care decurg din schimbarea vizitiului şi nenorocita descoperire pe care o face ajutorul vizitiului, fireşte, tocmai în clipa cînd ai aţipit — că-i lipseşte un pacheţel înfăşurat în hîrtie cafenie, de care îşi amintea perfect că-1 pusese chiar sub locul unde te odihneşti dumneata. Mare forfotă, orbecăială, şi după ce te-ai trezit de-a binelea, înţepenit, cu picioarele ridicate printr-un efort aproape supranatural, iar el uitîndu-se pe sub ele, deodată bagă de seamă că de fapt îl aşezase în cutia de la capră. Zbang ! trînteşte uşa — pacheţelul e numaidecît găsit; diligenţa porneşte

din nou, iar ajutorul cîntă la goarnă cît poate de tare, de parcă şi-ar bate joc de nenorocirea ta.

Astăzi, în omnibuz, nu mai întîmpini neajunsuri de acest soi, niciodată. De monotonie, nici vorbă nu poate fi. Pasagerii se schimbă în cursul unei călătorii aşa de des, ca figurile dintr-un caleidoscop, şi dacă nu e la fel de scînteietor, totuşi e mult mai amuzant. Cred că nu s-a înregistrat nici măcar un caz cînd cineva să fi adormit în vreunul din aceste vehicule. Cît despre istorisiri lungi, cine s-ar încumeta să spună o poveste lungă în omnibuz ? Şi chiar dacă s-ar găsi cineva, la ce bun ? Cine să-l asculte ? Şi încă ceva : copiii, deşi rar îi întîlneşti prin omnibuze, chiar cînd sînt, dacă vehiculul e aglomerat, cum de obicei se întîmplă, stă cineva peste ei aşa că prezenţa lor trece neobservată.

Da, după mature cugetări şi o experienţă vastă, am ajuns la părerea fermă că din toate vehiculele cunoscute, de la cupeul cu geamuri în care am fost dus către cristelniţă, la harabaua aceea posomorită cu care, într-o bună zi, trebuie să facem ultima călătorie pămîntească, nimic nu poate sta alături de omnibuz.

Voi susţine vehiculul în care fac zilnic drumul din capul străzii Oxford spre centru, împotriva tuturor celorlalte vehicule de pe stradă, dacă ar fi numai pentru aspectul exterior luxos, sau pentru simplitatea perfectă a interiorului, ori de hatîrul vizitiului rece din fire. Acest tînăr dotnn este un exemplu unic de abnegaţie ; rîvna întrucîtva neînfrînată faţă de patronii săi, mereu îl bagă în belele şi uneori chiar la casa de corecţie. Cum iese din încurcătură îşi şi reia îndatoririle profesiunii sale cu un zel nestăvilit. Ceea ce îl deosebeşte mai ales este activitatea lui. Totdeauna se laudă ,,că poate face pe cîte un bătrîne-1 să suie în omnibuz, îl închide Înăuntru, şi o porneşte la drum, înainte de a se dumiri încotro merge[1]'', ispravă adesea înfăptuită de ei spre hazul nemărginit al celorlalţi, în afară de bătrînelul cu pricina, care, în orice caz, nu-i în stare niciodată să vadă ce e de rîs aici.

Nu cred să se fi stabilit pînă acum cu preciziune cîţi pasageri pot intra într-un omnibuz. în mintea conducătorului există impresia, evident, că e îndeajuns loc să încapă înăuntru oricîte persoane ar putea fi ademenite.

— Mai e loc ? zbiară un pieton foarte înfierbîntat.

— Berechet, dom'le, răspunde conducătorul, deschizînd uşa încetişor şi nedezvăluind cum stau într-adevăr lucrurile, pînă ce bietul om urcă scara.

— Unde ? întreabăinsul acela tras pe sfoară, dînd să
sară din nou jos.

— Oriunde, dom'le, reia vizitiul, smucindu-1 înăuntru şi trîntind uşa. Bravo, neicuşorule.

Retragerea este cuneputinţă ; noul sosit se împiedică de toate alea pînă ce cade eine ştie unde şi acolo rămîne.

Deoarece merg spre centru puţin înainte de ceasurile zece, vreo patru-cinei persoane sînt mereu aceiaşi pasageri nelipsiţi. Totdeauna îi luăm sus din acelaşi loc, totdeauna sînt îmbrăcaţi în acelaşi fel, vorbesc, invariabil despre acelaşi subiect — despre iuţeala din ce în ce mai mare a droştilor, şi despre nesocotirea obligaţiilor morale, oricare ar fi ele, dovedită de oamenii de la omnibuze. E un bătrînei scund, ursuz, cu păr alb, totdeauna stă cum intri în dreapta, cu mîinile încrucişate pe minerul umbrelei. Extrem de neliniştit, se aşază acolo în scopul de a fi cu ochii pe omul care conduce omnibuzul şi, în general, are cu acesta mereu aceleaşi şi aceleaşi discuţii. E foarte binevoitor în a ajuta lumea la urcat şi coborît şi totdeauna se oferă să-l lovească pe conductor uşor cu umbrela, cînd cineva e gata-gata să cadă. De obicei atrage atenţia doamnelor să aibă cele şase parale pregătite pentru a nu fi nevoiţi să zăbovească ; şi cînd cineva trage în jos un geam pînă la care poate ajunge, numaidecît îl ridică din nou.

— Acum de ce mai opreşti ? întreabă bătrînelul în

fiecare dimineaţă în clipa în care simte că omnibuzul dă semne „să strunească" pe la colţul străzii Regent — şi atunci se iscă între el şi conducător un dialog cam în felul următor :

— Pentru ce-ai oprit ?

Conducătorul fluieră şi se face că nu aude întrebarea.

•— Am spus (îl loveşte) pentru ce-ai oprit ?

— Pentru pasageri, dom'le. La... bancă.

— Ştiu că opreşti pentru pasageri, dar aici nu trebuia. *De ce-ai* oprit ?

— Păi, dom'le, e greu de zis. Cred că fiindcă am zis eă-i mai bine să opresc decît să merg mai departe.

— Bagă de seamă ! exclamă bătrînelul cu multă îndîrjire... Las că te pun eu bine mîine. De mult te-am ameninţat c-am s-o fac, de data asta nu scapi.

— Mulţumesc, 'mnpavoastră, răspunde conducătorul, duc-înd mîna la pălărie cu o expresie de recunoştinţă, în zeflemea — vă sînt foarte îndatorat, zău, dom'le.

La auzul acestor cuvinte tinerii clin omnibuz izbucnesc în hohote de rîs, bătrînelul se face roşu ca focul la faţă şi parc de-a dreptul scos din răbdări.

Un domn trupeş cu o lavalieră albă, priveşte din celălalt capăt al omnibuzului cu un aer profetic, şi spune că trebuie să se facă ceva, ncîntîrziat, cu băieţii ăştia, alttninteri cine ştie unda se va ajunge. Un altul, numai ifose, cu o geantă verde la el, îşi exprimă încuviinţarea deplină faţă de această părere, întocmai cum a făcut, regulat, dimineaţă de dimineaţă, în ultimele şase luni.

Apare al doilea omnibuz, şi opreşte numaidecît dinapoia noastră. Alt domn bătrîn ridică bastonul în aer şi cu toată forţa aleargă spre vehiculul nostru ; mă uit cu mare curiozitate cum înaintează ; uşa se deschide ca să intre, dar deodată se face nevăzut — a fost înşfăcat înapoi de potrivnici ; la care conductorul tabe-

rei vrăjmaşe tună şi fulgeră împotriva alor noştri, că „mereu se întîmplă aşa cu babalîcul ăla“ şi apoi glasul „babalîcului“ se aude, protestînd zadarnic că a fost reţinut in chip samavolnic. Pornim la drum, celălalt omnibuz în urma noastră, şi de cîte ori ne oprim să culegem vreun pasager, opresc şi ei să-l ia ; uneori se urcă la noi, alteori la ei, şi cel la care nu se urcă spune eă la ei ar fi trebuit să se suie, şi conductorii vehiculelor i'espective se fac albie de porci unul pe celălalt cu acest prilej. I

De cum ajungem în apropiere de Lincoln's Inn Fields, Bedford Piow, şi alte obişnuite staţii reglementare, o sumedenie de călători din cei de la început coboară, alţii noi se urcă, întîmpinaţi numai de feţe îmbufnate. Curios fapt, lumea aflată în omnibuz îi priveşte totdeauna pe noii veniţi de parcă ar socoti că ceilalţi n-au ce căuta înăuntru. Sînt absolut încredinţat că bătrînelul socoteşte deopotrivă pătrunderea acestora drept un fel de neobrăzare sfruntată.

Vorba se curmă cu desăvîrşire ; toţi, care mai de care, privesc absent pe fereastra din dreptul lor, fiecare crezînd că vecinul opus se zgîieşte la el. Dacă cineva coboară la Shoe Lane iar altcineva la staţia Farringdon, bătrînelul se răsteşte către acesta din urmă zicîndu-i că dacă se dădea jos la Shoe Lane i-ar fi scutit de zăbava

unei noi opriri — la care cei tineri din nou se pun pe rîs, bătrînul domn îi priveşte de sus şi nu spune nimic pînă ce ajunge la bancă, unde coboară cit se poate de iute, şi eu făcînd la fel, cu gîndul că, după plecare, las pe seama altora porţia de haz pe care a stîrnit-o persoana mea.

ULTIMUL BIRJAR ŞI iNTÎIUL CONDUCTOR DE OMNIBUZ

Dintre toţi birjarii pe care am avut cîndva cinstea şi norocul să-i cunosc din vedere — şi cunoştinţele mele în acest domeniu au fost cît se poate de întinse — unul mi-a făcut o impresie de neuitat, stîrnind în sufletul meu un simţămînt de admiraţie şi respect, care presimt că nu va mai fi provocat, din păcate, de nici o altă fiinţă umană. Era un om simplu şi simpatic la înfăţişare, avea favoriţi castanii, purta pălărie albă, umbla fără haină — nasul de obicei roşu, ochii de un albastru luminos ; cizmele după modelul Wellington, cu carîmbi înalţi, care se în- tîlneau cu pantalonii scurţi pînă la genunchi, din catifea în dungi, sau măcar ajungeau atît de aproape cît le îngăduia mărimea ; gîtul îi era totdeauna împodobit cu un fular galben deschis. Vara ţinea în gură o floare, iarna un pai — nimica toată, însă pentru o minte contemplativă, indicii sigure de dragoste pentru natură şi înclinaţii spre botanică.

Birja lui era admirabil vopsită în roşu aprins şi, oriunde te-ai fi dus, în centru sau în partea de apus a oraşului, la Paddington şi Holloway, nord-est, vest sau sud, dădeai de trăsura roşie hurducîndu-se pe lîngă stîlpii de la colţurile străzilor, în sus şi-n jos, printre birje, camioane, care, furgoane, omnibuze şi strecurîndu-se prin cine ştie ce manevre ciudate pe acolo unde n-ar fi fost cu putinţă să se strecoare nici un alt vehicul în afară de birja roşie. Simpatia mea pentru trăsura lui roşie era neţărmuită. Ce n-aş fi dat să o pot vedea în convoiul celor de la teatrul Astlcy ! Pe viaţa mea, ar efectua asemenea performanţe îneît ar face întreaga trupă de ruşine : pe căpeteniile indiene, pe cavaleri, pe ţăranii elveţieni, pe toţi.

Unii oameni se plîng de cazna la urcare în cabriolete, alţii se plîng de truda de la coborîre ; eu cred că şi o obiecţiune şi cealaltă pornesc dintr-o rea credinţă, din îndărătnicie. Urcarea în cabrioletă e o foarte plăcută şi nostimă treabă, care dacă o faci cum

se cuvine ajunge de-a dreptul melodramatică. Mai întîi, pantomima expresivă a celor optsprezece birjari din staţie, în clipa în care înalţi ochii din pămînt ! Apoi propria ta pantomimă ca răspuns — pur şi simplu un mic balet. Patru trăsuri părăsesc numaidecît staţia de birje, anume de hatîrul dumi- tale ; performanţele animalelor care le trag sînt o minunăţie, cînd rîcîie roţile vehiculului de pietrele din marginea trotuarului, cînd ţopăie jucăuş în rigolă... îţi alegi o birjă anume şi te repezi spre ea. Un salt şi eşti pe prima treaptă, îţi răsuceşti uşurel trupul către dreapta şi te şi afli pe a doua ; te apleci graţios pe sub hăţuri, cu o sforţare tot-odată la stînga şi iată-te in trăsură. Nu-i greu să găseşti un loc : numai ce-1 vezi pe vizitiu că-ţi face delicat un vînt într-acolo şi tule-o.

Coborîrea dintr-o birjă este, poate, ceva mai complicată teoretic, şi întrucîtva mai anevoie, practic. Am studiat îndelung acest subiect, şi, cea mai bună cale, socotesc, e să te arunci în afară, avînd încredere că o să ai norocul să aterizezi în picioare. Dacă-1 laşi pe vizitiu să coboare întîi şi pe urmă te arunci şi tu asupra lui. bagi de seamă că te împiedici de ceva la cădere. Dacă ai de gînd să-i oferi opt pence, nu care cumva să-i dai sau să-i arăţi banii pînă ce nu ajungi teafăr pe caldarîm. Foarte rău dacă încerci să economiseşti patru pence. Te afli în bună parte la cheremul vizitiului şi dacă nu te vatămă intenţionat într-un fel sau altul, consideră că-ţi face o la- voare. Orice instrucţiune, totuşi, despre chipul cum să cobori dintr-o birjă de piaţă este absolut de prisos cînd ai pornit la un drum mai lung, deoarece este probabil că vei fi proiectat afară binişor pînă să fi străbătut în întregime cea de-a treia milă.

Nu mi-a ajuns la urechi vreun caz in care un ca! de birjă să fi parcurs trei mile în şir fără să se prăbuşească măcar o dată. Ei şi ? Ce emoţie ! în zilele astea de dezechilibru al sistemului nervos şi de lehamite generală oamenii plătesc bucuroşi pentru asemenea emoţii... la drept vorbind, unde s-ar putea procura la un preţ mai scăzut ?

Dar să ne întoarcem la birja roşie — era omni-prezentă. Numai s-o fi luat in jos spre Holborn, pe strada Fleet sau pe oricare arteră principală cu trafic mare şi să judeci singur. De cum dai colţul îţi şi apare dinaintea ochilor un cufăr ori două răsturnate pe jos ; un par smuls

din ţţţîni, o cutie de pălării, un geamantan, un sac de călătorie aruncate foarte pitoresc peste tot ; un cal dc birjă oprit locului privind în jur cu multă nepăsare şi o gloată de oameni zbierînd şi ţipînd nestînjeniţi, răcorindu-şi feţele îmbujorate pe geamul unei spiţerii.

— Ce se-ntîmplă aici, n-aţi vrea să-mi spuneţi şi mie ?

— Păi, ce să fie, dom'le, o birjă.

•— E cineva rănit, nu ştii ?

— Doar pasagerii, dom'le. Tocmai îl priveam pe birjar cum dă colţu', şi îi spuneam 'mnealui, că-i un căluţ pe cinste, vine destul de bine, nu ? Chiar aşa, zice celălalt domn cînd bum ! se ciocneşte de un stîlp, şi pasagerii zboară afară ca nişte cărămizi !

Mai este nevoie să adăugăm că se referea la birja roşie, ori că domnul cu paiul în gură care ieşise atît de nepăsător din spiţerie şi se urcase cu morgă filozofică pe capră pornind în plin galop era chiar vizitiul birjei roşii ?

Omniprezenţa acestei biiie roşii şi înrîurirea exercitată asupra muşchilor care provoacă rîsul, pînă şi ai celor din justiţie, era de-a dreptul uimitoare. Dacă te făceai în sala de judecată din Primărie ai fi văzut că toată curtea se prăpădeşte de rîs. Primarul răsturnat în jilţ se afla într-o stare de veselie frenetică pricinuită chiar de gluma lui ; domnul Hobler rîdea cu gura pînă la urechi, parte de giumbuşlucurile primarului dar mai mult de ale vizitiului. Gardienii şi ofiţerii de poliţie erau (aşa cerea datoria) în extaz în faţa domnului Hobler şi a primarului laolaltă. Cei săraci lipiţi pămîntului, aruncînd ocheade pline de respect către paracliser, dădeau să zîmbească, în clipa cînd acestuia i se mai descreţea fruntea. Un bărbat înalt cu o faţă ascuţită, puţin bilbîit, încercase, pare-se, să pună pe rol un caz de abatere amendabil împotriva vizitiului cu birja roşie, drept care vizitiul în chestiune, primarul şi domnul Hobler ar fi făcut pu^in haz, spre desfătarea tuturor, afară de a celui cu plîngerea. Pînă la urmă, curtea într-atît s-a amuzat de umorul înnăscut al vizitiului îneît a fost iertat de orice speze iar el a pornit în plin galop cu trăsura roşie, ca să „impună",

fără zăbavă, pe altcineva.

Vizitiul birjei roşii bizuindu-se pe străşnicia principiilor lui morale, ca şi mulţi alţi filozofi, obişnuia să cam ia simţămintele şi părerile societăţii rău de tot în zeflemea. In general vorbind, posibilităţile de a duce un pasager teafăr la destinaţie erau la fel de mari ca şi cele de a-1 răsturna — poate mai degrabă prefera acest din urmă caz, pentru că, în afară că primea bani, mai făcea şi haz pe deasupra de necazul vreunui potrivnic. Lumea însă i-a declarat război prin tot felul de amenzi, iar la rîndul său avea el ac de cojocul lumii. Astfel chibzuia vizitiul birjei roşii. De aceea iscodea din priviri călătorul cînd acesta punea mîna în buzunarul vestei, cam după vreo jumătate milă de drum, spre a pregăti banii, şi cînd scotea numai opt pence, jos cu el !

Era o seară umedă cînd mi-am întîlnit prietenul ultima oară, pe Calea Tottenham Court, angajat într-o gîl- ceavă foarte aprigă şi oarecum personală cu un domn scund, vorbăreţ, într-o redingotă verde. Bietul om ! avea scuze berechet : nu căpătase peste optsprezece pence de la clientul său şi prin urmare era pradă unei indignări foarte fireşti. Cearta se înteţise destul cînd, în sfîrşit, domnul acela scund şi vorbăreţ, făcînd un calcul mintal asupra distanţei şi socotind că plătise dinainte mai mult decît se cuvenea, îşi mărturisi hotărîrea nestrămutată de a-1 „înhăţa“ pe vizitiu a doua zi dimineaţă.

— Ascultă, bagă bine de seamă, tinere, vorbi demnul cel scund, mîine dimineaţă te-nhaţ.

— Zăău, nu mai spune ! exclamă prietenul nostru zeflemitor.

— îţi spun eu ! reluă domnul cel scund. Bagă bine de seamă... atît ! Dacă trăiesc pînă mîine dimineaţă, ai să-ţi muşti degetele.

Domnul cel scund avea intenţii ferme şi ton mînios în vorbă ; luă supărat o priză de tabac, după ultima declaraţie care făcuse o impresie vizibilă în mintea vizitiului de la birja roşie. Parcă şovăi o clipă. Dar numai o clipă — şi hotărîrea fu numaidecît luată.

— Şi zici că vrei să mă bagi la răcoare, nu-i aşa ? rosti prietenul nostru.

— întocmai ! întări omuleţul, cu şi mai multă vehemenţă ca înainte.

— Foarte bine, glăsui prietenul nostru, sumetecîndu-şi, foarte liniştit, mînecile de la cămaşă. Pentru , asta capăt trei săptămîni... Buun, adică o să ţină pînă la mijlocul lunii care vine... dacă se mai adaugă alte trei ajung pînă la ziua mea de naştere... apoi mă văd cu zece. lire la ieşire. O să capăt masă, casă, spălat tot timpu', la ţară, în loc să plătesc singur; deci asta-i !

Astfel, fără multă vorbă, vizitiul l-a aruncat cît colo pe domnul cel scund, apoi a chemat poliţia să-l ridicc, cu cea mai perfectă cuviinţă din lume.

Dar o povestire nu prea face parale dacă nu are şi o urmare, de aceea aş vrea să declar că, după cum ştiu cu certitudine, casa, masa şi spălatul i-au fost asigurate, în regulă. Intîmplător, cunosc faptul pentru că iată cum s-a petrecut : mă duceam, curînd după aceea, la Casa de corecţie din districtul Middlesex spre a fi martor la procedeul „greva tăcerii". M-am uitat, grozav do neliniştit, prin toate celulele în căutarea prietenului meu de atîta vreme pierdut. Nicăieri n-am dat totuşi de el şi începeam să cred că omuleţul în redingotă verde o fi renunţat să-i mai facă rău, cînd, străbătînd grădina de legume, aflată într-un loc împrejmuit cu stricteţe, am tresărit auzind un glas care parcă venea din zid, punînd tot sufletul într-un ..cîntec de jale". Cînta ,,Toate-s pe capul meu", ce pe atunci tocmai începuse să fie recunoscut ca făcînd parte din muzica noastră naţională.

Eram uluit.

-—■ A cui e vocea asta ? am întrebat.

Guvernatorul închisorii scutură din cap.

— Un nenorocit, răspunse, sărmanul de el. A refuzat să muncească, aşa că după multe încercări neizbutite de a-1 convinge, am fost silit să dau ordin să-l pună singur într-o celulă. Spune că-i place foarte mult să stea astfel, şi cred, pentru că şade tot timpul pe duşumea şi cîntă melodii hazlii, cit e ziulica de mare !

Mai e nevoie să adaug că intuiţia nu m-a înşelat şi că cel care cînta melodii comice nu era altul decît vizitiul de la birja roşie, omul căutat cu atîta rîvnă ?

De atunci nu l-am mai văzut niciodată, am însă motive temeinice să cred că nobilul personaj era o rudă îndepărtată a unui apar, cunoştinţă de-a mea, care, odată, cînd am trecut printr-o staţie de poştalion unde trona el, şi după ce s-a uitat tăcut la un ins înalt, care se căznea să se suie într-o birjă, s-a repezit la el, cînd totul s-a terminat (cum fac toţi confraţii lui) şi, ducînd mîna la pălărie, ceru, aşa, ca într-o doară :

— Un ban pentru apar.

Pasagerul acela era fără îndoială un om strîns la mînă şi, pălind de rnînie la auzul cererii, răspunse :

— Bani ? Pentru ce ? Că a venit şi s-a uitat la mine, presupun !

— Păi, dom'le, interveni aparul, zîmbind cu o satisfacţie nezdruncinată, pentru *asta* se cuvin două pence.

Acelaşi apar a ajuns mai tîrziu să ocupe o poziţie foarte importantă in societate ; dar deoarece cunosc cite ceva din viaţa lui şi cum adesea m-am gindit să spun ceea ce *ştiu,* nu voi avea poate un prilej mai bun decît acum.

Aşadar, domnul Wiliiam Barker, pentru că acesta era numele, domnul Wiliiam Barker se născuse... dar ce rost are să vorbesc despre unde s-a născut domnul Barker şi cînd ? De ce să mai cercetez catastifele înscrierilor în parohie, sau să răscolesc tainele matrimoniale ? Domnul Wil- liam Barker *s-a* născut, altfel n-ar fi existat. De vreme ce c'xistă un fiu — există un tată. Efectul trebuie să aibă o cauză. Fireşte, aceasta este o informaţie suficientă pentru orice curiozitate, ca în cazul Fatimei islamice ; iar clacă nu, regret neputinţa mea de a aduce dovezi suplimentare in această chestiune. Ar putea să fie o cale mai satisfăcătoare, mai strict parlamentară ? Imposibil.

De la început aş vrea să recunosc deopotrivă neputinţa în a preciza epoca, sau prin ce proces ciudat numele ele Wiliiam Barker al acestui domn s-a schimbat în „Bill Bo- orker". Domnul Barker a avut o înaltă şi nu mai puţin răspîndită faimă, în rîndul membrilor acelei profesiuni căreia, în mod straniu, şi-a închinat strădaniile. Pentru ei era îndeobşte cunoscut ca ,,Bill Boorker", iar familiar, măgulitor „Bill Scandalagiu'", cea de-a doua denumire, fiind o poreclă

plină de haz şi expresivă, dînd în vileag marele talent al domnului Barker „de-a face scandal", de a-i înfuria pe unii supuşi ai maiestăţii sale, vehiculaţi de colo-eolo cu ajutorul omnibuzelor. Viaţa timpurie a domnului Barker c puţin cunoscută, dar chiar şi acest puţin se află învăluit în multă îndoială şi obscuritate. Lipsa de înde- mînare, neastîmpărul, predilecţia pentru berea Porter, înclinaţia faţă de tot ce-i nestatornic în natură şi pentru expediente, deopotrivă cu multe alte valoroase aptitudini par să fi fost trăsăturile sale caracteristice. Zarva unei şcoli parohiale cu cursuri gratuite, liniştea sumbră a închisorii din district, nu puteau produce nici cea mai mică modificare în atitudinea domnului Barker. Dragostea sa pentru varietate, schimbare, nimic n-ar fi putut s-o înăbuşe ; nici o pedeapsă din lume n-ar fi putut să-i subjuge firea-i cutezătoare.

Dacă ar fi să vorbim deschis despre vreo meteahnă din tinereţele domnului Barker, atunci aceasta nu-i decît una plăcută... iubirea, iubirea în forma ei cea mai de înţeles
— iubirea pentru femei, lichide şi batiste. Nu era un sim- ţămînt egoist — nu se mărginea doar la posesiunea pentru sine, exclusivă, aşa cum atîţia bărbaţi se complac să o privească. Nu — era o iubire mai nobilă — un principiu general. Se extindea cu egală putere către proprietatea altor oameni.

Există aici ceva foarte înduioşător, şi cu atît mai înduioşător cu cît asemenea altruism este încă imperfect răsplătit. închisorile Bow, Newgate şi Millbank sînt o săracă răsplată a bunăvoinţei, care se traduce printr-o iubire năvalnică faţă de orice obiect existent. Aşa simţea domnul Barker. După o întrevedere mai îndelungată cu cele mai înalte autorităţi legale, şi-a părăsit patria nerecunoscătoare, cu consimţămîntid şi pe cheltuiala statului. Ajuns pc un ţărm departe, s-a îndeletnicit acolo ca un Cincinnat', cu desţelenirea şi cultivarea pămîntului — ocupaţie paşnică în care o perioadă de şapte ani s-a scurs aproape pe nesimţite.

N-avea de unde şti dacă la capătul acestui răstimp de care tocmai am pomenit, statul britanic i-ar fi reclamat domnului Barker prezenţa aici, sau dacă nu i-

ar fi reclamat cumva şederea în străinătate. Aş fi înclinat, totuşi, să susţin cea de-a doua alternativă, deoarece nu prea cred să fi fost promovat, la întoarcere, în vreun alt post public decît cel din colţul de la Haymarket, unde funcţiona ca ajutor de apar la staţia de trăsuri de piaţă. Aşezat — în exerciţiul funcţiunii — pe două găleţi, lîngă rigolă, cu o placă de alamă şi număr prinse de un lanţ masiv pe după gît, înfăşurat la glezne, curios, cu şomoioage de paie, s-ar părea că atunci formulase acele observaţii asupra firii omeneşti care au exercitat o înrîurire puternică asupra tot ce-a întreprins mai tîrziu în viaţă.

Domnul Barker îşi îndeplinea abia de cîteva luni meseria, cînd apariţia primului omnibuz determină opinia publică să-şi îndrepte atenţia spre o nouă direcţie, oprind o sumedenie de trăsuri de piaţă să mai plece în vreo direcţie oarecare. Domnul Barker, cu geniul său, mirosi numaidecît ce mare neajuns avea să însemne pentru staţiile de birje şi poştalion, prin urmare şi pentru apari, propăşirea sistemului din care făcea parte primul omnibuz. A înţeles de asemenea şi necesitatea să se apuce de
o meserie mai rodnică ; cu mintea lui sprintenă, a desluşit numaidecît ce mult s-ar putea face din a-i atrage pe tineri şi pe cei distraţi şi a-i îmbrînci pe bătrîni şi bicisnici într-un omnibuz greşit şi a-i duce aşa pînă ce, ajunşi la desperare, ei să se răscumpere plătind şase pence de cap de om, sau, pentru a folosi expresia lui plastică în toată frumuseţea ei iniţială „pin'ce le-o ieşi păru' prin căciulă şi s-o scotoci prin buzunare după parale".

Pentru înfăptuirea proiectului său atît de drag s-a ivit un prilej de la sine. Se tot zvonea prin pieţele de birje că s-ar fi construit un omnibuz care să meargă de la Lis- son Grove pînă la Bancă, în jos pe strada Oxford şi Hol- born ; sporirea rapidă a numărului de omnibuze pe calea Paddington dădea apă la moară acestui plan. Domnul Barker întrebă în taină şi precaut prin cartierele cu pricina. Ştirea era întemeiată ; „Royal William" avea să facă prima sa cursă lunea următoare. Tîmpită treabă. Un vizitiu tînăr, întreprinzător, cu

mare faimă de mardeiaş — care tocmai căzuse la o înţelegere cu părinţii a trei copii chelfăniţi bine, şi scăpase de-o amendă pentru că doborîse la pămînt o bătrînă — era cel care conducea, iar isteţul de proprietar, cunoscînd talentele domnului Barker îl angajă din capul locului în postul vacant de ajutor. Omni-

buzul a început să gonească iar domnul Barker a intrat într-un costum nou şi o nouă sferă de acţiune.

Pentru a recapitula toate îmbunătăţirile introduse în sistemul omnibuzelor de acest om nemaipomenit — încet, ce-i drept, dar sigur — ar ocupa un spaţiu cu mult mai mare decît putem consacra acestor amintiri precare. Lui
i se atribuie, îndeobşte, ideea unei practici care apoi s-a generalizat şi anume aceea că vizitiul unui al doilea omnibuz să se ţină tot timpul în spatele celuilalt, în aşa fel îneît oiştea de la vehiculul său să se proptească fie de uşa celuilalt, ori de cîte ori se deschide, fie în trupul oricărui domn sau doamne care s-ar încumeta să intre —
o invenţie plăcută şi hazlie, dezvăluind întreaga originalitate a ideii şi o splendidă risipă de inteligenţă cutezătoare, atît de evidentă la acest mare om în orice acţiune.

Domnul Barker avea, fireşte, potrivnici — dar există cineva în societate care să nu aibă ? Pînă şi duşmanii lui cei mai înverşunaţi nu ar putea tăgădui că a dus la Pad- dington mai multe doamne şi domni în vîrstă, care voiau să meargă la Bancă şi a dus la Bancă mai multe doamne' şi domni care voiau să meargă la Paddington, decît toţi cei şase vizitii de pe şosea şi oricît ar încerca răuvoitorii să pună la îndoială adevărul acestei afirmaţii, ei ş!iu foarte bine — e un fapt stabilit — şi anume că a transportat în ambele locuri o sumedenie de persoane vîrstnice de amîndouă sexele, care nu aveau cîtuşi de puţin intenţia să meargă undeva, oriunde ar fi.

Tocmai domnul Barker a fost ajutorul do conductor care s-a remarcat cu nobleţe, a trecut o vreme de atunci, pentru că a ţinut un negustor pe scară — omnibuzul aflîn- du-se tot timpul în plină viteză — pînă ce, spre deplina lui satisfacţie, l-a azvhiit cît colo, în cele din urmă. Domnul Barker ar fi trebuit să fie acela care, profund mîniat că fusese alungat în chip ruşinos dintr-un local public, i-a ars patronului un picior în genunchi din care pricină acesta a şi dat ortul popii. Spun că „ar fi trebuit să fi fost[11] domnul Barker, pentru

că asta nu-i o faptă obişnuită şi nu putea fi ticluită de o minte oarecare.

Întîmplarea a intrat în istorie ; s-a consemnat în „Calendarul din Newgate“ şi aş dori să pot pune această ispravă plină dc eroism în seama domnului Barker. Spre regretul meu sînt silit să declar că nu el a fost autorul; aş vrea din consideraţie pentru familia sa, să pot afirma că a fost măcar fratele lui !

Cunoştinţele domnului Barker asupra firii omeneşti s-au dezvoltat frumos în exerciţiul minunatei sale profesii. Dintr-o ochire putea spune unde avea de gînd să sc ducă un pasager şi, în consecinţă, striga şi numele locului. fără nici cea mai neînsemnată referire la adevărata destinaţie a vehiculului. Ştia exact genul de bătrînă caro era prea fîstîcită de procesul de urcare şi smulgere din hudubaie, pentru a descoperi unde coborîse pînă a nu fi prea tîrziu. Avea o percepere intuitivă despre ceea co se petrecea în mintea unui călător cînd hotăra în sinea lui ca „vizitiul să fie reclamat mîine dimineaţă[14] ; avea grijă totdeauna să se facă agreabil slujnicelor, pe care le aşeza lîngă uşă şi cu care discuta tot timpul.

Judecata omenească nu-i infailibilă niciodată şi uneoi’i se întîmpla ca domnul Barker să facă experienţe asupra timidităţii sau toleranţei unei persoane nepotrivite, în care caz, o somaţie de la poliţie a fost, nu numai o dată, urmată de un mandat de arestare. Totuşi, astfel de fleacuri nu erau în măsură să-i poată subjuga libertatea spiritului. De îndată ce se spulberau îşi relua cu o rîvnă neînduplecată îndatoririle cerute de profesia lui.

Am vorbit despre domnul Barker şi despre vizitiul de la birja roşie, la trecut. Vai ! Domnul Barker lipseşte iarăşi dintre noi, iar tagma oamenilor căreia amîndoi îi aparţin este pe cale de dispariţie rapidă. îmbunătăţirile şi-au făcut loc sub coviltirul birjelor, au pătruns pînă în ungherele cele mai tăinuite ale omnibuzelor. Murdăria şi barhetul au să dispară în faţa curăţeniei şi a livrelei. Mahalagismele vor fi uitate pe măsură ce civilizaţia se generalizează — iar acelui corp luminat la minte, elocvent, înţelept şi profund

care e magistratura din Londra,
i se vor reduce la jumătate amuzamentul şi ocupaţiile.

O SCHIŢA PARLAMENTARĂ

Sper că cititorii mei nu se vor alarma de acest titlu cam ameninţător. N-am de gînd, îi asigur, să fac politică şi nici cea mai mică intenţie să fiu mai prozaic precum de obicei — numai de-aş putea. S-a întâmplat ca o povestire uşoară despre aspectul general al Camerei, cu gloata strînsă în noaptea unei dezbateri importante, să fi stîrnit oarecare haz, şi deoarece mi-am îndreptat paşii cîteodată în Camera de care am pomenit, aşa cum este astăzi — am vizitat-o destul de des în interes personal, şi mai abitir pentru liniştea şi tihna mea — m-am hotărît să o descriu. Înlăturînd din minte, aşadar, orice simţă- mînt de teamă, pe care doar ideea de încălcare a privilegiilor, ordine de arestare, denunţuri împovărătoare, impozite şi mai împovărătoare, ar putea să le trezească, intru numaidecît în clădire şi astfel în subiect.

Patru şi jumătate — la cinci secretarul va fi .,în picioare[11], după cum notează uneori ziarele în chip de noutate, de parcă oratorii ar avea din cînd în cînd obiceiul să stea şi în cap. Membrii parlamentului se perindă înăuntru, unul după altul, grupuri-grupuri. Puţinii spectatori care izbutesc să obţină locuri. în picioare pe culoare, îi cercetează din priviri, cînd trec, cu cel mai mare interes, şi dacă cineva poate întîmplător să identifice vreunul din membri, devine centrul atenţiei. Cînd şi cînd se aud şoapte pline de gravitate.

— Iată-1 pe Sir John Thomson.

— Care, cel cu ordinul aurit pe după gît ?

— Nu, nu ! ăsta-i unul din comisia executivă... sir John Thomson e celălalt, cu mănuşi galbene.

— Uite şi pe domnul Smith.

— Aha !

— A, ce mai faci, domnule ? (unul din membrii noi)... Ce mai faci, domnule ?

Domnul Smith se opreşte, se întoarce pe călcîie cu un aer de încîntare şi bună-cuviinţă (pentru că zvonul despre o plănuită dizolvare se vîntură foarte intens în

dimineaţa aceea), apucă amîndouă mîinile alegătorului care-1 salută şi după ce-i răspunde cu cea mai entuziastă căldură, se repede în sală cu un nemaipomenit avînt pentru cauza obştească, făcînd o impresie uriaşă, favorabilă sieşi, în mintea concetăţenilor lui.

Numărul noilor veniţi sporeşte, sporesc zăpuşeala şi zgomotul în chip foarte neplăcut. Slujitorii în livrea alcătuiesc o cărare neîntreruptă de o parte şi de alta a locului de trecere, şi trebuie să te faci mic de tot ca nu cumva să te scoată afară. Vedeţi omul acela corpolent în redingotă albastră, are o voce răguşită — poartă o pălărie ciudată cu gardină largă, pantaloni pînă la genunchi de catifea albă, cizme cu carîmbi — a vorbit o jumătate de oră iîn şir, şi e aşa de umflat în pene îneît a stîrnit puţin haz printre străinii din preajmă. Este judecătorul de pace din Westminste.r. Trebuie să fi băgat de seamă cît de condesccndent l-a salutat pe preşedintele care tocmai trece acum, aerul din cale-afară de demn cu care admonestează mulţimea. Acum e cam iritat de purtarea foarte necuviincioasă a celor doi tineri dinapoia lui, care tot timpul cît au stat acolo n-au făcut altceva decît să se hlizească.

— Credeţi c-o să se separe-n seara asta, domnule... ? întreabă sfios un omuleţ din mulţime, căutînd să-l împace pe funcţionar.

— Cum *poţi* pune, domnule, asemenea întrebări ? răspunde acesta, în gura mare, apucînd ursuz bastonul gros pe care îl ţine în mîna dreaptă.

— Domnule, vă rog, nu... Vă rog, domnule, nu...

Omuleţul pare de-a dreptul speriat, iar cei din mulţime cum nu ştiu despre ce e vorba rid, pur şi simplu, în hohote.

Tocmai în clipa aceea, la capătul culoarului lung, se iveşte un nefericit cu o mină zîmbăreaţă. Izbutise să scape de ochiul vigilent al uşierului de jos şi, evident, se felicita, văzînd că îşi croise drum atît de departe.

— înapoi, domnule... ce *cauţi* aici ? zbiară răguşitul, grozav de răspicat, subliniindu-şi vorbele prin gesturi,

în clipa în care vinovatul dă cu ochii de el.

Străinul face o pauză.

— Dumneata n-auzi ?... vrei să te duci înapoi ? continuă persoana oficială, împingîndu-1 pe intrus cîţiva paşi, uşurel.

— Ia-ascultă, pe mine să nu mă-mpingi, rosteşte străinul, răsucindu-se furios.

— Ba am s-o fac, domnule.

— N-ai s-o faci !

— Ieşi afară, domnule.

— Ia mîna de pe mine, domnule.

— Treci, domnule, la o parte de peculoar.

— Ţi-ai luat nasul la purtare.

— Cum ! exclamă cel cu cizme.

— Ţi-ai luat nasul la purtare, domnule, eşti un bădă
ran, rosteşte străinul, mîniat.

— Domnule, te rog nu mă sili să te azvîrl afară, îi întoarse vorba celălalt — te rog foarte mult... am ordin să păstrez liber culoarul ăsta... preşedintele mi-a poruncit aşa.

— Dracu' să-l ia ! răcneşte intrusul.

—• Hei ! Wilson !... Collins ! strigă gîfîind funcţionarul, paralizat de-a binelea la auzul acestei expresii jignitoare', care, în mintea lui face cît o înaltă trădare — scoate pe omul ăsta afară... scoate-1 afară-ţi spun! Cum ai îndrăznit, domnule ? şi nefericitul luat pe sus cobora cîte cinci trepte deodată, căutînd, de cîte ori se oprea, s-o ia înapoi, tunînd şi fulgerînd că se va răzbuna pe el şi pe toţi subalternii lui.

— Faceţi loc, domnilor... vă rog faceţi loc.să intre membrii, vă rog ! strigă zelosul funcţionar, venind înapoi în fruntea unui şir întreg de liberali şi independenţi.

Vedeţi şi pe domnul acesta înspăimântător, alb ca varul la faţă, şi a cărui mustaţă neagră, stufoasă, i-ar fi dat aspectul figurinelor din geamul unei frizerii, dacă înfăţişarea lui ar fi avut măcar ceva din spiritul de care sînt însufleţite acele momîi de ceară făcute după minunatul chip omenesc. Acesta este ofiţer al miliţiei, cel mai hazliu din tot Parlamentul. Poate fi ceva mai

deosebit de absurd dccît ifosele lui de caraghioasă măreţie atunci cînd se îndreaptă spre marele vestibul, rotindu-şi ochii în cap ca cei ai unui turc de la un ceasornic olandez de duzină ? Niciodată nu-1 vezi fără un teanc de hîrţoage soioase pe care-1 ţine sub braţul stîng, presupuse în general a fi diverse procese verbale din 1804, sau cine ştie ce alte documente însemnate. E punctual ca un ceasornic şi nu rareori exclamaţiile searbăde : „bravo-bravo“ sînt semnalul unor rîsete pe înfundate.

El este cel care cîndva a trimis un curier în galeria străinilor din vechea Cameră a Comunelor ca să afle numele unui individ care folosea un monoclu, pentru a se plînge preşedintelui că persoana în chestiune se „binocla“ la el ! Altădată, se spune că ar fi apărut la Bellamy — un bufet unde persoane care nu sînt membri în Parlament puteau fi cu mare dificultate admise — şi zărind doi sau trei domni Ia cină, despre care ştia că nu sînt membri şi deci nu-şi puteau îngădui să protesteze în acel loc, a făcut gluma de a-şi pune picioarele cu cizme cu tot pe masa lor ! In general însă e inofensiv, şi vesel.

Cu multă răbdare, şi din oarecare interes pentru prietenul meu poliţistul, am pus la cale să-mi fac drum spre sala de vot, în care timp veţi avea prilejul să aruncaţi o privire de ansamblu in Parlament, cînd se deschide uşa pentru a lăsa să intre membrii. De pe acum e destul de plin ; membi'ii, în grupuri mici, s-au strîns laolaltă ca să dezbată subiecte interesante la ordinea zilei.

Personajul acela elegant, în frac negru cu revere şi manşete de catifea, care poartă dezinvolt o pălărie *D'Orsay* este „Tom Onestul“, un reprezentant din City, iar bărbatul acela spătos într-o pelerină căptuşită cu alb
— nu cel de lîngă stîlp, celălalt, cu păr blond, revărsat la spate peste gulerul redingotei — este colegul lui. Omul blajin cu înfăţişare aleasă, îmbrăcat în tunică albastră, pantaloni gri, lavalieră şi mănuşi albe, a cărui

haină încheiată strîns pe corp dezvăluie din plin statura bărbătească, cu pieptul lat, este o figură foarte bine cunoscută, în viaţa lui a avut de purtat numeroase bătălii şi a învins ca un erou din vechime, fără alte arme decît cele cu care natura îl înzestrase. Bătrînul de lîngă el, în picioare, cu trăsături aspre, este într-adevăr un exemplar izbutit din- tr-o tagmă de oameni acum aproape stinsă. E provincial şi aşa a fost de cînd se ştie. Priviţi-i haina cafenie, şleam- pătă, largă, cu buzunare încăpătoare de o parte şi de alta, uitaţi-vă la pantalonii pînă-n genunchi, la cizme ; vesta imens de lungă, lănţucul de argint care se clatină mai jos de ceas, pălăria maron cu boruri mari, lavalieră albă legată într-o fundă bogată, cu capetele atîrnîndu-i pe sub plastron. Asemenea costum se vede rar astăzi şi cînd puţinii care-1 mai poartă vor fi murit, atunci dispare cu totul. Poate să-ţi istorisească povestiri îndelungi despre Fox, Pitt, Sheridan şi Canning, despre cum era pe vremea aceea diriguit Parlamentul —- cu mult mai bine — cînd obişnuia să se deştepte la ora opt sau nouă, în afara zilelor de campanie, de care toată lumea era înştiinţată dinainte. Are mult dispreţ pentru toţi membrii din Parlament şi socoteşte absolut cu neputinţă ca un om să poată spune ceva care să merite a fi ascultat dacă nu a stat în această instituţie cel puţin cincisprezece ani fără să fi spus nimic. Este de părere că „tînărul Macaulay[11] e un impostor în lege ; recunoaşte că lordul Stanley s-ar putea să ajungă ceva într-o bună zi, dar, ,,e prea tînăr, domnule... prea tînăr“. O excelentă autoritate în istorisirea întîmplărilor „cu precedent[11], şi cînd devine vorbăreţ, după un pahar de vin, atunci îţi spune cum domnul Cutare şi Cutare, cînd era mînă de fier în guvern, a adus patru oameni, din pat i-a. luat, ca să creeze majoritate de vot şi trei dintre ei au murit pe drum, înapoi spre casă ; cum Parlamentul s-a scindat cîndva în două pe chestiunea schimbării luminărilor din interior ; cum o dată preşedintele lăsat în jilţul său, din întîmplare, la sfîrşitul lucrărilor, a fost silit să rămînă în clădire, singur, vreo trei ore, pînă cînd un membru oarecare a putut fi găsit şi adus înapoi, fiind pus la curent cu cele petrecute — şi cîte şi mai cîte alte în-

tîmplări deopotrivă cu acestea.

Iată-1, acolo se află, sprijinit în baston, privind îngîm- farea eminenţelor din jurul lui cu cel mai profund dispreţ ; şi evocînd dinaintea ochilor minţii scenele la care asistase în Parlamentul de odinioară, în zile de mult trecute, cînd simţămintele lui erau mai proaspete, mai luminoase şi cînd, după cum îşi închipuie, spiritul, talentul, patriotismul înfloreau, deopotrivă, mai luminoase.

Sînteţi curioşi să ştiţi cine-i tînărul în pardesiul acela aspru, care de cînd stă aici a acostat pe fiecare membru din parlament, la intrare ?

Nu este un membru, e doar „sclav din tată-n fiu“ sau, cu alte cuvinte, un reporter irlandez de la un ziar irlandez, care tocmai şi-a procurat cea de-a patruzeci şi doua semnătură de la un membru în parlament pe care nu-1 mai văzuse niciodată pînă atunci. Iată-1 din nou la lucru... altul ! Binecuvîntat să fie, şi-a şi umplut pălăria şi buzunarele.

Am să-mi încerc norocul la Galeria străinilor, deşi felul dezbaterilor nu prea îmi dă speranţe de izbîndă. Dar ăsta ce s-o fi tot învîrtind ? îşi ţine ordinul ca şi cum ar fi un medalion care la o comandă s-ar deschide ? Fleacuri. Păstrează-ţi ordinul pentru un autograf, dacă merită să-l ţii şi fă-ţi apariţia în uşă cu degetul cel mare şi arătătorul strecurate expresiv în buzunăraşul de la vestă. Bărbatul înalt, viguros, îmbrăcat în negru, este uşierul.

-—■ Vreun loc ?

-— Nici vorbă... două sau trei duzini de domni aşteaptă la parter în speranţa că cineva o pleca.

Scoate-ţi portmoneul.

— Eşti *absolut* sigur că nu mai e nici un loc ?

■— Mă duc să văd, răspunde uşierul, privind cu subînţeles portmoneul, dar mi-e teamă că nu mai sînt.

Se întoarce şi, într-adevăr afectat, te asigură că ar fi omeneşte cu neputinţă să te apropii de galerie. N-are nici. un rost să mai aştept. Cînd ţi se refuză în asemenea împrejurări intrarea în galeria străinilor din

Camera Comu

nelor, te poţi întoarce acasă profund satisfăcut că sala trebuie să fi fost plină pînă la refuz *.

îmi îndrept paşii înapoi pe coridorul lung, cobor scările şi străbătînd Curtea Palatului mă opresc la o uşă joasă, înjghebată lîngă intrarea regelui în Camera Lorzilor.

Cu încuviinţarea ofiţerului de gardă ai putea pătrunde în galeria reporterilor, de unde sala se vede acceptabil. Atenţie la scări, căci sînt ca vai de lume, mai ales cînd treci prin portiţa aceea. De îndată ce ochii ţi se obişnuiesc puţin cu întunericul de aici şi cu licărul candelabrelor de jos vei băga de seamă că un personaj neînsemnat din latura ministerială a Camerei (în dreapta dumitale) vorbeşte într-un zumzet de glasuri şi o hărmălaie care ar putea rivaliza cu turnul Babei, dacă nu s-ar petrece totul într-o singură limbă.

Cînd şi cînd cîte un „bravo, bravo“, stîrnind rîsul, porneşte de la prietenul belicos cu mustaţă ; stă pe un scaun din fund, lîngă perete, dinapoia membrului parlamentar care a luat cuvîntul la fel de feroce şi alambicat ca de obicei. Priveşte o dată în jur şi pleacă ! Sala propriu-zisă şi galeriile laterale sînt înţesate de membri, unii din ei ţin picioarele pe speteaza scaunului din faţă, alţii şi le întind cît sînt de lungi pe duşumea — unii ies, alţii vin, toţi vorbesc, rid, se întind, tuşesc, oftează, se mîră, mormăie, într-un vacarm şi o hărmălaie de neînchipuit, mai ceva decît chiar în zilele de tîrg la Smithfield, ori în toiul unei lupte de cocoşi.

Dar să nu trecem cu vedei'ea bucătăria Bellamy, sau, cu alte cuvinte bufetul, obişnuit în cele două Camere parlamentare, unde ministeriabilii, opoziţioniştii, liberalii şi conservatorii, radicalii, membrii Camerei Lorzilor şi anarhiştii, străinii de la galerie şi străinii mai cumsecade de la bară, au deopotrivă cale liberă, unde diferiţi membri onorabili îşi dovedesc perfecta lor independenţă rămînînd ck'-a lungul unei întregi dezbateri grele, mîngîindu-se cu cele lumeşti, şi de unde sînt solicitaţi de anumite persoane

' Această schiţă a fost scrisă înainte de a se fi renunţat la practica de a se expune membrii din Parlament, la fel ca orice alte curiozităţi, pentru mica taxă de jumătate coroană, *(n.a.)*

— cînd Camera este pe punctul de a se dizolva — fie să-şi dea votul lor conştient in chestiuni despre care sînt conştient ignoranţi, fie să găsească o supapă de scăpare exuberanţei lor poznaşe izvorîte din aburii năstruşnici ai vinului ; prin zbierete furtunoase „se dizolvă !“, întretăiate cînd şi cînd de scurte răgete, de vreun lătrat, croncănit sau de alte manifestări senatoriale hazlii.

După ce urcaţi scara strimtă din Camera Comunelor, care, în sediul vremelnic de azi duce spre locul descrierii noastre, veţi observa două camere în dreapta, cu mese din loc în loc pentru prînzit. Nici una nici alta nu-i bucătăria, deşi amîndouă slujesc aceluiaşi scop ; bucătăria se află puţin mai încolo, spre stînga, mai sus de cele o jumătate duzină de trepte. înainte de a urca scara, totuşi, trebuie să vă cer să zăboviţi în faţa acestui mic loc împrejmuit, cu ferestre glisante şi să vă atrag îndeosebi atenţia asupra moşneagului în negru, scorţos şi cu înfăţişare onestă, singurul ocupant. Nicholas (nu mă dau în lături de a-i spune numele bătrinului, pentru că dacă Nicholas nu-i un om cunoscut, atunci cine să mai fie, şi numele oamenilor cunoscuţi sînt proprietate obştească) — Nicholas este majordomul casei Bcllamy, şi a ţinut acelaşi local, era îmbrăcat exact la fel, spunea exact aceleaşi lucruri, de cînd cei mai vîrstnici din oaspeţii prezenţi îşi pot aduce aminte. Ce slujitor fără cusur, Nicholas ăsta ! Ştie ca nimeni altul să •meşterească sosurile pentru salate — să pregătească minunat limonada cu sifon, să amestece în chip deosebit grog rece cu punch şi, mai presus de orice, e un neîntrecut cunoscător în materie de brînzeturi. Dacă bătrînul are în firea lui şi ceea ce se numeşte vanitate, în legătură cu această însuşire se manifestă, şi dacă ar fi cu putinţă să ne închipuim că ceva pe lumea a*sta i-ar putea zdruncina calmul său imperturbabil, aceasta ar putea fi, aş spune, îndoiala asupra judecăţilor sale cu privire la acest important subiect.

N-ar trebui să vă spun însă toate acestea, deoarece, dacă aveţi o picătură de spirit de observaţie, simpla ochire asupra omului ăstuia ferchezuit, cu un chip inteligent — lavaliei'ă albă, imaculată, prinsă de douăzeci de ani totdeauna la fel, într-o fundă puţin ţeapănă, căzînd în falduri pe plastronul mic al cămăşii — şi asupra siluetei plăcute cuprinsă într-un costum negru de stofă fină, vă va da o idee mai exactă despre adevărata lui fire decît ar putea s-o facă rîndurile acestei umile descrieri.

Nicholas nu prea-i în elementul lui acum ; nu mai poate vedea bucătăria, ca la vechea Cameră, atunci, o fereastră a odăii lui dădea direct acolo... şi apoi, pentru du- mirirea şi folosul curioşilor mai tineri, rămînea ceasuri întregi împreună cu ei ca să răspundă la întrebări respectuoase în legătură cu Sheridan, Perceval, Castlereagh, şi Dumnezeu ştie cine încă, cu evidentă încîntare, punînd totdeauna „domnul" înaintea fiecărui nume de parlamentar.

Nicholas, ca orice om de vîrstă şi situaţia lui, are o idee anume despre degenerescenţa timpului. Rareori îşi exprimă opiniile politice, dar am izbutit să stabilim, chiar înainte de trecerea la Legea Reformei, că Nicholas era un reformist cu trup şi suflet. Mare ne-a fost mirarea însă descoperind puţin după întrunirea primului Parlament reformist, că el era cel mai asiduu şi mai neînduplecat conservator ! Foarte ciudat — unii oameni îşi schimbă părerile de nevoie, alţii din oportunism, iar alţii după inspiraţie, dar că Nicholas ar fi suferit vreo schimbare, într-un anumit sens, era un eveniment asupra căruia niciodată nu reflectasem şi care ar fi trebuit socotit imposibil. Marea lui îndărătnicie împotriva clauzei care împuternicea districtele din metropolă de a numi membrii în Parlament, era, de asemenea, pur şi simplu incomensurabilă.

în cele din urmă am descoperit taina — membrii din metropolă luau masa totdeauna acasă. Ticăloşii ! Cît despre membrii irlandezi, lucrurile stăteau şi mai rău — de-a dreptul neconstituţional. Păi, domnule, un membru irlandez se ducea acolo şi înfuleca la masă

mai mult ca trei membri englezi laolaltă. Vin nu comanda — bea bere cu o stacană de jumătate galon [I] şi pleca acasă la Manchester Buildings, sau în strada Millbank pentru whiskey cu apă. Urmarea ? Eh, pierdere a monopolului de băuturi — pierdere definitivă, domnule. Ce om ciudat mai e şi Nicholas, parte integrantă din însăşi clădirea asta. Mă întreb dacă a părăsit vreodată vechile locuri de pe aici... eram sigur că

I Măsură de capacitate, *1 gallon* — 4,546 1.

o să citesc în ziare, a doua zi dimineaţă după foc, un reportaj patetic asupra unui moşneag în haine negre, cu înfăţişare sobră, care fusese văzut la una din ferestrele superioare cînd pîrjolul era în toi, declarînd sus şi tare că vrea să se prăvălească o dată cu Parlamentul. A fost totuşi scos afară — şi acum iată-1, mereu acelaşi de la ultima sesiune, de parcă ar fi scos din cutie. Iată-1, la vechiul lui post, noapte de noapte, aşa cum l-am descris, şi, cum puţini sînt oamenii de caracter, iar slujitorii credincioşi şi mai puţini, îi urez viaţă lungă !

Ei, şi după ce v-aţi luat locul, în bucătărie, şi aţi băgat de seamă, fireşte, focul arzind vîlvătăi şi grătarul într-un capăt al încăperii... măsuţa pentru spălat pahare şi căni la celălalt... orologiul care se vede pe fereastra din faţa bisericii Sf. Margareta — mesele de servit şi luminările de ceară... feţele de masă din damasc şi duşumeaua goală... farfuriile şi cănile de pe mese, frigăruia pe foc şi alte cîteva ciudăţenii de pe aici — vă voi atrage atenţia asupra a doi sau trei dintre cei prezenţi, care prin înfăţişarea şi tabieturile lor absurde merită cu vîrf şi îndesat să fie luaţi în seamă.

Este douăsprezece şi jumătate şi cum adunarea nu poate avea loc decît după un ceas sau două, c-îţiva parlamentari îşi omoară vremea în acest loc, pe care-1 preferă barului Camerei, sau dormind într-una din galeriile laterale. Omul acesta stingher, zîmbitor, cu pălărie de un cafeniu albicios, cu nişte pantaloni negri largi, care-i acoperă cam pînă la jumătate tureatca cizmelor, sprijinit de dulapul cu bucate, amăgindu-se pesemne singur în credinţa că se gîndeşte la ceva — este un splendid exemplu de membru din Camera Comunelor, care concentrează în propria sa persoană înţelepciunea unui întreg corp electoral parlamentar. Priviţi peruca întunecată, de culoare indescriptibilă, deoarece de prea multă purtare căpătase o tentă prea negricioasă pentru un castaniu natural, iar pentru negru natural aceeaşi pricină îi dăduse o nuanţă prea ruginie... remarcaţi cît de bine se potrivesc ochelarii ca de cal, pe chipul cu acea expresie din cale-afară de inteligentă ! Sei'ios vorbind, aţi mai văzut cîndva o

făptură care să exprime atîta amar de neghiobie, pînă la desperare, aţi mai întîlnit vreo creatură atît de bizar alcătuită ?

Nu e cine ştie ce orator, clar cînd se *încumetă* să ia cuvîn- tul, rezultatul este absolut irezistibil.

Omuleţul cu nas ascuţit, care tocmai l-a salutat, esle membru în Parlament, un exconsilier municipal şi un soi de pompier amator. El şi vestitul cîine pompieresc se pare că au fost grozav de activi în timpul incendiului celor două Camere parlamentare, amîndoi au fugit în sus şi-n jos, cînd afară, cînd înăuntru, printre picioarele oamenilor îneît toţi se împiedicau de ei, îmboldiţi de credinţa că fac o treabă bună, şi lătrînd de-ţi lua auzul. Cîinele s-a întors liniştit la coteţ, pe dată, dar omuleţul s-a pornit pe un tărăboi care a durat cîteva săptămîni după întîm- plare — o adevărată pacoste, ce mai ! Cum alte conflagraţii parlamentare n-au mai avut loc, totuşi, şi cum, prin urmare, el n-a mai avut ocazia să explice în presă modul în care, ca să ferească tablourile, le-a smuls din rame, precum şi alte măreţe servicii aduse obştei — el s-a retras treptat în vechea lui stare de calm.

Femeia în negru — nu cea pe care Lord's-Dav-Bill Baronet a mîngîiat-o uşor sub bărbie, ci cealaltă mai scundă — este Jane, o Hebe [1] la Bellamy. Jane e în felul ei un personaj tot atit de mare ca şi Nicholas. însuşirile sale principale sînt o puternică sfidare faţă de majoritatea zdrobitoare a oaspeţilor; calitatea sa precumpănitoare, dorinţa de a fi admirată, nu se poate să nu fie observată, dacă nu pierdeţi din vedere voioşia cu care ascultă ceea ce tinărui membru de lîngă ea îi şopteşte cam nedesluşit la ureche (căci vorbirea lui e puţin cam năclăită, dintr-un motiv sau altul), şi modul năstruşnic cum, drept răspuns, înfige minerul furculiţei în braţul cu care tînărul o înconjoară.

Jane nu se dă în lături de loc de la replici pipărate, le trage tuturor cîte un perdaf atît de slobod, cu atîta lipsă de rezervă sau constrîngere, că uneori stîrneşte nu puţină uimire printre străini. Cu Nicholas se ţine de şotii, dar arc faţă de el mult respect ; felul mucalit cum ştie acesta să ia glumele, să privească zbenguielilc- şi ştrengăriile ei idilice (singurele distracţii ale Janei, foarte nevinovate) de pe culoare, nu este latura cea mai puţin hazlie a firii lui.

Cei doi inşi care stau la masa din colţ, în ungherul

cel mai îndepărtat al odăii, au fost odinioară oaspeţi nelipsiţi aici, ani în şir ; între aceşti pereţi unul din ei trăgea nişte zaiafeturi cu cele mai strălucite personalităţi, într-o epocă strălucită ! De atunci face parte din altă Cameră ; cea mai mare parte din tovarăşii de chefuri au trecut în lumea drepţilor, ca Yorick, iar vizitele lui la Bellamy sînt destul de rare acum.

Dacă la ora asta ia cina, oare cînd o fi prînzit ? A doua ciozvîrtă zdravănă de carne friptă a dispărut, iar prima a înfulecat-o în patru minute şi trei sferturi, după orologiul văzut pc fereastră. Desăvîrşită întruchipare a lui Falstaff ! Nu pierdeţi din vedere aerul cu care înghite pe nerăsuflate din halca de brînză Stilton, după ce îşi desface şervetul pus sub bărbie ca să oprească sosul prelins din friptură, şi cu ce poftă se înfruptă din berea Porter, adusă anume pentru el într-o stacană de cositor. Ascultaţi sunetul spart al acelui glas, înăbuşit de valurile de înghiţituri vîrtoase din vinuri tari şi spuneţi-mi dacă aţi mai văzut cu alt prilej o asemenea imagine perfectă a unui *gourmand* cum scrie la carte şi dacă nu e cumva tocmai omul pc potriva chefliilor din chiolhanurile parlamentare ale lui Sheridan, vizitiul voluntar care l-a dus cu birja pînă acasă, şi zurbagiul involuntar din toată gaşca ?

Ce contrast hazliu între glasul şi înfăţişarea lui şi cele ale moşneagului piţigăiat şi uscăţiv, care stă la aceeaşi masă şi care, ridicînd la extrem o voce mică, întretăiată, ca un cotcodăcit, îţi vine să-i arunci cu ceva în cap ori de cîte ori începe vorba. „Căpitanul[44] cum îi spun ci este un vechi muşteriu la Bellamy, înclinat să se îmbuibe mai ales „în timpul şedinţelor[11] (o crimă de neiertat în ochii Janei), un adevărat butoi ambulant cu spirt şi apă.

Bătrînul pair — sau mai degrabă moşneagul, pentru că rangul de pair îl avea relativ de puţină vreme — a adus cu el o stacană cît toate zilele plină cu punch fierbinte... şi ceilalţi ocărăsc şi beau de zor, beau şi ocărăsc, şi trag din trabuc. Parlamentarii dau buzna în fiece clipă, valvîrtej, ca să aducă vestea că „mandatul (ministrului de finanţe a expirat[11] şi să ia pahare de

I Zeiţa tinereţii în mitologia greacă.

rachiu şi apă pentru a-şi păstra cumpătul în timpul „dizolvării[11]. Cei care dăduseră dispoziţie să li se pregătească cina, contramandează totul şi n-apucă bine să coboare scările, cînd deodată se aude un clopoţel, zbîrnîind groaznic şi un strigăt „A-du-na-rea !" răsună pe culoare. A fost de ajuns — parlamentarii au zbughit-o cu toţii claie peste grămadă. într-o clipă încăperea e pustie, zgomotul se stinge iute, scîrţîitul ultimelor încălţări scrîş- neşte pe ultima treaptă şi rămîi singur cu hartanele uriaşe de carne pentru frigare.

„Acum, doamnelor, dacă vreţi, sus In al nouălea cer ; doar o dală pe an /“ (Tînăra cu polonicul de aramă) „Homarul, homarul /“

(Parolă ilegală)

ÎNTÎI MAI

Întîi Mai ! Cîtă prospeţime, cîtă veselie ! îţi trezeşte în minte mii de ginduri despre tot ce e plăcut şi frumos în natură, în alcătuirile ei cele mai fermecătoare. Există oare om asupra căruia o dimineaţă luminoasă de primăvară să nu exercite o influenţă magică — purtîndu-1 înapoi în zilele copilăriei zburdalnice şi, ca prin minune, să-l facă să-i apară în faţa ochilor pajiştile verzi de odinioară, copacii uşor legănaţi, păsările cîntînd de parcă atunci le-ar fi auzit pentru întîia oară... fluturii bătînd din aripi mult mai vioi ca oricînd în hoinărelile sale... cerul mai albastru parcă, soarele mai luminos... suflarea aerului adiind mai înviorătoare p 'Ste iarba mai verde şi florile cu parfum mai dulce... totul purtînd un veşmînt mai bogat şi mai viu colorat ca oricînd ! Iată senzaţiile profunde ale copilăriei, iată impresiile pecetluite de fiecare lucru drag în inima acestei vîrste ! Călătorul îndrăzneţ rătăceşte prin încîlcitele păduri dese şi fără poteci, unde raza soarelui în veci n-a pătruns, unde muzica pură a sferelor nicicînd n-a răsunat... el stă la marginea cascadei care vuieşte şi, ameţit, buimac, cată la apa înspumată învolburîndu-se din piatră în piatră, din stîncă în stîncă, zăboveşte pe ogoarele rodnice dintr~un ţinut pururea însorit şi se desfată din plin de boarea lor îmbălsămată. Dar ce sînt pădurile adinei, ori apele ropotitoare, ori priveliştile bogate pe care natura totdeauna le-a risiDit cu dărnicie spre a vrăji ochiul şi a fura simţurile omului, faţă de amintirile scenelor de odinioară, din tinereţea fragedă ? Intr-adevăr scene magice, pentru că fantezia copilăriei le-a înveşmîntat în culori mai vii decît curcubeul şi aproape deopotrivă de efemere !

Altă dată primăvara aducea cu ea nu numai astfel de asocieri legate de trecut, ci si jocuri din prezent —

dansuri vesele în jurul unui stîlp rustic împodobit cu simboluri ale anotimpului şi înălţat în cinstea sosirii ei. Unde sînt toate acestea acum ? Stîlpi avem, dar rustici nu mai sînt; cît despre dansatori, ei s-au obişnuit să joace în camere luminate ; în aer liber nu le-ar mai veni bine ! Să ne gîndim şi la imoralitate ! Ce-ar spune entuziaştii sabatului de o horă aristocrată în jurul columnei ducelui de York de pe Carl- ton Tenace ■— de o dănţuială grozavă a celor din clasa de mijloc în jurul monumentului consilierului municipal Waithman din Fleet Street sau de un joc cu mîinile-n şold al calicimii, la piciorul obeliscului din St. George's Field ? Dar, vai ! romantismul le-ar putea duce la învinuirea de răzmeriţă, iar poliţia nu înţelege simplitatea pastorală.

Ei da, acum mulţi ani am început să fim şi noi un popor cumpătat, cu picioarele pe pămînt, iar faptul de a juca primăvara fiind sub demnitatea noastră, l-am lăsat baltă şi, cu timpul, a coborit pînă la nivelul homarilor •— o decădere, fireşte, deoarece homarii, deşi în felul lor băieţi foarte cumsecade, şi mai ales foarte necesari într-o comunitate civilizată, nu sînt tocmai genul de oameni care să dea tonul în privinţa bunelor maniere în societate. Totuşi, coşarii au preluat dansul şi au ţinut-o aşa mult şi bine. Asta a fost o lovitură zdravănă dată romantismului de primăvară, care însă nu s-a spulberat pe de-a-ntregul, pentru că parte din el a coborît pînă la homari o dată cu dansul, făcîndu-i astfel subiecte de mare atracţie. Pe atunci, un mister îi învăluia pe hornari. Circulau tot felul de legende despre copiii pierduţi ai unor gentlemeni bogaţi, care, după mulţi ani de griji şi suferinţă îi regăseau în piele de hoinar. Se zvonea că un băieţandru furat de mic de la părinţii lui îşi închinase viaţa meseriei de hornar şi că a fost trimis, de-a lungul carierei sale profesionale, să mătură coşul din odaia de dormit a mamei sale ; că fiind înfier-

bîntat şi obosit cînd a ieşit din coş s-a lungit în patul în care de atîtea ori dormise de copil şi că a fost găsit şi recunoscut de maică-sa, care de atunci, o dată pe an avea plăcerea să poftească la ora unu şi jumătate pe toţi hoinarii din Londra la o friptură de vacă, budincă de prune, bere, dîndu-le şi cîte şase pence.

Asemenea istorii —• şi se vînturau destule — îi învăluiau pe coşari într-un mister, conferindu-le acea lumină favorabilă care la animale se trage din doctrina metempsihozei. Nimeni (în afară de patroni) nu s-ar fi gîndit să maltrateze un coşar, pentru că nimeni nu bănuia cine putea fi, vlăstarul cărui nobil ori gentleman s-ar fi putut dovedi că este. A fi hornar însemna, în ochii multor oameni, un provizorat ; mai curînd sau mai tîrziu diferiţi tineri coşari nobili aveau să intre în posesia rangului şi a titlului lor; meseria aceasta era privită de ei cu tot respectul cuvenit.

Îmi aduc aminte, de pe cînd eram copil, de un hornar micuţ, cam de vîrstă mea, cu păr cîrlionţat şi dinţi albi, de care credeam sincer, din toată inima, că ar fi fost fiul pierdut şi moştenitorul cine ştie cărui personaj ilustru — impresie, care, în mintea mea de copil s-a prefăcut într-o convingere nestrămutată, datorită chiar celui ce constituia subiectul speculaţiilor mele şi care, într-o bună zi, ca răspuns la întrebările puse de mine, zăbovind o clipă înainte de a se căţăra în vîrful coşului de la bucătărie, m-a înştiinţat ,,că el bănuie că s-a născut la fabrică, da' că nu-1 ştia pe taică-său". De atunci am fost sigur că o dată şi o dată avea să fie cerut de vreun lord. Nu era zi de la Dumnezeu cînd să fi auzit clopotele bisericii bătînd, sau să văd flutu- rînd vreun steag prin vecinătate, fără să mă fi gîndit că fericitul eveniment avusese în sfîrşit loc, şi că părintele său pierdut de atîta amar de vreme sosise într-un echipaj tras de patru telegari, să-l ia acasă, în Grosvenor Square. Totuşi, n-a venit niciodată. Astăzi, tinărul în chestiune s-a statornicit ca meşter coşar, chiar lîngă Podul Bătăliei, trăsătura lui distinctivă fiind repulsia înverşunată faţă de spălat precum şi însuşirea de a avea o pereche de picioare foarte nepotrivite pentru a susţine un trup aşa de greoi şi burduhos.

Romantismul primăverii s-a dus o dată cu vîrstă, de aceea am fost silit să mă consolez cum puteam mai bine cu nesiguranţa care învăluia naşterea şi rubedeniile actualilor dansatori, homarii ; ceea ce am şi făcut ; m-am *consolat,* ani de-a rîndul. Dar chiar şi acest izvor de mîngîiere a primit o lovitură după care niciodată nu s-a mai înzdră- venit — lovitură care în realitate a fost cea de graţie. Nu pot trece cu vederea faptul că în regiunile rurale din So- mers Town şi Camden Tovvn familii întregi de hornari se năşteau cu regularitate în casele homarilor — că feciorul cel mai vîrstnic prelua meseria tatălui, că celelalte vlăstare erau ajutoarele lor şi începeau să lucreze pe cont propriu ; că fiii lor, de asemenea, erau iniţiaţi în această treabă şi că în legătură cu obîrşia lor nu se mai puteau face nici un fel de greşeli. Nu eram orb, slavă Domnului, ca să nu văd acest trist adevăr în faţă, dar mi-era cu neputinţă să-l încuviinţez, orice-ar fi, aşa că am trăit cîţiva ani de zile într-o stare de ignoranţă voită. Am fost trezit dintr-o plăcută dormitare de anumite insinuări sumbre lansate de un prieten de-al meu, cum că ţîneii din clasele de jos ar fi început să *aleagă* curăţatul coşurilor drept drumul lor în viaţă ; că unul sau altul dintre băieţi ar fi depus jalbe către autorităţi de a li se îngădui să-şi îndeplinească ambiţia, oficial şi la adăpostul legilor ; că toată tărăşenia se reducea, pe scurt, doar la un simplu contract legal. Mai întîi am făcut urechea toacă la aceste zvonuri dar, încet şi sigur, m-au copleşit. Lună după lună, săptămînă de săptămînă ba, pînă la urmă, zi de zi, am avut de-a face cu asemenea surprize. S-a ridicat vălul, tot misterul s-a risipit, curăţatul hornurilor devenind o meserie favorită şi aleasă de bună voie. Nici vorbă să mai existe vreun prilej de regăsire a copiilor furaţi, pentru că aceştia circulă adunaţi în grupuri de hornari. Tot farmecul acestei trebi s-a destrămat şi coşarii de astăzi nu mai seamănă cu cei de acum treizeci de ani, cum nu seamănă un hoţ de buzunare de pe Fleet Street cu un brigand spaniol, sau Paul Pry

cu Caleb Williams.
Căderea aceasta treptată în desuetudine a năravului de a pune mîna pe nişte ţîngăi de nobili şi a-i sili să se caţere pe hornuri, a fost o grea lovitură, dacă putem spune aşa, dată romantismului meseriei de coşar şi farmecului pri-

măverii, deopotrivă. Şi nu numai atît, dar cu cîţiva ani în urmă dansul de la 1 Mai a început să decline ; coşari tineri erau văzuţi strîngîndu-se cîte doi-trei, între ei, fără cine ştie ce ,,My Lord“ care să joace rolul maestrului de ceremonii, şi fără vreo „My Lady“ să prezideze fondurile. Acompaniamentele instrumentale rareori cuprindeau altceva decît vătraie şi un număr de naiuri, cunoscute de mulţi mai bine drept „muzicuţe".

Toate acestea erau vestigii ale timpului, semne rele prevestind schimbări viitoare. Şi care să fi fost urmările ce se vedeau ivindu-se la orizont ? Păi, tinerii hornari, înrîuriţi de un zbuciumat spirit de inovaţie, şi-au impus autoritatea şi astfel dansul a fost înlocuit cu un prînz — un fel de zaiafet — unde îşi făcură apariţia feţe curate în locul celor murdare, mînjite cu roz, iar pantalonii din catifea pînă la genunchi şi cizmele cu carîmbi înalţi au fost daţi la o parte de nădragii din nanchin şi pantofii cu rozetă.

Domnii care au obiceiul să călărească pe cai molcomi şi oamenii al căror spirit merge tot pe drum drept, fără să se avînte niciodată în pribegii, slăveau această schimbare iar purtarea meşterilor hornari era prezentată ca depăşind orice cuvînt de laudă. Dar să vedem cum stau de fapt lucrurile. Să vină să tăgăduiască, de-o putea, oricine ar fi, dacă atunci cînd s-a luat faţa de masă, şi au răsărit alte căni şi pipe, şi cînd a fost propus în lege nelipsitul toast, după obiceiul pămîntului, vestitul domn Sluffen, de la hanul „Adam şi Eva“, a cărui autoritate nici chiar cel mai înverşunat vrăjmaş n-o poate pune la îndoială, nu s-a exprimat în termenii următori :

„Acum că-1 am pe nea starostele dinaintea ochilor, nu ştiu cum să se facă dacă n-o spune şi el ce are pe inimă... că nişte zurbagii care habar n-are de toată treaba asta s-a apucat să aţiţe lumea împotriva lu’ jupînu şi să ia partea leului la cîştig şi pîinea de la gura sărmănuţilor de copii, că zice, coşurile poate să fie la fel de bine măturate cu maşinării ca şi cu băieţi, că să

foloseşti nişte băieţi în scopu ăsta-i o barbarie... şi întrucît el a fost un linge-horn — a cerut pardon lu' jupînu că a făcut uz de o ispresie aşa de murdară — mai bine de treizeci de anişori, el a deschis ochii ar putea zice în horn — şi ştia mai bine ca oricare că maşinăriile nu făcea nici cît o ceapă degerată, iar cît despre cruzimea fată de băieţi, toţi care se îndeletniceşte cu hornurile ştie tot aşa de bine ca şi el că le-a plăcut să se caţere pe coş mai mult ca orişice pe lume."

Din acea zi datează totala decădere a ultimelor vestigii din dansurile de 1 Mai în rîndurile celor din *elita* acestei meserii şi de atunci am început o nouă eră pe tărimul cugetărilor de primăvară legate de întîi mai.

îmi dau seama că nesăbuiţii din sînul populaţiei mă vor întîmpina cu afirmaţia că dansul la 1 Mai continuă, că tineri in straie de măscărici merg în frunte, dînd frîu liber năzdrăvăniilor scornite din închipuirea lor năstruşnică, în alai de domni şi doamne.

Perfect. Sînt gata să recunosc faptul că, privite dinafară, aceste procesiuni s-au îmbunătăţit simţitor ; nu tăgăduiesc introducerea unui solo de tobă ; voi merge chiar atît de departe îneît să remarc o oarecare fantezie în introducerea triunghiului dar aici remarcile mele iau sfîrşit. Tăgăduiesc, sus şi tare, că homarii ar avea un rol în aceste fapte. Pun, cu tărie, în spinarea măturătorilor că aceştia aruncă în ochii lumii ceea ce la drept vorbind ar trebui să cureţe. învinuiesc măturătorii de stradă, cărămidarii şi pe domnii care îşi închină strădaniile negoţului cu taraba, că o dată pe an cîştigă bani sub false pretexte. Mă agăţ cu deosebită plăcere de obiceiurile unor vremuri apuse şi atît cît am putut, m-am abţinut de a-mi exprima convingerile ; totuşi sînt siiit să spun unui public dezamăgit. că dansatorii din ziua de întîi mai *nu-s* coşari. Statura lor numai, ar putea fi un lucru de ajuns de grăitor pentru ca să infirme această opinie. E îndeobşte cunoscut faptul că predilecţia pentru sobele cu clăpiţe de reglare a făcut să

crească numărul băieţandrilor printre homari ; cit despre bărbaţii cu înfăţişări dubioase care joacă astăzi pe străzi de întîi mai, ar fi potriviţi pentru un coş mare de bucătărie, ori de salon. Iată, aşadar, o dovadă prezumtivă puternică, am însă şi mărturii concludente — cele văzute cu proprii mei ochi. Iată mărturia mea.

într-o dimineaţă din prima zi a plăcutei luni mai. a anului de graţie o mie opt sute treizeci şi şase, am plecat să fac o plimbare, mînat do dorinţa aprigă de a vedea ceva anume care să mă îndemne a crede că era într-adevăr primăvară şi nu Crăciunul. După ce am bătut drumul pînă la

Copenhagen House fără să fi întîlnit vreun indiciu în stare să-mi spulbere impresia că s-a strecurat o greşeală în calendar, am făcut calea întoarsă pe Maiden Lane, vrînd să trec prin mahalaua întinsă dintre această străduţă şi Podul Bătăliei, locuită de cărăuşi-proprietari de vehicule trase de măgari —• de neguţători de carne fiartă de cal, de cărămidari şi de cărbunari. Aş fi trecut mai departe dacă un pîlc mic de oameni, adunat în jurul unei aşezări, nu mi-ar fi atras atenţia îndemnîndu-mă să stau locului.

Cînd spun „aşezare[1] nu înţeleg acel soi de clădire obişnuită, care, după cum spune cîntecul din bătrîni „Iubirea a durat-o cînd era de-o şchioapă[11], ci o şandrama de lemn, cu ferestrele înfundate cu zdrenţe şi hîrtii, de o parte o curticică, cu un tomberon de gunoi, două coşuri, cîteva lopeţi, nişte mormănaşe de cenuşă, cioburi de porţelan şi cărămizi împrăştiate peste tot. M-am oprit în acest loc ademenitor şi cu cît stăruiam mai îndelung privind, cu atît mă întrebam mai abitir ce împrejurări turbulente trebuie să se fi petrecut care să-i împingă pe cei din gloata pomenită să-şi turtească nasurile pe sticla ferestrei de la un salonaş, sporind zadarnic să zărească ce se intîm- pla înăuntru. După ce m-am uitat un timp în juru-mi de-a surda, am făcut apel, ca să aflu pricina acestei adunări, la un domn în haine de pînză gudronată, care trăgea din pipă, in dreapta mea, dar cum singurul răspuns căpătat a fost întrebarea pusă în zeflemea, dacă mi-am şters caşul de la gură, am hotărît să aştept în tăcere cele ce vor urma.

închipuiţi-vă legitima indignare de care am fost stăpî- nit cînd uşa de la stradă a şandramalei deschizîndu-se, au ieşit de acolo cîţiva oameni în straie ciudate, căutînd să ia înfăţişarea homarilor îmbrăcaţi ca pentru întîi mai !

Primul personaj care îşi făcu apariţia a fost „Mv Lord[11], înveşmîntat într-o haină albastră cu nasturi lucioşi — tivită cu hîrtie aurită la cusături — pantaloni pînă la genunchi, galbeni, ciorapi

Ivestit boxer englez.)

trandafirii de bumbac şi pantofi ; o pălărie ţuguiată pe cap, împodobită cu şuviţe de hîrtie felurit colorată, la butonieră cu un *bouquet* dc mărimea unei conopide respectabile, fular *Belcher* [I] în mîna dreaptă, un baston subţirel în stînga. Un murmur de admiraţie se stîrni în mulţime (alcătuită mai ales din prietenii intimi ai lui „My Lord"), cînd eleganta creatură îşi făcu apariţia, inteţindu-se într-un ropot de aplauze în clipa în care partenera de joc, bălaie, sări înainte şi porni cu el. „My Lady" era îmbrăcată în crep trandafiriu peste o cămaşă de noapte, lungă în poale şi scurtă la mîneci. Gleznele, simetrice, erau în parte ascunse de o pereche de pantalonaşi cu dantelă, foarte vizibili. Neajunsul pricinuit de pantofii ei albi din satin, un număr-două prea mari, nu se observa, pentru că îi avea prinşi de picior cu nişte benzi groase, ca la sandale.

Părul era bogat, împodobit cu flori artificiale, iar în mînă ţinea un uriaş polonic de alamă, în care primea, ceea ce numea ea metaforic „loveaua". Celelalte persoane erau un tînăr îmbrăcat în fată şi cu scufă de văduvioară ; doi măscărici care mergeau în miini prin noroi, spre hazul grozav al privitorilor ; un bărbat cu toba, un altul cu fla- jeoletă ; o femeie soioasă cu un şal mare pe ea, cu o cutie subsuoară pentru bani — în sfîrşit, „ramura verde" agitată de prietenul nostru în costum de pînză gudronată.

Toboşarul s-a apucat de bătut toba, flajeoleta să guiţe, vătraiele să uruie, ramura verde se învîrtea cînd într-o parte, cînd în alta ; Mv Lady lovea piciorul drept de glezna stingă şi piciorul stîng peste glezna dreaptă, rînd pe rînd, My Lord alerga doi-trei paşi în faţă, făcea pe urmă cîţiva paşi înapoi, călcînd mulţimea pe bătături, se ducea la dreapta, apoi la stînga, apoi se repezea cu My Lady în jurul ramurii verzi ; în cele din urmă îşi petrecea braţul pe după al ei, aţîţînd băieţii să strige din fundul bojocilor, ceea ce de-abia aşteptau — pentru că aşa-i la joc.

Seara, din întîmplare, am trecut pe lîngă

I Fular pe fond albastru închis, cu picăţele albe. (De la Jim Belcher,

acelaşi grup. In viaţa mea n-am văzut un My Lord atît de beat, şi atît de pus pe harţă (nu, nici chiar în casele cele mai simandicoase, după-masă), o pereche de măscărici atît de trişti, o My Lady atît de înnămolită şi o petrecere atît de sinistră.

In ce hal a decăzut întîi mai !

Ciudat lucru, unele negoţuri par să se molipsească de boli de care îndeobşte suferă elefanţii şi dinii, şi anume, le apucă înţepeneala, privesc holbîndu-se în gol, turbează periodic. Marea deosebire dintre animale şi negoţuri este aceea că primele turbează cu un anume grad de cuviinţă — adică sînt foarte riguroase în lipsa lor de rigurozitate. Cunoaştem clipa cînd se apropie crizele şi ştim să ne apărăm împotriva lor. Dacă un elefant turbează sîn- tem pregătiţi să-l înfruntăm — îl ucidem sau îl îngrijim
— hapuri ori gloanţe, calomel în conserve cu aromă de trandafir, sau plumb din ţeava unei flinte. Dacă un cîine se întîmplă să aibă în lunile de vară călduri şi să umble pe la umbră cu limba atîrnîndu-i de-un cot din gură, o botniţă deasă de piele, pregătită dinainte, conform prevederilor chibzuite ale legislaţiei, este aplicată, cît ai bate din palme, pe căpăţîna acestuia, pentru a-1 răcori puţin
— şi cîinele sau va fi din cale-afară de plouat următoarele şase săptămîni, sau ajunge să-şi ia cîmpii, în toată legea. Negoţurile însă sînt excentrice precum cometele, ba nu, mai rău, pentru că nimeni nu poate calcula periodicitatea ciudatelor semne care vestesc boala. Mai mult chiar, molima e generală, iar iuţeala cu care se răspîndeşte, aproape de neînchipuit.

Voi cita două sau trei cazuri pentru a fi pe înţeles. Cu şase sau opt ani în urmă, s-a încins o molimă printre vîn- zătorii de albituri şi de mărunţişuri. Primele simptome au fost dragostea nemărginită pentru geamurile de cristal şi pasiunea faţă de lămpile de gaz şi podoabele aurite. Bo- îeşniţa s-a răspîndit treptat şi în cele din urmă a atins proporţii înfricoşătoare. Vechile prăvălii prăfuite şi calme din diferite părţi ale oraşului au fost dărîmate ; în locul lor s-au înălţat clădiri încăpătoare avînd faţade cu stucaturi şi

litere de aur ; duşumelele erau acoperite cu covoare orientale ; acoperişurile se sprijineau pe piloni masivi ; uşile cedau locul ferestrelor, zeci de bucăţi de sticlă pătrate în loc de una ; în locul unui prăvăliaş, zece ; şi nu se ştie ce s-ar fi întîmplat dacă, din fericire, nu se descoperea tocmai la timp că împuterniciţii în materie falimentară erau la fel do iscusiţi să hotărască în asemenea cazuri ca şi împuterniciţii în materie de scrînteală şi că puţină reculegere între patru pereţi şi o examinare serioasă făceau minuni. Boleşniţa s-a domolit. A dat bir cu fugiţii. A urmat un an-doi de linişte relativă. Deodată, însă, a răbufnit din nou printre prăvăliile de chimicale ; simp- tomele erau aceleaşi, în plus dorinţa puternică de a lipi emblema regală deasupra uşii şi o mare goană după mobila do mahon, spoială şi covoare scumpe. Apoi s-au molipsit negustorii de tricotaje ; au început să doboare la pămftit peretele din faţă al prăvăliilor cu o frenezie fără seamăn. Iarăşi s-a potolit şi zăpăceala asta, iar lumea se felicita că totul se isprăvise, cînd iarăşi a izbucnit, de zece ori mai aprigă do astă dată, printre cîrciumari şi proprietarii de crame. Din acea clipă s-a răspîndit în rîndurile lor cu o iuţeală nemaipomenită, prezentînd întreg şirul de simptome do pînă atunci ; a dat buzna pretutindeni în oraş, t'ădnd praf toate vechile cîrciumi şi ridicînd palate splendide, cu balustrade de piatră şi încrustaţii din lemn de trandafir, lampioane uriaşe, orologii luminoase la fiecare colţ. de stradă.

Grandoarea pe care o adoptă aceste prăvălii şi felul ostentativ cum pînă şi cele mai neînsemnate dintre ele se împart pc ramuri, este hazliu. O placă frumoasă, de sticlă de un deget grosime, de pe una din uşi te îndreaptă spre „Ca^a do conturi'[1], alta către „Sectorul îmbuteliere“, a treia către „Sectorul cu toptanul[14], a patra spre „Calea vinului" şi aşa mai departe, pînă ce zilnic

te aştepţi să te
pomeneşti în cale cu o nouă firmă „Clopotul de rachiu“ sau „Poarta spre whiskey". Apoi, ingeniozitatea se istoveşte în a născoci noi titluri atrăgătoare pentru feluritele însuşiri ale ginului ; cei care beau cu cinzeaca cînd văd ditamai namile de anunţuri, cît un stat de om, rămîn cu gura căscată, neştiind ce să aleagă „Cremă de vilcea“, „Prima clasa întîi", „Cine bea mai vrea[1]', „Bun de ames- tec", „Bei pînă cazi“, „Vestita spumă de gin“, „Cine bea de-aici se-ncinge" şi dintre zeci de astfel, deopotrivă de ispititoare şi de straşnice *elixire*. Deşi locuri ca acele tles- crise întîlnoali la fiecare a doua stradă, ele sînt totdeauna invers proporţionale în splendoare şi frecvenţă cu mur- dăria şi mizeria din preajma lor. Prăvăliile d<> gin de pe Drury Lane şi din vecinătate, llolborn, St. Giles’s, Co-■ vent Garden şi din Piaţa Clare, sînt cele mai frumoase din Londra. împuţiciunoa şi mizeria neagră colcăie în jurul acelor puncte d<> mare trafic, mai abitir ca în orice parte din sînul vertiginosului oraş. i

Voi căuta să descriu în cîteva cuvinte barul dintr-o mare prăvălie do gin, clienţii oi obişnuiţi, pentru edificarea acelor cititori care nu au avut prilejul să fi intrat în asemenea locuri. în nădejdea că am să dau de un ungher nimerit scopului meu, mă voi îndrepta spre Drury Lane, străbătînd străduţele înguste, maidanele pline de gunoaie caro o despart do strada Oxford şi de acel colţişor clasic dc lîngă berăria din capătul şoselei Tottenham Court, mai bine cunoscut iniţiaţilor'sub denumirea de „Cuibul pungaşilor**.

Aspectul scîrbos şi jalnic al acestei părţi din Londra cu greu şi l-ar putea închipui coi caro (şi sînt destui) n-au trecut pe acolo. Case ca vai de ele, cu geamurile sparte şi înfundate cu zdrenţe şi hîrtie, fiecare cameră închiriată la cîte o altă familie», şi do multe ori la două sau chiar trei
— la subsol dugheni cu fructe şi „dulciuri**, frizeri şi vîn- zători de ţîri in odăile de la stradă, cizmari Ia cele din dos ; la primul cat un păsărar, trei familii la al doilea, la mansardă foamete,

irlandezi [1] pe culoare, un „muzi-

[1] Renumiţi pentru tocana irlandeză *(„Irish stew"),* pregătită cu multă ceapă, cartol'i şi carne de oaie.

cant“ în bucătăria din faţă ; iar in cea dosnică o slujnică angajată cu ziua împreună cu cei cinci copii înfometaţi — pretutindeni murdărie — un şanţ la stradă şi o groapă de lături în dosul casei —- rufe la uscat şi sărăcie cu lustru la ferestre ; fete de paisprezece-cincisprezece ani nopieptănate, umblînd desculţe, cu nişte gioarse albe pe ele, singura lor îmbrăcăminte ; băieţii de toate vîrstele cu haine do mărimi felurite, alţii goi puşcă ; bărbaţi, femei, în fel de fel de ţoale jerpelite şi murdare reazemă pereţii, turuie din gură tot timpul, beau, fumează, se dondănesc, se încaieră la bătaie, suduie.

Cum dai colţul, ce schimbare ! Peste tot numai lumină, strălucire. Zumzetul glasurilor se aude venind din această prăvălie de gin care se găseşte la colţul a două străzi ; clădirea fremătînd de veselie — cu zidul împodobit extraordinar, orologiul luminat, ferestrele cu geamuri groase înconjurate de stucaturi în formă de rozetă, risipa de lampioane de gaz cu arzătoare bogat aurite — este de-a dreptul uluitoare, în contrast cu întunericul şi murdăria de caro tocmai ne-am despărţit. Interiorul e şi mai vesel ca exteriorul. Un bar în stil franţuzesc din mahon lustruit, cu incrustaţii elegante, se întinde pe toată lăţimea încăperii ; mai sînt două nişe ocupate de poloboace mari, vopsite în verde şi auriu, strînse în nişte cercuri uşoare de alamă, şi purtînd inscripţii precum „Bătrînul Tom, 549“ ; „Tînărul Tom, 360“ ; „Samson, 1421“ — cifrele reprezintă, cred, numărul de „galoane". Dincolo de bar se află un salon spaţios, cu tavanul înalt, încărcat de asemenea vase ispititoare, cu nişto separeuri jur împrejur, deopotrivă frumos mobilate. Pe tejghea, în afară de recipientele cu băuturi spirtoase, mai sînt două-trei coşuleţe pline cu prăjituri şi

biscuiţi ; sînt prevăzute la partea de sus cu un capac din nuiele, pentru a se înlătura primejdia de a fi sustras conţinutul pe sub mînă. Dinapoia tejghelei, două domnişoare îmbrăcate ţipător, cu coliere mari, servesc băuturi şi „amestecuri[1]'. Sînt supravegheate probabil de proprietarul casei, un ins voinic şi grosolan cu o căciulă pusă foarte mult po o parte ca să-i dea un aer hîtru şi ca să-şi arate cît mai bine. posibil cotleţii roşcovani.

Prăvăliile de gin

Cele două spălătorese bătrîne, aşezate pe băncuţa din stînga barului, mai mai să le vină rău de coafurile şi nasul pe sus al fetelor care servesc. întimpină „jumatea" lor de litru de gin şi mentă cu

un respect deosebit, rostind o comandă pentru „unu din biscuiţii ăia dilicaţi" pe care o prefaţează cu un „v-aş ruga, madam, dacă se poate". Sînt grozav de miiate cînd văd cît de obraznic se poartă un tînăr, într-o jachetă cafenie, cu nasturi strălucitori, care, ti'ecîrd pe lîrgă cele două prietene şi ducîndu-se la bar cu atîta nepăsare de parcă toată viaţa ar fi crescut numai in încăperi cu farafasticuri verzi şi aurii, face cu ochiul uncia din fete, eu nemaipomenit sînge rece şi cere de băut, ca la el acasă.

— Gin, pentru dumneavoastră, dom'le ? întreabă fata, văzînd că i se adresează, dar privind atentă în toate direcţiile în afară de cea cuvenită, pentru a-i arăta că semnul cu ochiul nu avusese nici un efect asupra ei.

— Pentru mine, Mary, draga mea, răspunde domnul în cafeniu.

— Da' ştii că din întîmplare numele meu nu-i Mary, rosteşte fata, recăpătîndu-şi cumpătul, căci înţelege cu cine are de-a face.

— Eh, dacă nu-i, de ce n-ar fi ? spune personajul care se socoteşte irezistibil. Toate Măriile pentru *mine a* fost totdeauna fete pe cinste !

Acum tînăra, nemaiadueîndu-şi bine aminte cum e cu roşitul în asemenea cazuri, pune brusc capăt flirtului în- dreptîndu-şi atenţia către femeia cu pene pleoştite care tocmai a intrat, şi care declară răspicat, pentru **a** înlătura orice neînţelegere, că :

— Domnu plăteşte... Apoi comandă un pahar de vin negru şi o lecuţă de zahăr.

Bătrînii ăia doi care au intrat să tragă ,.numai o duşcă“, au isprăvit de cîteva clipe a treia litră şi strigă în gura mare de beţi ce sînt, iar cucoanele acelea grase, destul de înaintate în vîrstă, care au luat cîte un ,,pahar cu rom şi sirop* se amestecă şi ele în vorbă plîngîndu-se că timpurile-s grele, şi una dintre femei s-a apucat să ridice paharul sus, spunînd cu veselie :

— ...necazurile nu poa' să cîrpeaseă nişte oase rupte, şi de-aia omu' fie ce-o fi, zic, tot mai bine-i

să nu le pună la inimă, asta-i tot !

Cuvintele stîrneau, pare-se, mare satisfacţie printre cei care n-aveau cu ce plăti.

Se face tîrziu şi gloata de bărbaţi, femei şi copii, in neîntrerupt du-te-vino, se împuţinează treptat cu cîte doi-trei, care se răzleţesc — biete creaturi cu trăsături încremenite, scofîlciţi şi roşi de boală pînă în măduva oaselor. Nişte muncitori irlandezi, în grup, la cel mai îndepărtat ungher al localului, cînd îşi strîng mîna, cînd se ameninţă unii pe alţii, tot mai gălăgioşi şi puşi pe harţă în

ultima oră, şi pentru că şi-au dat seama că nu-1 puteau po- toli pe unul care sc ostenea să domolească cearta, n-au avut încotro, au trebuit să-l doboare la pămînt şi apoi toţi să sară pe el. Omul cu căciulă şi băiatul care ducea băuturile au dat buzna. S-a făcut mare învălmăşeală. O parte din irlandezi au fost închişi afară, cealaltă închişi înăuntru ; băiatul a fost azvârlit cît colo printre butoaie ; patronul dă în stînga şi-n dreapta în cine nimereşte, toţi dau în patron, fetele de la bar ţipă, apare poliţia ; urmează o încăierare de braţe, picioare, peste tot doage, haine rupte, zbierete — o bătaie în lege. Unii sînt înşfăcaţi şi duşi la răcoare, ceilalţi se furişează spre casă un- de-şi scarmănă nevestele că se jeluiesc şi-şi iau la picioare copiii cărora cutează să le fie foame.

Am tratat acest subiect doar în treacăt, fiind silit nu numai să mă rezum la un spaţiu limitat ci şi pentru că intrînd în amănunte ar fi dezgustător şi dureros. Domnii cumsecade şi doamnele milostive şi-ar întoarce deopotrivă spatele, cu un fior de răceală şi scîrbă, în faţa descrierii unor bărbaţi abrutizaţi, ca vai de capul lor, care îşi fac în bună parte veacul pe aici — trecînd cu vederea, în plăcuta conştiinţă a corectitudinii lor, sărăcia unora şi ispita în cazul altora.

în Anglia, o marc pacoste este faptul că se bea atît de mult gin, dar mizeria, pestilenţa sînt şi mai mari pacoste. Atîta timp cît nu se vor îmbunătăţi locuinţele săracilor, cît cei aduşi la sapă de lemn, muritori de foame, nu vor fi dezvăţaţi să-şi caute mîngîiere în uitarea vremelnică a propriei lor mizerii, şi cît pomana căpătată, împărţită în familie, abia de ajunge su ofere cîte o îmbucătură de pîinc fiecăruia, prăvăliile de gin vor creşte în număr şi splendoare. Dacă societăţile dc temperanţă ar găsi un leac împotriva foamei, murdăriei şi aerului închis, sau ar putea statornici dispensare pentru a se distribui pe gratis sticle cu elixirul uitării, localurile de gin s-ar număra atunci printre lucrurile care au existat cîndva.

MUNTELE DE PIETATE

Dintre numeroasele forme pe care le îmbracă mizeria şi suferinţa, încuibate la tot pasul pe străzile Londrei, una este şi muntele de pietate, locul poate cel mai zguduitor dintre toate. Datorită înfăţişării lor, casele de amanet sînt puţin cunoscute, doar de către oropsiţii soartei, pe care, fie desfrîul, fie vreo nenorocire îi împing să recurgă la acea alinare vremelnică. Subiectul, la prima vedere, nu pare să fie de loc îmbietor, totuşi mă încumet să-l tratez, în nădejdea că măcar, în ceea ce priveşte limitele pe care şi le propune lucrarea de faţă, nu-1 va nemulţumi nici chiar pe cititorul cel mai pretenţios.

Unele case de amanet au aspecte cu totul aparte. Există, ca în orice altceva, categorii şi în materie de amanetare — se pot face diferenţieri cînd e vorba pînă şi de sărăcie. Pelerina spaniolă aristocratică şi cămaşa plebeiană din americă, tacîmurile de argint şi cele din fier ordinar, cravata de mătase şi fularul de stambă, nu prea fac casă bună laolaltă. Astfel, cămătarul mai de soi se crede argintar şi de aceea îşi împodobeşte cămătăria cu bibelouri frumoase şi cu juvaeruri scumpe, pe cînd zaraful mai umil se mîndreşte cu îndeletnicirea lui şi îşi face reclamă. Despre ultima categorie de cămătari mă voi ocupa. Am ales pe unul din ei pentru a-1 descrie.

Acest munte de pietate este situat lîngă Drury Lane, în capătul unei curţi, unde se foloseşte o intrare laterală pentru ca anumiţi clienţi care nu doresc a fi văzuţi de

trecători, sau recunoscuţi pe stradă, să se simtă la largul lor. O cocioabă de casă murdară şi plină de praf, cu o uşă mereu puţin întredeschisă, dubios : să te şi îmbie-, dar să şi goncască oaspetele şovăielnic, care, încă neiniţiat, cercetează una din broşele vechi cu granate din fereastră, cu un interes afectat, ca şi cum ar sta pe gîn- duri, s-o cumpere, să n-o cumpere ; apoi uitîndu-se precaut în jur ca să fie sigur să nu-1 vede nimeni, se strecoară iute înăuntru — uşa se închide de la sine în urma lui, revenind exact în

poziţia de mai înainte. Faţada casei şi ferestrele mai poartă semne evidente că fuseseră cîndva vopsite ; dar care să fi fost oare culoarea la început şi la ce dată le-or fi vopsit, sînt întrebări care în această epocă îndepărtată rămîn fără de răspuns. Legenda spune că geamul transparent de la uşa din faţă, care noaptea dă la iveală trei globuri roşii pe un fond albastru, purta odată, de asemenea, înscris în valuri graţioase, cuvintele : „Bani avansaţi pe argintărie, juvaeruri, veşminte şi tot ce înseamnă bunuri", dar ceea ce a rămas drept mărturie sînt doar cîteva litere neinteligibile. Argintăria şi juvaerurile au dispărut, pare-se, împreună cu anunţul, pentru că obiectele strînse laolaltă şi expuse oarecum din belşug, în fereastră, nu cuprind printre ele cine ştie ee lucruri de valoare. Cîteva ceşti vechi de porţelan, nişte vaze moderne, împodobite cu biete picturi reprezentînd trei cavaleri spanioli eîntînd la trei chitare spaniole ; sau un grup de ţărani chefuind, fiecare ţăran cu un picior ridicat penibil în aer, vrînd să exprime perfecta libertate si ve-selie ; cîteva seturi de figuri de şah, două-trei fluiere, nişte viori, un portret al cuiva care se zgîieşte mirat,, cu ochi rotunzi, dintr-un fundal foarte întunecat ; cîteva cărţi de rugăciune şi testamente legate grosolan ; două rînduri .de ceasornice din argint, greoaie şi mari ca de pe vremea lui Pazvante ; linguri şi numeroase linguriţe demodate, puse în evantai, cîte şase ; coliere de coral cu enorme încheutori aurite ; cartonaşe cu inele şi broşe, prinse şi etichetate separat, ca insectele de la British Museum; nişte tocuri ieftine de argint şi cutii pentru tutun de prizat, cu o stea masonică, completează capitolul juvaeruri, iar cinci sau şase aşternuturi de pat pline de pete, rînduri

de cuverturi şi cearşafuri, batiste din mătase şi bumbac, articole de îmbrăcăminte citc-n stele şi-n lună alcătuiesc partea mai utilă, deşi încă şi mai puţin atrăgătoare, de obiecte expuse pentru vînzare. O colecţie vastă de rindele, dălţi, ferăstraie şi alte unelte de tîmplărie, date în gaj şi nicicînd răscumpărate, constituie primplanul tabloului, în vreme ce cadrul larg este înţesat cu boccele, claie peste grămadă, care abia se zăresc prin geamul murdar dc; sus... Peste tot pestilenţă ; auxiliarele imediate sînt casele vecine, răzleţe, pipernicite, dărăpănate, - unde la fiecare fereastră răsar chipuri slinoase, maladive, lîngă vechi oale roşii cu plante pitice aşezate la vedere po pervazurile şubrede, punînd serios îia primejdie capetele trecătorilor — bărbaţii gălăgioşi ce tîndălcsc prin curţile boltite, ori prin circiuma de alături, în timp co nevestele stau răbdătoare pe marginea trotuarului, cu nişte coşuri mari de legume ieftine, împrăştiate peste tot, pentru vînzare.

Dacă exteriorul unei case de amanet are menirea să atragă atenţia, să deştepte curiozitatea pietonului dus pe gînduri, interiorul ei trebuie negreşit să producă acelaşi efect, dar şi mai abitir. Uşa din faţă, de care am pomenit înainte, dă în prăvălia propriu-zisă, locul de predilecţie al clienţilor care obişnuiţi cui asemenea treburi nu se sinchisesc dacă îi observă tovarăşii lor întru sărăcie. Uşa laterală se deschide înspre? culoarul ele trecere unde vreo jumătate duzină de uşi (prevăzute cu zăvoare pe dinăuntru, pentru mai bună pază) dau într-un număr corespunzător de despărţituri înguste, aflate chiar în faţa tejghelei. Aici, lumea mai sfioasă, mai respectabilă, se ascunde de privirea celorlalţi şi aşteaptă cu răbdare pînă ce domnul de la tejghea, cu un păr negru creţ, inel dc diamant şi lanţ dublu de ceas din argint, va catadicsi să-i bage în seamă, lucru ce depinde numai şi numai de toanele din clipa cu pricina ale

domnului în chestiune.

Deocamdată, acest individ bine îmbrăcat este gata- gala să înregistreze într-un catastif gros duplicatul pe care tocmai l-a completat, proces din care e întrerupt în- tîmplător de o conversaţie purtată cu alt tînăr, prins în exact aceeaşi îndeletnicire la oarecare distanţă de el; aluziile acestuia la „ultima sticlă cu sifon de noaptea trecută“ şi „cum a simţit că se-nvîrte pămîntul sub el cînd cucoana aia tînără l-a lăsat cu buza umflată", s-ar părea că se referă la urmările unei voluptăţi de care fuseseră, frustraţi cu o seară înainte. Totuşi, clienţii, în general, nu dau impresia că ar fi în stare să participe la hazul iscat cu acest prilej, pentru că o babă cu obrazul scofîlcit, care de o jumătate de oră stă sprijinită cu amîndouă braţele de tejghea, deodată curmă discuţia, adresîndu-se prăvăliaşului cu inel :

— Vai, dom'ie Henry, grăbeşte-te, aibi milă, nepoţii mei îs încuiaţi in odaie şi tare mi-e teamă c-o să dea foc casei.

Prăvăliaşul ridică încet capul, cu aerul unui om cufundat în gînduri si reîncepe înregistrarea, cu gesturi atît de lente de parcă nu ar scrie ci ar grava.

— Te grăbeşti, coană Tatham astă-seară, nu-i aşa ? atît binevoieşte să spună după o pauză de vreo cinci minute.

— Da, chiar aşa, dom’le Henry ; hai, zău, servcşte-mă pe mine acum, fii om cumsecade. Nu te-aş bate la cap dacă n-ar fi împieliţaţii ăia de copii.

— Ce-ai adus acolo ? întreabă prăvăliaşul, desfăcind bocceaua — boarfe vechi, cred, nişte corsete, un jupon. Caută altceva, babo, nu-ţi pot da nimic pe ele ; s-au făcut praf, numai de cînd le tot aduci şi le iei înapoi, şi asta de trei ori pe săptămînă.

— Aha, te ţii de şotii, rosteşte bătrîna, rîzînd în hohote, căci aşa se cuvenea. Ce n-aş da să fi avut şi eu un papagal ca al dumitale, nu mai călcam atît de des pe aici ! ...Nu, nu... nu-i jupon, e-o

hăinuţă de copil şi un fular frumos de mătase de-a lu' bărbat-meu. Doi şilingi a dat pe el, tocmai în ziua binecuvîntată cînd şi-a rupt mîna.

— Şi cît vrei pe ele ? întreabă domnul Henry, uitîn- du-se cu coada ochiului la lucruri, care după toate probabilităţile erau vechi cunoştinţe. Cit vrei pe ele ?

— Opşpe pence.

— Iţi dau nouă.

— Oo, dă-mi un şiling', dragu' mamii, hai!

' Un şiling = 12 pence.

— Nici o leţcaie în plus.

— ...Păi, trebuie să primesc, n-am încotro.

Se completează duplicatul, un bilet este prins de pachet, celălalt îl capătă bătrîna ; legătura zboară jos, într-un colţ, la înlîmplare ; alţi clienţi stăruie să fie serviţi fără întîrziere.

Alegerea cade pe un ins nebărbierit, murdar, abrutizat de băutură, a cărui şapcă de hîrtie gudronată, pleoştită neglijent pe o ureche, mai adaugă ceva respingător la înfăţişarea lui şi aşa foarte puţin îmbietoare. Acum se bucura de clipe de tihnă după îndeletnicirea lui casnică dc acum un sfert de oră, de a-şi lovi nevasta cu picioarele în spate. Venise să-şi răscumpere nişte unelte, pesemne ca să se apuce de vreo muncă pentru care primise ceva bani înainte, dacă mutra lui puhavă şi mersul pe două cărări însemnau o mărturie în acest sens. Aşteptase un timp şi acum îşi făcea simţită prezenţa vărsîndu-şi necazul pe un ştrengar în zdrenţe, care neputînd altfel să ajungă cu capul pînă la tejghea se căznise să se caţăre şi apoi să se proptească în palme — poziţie incomodă din care mereu cădea, aterizînd de cele mai multe ori pe bătăturile persoanei din imediata lui vecinătate. De astă dată sărmanul băiat s-a ales cu o scatoalcă care l-a proiectat, împleticin-du-se, în uşă. Cel care l-a lovit s-a umplut de Doamne- ajută din partea celorlalţi indignaţi.

— De ce dai, brută, în băiatu' ăsta ? strigă o femeie neîngrijită, cu două fiare de călcat într-un coşuleţ. Crezi că-i nevastă-ta, nepricopsitule ?

— Du-te şi te spînzură ! răspunde acesta, cu o ex^ presie nătîngă în priviri din cauza beţiei, în acelaşi timp vrînd să dea în femeie, dar din fericire fără s-o nimerească. Pune-ţi ştreangu' şi aşteaptă pînă vin eu să-l tai...

— Să-l tai tu... sare din nou femeia. Tare-aş vrea să te tai eu pe tine, bagabontule ! (strigînd) Oo, bagabon- tu' naibii ! (şi mai şi). Unde ţi-e nevasta, măi nepricopsitule ? (din ce în ce mai puternic ; femeile de teapa ei sînt simpatice

totdeauna şi pun mare însufleţire în te miri ce). Săărmănuţa de nevastă-ta cum te porţi tu cu ea. mai rău ca un cîine... auzi să dai într-o femeie... tu, bărbat ! (cu

Muntele de pietate

un glas piţigăiat). Nu mi-a'i intrat tu pe mînă... ţi-aş fi crăpat capu', chiar de-ar fi fost să plătesc cu viaţa !

— Hai, vezi-ţi de treabă, i-o întoarce bărbatul.

— Să-mi văd de treabă, hai, năpîrcă ! zbiară femeia, scîrbită. Nu ţi-ar fi ruşine să-ţi fie ! continuă, răsucin- du-se pe călcîie şi făcînd apel la o bătrînă, care se uită pe furiş — dintr-una din despărţiturile, ca o gheretă, descrise anterior — căreia nici prin gînd nu-i trecea să se vîre în ceartă, ştiind că e la adăpost, de vreme ce se zăvorise pe dinăuntru. Cum de nu i-o fi ruşine,

madam ? (Groaznic ! exclamă bătrîna, în paranteză, fără să se dumirească despre ce era vorba). Are nevastă, madam, e căl- cătorească şi tare mai trudeşte din greu biata femeie (foarte iute), o ştiu, că locuieşte într-o casă cu noi, in

odaia din dos, eu şi cu bărbat'-meu stăm în a din faţă (şi mai repede) şi auzim cum o bate, cînd vine beat acasă, cît îi noaptea de lungă, şi n-o bate numai pe ea, îşi bate şi copilu', ca s-o chinuie şi mai rău... uuh, bestie ! şi ea, nenorocita, nu zice nici pîs, nici nu crîcneştc, că unde mai pui, ţine la secătura asta... marc pacoste !

Acum, deoarece femeia abia mai putea răsufla, cămătarul în persoană, care tocmai îşi făcuse apariţia după tejghea, îmbrăcat într-un costum fantezist, se slujeşte de acest prilej fericit ca să intervină, cu autoritate :

— (lata, nu vreau să am bucluc aici. Coană Mackin, ■stai la locul dumitale, dacă nu, nici patru pence nu-ţi dau pe un fier de călcat... şi dumneata, Jinkins, laşi biletul aici pînă te trezeşti, şi apoi trimite-ţi nevasta după cele două rindele, nu vreau să am nici în clin nici în mînecă cu dumneata... hai, ia-ţi tălpăşiţa, pînă nu te fac eu s-o iei !

Cuvintele adresate au cu totul alt efect decît cel dorit ; femeile se pornesc, intr-un glas, pe ocări ; beţivul loveşte în stînga şi-n dreapta, pe cine apucă, cit pe aci să cadă în belea şi să-şi asigure adăpost gratuit peste noapte, cînd ivirea soţiei lui in încăpere — o biată femeie prăpădită, după cum se vede ofticoasă în ultimul grad, cu semne pe faţă de la o bătaie recentă, a cărei putere abia dacă ajunge să egaleze povara, destul de uşoară, Dumnezeu ştie ! a copilaşului firav, bolnav, pe care-1 ţine în braţe — îl face să-şi îndrepte furia netrebnică într-o direcţie anume.

— Vino acasă, dragă, ţipă biata făptură, pe un ton implorator, *hai,* vino acasă, fii băiat cuminte, vino să te culci...

— Du-te tu să te culci, se răsteşte ticălosul, mîniat.

— Hai, vino încetişor acasă, repetă femeia, izbucnind în plîns.

— Du-te tu acasă, răcneşte din nou acesta întărindu-şi vorbele de o lovitură care azvirle biata fiinţă, cit colo, afară din încăpere.

„Oblăduitorul firesc[4]* o urmează în curte, şi-şi varsă mînia pe ea îmbrîncind-o ca să meargă mai repede şi în-> clesînd cu brutalitate boneta vînătă, mică, peste faţa ofi- lită. suptă, a bietului copil.

în ultima despărţitură, situată în ungherul cel mai întunecos şi mai ferit din cămătărie, unde nu prea ajungea lumina de la nici una din lămpile de gaz, se aflau o fată plină de gingăşie, de vreo douăzeci de ani, şi o femeie mai vîrstnică, evident mama ei după asemănarea dintre ele, care stătea la oarecare depărtare, în spate, ca să n-o vadă nici chiar cămătarul. Nu era prima lor vizită la muntele de pietate, pentru că răspundeau la întrebările de rigoare fără nici o ezitare, dar pe un ton mai respectuos Şi mult mai scăzut ca îndeobşte.

— Pe ce nume să trec ? lucrurile vă aparţin, desigur? Unde locuiţi ? Proprietate sau cu chirie ?

Se şi tocmeau pentru un preţ mai ridicat decît era la început înclinat să le ofere cămătarul, ceea ce un om cu totul străin de această treabă nu s-ar fi priceput. Femeia mai vîrstnică îşi îndemna, cu un glas abia desluşit, fiica să pună în joc toată puterea ei de convingere spre a obţine o sumă mai mare, şi să stăruie asupra valorii obiectelor aduse pentru a căpăta ceva în plus. Amanetau un lanţ de aur şi un inel cu „nu-mă-uita“ : proprietatea fetei (căci amîndouă erau prea mici pentru maică-sa) ; dăruite ci în vremuri mai bune ; preţuite cîndva de dragul celui de la care le primise ; se despărţea acum de aceste obiecte fără împotrivire, pentru că sărăcia o asprise pe maică-sa şi după exemplul ei se asprise şi fata. Perspectiva de a obţine bani, amintirea mizeriei îndurate din lipsa lor — răceala prietenilor de odinioară — unii Ie întorceau de-a dreptul spatele, alţii le priveau cu milă şi asta era şi mai greu de suportat — au făcut parcă să dispară conştiinţa propriei umiliri, care s-ar fi stîrnit altădată în sufletul lor la gîndul situaţiei de astăzi.

în despărţitură vecină se află o femeie tînără, în veşminte, deşi foarte sărăcăcioase, extrem de

bătătoare Ia ochi, îngrozitor de subţiri, dar extravagant de fine, care trădau cu prisosinţă situaţia ei. Rochia bogată din satin cu zorzoane uzate, pantofii subţiri şi scîlciaţi, ciorapii trandafirii de mătase, pălăria de vară purtată iarna, obrazul scofilcit, pc care urmele de ruj slujesc doar să atragă atenţia asupra unei sănătăţi irosite de-a pururea, asupra unei fericiri pierdute pentru totdeauna, zîmbetul ei convenţional, batjocură infamă adusă mizeriei morale — n-ar putea fi înţelese decît într-un singur fel. Ochirea pe care tocmai a aruncat-o tinerei sale vecine are un tîlc, iar flcacurile pe care aceasta le-a adus pentru amanetat, par să fi deşteptat în mintea femeii amintiri mocnite, care au făcut-o să-şi schimbe, pentru o clipă, atitudinea. Prima pornire rapidă a fost să se aplece în faţă, ca să observe mai amănunţit cum arătau tovarăşele ei pe jumătate ascunse ; apoi, văzîndu-le că se feresc involuntar dc ea, se retrase în fundul cabinei, îşi acoperi faţa cu mîinile, izbucnind în plîns.

Există în inima omului coarde stranii care dormitează de-a lungul anilor de depravare şi perversiune, însă care, pînă la urmă, vor vibra într-o împrejurare neînsemnată, aparent banală, dar legată prin fire confuze, nedesluşite, de zile din trecut ce niciodată nu mai pot fi rechemate, de amintiri amare, de care nici cea mai decăzută fiinţă din lume nu poate scăpa.

Se mai afla un spectator, în persoana unei femei din odaia comună ; cea mai josnică dintre cele josnice — murdară, cu capul gol, strident împopoţonată, neglijentă. Puţinul pe care-1 putea vedea din grup îi stîrni mai întîi curiozitatea, apoi atenţia. Privirea pe jumătate beată, se transformă într-o expresie vecină cu interesul, şi un simţămînt asemănător miji o clipă, doar o clipă, punînd stă- pînire chiar şi pe sufletul ei.

Cine ar putea spune cît de curînd aceste femei îşi vor schimba locurile ? Cele din ultima categorie mai au numai două stadii : spitalul şi

mormîntul. Cîte femei în situaţia celorlalte două, şi poate şi a ei cîndva, n-au ajuns la capătul aceluiaşi drum mizerabil, în acelaşi chip mizerabil ! Urmele paşilor ei se şi văd descriindu-se cu o iuţeală înspăimîntătoare. Cît de repede îi vor lua exemplul şi celelalte ! Şi cîte n-or fi făcut la fel !

CURŢILE JUDICIARE

Nu voi uita niciodată sentimentul de teamă şi respect încercat cînd priveam, în timpul anilor de şcoală, exteriorul închisorii Newgate. Ce îngrozitoare mi se păreau zi- durile hîde, greoaie, cu uşi joase, masive, făcute parcă anume pentru a lăsa oamenii să intre, dar nu să mai şi iasă vreodată. Apoi cătuşele de deasupra uşii datornicilor, despre care aveam obiceiul să spun că sînt o pereche de fiare, simbolul unei *bona fides* \ atîrnate acolo sus, la în- demînă, ca, în caz de nevoie să poată fi luate şi ţintuite de mădularele unui infractor ! Totdeauna m-am întrebat cum de mai erau în stare vizitiii de la birjele de piaţă, din staţia de peste drum, să spună glume la doi paşi de asemenea orori şi să mai bea stacane de ,,juma-juma'' [2] pînă aproape la ultimul strop.

De cîte ori n-am trecut pe aici, în timpul dezbaterilor, să privesc acest loc al jalei, clădirea sumbră, aripa laterală unde se află spînzurătoarea, cu tot groaznicul eşafodaj pe uşa căreia m-aş fi aşteptat să văd o plăcuţă de alamă cu inscripţia „Dl. Ketch“, pentru că n-am crezut niciodată că distinsul funcţionar ar putea trăi altundeva ! Epoca acestor gînduri copilăreşti s-a dus, şi o dată cu ea multe alte idei mai vesele de băieţandru. Dar mai stăruie în mine mult din simţirea de odinioară, îneît astăzi nu trec niciodată pe lîngă această clădire fără să mă înfiorez. Există oare londonez care, abătîndu-se pe acolo, să nu fi aruncat cîndva o privire grăbită spre portiţa pe unde sînt vîrîţi arestaţii în edificiul mohorît, şi să nu fi căutat, cu băgare de seamă şi curiozitate, să desluşească acolo ceva, cît de cît? Poarta groasă, căptuşită cu plăci de fier şi prelungită cu ţepuşe, destul de scundă ca să poţi să vezi, apleeîndu-te peste ea, un ins hapsîn ca înfăţişare, cu pălărie cu gardine largi,

fular cu picăţele şi cizme cu carîmbi înalţi, c haină cafenie pe spate, ceva între palton şi scurtă „sport“, iar în mîna stingă avînd o cheie uriaşă. Poate că ai norocul să treci tocmai cînd este deschisă poarta : atunci, ai vedea dincolo o altă poartă, aidoma celei dinţii, şi încă doi-trei paznici, multiplicarea primului parcă, stînd in jurul unui foc care luminează îndeajuns odaia spoită cu var, ca să-ţi arunci iute o privire asupra diferitelor obiecte. Am mare respect pentru doamna Fry \ dar de bună seamă, ea ar fi trebuit să scrie chiar mai multe povestiri decît doamna Radcliffe [2].

Acum cîtva timp, mă plimbam agale pe lîngă Old Bailey \ cînd paznicul de serviciu tocmai descuia poarta. Am făcut repede ocolul, bineînţeles, şi am dat cu ochii de două persoane care coborau scările. N-am putut rezista să nu stau locului şi să mă uit.

Erau o femeie mai in vîrstă, cu înfăţişare cuviincioasă deşi săracă, se vedea bine, şi un băieţandru de vreo pai- sprezece-cincisprezece ani. Femeia plîngea amarnic, ducea o bocceluţă in mînă, urmată de băiat la mică distanţă. Scurta lor poveste se putea citi desluşit. Băiatul era fiul ei, pentru liniştea căruia îşi jertfise poate propria linişte

— tio dragul lui îndurase mizeria fără a se plînge şi sărăcia fără să crîcnească — nădăjduind că gîndul la zilele cînd văzuse cum se chinuise de hatîrul lui, vreme atît de îndelungată, ar putea să-l înduplece să se străduiască pentru existenţa lor comună. Băiatul se înhăitase în tot felul de legături desfrînate. Trîndăvia îl împinsese să săvârşească fapte rele ; şi a fost dat în judecată şi pedepsit pentru nu ştiu ce găinărie. A zăcut multă vreme în temniţă, şi după ce a mai primit în plus o pedeapsă de scurtă durată, s-a dat dispoziţie să fie pus în libertate în dimineaţa aceea. Fusese pentru prima oară închis şi biata lui mamă bătrînă, încă sporind să-l readucă pe calea cea

bună, îl aşteptase la poartă spre a-1 implora să se întoarcă acasă.

N-am să-l pot uita pe băiat. Cobora scările privind cu neînduplecare, scutura capul cu un aer plin de bravadă şi nestrămutată hoiărîre. Au făcut doi-trei paşi şi 's-au oprit. Femeia puse mîna pe umărul lui rugîndu-1 cu lacrimi în ochi, iar băiatul ridică ursuz capul în semn de împotrivire. Era o dimineaţă splendidă, lucrurile aveau un aspect proaspăt în razele vesele ale soarelui — peste tot domnea fericirea.

Piivi puţin în jurul lui, orbit de lumina strălucitoare, pentru că de multă vreme nu mai văzuse altceva decît pereţii sumbri ai temniţei. Poate că jalea mamei îl impresionase întrucîtva pe băiat, poate că îl năpădise vreo amintire nedesluşită de pe cînd era copil fericit, iar ea singurul lui prieten şi însoţitor care nu-1 slăbea nici o clipă din ochi. Izbucni în plîns şi, aeoperindu-şi faţa cu o mînă, iar pe cealaltă strecurînd-o iute intr-ale maică-si, plecară împreună.

Curiozitatea m-a împins întîmplător către amîndouă Curţile de judecată de la Old Bailey. Nimic nu izbeşte mai mult pe cel care intră acolo pentru întîia oară decît nepăsarea calmă în care sînt conduse lucrările ; orice pro- ccs pare a fi doar o chestiune de afaceri. O sumedenie de formalităţi, însă nici pic de compasiune — mult interes, dar de loc simpatie. Să luăm de pildă Vechea Curte. Iată judecătorii, a căror mare demnitate toată lumea o cunoaşte şi despre care nu mai e nevoie să vorbim. Apoi mai este primarul oraşului Londra, în centru, cu acea înfăţişare rece, tipică, de primar, un uriaş *bouquet* dinainte-i şi înveşmîntat în toată splendoarea funcţiei sale. Apoi sînt şerifii, la fel de respectabili ca şi primarul ; avocaţii pledanţi, destul de respectabili mai ales în propria lor opinie ; în sfîrşit, spectatorii, cărora, fiindcă au plătit la intrare, li se pare că totul se petrece anume ca să-i distreze

pe ei. Priviţi întregul grup al magistraţilor — unii dintre ei complet absorbiţi în discuţii asupra presei de dimineaţă, unii vorbesc nepăsători, în şoaptă, alţii aţipesc, tihniţi, vreme de un ceas — şi cînd te gîndeşti că rezultatul procesului este o chestiune de viaţă şi de moarte pentru o biată făptură ! Dar să ne îndreptăm privirile spre boxa acuzaţilor ; uitaţi-vă la deţinut cu luare- aminte, cîteva clipe ; cazul se deapănă în faţa ochilor dumneavoastră în toată veridicitatea lui dureroasă. Observaţi cu cîtă nelinişte s-a îndeletnicit în ultimele zece minute, cu alcătuirea a tot soiul de figuri fantastice din ierburile împrăştiate pe scîndura dinaintea lui ; băgaţi de seamă cum chipul său a căpătat o paloare cenuşie la ivirea unui anume martor, cum îşi schimbă poziţia şi îşi şterge fruntea asudată şi mîinile febrile cînd rechizitoriul se încheie — ca şi cum e o mîngîiere pentru el să ştie că juriul a aflat ce era mai rău.

Apărarea şi-a spus cuvîntul ; judecătorul trece în revistă probele ; deţinutul urmăreşte din priviri atitudinea curţii, ca un muribund care, agăţîndu-se de viaţă pînă la ultima suflare, zadarnic îşi mai aţinteşte ochii pe chipul medicului căutînd o rază, oricît de slabă, de speranţă. Curtea se retrage pentru deliberare, aproape că auzi bătăile inimii acestui om, în timp ce muşcă din lujerul de rozmarin, cu un efort deznădăjduit ca să pară calm. Curtea revine în sală — o linişte mormîntală se aşterne pînă ce preşedintele dă verdictul :

— Vinovat !

Din sală se aude un ţipăt de femeie, acuzatul îşi îndreaptă privirile în direcţia de unde venise zgomotul, dar este numaidecît împins repede afară din boxă de temnicer. Se dă dispoziţie ca femeia „să fie scoasă din sală", şi apoi se trece la alt caz ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Nimeni nu-şi poate închipui ce contrast izbitor este între această Curte şi cea veşnic în acţiune

de la New Court, deseori stînjenită berechet în gravitatea ei de şiretenia şi îndărătnicia tinerilor infractori. Un băiat de treisprezece ani este dat în judecată pentru că, să spunem, a băgat mîna în buzunarul unui supus al maiestăţii sale, şi vinovăţia lui e cît se poate de evidentă. I se dă cuvîntul să se apere şi se mulţumeşte să facă o .scurtă declamaţie despre juraţi şi ţară — afirmă ca toţi martorii au depus declaraţii mincinoase şi dă a înţelege că forţa poliţienească s-a vîrît într-o conspiraţie „în contra" lui. Oricît de probabilă ar fi această ipoteză, nu izbuteşte să convingă Curtea şi atunci au loc scene ca aceasta de mai jos.

Curtea: Ai vreun martor, băiete, care să depună în sprijinul tău ?

Băiatul: Da, dom'le ; cinşpe gentlemeni e afară şi aşteaptă, a aşteptat toată ziulica de ieri, că aşa zicea ei în seara înaintea procestului.

Curtea: Să intre martorii.

Un grefier pîntecos iese şi strigă în gura mare după martori ; glasul lui se aude din ce în ce mai slab cînd coboară treptele, ducîndu-se în curticica de jos. După 0 lipsă de cinci minute se reîntoarce, foarte aprins şi răguşit şi informează Curtea asupra ceea ce se ştia perfect dinainte — şi anume că nu există prezent nici un astfel de martor. La care, băiatul se porneşte pe cele mai cumplite bocete, îşi vîră în ochi partea de jos a palmelor şi încearcă să privească tabloul cu o nevinovăţie ofensată. Drept care, Curtea îl găseşte „vinovat[a] şi strădaniile lui de a stoarce o lacrimă două sînt dublate. Ca răspuns la o întrebare a Curţii, reprezentantul închisorii declară că împricinatul a mai fost în grija lui încă de două ori pînă atunci. Băiatul desigur tăgăduieşte cu tărie acest lucru, cam aşa :

— Zău, credeţi-mă, dom'lor, n-am mai avut niciodată belele pînă acum... zău, dom'le, n-am mai avut. Fratele

meu geamăn a fost băgat pe nedrept la apă şi seamănă aşa de bine cu mine că n-ai putea zice care-i el şi ca- i'e-s eu.

Această reprezentaţie, ca şi apărarea, nu are efectul dorit şi băiatul este condamnat, poate, la şapte ani închisoare. Văzînd că nu-i în stare să stîrnească mila, îşi dă frîu liber unor simţăminte blasfematoare la adresa ochilor „babalîcului cel mare !“ şi cum se împotriveşte să iasă de bunăvoie din boxă este luat, ca urmare, pe sus, felicitîndu-se că a izbutit să le facă tuturor „balamuc, nu şagă !“

O VIZITA LA NEWGATE[1]

„Puterea obişnuinţei" c o vorbă banală pe buzele oricui şi nu e cîtuşi de puţin curios că cei care o folosesc, de cele mai multe ori aplieînd-o altora, fără să-şi dea seama oferă prin propria lor persoană exemple unice în legătură cu puterea exercitată de obişnuinţă şi de năravasupra minţii omului, în legătură cu neputinţa de a judeca prea bine fapte asupra cărora experienţa cotidiană îşi pune pecetea familiarizării. Dacă balamucul Bedlam s-ar putea brusc muta, ca un alt palat al lui Aladin, apă- rînd în spaţiul ocupat azi de Newgate, nu ştiu dacă un singur om dintr-o sută, avînd drum în fiecare dimineaţă prin strada Newgate sau Old Bailey, ar trece pe lingă această clădire fără să arunce măcar o privire spre ferestrele micuţe, zăbrelite, şi fără să se gîndească fugitiv la condiţia nenorociţilor care se află întemniţaţi în nişte celule sinistre ; şi totuşi aceiaşi oameni, zi de zi, ceas de ceas, se perindă în. sus şi în jos pe lîngă acest sumbru depozit de vinovăţie şi mizerie din Londra, într-un neconţenit şuvoi de viaţă şi forfotă, absolut nepăsători faţă

' *Newgate* — veche închisoare londoneză datînd din secolul al XTI-lea. Marele foc din 1GGG ii pricinuieşte pagube ; în 1780 e arsă din nou de răzvrătiţii conduşi de lordul George Gordon (acţiune descrisă pe larg de Diekens în romanul său *Barnaby Rmlgc).* John Howard şi Elizabelh Fry au făcut din Newgate scena reformelor pentru îmbunătăţirea condiţiilor de detenţie în Anglia. După 1877 închisoarea Newgate nu s-a mai folosit ca atare, iar în 1902 a fost dărîmată.

de mulţimea fiinţelor sărmane ferecate înăuntru — ba mai mult, fără să aibă habar, şi chiar dacă au, fără să se sinchisească de faptul că trecînd printr-un anumit loc pe lîngă pereţii masivi şi rîzînd uşor sau fluierînd vesel, se află la numai un pas de un semen de-al lor, la mare ananghie şi fără nici un sprijin, cu ceasurile numărate, din sufletul căruia pînă şi ultima rază slabă de speranţă s-a dus pentru vecie, şi al cărui drum se va sfîrşi curînd printr-o moarte violentă şi ruşinoasă.

Contactul cu moartea, pînă şi aici, este solemn, îngrozitor. Şi cu cît mai groaznic este să te gîndeşti la vecinătatea cu moartea, cînd e vorba de oameni sănătoşi tun, în floarea vîrstei sau în fragedă tinereţe, în depline facultăţi mintale la fel ca şi dumneata, şi totuşi, în pragul morţii — în pragul unei morţi atît de sigure, purtînd stigmatul ce nu se mai poate şterge, al morţii, pe frunte, de parcă o boală cumplită le-ar fi pustiit trupul prefăcîndu-1 într-o umbră, iar descompunerea ar fi început !

Cu acest soi de gînduri m-am hotărît, acum cîteva săp- tămîni, să fac o vizită la Newgate. Fireşte, ca amator, şi pentru că intenţia mea a fost dusă la îndeplinire, încep să le înfăţişez cititorilor rezultatele, în speranţa — întemeiată mai degrabă pe natura subiectului decît cumva pe încrederea trufaşă în puterea mea de descriere — că lucrarea nu va fi socotită pe de-a-ntregul lipsită de interes. Trebuie din capul locului să declar că nu am de gînd să obosesc cititorul cu cine ştie ce date statistice asupra închisorii ; se găsesc destule în vraful de rapoarte ale sumedeniei de comitete şi autorităţi egale în greutate. N-am luat nici un fel de note, n-am făcut după aceea însemnări, n-am măsurat nici una din curţile interioare, n-am socotit numărul exact de centimetri din nici o odaie anume, n-aş putea spune nici măcar din cîte încăperi este alcătuită temniţa.

Am văzut puşcăria, i-am văzut şi pe puşcăriaşi, şi ceea ce am gîndit vă voi destăinui numaidecît, în felul meu.

După ce am prezentat autorizaţia slujitorului care a răspuns la bătăile mele în poarta de la locuinţa guvernatorului, am fost condus la birou ; o odăiţă — în partea dreaptă cum intri, cu cele două ferestre dînd spre Old Bailey — mobilată cu tot dichisul ca un birou obişnuit de avocat sau ca încăperea unde ţine contabilitatea un negustor : pereţii acoperiţi cu panel, un raft două, o masă, o

pereche de scaune fără spetează, doi funcţionari, un calendar, o pelerină şi cîteva dosare. După un scurt răgaz pricinuit ele trimiterea în incinta închisorii după un ofiţer, a cărui datorie era să mă conducă, acesta îşi făcu apariţia — un om cu înfăţişare respectabilă, de vreo cincizeci şi doi, cincizeci şi trei de ani — cu pălărie cu gardine largi, uniformă neagră — care, dacă nu ar fi avut cheile putea fi luat tot atît de bine drept funcţionar ca şi paznic. Mă simţeam dezamăgit — n-avea nici măcar cizme cu ea- rîmbi înalţi. Urmîndu-1 pe cel care mă conducea pe o uşă opusă uşii pc> unde intrasem, am ajuns într-o odăiţă, fără alt mobilier decît un pupitru scund cu un registru pentru semnături ale vizitatorilor, şi un raft pe care se aflau nişte cutii cu documente şi mulajele chipurilor a doi ucigaşi notorii, Bishop şi Williams ; primul, mai ales, cu un cap şi nişte trăsături care puteau oferi oricînd suficiente temeiuri morale pentru execuţia lui imediată, chiar dacă n-ar fi existat alte dovezi împotriva sa. Părăsind şi încăperea aceasta, pe uşa opusă, m-am trezit la poarta care dă spre Old Bailey. Pe una din laturi, spînzurau, pereehi-perechi, lanţuri grele, o colecţie întreagă aleasă pe sprinceană, printre care şi cele purtate de redutabilul .Jack Sheppard — în mod sigur — şi altele „presupuse[11] că au avut cinstea să fi fost prinse la picioarele vînjoase ale nu mai puţin faimosului Dick Turpin. De la această poartă — din stejar masiv, întărită cu fier, ţintuită cu piroane din acelaşi material si străjuită de un alt paznic — ajungi la nişte trepte, dacă îmi aduc bine aminte, care se termină printr-un coridor de piatră, strimt şi întunecos, mergînd paralel cu Old Bailey şi care duce la diferitele curţi interioare, trecînd prin nişte locuri întortocheate, străjuite la rîndul lor de porţi uriaşe zăbrelite, cu un aspect îndeajuns de lugubru ca să facă pe dată să piară orice rămăşiţă dc speranţă salvatoare nutrită de orice nou venit, şi a căror amintire era menită să-l învăluie într-un

nor de ameţeală pe cel care ar străbate locul acesta a doua oară.

Este nevoie să explic cum că edificiile din închisoare, sau cu alte cuvinte diferitele secţii, alcătuiesc un pătrat ale cărui patru laturi se învecinează respectiv cu Old Bai- ley, cu vechiul colegiu dc medicină (acum făcînd parte din Piaţa Newgate), cu Tribunalul şi strada Newgate. Spaţiul intermediar este împărţit în mai multe curţi pietruite, în care deţinuţii iau aer şi fae mişcare, dacă se poate spune asta, în asemenea condiţii. Curţile, cu excepţia celei în care sînt ţinuţi condamnaţii la moarte (despre aceasta vom reveni cu o descriere mai amănunţită) merg paralel cu strada Newgate şi se întind prin urmare de la Old Bailey la Piaţa Newgate. Secţia pentru femei se află în aripa din dreapta a închisorii, în vecinătatea Tribunalului. Fiindcă am intrat prin această parte a clădirii la început, voi urmări aceeaşi ordine, prezentînd-o deopotrivă şi cititorilor.

Apoi, cotind spre dreapta, pe coridorul la care tocmai m-am referit, trecînd cu vederea orice porţi întîlnite în cale — pentru că dacă aş menţiona toate porţile descuiate pentru mine ca să pot înainta şi pe urmă din nou încuiate de îndată ce intram, atunci cu fiecare virgulă ar trebui să pun si cîte o poartă — am ajuns la o uşă ou drugi groşi de lemn prin care se zăreau, învîrtindu-se încoace şi încolo într-o curtieică strimtă, vreo douăzeci de femei ; cea mai mare parte din ele de cum au aflat că trecea un străin pe acolo, s-au retras în celule. Una din laturile curţii este zăbrelită pe o porţiune bună, formînd un soi de cuşcă din fier, de vreun metru jumătate înălţime, cu acoperiş, iar în faţă întărită cu gratii de fier, pe unde comunică prietenii deţinutelor cu ele. Intr-un ungher, în acest ciudat bîr- log, o bătrînă decrepită, galbenă la chip şi cu priviri rătăcite -— într-o rochie numai zdrenţe, cîndva neagră şi pc cap cu ceva ce semăna eu o pălărie

veche de pai, cu panglică asortată dar ieşită de soare — stătea serios de vorbă cu o fată în vîrstă de vreo douăzeci şi doi de ani. Ar fi cu neputinţă să-ţi închipui o făptură mai sărmană, mai dărîmată lăuntric şi fiziceşte, ca această bătrînă. Cealaltă era un tip de femeie chipeşă, robustă, cu nişte plete bogate care se resfirau în vînt — pentru că avea capul descoperit — cu o basma bărbătească, dc mătase, aruncată pe umerii ei foarte largi. Bătrîna vorbea cu glas scăzut, sugrumat, care trăda teama. Cînd şi cînd scotea cîte un geamăt ascuţit, neaşteptat, pe care din pricina durerii nu şi-l putea stăpîni ; cel mai jalnic sunet auzit vreodată de urechile cuiva. Fata era absolut nepăsătoare. Devenise împietrită pentru că nu mai avea nici o speranţă de salvare. Asculta plictisită tînguirile maică-si, fără să se sinchisească de ce spune ; şi în afară de faptul că întreba mereu de „Jem“ şi ţinea cu dinţii puţinii bani aduşi de biata rudă, nu participa cu mai mult interes la discuţie, decît restul spectatorilor. Dumnezeu ştie ci ţi dintre deţinuţii din curte nici nu mai luau seama la ce se petrecea sub ochii lor ; nimic nu le mai impresiona auzul de parcă erau orbi şi surzi. De ce să mai fi luat seama ? Se obişnuiseră prea mult cu asemenea scene, atît înăuntrul cit şi în afara închisorii, ca să le mai trezească pînă şi un gînd răzleţ, poate doar unul de dispreţ pentru simţăminte pe care ci le uitaseră cine ştie de cînd.

Ceva mai departe, o femeie cu înfăţişare soioasă, cu o bonetă cu margini groase, neglijent pusă pe cap, avînd mîinile înfăşurate într-un şal mare de culoare roşie, cu nişte franjuri la capete care-i ajungeau pînă la poalele unui şorţ alb, murdar, dădea anumite instrucţiuni vizitatoarei *ei* — fiică-sa, fără doar şi poate. Fata, îmbrăcată subţire, tremura de frig. Cînd apăru la gratii, au schimbat cîteva cuvinte convenţionale, dar nici una nici cealaltă nu împărtăşea vreo speranţă, milă, păreri de rău sau afecţiune. Mama rostea în

şoaptă instrucţiunile, iar fata era numai ochi şi urechi, precaută, dar părea stoarsă de vlagă şi aproape moartă de foame. îi dezvăluia ceva poate în legătură cu apărarea ci ; un zîmbet mohorît trecu pe chipul fetei, o clipă, de parcă s-ar fi bucurat — nu atît de probabilitatea eliberării mamei, cît mai ales de putinţa de a „scăpa“ de urmăritori. Dialogul s-a încheiat repede şi, cu aceeaşi nepăsare cu care dăduseră ochi una cu cealaltă, marna se întoarse în ungherul cel mai din fundul curţii, iar fata către poarta pe unde intrase.

Fata aparţinea unei lumi — din păcate mult prea numeroasă — a cărei existenţă ar trebui să facă să sîngereze inima omenească. Abia trecută de pragul copilăriei, nu era greu să-ţi dai seama că făcea parte din rîndul acelor copii născuţi şi crescuţi în ignoranţă şi viciu, care niciodată nu au ştiut ce este copilăria, care niciodată n-au fost învăţaţi să îndrăgească şi să caute un zîmbet al părinţilor sau să se teamă de încruntarea lor. Atîtea şi atîtea drăgălăşenii fără seamăn ale copilăriei, zburdălnicia ei, puritatea, îi erau necunoscute. Asemenea copii dau piept dintr-o dată cu realitatea aspră, cu vicisitudinile vieţii, iar ca să faci să vibreze ceea ce e bun în firea lor — prin anumite imbolduri, care, în inimile obişnuite, oricît de corupte ar fi, trezesc măcar o clipă simţăminte frumoase — nu mai există aproape nici o speranţă. încearcă şi le vorbeşte despre grija părintească, despre zilele fericite ale copilăriei şi despre jocurile zglobii din vîrstă fragedă ! Vorbeşte-le însă despre foame şi străzi, despre cerşetorie şi ciomăgeală, despre cîrciumi, despre arest şi muntele de pietate şi te vor pricepe.

Două-trei femei stăteau de vorbă cu prietenii lor, după gratii, dar o mare parte din deţinute nu aveau pare-se pe nimeni, decît poate vechi

cunoştinţe cu care se întîlneau din întîmplare între aceste ziduri.

După ce am trecut repede prin curte, zăbovind o clipă doar pentru a marca faptele despre care tocmai am pomenit, am fost condus sus, pe o scară curată şi bine luminată, cu trepte de piatră, la o altă secţie. In această parte a clădirii se aflau o sumedenie de celule, dar descrierea uneia din ele înseamnă descrierea tuturor.

Era o odaie încăpătoare, văruită, luminată de nişte ferestre care dădeau desigur în interiorul închisorii, dar cu mult mai luminoasă şi mai aerisită decît m-aş fi putut „lo- gic“ aştepta într-o asemenea situaţie. Dinaintea unei sobe unde ardea un foc bun se afla o masă de brad, jur împrejurul căreia vreo zece-douăsprezece femei, aşezate pe nişte bănci de lemn, luau prînzul. De-a lungul ambelor laturi ale încăperii, o poliţă, sub ea nişte clenciuri mari erau fixate în perete, de care atîrnau cîte o rogojină de dormit, pentru fiecare deţinută ; deasupra, pe raft, împăturite, aşternutul şi cuvertura. Noaptea, rogojinile erau întinse pe jos, fiecare sub cîrligul de care atîrnau în timpul zilei, aşa îneît odaia slujea pentru stat ziua, iar noaptea pentru dormit. In dreptul sobei, pe o foaie mare de carton, diverse texte din Biblie, împrăştiate de altminteri peste tot prin cameră în fascicule cam de forma şi grosimea maculatoarelor folosite de şcolari. Pe masă, o provizie îndestulătoare dintr-un soi de tocană din carne de vacă, pîine neagră şi nişte blide de cositor, lucioase ca oglinda şi puse pe raft, în perfectă rînduială, cînd nu erau întrebuinţate.

La intrarea noastră femeile s-au ridicat repede în picioare, grăbindu-se să se retragă de o parte şi de alta a sobei. Toate erau îmbrăcate curat, multe din ele destul de cuviincios, nimic ciudat atît ca aspect cît şi în felul de a se purta. Una sau două şi-au reluat lucrul de mînă pus deoparte, probabil, cînd se aşezaseră la masă. Celelalte se uitau la oaspeţi cu o curiozitate indiferentă ; cîteva se

dăduseră în spatele tovarăşelor lor, tocmai în fundul camerei, vrînd parcă să evite de a fi cîtuşi de puţin observate de străini. Cîteva irlandeze de aici şi din alte secţii, pentru care această vizită nu era o noutate, au făcut impresia că sînt perfect indiferente la prezenţa noastră, şi rămaseră în picioare chiar lîngă scaunele de pe care tocmai se ridicaseră. Senzaţia generală stîrnită in rindul femeilor părea să fi fost de stînjeneală, de-a lungul vizitei noastre — ce-i drept scurte. Cît timp am rămas, n-au scos nici un cuvînt, în afară de şefa de secţie, ca răspuns la unele întrebări puse de mine paznicilor care mă însoţeau. în fiecare secţie, la femei, era numită o şefă care păstra ordinea — aceeaşi regulă şi în cazul bărbaţilor. Şefele şi şefii de secţie sînt de asemenea deţinuţi, aleşi pentru buna lor purtare. Numai ei se bucurau de privilegiul de a dormi în paturi şi, în acest scop, un pat butucănos de lemn fusese plasat în fiecare secţie. în amîndouă aceste părţi ale închisorii există o odăiţă de recepţie unde deţinuţii sînţ conduşi, cînd intră pentru prima dată, şi de unde nu sînt luaţi pînă nu li se face un examen de către medicul închisorii

Întorcîndu-mă pe culoarul lugubru străbătut cînd am venit (şi care, în treacăt fie zis, conţine trei sau patru celule întunecoase, rezervate anume pentru deţinuţii recalcitranţi), am fost dus printr-o curte neîncăpătoare la „şcoală[14] — o secţie din închisoare destinată băieţilor sub

paisprezece ani. într-o încăpere potrivită ca mărime, cu cele necesare pentru scris şi cîteva caiete, am dat de învăţător şi de vreo doi elevi — ceilalţi fură aduşi dintr-o cameră vecină, unul cîte unul, ca să-i pot trece în revistă. Erau vreo paisprezece în total, unii cu pantofi în picioare, alţii desculţi, unii in şorţuleţe fără haină, alţii în haină fără şorţuleţe, şi unul aproape dezbrăcat. Toţi, fără nici
o excepţie, cred, fuseseră daţi în judecată sub învinuirea „furt de buzunare". Niciodată n-am mai văzut paisprezece asemenea feţe groaznice de băieţandri. Pe chipul nici unuia din ei nu se citea remuşcarea, nici urmă de onestitate, doar stigmatul ştreangului, al galerelor, nimic altceva. Cît despre ruşine sau căinţă, nici pomeneală. Se vedea că se simt măguliţi de faptul că erau consideraţi demni de osteneala de a fi priviţi, dădeau impresia că îşi închipuiau că am venit să văd Newgate ca pe un spectacol in stil mare şi că ei erau un punct indispensabil din reprezentaţie, iar fiecare dintre băieţi pe măsură ce-mi era „prezentat", părea de fapt atît de bucuros şi de important ca şi cum însăşi prezenţa lui aici era cine ştie ce ispravă nemaipomenită. N-am asistat în viaţa mea la o privelişte mai dezagreabilă, pentru că niciodată pînă atunci nu văzusem paisprezece creaturi în aşa hal de nepăsare.

De o parte şi de alta a şcolii se află o curte pentru bărbaţi, într-una din ele — în cea dinspre strada Newgate — se găseau deţinuţi de o categorie mai respectabilă. Despre cealaltă n-aş mai putea spune mare lucru pentru că celulele sînt aranjate după acelaşi tipic. Sînt prevăzute, ca şi in secţia de femei, cu rogojini şi aşternuturi rînduite deopotrivă în timpul zilei ; singura deosebire izbitoare dintre aspectul lor şi cel al secţiei ocupate de femei este lipsa totală de activitate. îngrămădiţi laolaltă pe două bănci diferite, de o parte şi de alta a focului, stau vreo douăzeci de inşi : ici un băiat în livrea, colo un bărbat cu un

palton gros pe el şi cizme cu carîmbi înalţi, ceva mai departe unul cu înfăţişare de om deznădăjduit, în cămaşă cu mîneci lungi, cu o şapcă scoţiană, veche, pe capul cu păr stufos ; lîngă el o namilă de ticălos în smoching ; alături, un nenorocit ca vai de lume, odihnindu-şi capul pe mînă — toţi deopotrivă, intr-un fel, trîndavi şi nepăsători. Cînd pleacă de lîngă foc îşi tîrăsc abătuşi, ^paşii, sprijină fereastra sau se reazemă de toţi pereţii, bălăbănindu-se alene de colo pînă eolo. Cu excepţia eîtorva, doi-trei, care citeau nişte ziare vechi — aceasta era situaţia peste tot unde am intrat.

Comunicarea cu prietenii se făcea doar prin două rînduri de gratii, avînd un spaţiu între ele cam de un metru, aşa că nimic nu li se putea înmîna printre zăbrele ; deţinutul n-ar fi putut deci căpăta ceva direct dc la persoana venită să-l viziteze. Pentru cei căsătoriţi exista un loc ou gratii anume, unde-şi puteau vedea soţiile ; construcţia era însă aceeaşi.

Capela se afla situată dinapoia locuinţei guvernatorului, ferestrele casei acestuia nu se deschideau în interiorul închisorii. Nu-mi dau seama de cumva gîndurile sugerate de locul ăsta — sau faptul că ştiam că parte din slujba de îngropăciune, în unele situaţii cumplite, se făcea cînd omul era încă viu, cînd încă nu-şi dăduse sufletul — aruncau asupra capelei o şi mai sumbră lumină decît îi atribuise arhitectul — în orice caz avea un aspect înfiorător. Totdeauna un lăcaş liniştit şi solitar de rugăciune are ceva solemn, impresionant, dar marea deosebire dintre acesta şi toate celelalte cu care sîntem obişnuiţi face să-ţi sporească în intensitate impresiile. Mobilierul sărăcăcios -— amvonul gol şi umil, de o parte şi de alta cu nişte pi- laşlri vopsiţi ca vai de lume — galeria femeilor adăpostite de perdele mari şi grele, cea a bărbaţilor cu bănci nevopsite şi partea din faţă murdară, măsuţa şo'.cîiată din altar, deasupra pe perete cele zece porunci abia vizibile

pentru că de praf şi umezeală vopseaua se ştersese — catifeaua şi bronzul, marmura, lemnul, cu totul altfel decît în bisericile moderne — au ceva straniu, izbitor. Mai există ceva care reţine atenţia şi fascinează ochiul şi de care în zadar m-aş feri îngrozit, pentru că amintirea acestui lucru mă va urmări îndeluny timp, treaz sau în somn. Imediat lîngă amvon, jos, se afla *strana condamnatului,* obiectul cel mai vizibil din acest spaţiu restrîns, un fel de ţarc negru în care nenorociţii osîndiţi la moarte sînt aduşi, în duminica dinaintea execuţiei, în văzul tuturor deţinuţilor de aceeaşi tagmă (de mulţi dintre aceştia fuseseră separaţi poate doar de o săptămînă) să audă rugăciunile pentru sufletul lor, să dea răspunsurile la propria lor slujbă funerară şi

să asculte un discurs prevenitor adresat tovarăşilor de cu- rînd veniţi, pentru a lua pildă de la soarta acestora, gră- bindu-se, cît mai au încă timp — adică vreo douăzeci şi patru de ore — să „se întoarcă şi să se ferească de mînia ce va să vină !“ Inchipuiţi-vă simţămintele celor închişi de-a lungul timpului în acea strană lugubră, oameni din care, fie prin ştreang ori securea călăului, se vor fi ales doar rămăşiţe pămînteşti. Gîndiţi-vă cu cîtă deznădejde se agăţau de viaţă pînă în ultima clipă, ce desperare cumplită îi cuprindea, ce groază depăşind cu mult chiar pe cea a morţii, cînd auzeau cu urechile lor, prin oficierea slujbei de către cleric, certitudinea expedierii grăbite într-o altă lume, cu toate păcatele vinovăţiei pe cap !

Cîndva — nu de mult — coşciugele oamenilor aproape de execuţie erau plasate în acea strană, pe un scaun, lîngă ei, de-a lungul slujbei, de la început pînă la sfîrşit. Ar putea părea de necrezut, dar e adevărat. Să nădăjduim că spiritul sporit al civilizaţiei şi umanitarismului, care a abolit atîtea obiceiuri sinistre şi degradante, se va extinde şi asupra altor practici deopotrivă de barbare, practici care nu au în sprijinul lor nici măcar scuza de a fi utile, şi cărora, an de an, experienţa le-a demonstrat tot mai mult ineficacitatea.

Părăsind capela, coborînd coridorul atît de des pomenit şi străbătînd curtea despre care am spus că era destinată unor deţinuţi ceva mai respectabili în general, faţă de restul celor aflaţi închişi acolo, vizitatorul ajunge dinaintea unei coşcogea porţi masive de fier, de o mare rezis- tenţă. După ce este lăsat înăuntru de un paznic de serviciu, se îndreaptă întins, spre stînga, oprindu- se în faţa altei porţi. Trecînd şi această ultimă barieră, te afli în cea mai groaznică parte a sumbrei clădiri — secţia condamnaţilor la moarte.

Această latură, binecunoscută cititorilor din presă, cu prilejul deselor menţiuni în reportajele despre execuţii, se găseşte într-un ungher al

clădirii, lîngă sala de mese, spre strada Newgate, pornind dinspre strada Newgate către centrul închisorii, paralel cu piaţa Newgate. Este o aripă îngustă, o parte din zidul care dă în strada Newgate, alcătuind un capăt, iar poarta celălalt. La extremitatea superioară, în stînga, se află — chiar lîngă zidul dinspre New- gate — o cisternă de apă şi in fund un rînd dublu de gratii (din care face parte şi poarta) aidoma celui anterior descris. Prin aceste gratii li se îngăduie deţinuţilor să-şi vadă prietenii, un paznic rămînînd totdeauna în spaţiul intermediar liber, de-a lungul întîlnirii. Numaidecît, cum intri în dreapta, dai de clădirea cu o încăpere destinată presei, o cameră pentru zi şi celule, totul împrejmuit cu ziduri înalte prevăzute cu *chevaux de frise* şi străjuite de continua vigilenţă a unor paznici experimentaţi.

In prima odaie unde am fost conduşi — la capătul unei scări şi chiar deasupra camerei pentru presă — se aflau vreo douăzeci şi cinci-treizeci de deţinuţi, toţi osîndiţi la pedeapsa capitală, aşteptînd rezultatul recursului — oameni de toate vîrstele şi înfăţişările, de la un bătrîn oacheş, cu trăsături aspre şi barbă căruntă, nerasă de trei zile, pînă la un băieţandru chipeş, sub paisprezece ani, cu o faţă prea juvenilă chiar şi pentru această vîrstă, condamnat pentru tîlhărie. N-aveau nimic remarcabil pe chipurile lor. Unul sau doi, decent îmbrăcaţi, stăteau lîngă foc cufundaţi în gînduri, cu un aer deprimat. Grupuri mici de cîte doi-trei, sporovăiau într-un capăt al încăperii, sau la fereastră — ceilalţi erau strînşi la o masă, în jurul unui tînăr care, după toate aparenţele, învăţa pe unii şi mai tineri să scrie. Camera era spaţioasă, aerisită şi curată. Nu prea se citea pe chipurile nici unuia din cei de acolo teamă sau suferinţă — toţi erau condamnaţi la moarte, este adevărat, dar recursul nu avusese încă loc. Mă întreb dacă exista măcar unul dintre ei care să nu fi fost *convins* că deşi trecuse prin tot ceremonialul, în realitate viaţa sa nu era în

primejdie de a fi sacrificată. Pe masă se afla o biblie, dar nu se vedea că fusese recent folosită.

Separat, într-o celulă, se aflau trei bărbaţi, a căror vinovăţie a făcut necesar să fie izolaţi pînă şi de ceilalţi tovarăşi întru infracţiune. O cameră lungă, întunecoasă, cu trei ferestre îngropate în zidul de piatră ; pe aici, nenorociţii trebuiau să treacă, în dimineaţa execuţiei, înainte de a ajunge la eşafod. Soarta unuia din aceşti deţinuţi era nesigură — anumite circumstanţe atenuante ivite după proces, au fost aduse la cunoştinţa forurilor în drept, într-un chip cît se poate de uman. Ceilalţi doi nu se mai puteau aştepta la vreo favoare din partea coroanei : soarta le era pecetluită. Nimic nu-i mai putea salva şi ei ştiau că, în cazul lor, orice speranţă pe lumea asta era pierdută.

—• Ăştia doi mărunţei, îmi spuse gardianul în şoaptă, sînt ca şi morţi.

Omul la care m-am referit că ar mai avea unele şanse de scăpare stîrmocea pe lîngă fereastra din dreptul uşii, la cea mai mare depărtare posibilă de tovarăşii lui. Simţind pesemne că ne apropiem, îşi luase o mină de îndrăzneaţă nepăsare, întors anume cu faţa spre fereastră, fără să facă vreo mişcare la venirea noastră. Unul din cei doi, de la capătul opus al celulei, care nu prea se vedea la lu> mina tulbure, aşezat cu spatele la noi, era aplecat spre foc cu braţul drept proptit în sobă şi capul sprijinit pe el. Celălalt se rezema de pervazul ferestrei din fund. Lumina cădea pe el din plin dînd, de la acea distanţă, chipului său palid, răvăşit, cu părul în dezordine, un aspect de nălucă. Stătea cu obrazul sprijinit în mînă, cu faţa puţin înălţată, privind sălbatic înaintea lui, cufundat parcă inconştient în numărarea crăpăturilor de pe peretele opus. Am mai trecut după aceea prin această cameră. Primul bărbat măsura în lung şi în lat încăperea cu un pas ferm de militar

— fusese soldat în garda de pedestraşi — avea pe cap o bonetă de postav, trasă cochet într-o parte.

Se înclină respectuos spre conducătorul meu ; salutul i-a fost întors. Ceilalţi doi rămăseseră în poziţiile descrise, neclintiţi ca nişte stane de piatră [I].

Cîţiva paşi mai departe de această secţie şi ca o continuare a clădirii unde sînt cele două încăperi pe care tocmai le-am părăsit, se află celulele condamnaţilor la moarte. Intrarea se face pe o scară întunecoasă şi strimtă care dă într-un culoar cufundat în beznă, unde o sobă alimentată cu cărbuni aruncă o lumină ofticoasă jur împrejur, împrăştiind un fel de căldură. Pe partea stingă a culoarului se înşiră uşile masive ale celulelor, la care se poate ajunge numai prin arest coridor. Există trei astfel de coridoare suprapuse, cu trei rînduri de celule ; ca mărime, mobilier şi aspect, toate sînt absolut deopotrivă. înainte ca rezultatul recursului să se fi dat, toţi deţinuţii condamnaţi la moarte sînt luaţi din încăperile de zi, la cinci după-amiaza, şi ferecaţi in nişte celule, unde li se îngăduie să aibă o luminare pînă la ora zece. Aici rămîn pînă a doua zi dimineaţă la şapte. Cînd soseşte mandatul de execuţie al unui deţinut, acesta e mutat definitiv într-o celulă şi încuiat pînă ce e dus la eşafod. Are libertatea să se plimbe în curte, dar atît în celulă cît şi la plimbare este fără întrerupere supravegheat de un gardian, care sub nici un motiv nu-1 lasă singur.

Am intrat în prima celulă. Era o temniţă de piatră, cam doi metri jumătate pe unu optzeci, cu o bancă la un capăt, dedesubt un preş obişnuit, o biblie şi o carte de rugăciuni. Un sfeşnic de fier era fixat pe un perete lateral, iar fereastra înaltă clin spate permitea să pătrundă atîta aer şi lumină cît putea să se strecoare prin cele două rînduri de gratii groase şi grele. Nu mai exista alt mobilier.

închipuiţi-vă în ce situaţie se află un om eare îşi

I Aceşti doi au fost executaţi puţin după aceea. Celălalt a £ost amînat, la voia maiestăţii sale. *(n.a.)*

petrece ultima noapte din viaţă în celula asta ! Frămîntat de cine ştie ce speranţă vagă şi nedefinită de amînare
— habar n-are de ce — nutrind o idee sălbatică şi absurdă dc salvare —■ habar n-are cum — în cele trei zile care-i fuseseră acordate pentru pregătire, orele zburaseră cu o iuţeală de neconceput pentru orice altă fiinţă umană în afară de acest muribund. îşi chinuise prietenii cu implorări, îi exasperase pe paznici cu tot felul de neajunsuri, trecuse cu vederea în aprigul lui neastîmpăr sfaturile date din timp de către mentorul său spiritual ; şi acum, cînd iluzia s-a destrămat în sfîrşit, acum cînd are în faţă veşnicia şi în urmă vinovăţia, acum cînd frica de moarte a ajuns pînă aproape de nebunie, iar simţămîntul covîrşitor al neputinţei, al deznădejdii se năpusteşte asupra lui, e pierdut şi buimac, gîndurile nu mai au forţa să se îndrepte către sau să-l cheme pe cel Atotputernic, singurul de la care mai poate aştepta milă şi iertare, şi faţă de care căinţa lui ar mai putea sluji.

Ceasurile s-au scurs şi el stă încă pe aceeaşi bancă cie piatră cu braţele încrucişate fără să-i pese de timpul care mereu se scurtează şi de rugăciunile fierbinţi ale preotului de lîngă el. Lumina palidă se răspîndeşte treptat şi tăcerea monumentală a străzii de afară, sfîşiată doar de uruitul unui vehicul care răsună jalnic prin curţile pustii, îl prevesteşte că noaptea se va topi curînd. Dangătul profund al clopotului de la St. Paul vesteşte ora unu ! A auzit, l-a deşteptat. Au mai rămas şapte ore ! Străbate în sus şi în jos celula strimtă cu paşi iuţi ; stropi reci de groază i se ivesc pe frunte, şi fiecare muşchi din trup îi tremură în agonie. Şapte ore ! Se lasă purtat pînă la scaun, ia mecanic biblia care îi este pusă în mînă, încearcă să citească şi să asculte. Nu — gîndurile îi rătăcesc. Cartea e ruptă şi murdară de cît a fost folosită... aşa citea şi lecţiile, la şcoală,

ca pe această carte, exact acum patruzeci de ani ! Niciodată nu s-a mai gîndit la şcoală, poate de cînd o părăsise, copil fiind... şi totuşi locul ăsta... timpul... camera... nu, nu, băieţandrii cu care se juca, o ceată veselă strînsă în faţa lui, ca şi cum lucrurile s-ar fi petrecut ieri... cîteva fraze uitate — verbe de copil — îi mai răsună în urechi ca ecoul auzit cu un minut în urmă. Glasul clericului îl trezeşte la realitate. Citeşte din cartea sfîntă făgăduieli solemne de iertare şi căinţă, despre defăimarea îngrozitoare a oamenilor neînduplecaţi. Cade în genunchi şi îşi împreună mîinile ca pentru rugăciune. Uh ! Ce s-a auzit ? Sare in picioare. încă nu se poate să fie două. Ia ! A bătut de trei sferturi... de trei ori... de patru ori. Ia uite! Au mai rămas şase ore ! Nu-i mai vorbi de căinţă ! Şase ore de căinţă pentru de opt ori şase ani de vinovăţie şi păcat ! îşi îngroapă faţa în mîini şi se aruncă pe bancă.

Chinuit de aşteptare şi emoţie, adoarme şi aceeaşi stare de zbucium îl urmăreşte şi în vis. O piatră grea i-a fost luată de pe piept ; se plimbă cu soţia pe un eînip plăcut, cu cer senin deasupra capetelor lor, şi pretutindeni o privelişte plină de prospeţime şi vioiciune — ce deosebire faţă de zidurile de piatră de la Newgate ! Ea stă şi priveşte — nu cum făcea cînd a văzut-o pentru ultima oară în locul acela groaznic, ci aşa cum avea obiceiul pe vremea cînd o iubea, de mult, de mult, înainte ca mizeria şi maltratările să-i fi schimbat înfăţişarea, iar viciul să-i

fi transformat firea... e sprijinită de braţul lui şi se uită în sus, la el, cu duioşie şi afecţiune — el *n-o* mai loveşte acum, nu mai tremură ca varga din pricina lui. Aa ! Ce bucuros e că-i poate spune tot ce a uitat 'să-i spună la acea întîlnire grăbită ; să cadă în genunchi în faţa ei şi să-i ceară iertare cu lacrimi în ochi pentru toate grosolăniile şi cruzimile care i-au schingiuit trupul şi i-au frînt inima! Scena se schimbă pe neaşteptate. Se află din nou la proces, întocmai ca atunci — judecătorul, juraţii, procurorul, martorii. Ce de lume... o mare de capete... şi o spînzură- toare, cu un eşafod... cum se holbează toţi oamenii ăştia la *el* ! Sentinţa :

„Vinovat[1]*,

i Nu-i nimic, are să scape.

Noaptea e întunecoasă şi rece, porţile au fost lăsate vraişte, şi cît ai clipi a ajuns în stradă, zburînd ca vîntul de pe tărîmul închisorii. Intr-un salt, trece străzile, ajunge în cîmp deschis, meleaguri necuprinse de ţară se întind dinainte-i. Se avîntă mai departe în beznă peste zăplazuri şi şanţuri, prin noroi şi smîrcuri, sărind din loc în loc cu repeziciune şi uşurinţă uluitoare chiar şi pentru el. în cele din urmă se opreşte... trebuie să fi scăpat acum de hăituire... are să se întindă pe banca aceea şi o să doarmă pînă la răsăritul soarelui.

Un timp, apoi, nu mai ştie nimic de el. Se trezeşte, înfrigurat şi nenorocit. Lumina sură şi mohorîtă a dimineţii se furişează în celulă şi cade pe figura gardianului de serviciu. Buimăcit de vise, sare din patul incomod, muncit o clipă de nesiguranţă. Dar numai o clipă. Toate obiectele din celula strimtă sînt prea groaznic de reale ca să mai încapă vreun dubiu sau greşeală. E din nou un ticălos condamnat la moarte, vinovat şi fără nici o speranţă... peste două ceasuri are să moară.

CARACTERE

GÎNDURI DESPRE OAMENI

Curios, cît de puţin observat — în sensul bun, rău, sau indiferent - poate trece omul prin viaţă şi muri la Londra ! Nu stîrneşte nici un fel de simpatie în inima nimănui ; existenţa lui nu interesează pe nimeni în afară de el însuşi. Ar fi nepotrivit să se spună că a fost uitat după moarte, pentru că nimeni nu-şi aminteşte de el de pe cînd trăia...

Există numeroşi oameni în această mare metropolă care s-ar părea că nu au nici un prieten măcar, nimeni care să le poarte de grijă. La început, împinşi de nevoi imperioase, ajung să recurgă la Londra, umblînd după o slujbă, după mijloace de trai. E greu, ştiu, să rupi firele care te leagă de cămin şi de prieteni, mai greu încă să ştergi atîtea şi atîtea amintiri despre zilele fericite de odinioară, care au sălăşluit ani şi ani în inimile noastre, care ne dau năvală în minte, evocînd asocieri despre oameni dragi pe care i-am părăsit, despre scene văzute, foarte probabil, pentru ultima oară, speranţe nutrite cîndva şi acum abandonate. Aceşti oameni, totuşi, din fericire pentru ei, au uitat de mult asemenea gîn- duri. Vechii prieteni din ţară au emigrat ori s-au stins clin viaţă ; relaţiile din trecut s-au risipit, ca şi ei înşişi, în îmbulzeala şi viitoarea cine ştie cărui oraş comercial, iar ei, treptat-treptat, s-au împotmolit, ca nişte biete făpturi inerte, în

banalitate şi resemnare.

Deunăzi mă aflam în St. James, cînd mi-a atras atenţia un om pe care numaidecît l-am socotit, ca făcîncl parte din această categoric. Era un ins înalt, subţirel, palid, cu o haină neagră, pantaloni sărăcăcioşi, cenuşii, cu jambiere mici, răsfrînte şi mănuşi cafenii din piele de castor. Purta umbrelă — nu ca s-o folosească, deoarece era o zi frumoasă — ci, fireşte, pentru că dimineaţa totdeauna o lua cu el, la birou. Se plimba de colo-colo pe peticul de iarbă din faţa scaunelor cu plată, nu de plăcere sau ca să se recreeze, ci de parcă ar fi fost silit, aşa cum se ducea în fiecare dimineaţă la biroul din mahalaua Islington.

Era într-o luni ; scăpase pentru douăzeci şi patru de ore de robia mesei de lucru şi acum se plimba pc aici ca să facă puţină mişcare şi să se amuze — pentru prima oară în viaţa lui, poate. îmi vine să cred că nu mai avusese niciodată o zi liberă pînă atunci şi că nu ştia cum să-şi petreacă timpul. Copiii se jucau pe iarbă ; grupuri de oameni tindăleau, sporovăind, rîzînd. Omul nostru se plimba de zor în sus şi în jos, neluat în seamă şi fără să se sinchisească de nimeni ; chipul lui palid, uscăţiv, părea incapabil să capete o expresie de curiozitate sau de interes.

Exista ceva în gesturile, în înfăţişarea acestui om din care, mi se părea, puteam ghici întreaga lui viaţă, sau mai bine zis întreaga lui zi, pentru că la un om de felul lui zilele nu se deosebeau între ele. Am impresia că am şi văzut cîndva birouaşul lui dosnic şi întunecos, unde merge zilnic, atîrnîndu-şi pălăria de acelaşi cuier, şi aşe- zîndu-şi picioarele sub aceeaşi masă de lucru ; mai întîi dezbracă haina neagră de anul acesta şi o pune pe cea care i-a slujit anul trecut, şi pe care o ţine la birou ca s-o cruţe pe cealaltă. Rămîne acolo pînă la ora cinci, lucrînd toată ziulica, la fel de regulat ca şi ceasornicul de pe poliţa căminului, al cărui ticăit puternic e la fel de monoton ca toată existenţa lui — ridlcînd doar capul cînd intră

cineva în birou sau cînd, în toiul unui calcul dificil, se uită în tavan, ca şi cum ar găsi inspiraţie în luminatorul prăfuit, cu un nod verde în centrul fiecărui ochi de geam. Pe la cinci sau cinci şi jumătate, se ridică încet de pe scaunul obişnuit şi, schimbîndu-şi din nou haina, o porneşte spre locul obişnuit unde ia masa, undeva lingă Bucklersbury. Chelnerul înşiră pe de rost lista de mîneare, într-un chip oarecum confidenţial — pentru că e un client nelipsit — şi după ce întreabă :

—- Ce ai mai bun ? Ce e nou ? comandă o porţie mică de friptură de vacă, salată şi o cană de bere neagră.

A cerut o porţie mică astăzi, pentru că salata costă un penny mai mult decît cartofii ; şi apoi ieri a luat două felii de pîine, şi în plus şi-a îngăduit extravaganţa unei porţii de brînză cu o zi înainte, După ce a stabilit această chestiune importantă, îşi atîrnă pălăria — o luase de pe cap în clipa cînd se aşezase — şi se înscrie la ziar după domnul de lîngă el. Dacă îl capătă în timpul mesei, mănîncă mult mai cu poftă, sprijinindu-1 de sticla cu apă ; alternativ, mestecă o bucată de carne şi citeşte un rînd. Exact cu cinci minute înainte de a se fi împlinit ora, scoate un şiling, plăteşte nota, pune cu grijă mărunţişul în buzunarul de la vestă (oprind mai întîi un penny pentru chelner) şi se întoarce la birou, de unde, dacă nu este ziua de corespondenţă cu străinătatea, o şterge cam după o jumătate de oră. Apoi se duce acasă, cu pasul lui obişnuit, în odăiţa dosnică din Islington, unde ia ceaiul, re- creîndu-se poate în timpul mesei printr-o conversaţie cu băieţaşul proprieîăresei, pe care uneori îl răsplăteşte cu cîte un penny, cînd rezolvă probleme de adunare simplă. Uneori, are cîte o scrisoare sau două de dus patronului său în Russel Square ; atunci, bogatul om de afaceri, auzindu-i vocea, strigă din sufragerie :

— Intră, domnule Smith.

Şi domnul Smith aşezîndu-şi pălăria la

picioarele unuia din scaunele din hol, se duce sfios înăuntru, şi oferindu-i-se cu condescendenţă să ia loc, îşi strînge grijuliu picioarele sub un scaun, stînd la o distanţă considerabilă de masă şi bea un pahar cu sherrv, turnat lui de către băiatul mai virstnie ; după aceea se retrage şi se strecoară afară din cameră, într-o stare de tulburare nervoasă din care nu-şi revine complet pină nu se află din nou pe şoseaua Islington. Ce biete fiinţe inofensive sînt asemenea oameni ; mulţumiţi, fără a şti ce-i fericirea ; înfrînţi şi umili, fără a cunoaşte poate durerea ; dar fără a şti vreodată ce înseamnă plăcerea !

Comparaţi aceşti oameni cu altă categorie de fiinţe care, asemenea lor, n-au nici prieteni nici tovarăşi, dar a căror poziţie în societate este rezultatul propriei lor alegeri. Aceştia sînt îndeobşte bătrînii cu păr alb şi chipuri roşii, ahtiaţi după vinul negru de Porto şi cizmele hessiene *, care din anumite pricini reale sau închipuite
— în general reale, cauza principală fiind că ei sînt bogaţi, iar rudele lor sărace — au bănuieli faţă de toată lumea, fac pe mizantropii în saloane, se delectează soco- tindu-se nefericiţi şi-i fac pe toţi cei din preajmă să se simtă îngrozitor. Întîlniţi oriunde asemenea oameni : îi recuooaşteţi în cafenele după exclamaţiile de nemulţumire şi mesele din cale-afară de bogate ; la teatru, după faptul că totdeauna stau pe acelaşi loc şi privesc tineretul din jurul lor cu un ochi plin de pizmă ; la biserică, după ifosele cu care intră şi tonul răsunător cu care repetă răspunsurile ; la petreceri, după supărarea de la jocul de cărţi şi după ura pentru muzică. Un bătrînei de acest soi şi-ar mobila splendid salonul, ar strînge cărţi, obiecte de aur şi argint, tablouri reprezentîndu-1 pe el, cu duiumul, atit pentru propria-i satisfacţie cît şi spre a fi superior celor care doresc, dar nu au mijloacele să se ia la întrecere cu el. Face parte din două

sau trei cluburi şi este pizmuit, adulat şi urit de membrii tuturor acestora. Uneori va apela la el vreo rudă săracă — un nepot căsătorit, poate — pentru cine ştie ce mic ajutor, şi atunci va perora pe un ton declamator, plin de legitimă indignare, despre necumpătarea tinerilor căsătoriţi, despre lipsa de utilitate a unei soţii şi despre neobrăzarea de a avea o familie, despre faptul cumplit de-a face datorii, la un venit de o sută douăzeci şi cinci lirepe an şi alte asemenea crime de neiertat, încheindu-şi peroraţia cu otrecere in revistă satisfăcătoare a propriei sale purtări şio discretă aluzii?la ajutorul parohial. Intr-o bună zi, după masa de prînz, îl loveşte damblaua şi moare lăsînd averea unei societăţi publice, care societate i-a închinat o placă comemorativă, exprimînd admiraţie

‘ Un soi de cizme înalte, purtate pentru prima oară de soldaţii germani provenind din Hesse.

pentru conduita sa creştinească în această lume şi convingerea fermă în fericirea ce-1 aşteaptă în cea viitoare.

Dar, în afară de prietenii mei deosebiţi, de vizitiii de poştaiioane, de birje şi de omnibuze pentru care admiraţia mea este proporţională cu dîrzenia şi singele lor rece, nu există categorie de oameni în stare să mă intereseze mai mult decît ucenicii din Londra. Ei nu mai sînt un grup organizat, strîns uniţi ca să înspăimînte supuşii Maiestăţii sale ori de cîte ori au chef să sc creadă jigniţi şi să pună mîna pe bite. Astăzi sînt uniţi doar printr-un angajament, iar cît despre cutezanţă, dau repede înapoi de frica vîrtoasă în faţa Poliţiei Noi, a perspectivei arestului umed din incinta poliţiei şi a chelfă- nelii zdravene care i-ar aştepta. Totuşi, ei rămîn încă o clasă ciudată şi nu mai puţin agreabili pentru faptul că sînt inofensivi. Cine nu i-a văzut duminica pe stradă ?

S-au mai făcut cîndva asemenea eforturi inofensive în slujba măreţiei şi magnificului ca acelea desfăşurate de asemenea tineri ? Mergeam pe jos pe Ştrand [I], duminica trecută sau cealaltă, în spatele unui grup restrîns ; m-au făcut să mă distrez tot drumul. Veneau din cine ştie ce parte a oraşului ; era cam între trei şi patru după- amiaza şi porniseră spre parc. Patru dintre ei, braţ la braţ, cu mănuşi albe din piele de ied, aşa cum poartă de obicei mirii, pantaloni deschişi la culoare cu croieli nemaipomenite şi nişte tunici pentru care limba engleză nu are încă un nume — ceva între pardesiu şi redingotă, cu gulerul primului şi pulpanele celeilalte, şi nişte buzunare tare ciudate.

Fiecare din aceşti gentlemeni avea cîte un baston gros, cu o măciulie mare la capăt, pe care il învîrtea graţios ; şi tuspatru, ca să pară degajaţi şi nepăsători, mergeau cu mişcări dc paralitic, cum nu se poate mai caraghios. Unul din ei purta un ceas de mărimea şi forma unui măr domnesc — înghesuit în buzunarul de la vestă — pe care îl confrunta atent cu orologiile de la biserica Nouă şi St. Clement, cu cel luminat de la Banca

I Arteră principală din centrul vestic al Londrei, care se întinde paralel cu Tamisa.

Excter, cu ceasul de la biserica St. Martin şi de la Garda Călare. Cînd în sfîrşit ajunseră în parcul St. James, tî- nărul care avea cizmele cele mai lustruite a închiriat un al doilea scaun anume pentru picioare şi se tolăni în acel obiect de lux cîmpenosc, căpătat în schimbul a două pence, cu un aer care îl cocoţa pe aceeaşi treaptă cu toţi simandicoşii din familiile Brooke, Snooke, Crockford şi Bagnigge Wells.

Asemenea oameni ne pot face să zîmbim, niciodată însă nu stîrnesc mînie. De obicei îşi duc viaţa împăcaţi cu ei înşişi şi, aproape de la sine înţeles, sînt în termeni buni cu toţi din jur. Unde mai pui că sînt totdeauna imaginea palidă a unor oameni mai ceva ca ei şi, dacă uneori dau în vileag oarecare extravaganţă în privinţa propriei lor persoane, desigur acest lucru este mai tolerabil decît ifosele de blazaţi precoce de prin Quadrant, sau dandismul cu cotleţi mari din Regent Street şi Pali Mall, ori ramolismentul libidinos de mai ştiu eu unde.

DOMNIŞOARA EVANS LA „VULTURUL'[1]

Domnul Samuel Wilkins era dulgher, un meşter dulgher mic de stat, hotărit lucru sub înălţimea mijlocie, aproape ca un pitic, poate. Avea o faţă rotundă şi radioasă, părul răsucit atent la coada fiecărui ochi, for- mînd un fel de semicîrlionţi, cunoscuţi de obicei drept „vino-ncoa“. Cîştiga prea deajuns pentru nevoile lui, între optsprezece şilingi '• şi o liră şi cinci şilingi săptămînal — apucături ireproşabile, îmbrăcămintea de sărbătoare fără cusur. Nu mai încape vorbă, Samuel Wilkins, cu asemenea calităţi, a fost privit favorabil de sexul opus ; cîte femei nu s-au lăsat vrăjite de însuşiri mult mai puţin substanţiale ! Samuel însă rămînea surd la linguşirile lor, pînă ce, la urmă, a pus ochii pe o făptură pentru care din clipa aceea a simţit că soarta i-a hotărit calea. A venit şi a învins — a cerut în căsătorie şi a fost acceptat, a iubit şi a fost iubit. Domnul Wilkins „s-a ţinut[u] cu Jemima Evans.

Domnişoara Evans (sau Ivins, spre a adopta pronunţarea cea mai *en vogue* în cercul ei de cunoştinţe) se apucase din fragedă tinereţe de o treabă folositoare, să Iacă şireturi de încălţăminte, la care mai apoi a adăugat «ocupaţia de a confecţiona pălării de paie pentru femei. Împreună cu maică-sa şi două surori a alcătuit un cvartet armonios în cartierul cel mai retras din Camden Town. Aici s-a prezentat domnul Wilkins, într-o luni după-amiază, în costumul lui cel mai bun, cu o faţă. şi mai radioasă şi cu o vestă şi mai deschisă decît apăruse vreodată pînă atunci. Familia tocmai se pregătea să ia ceaiul, şi s-au bucurat cu toţii văzîndu-1. Un mic zaiafet : două uncii de fructe de vreo şapte şilingi şi şase pence şi vreo sută de grame trufandale ; domnul Wilkins. a adus cam jumătate kilogram de crevete, strînse frumos înti’-o batistă curată, albastră cu picăţele albe, spre a da savoare mîncării şi a intra pe sub pielea doamnei Ivins. Jemima, în odaia de sus, „se

gătea'\ aşa că domnul Samuel Wilkins luă loc şi discută despre economia internă cu doamna Ivins, în care timp domnişoarele Ivins cele mai tinere vîrau bucăţi de hîrtie de împachetat aprinsă între gratiile de sub ceainic, ca să fiarbă apa pentru ceai.

— Mă bătea gîndu', rosti domnul Samuel Wilkins cînd conversaţia se întrerupse, mă bătea gîndu' s-o duc pe J'mima la „Vulturu'" deseară.

— Vai de mine ! exclamă doamna Ivins.

— Vai, ce frumos ! glăsui domnişoara Ivins, mezina.

— Ptii, pe cuvînt ! adăugă domnişoara Ivins, cea mijlocie.

— Spune-i J'mimei să se-mbrace în rochia albă de muslin, Tilly, ţipă doamna Ivins, cu grijă de mamă.

Puţin mai apoi îşi făcu apariţia J'mima în persoană, într-o rochie albă de muslin bine strînsă în talie, cu un şal roşu, prins în falduri bogate, pălărie albă de paie tivită cu panglică roşie, un colier micuţ, o pereche de brăţări mari, pantofi danezi din satin şi ciorapi filaţi, mănuşi albe din bumbac şi în mînă cu o batistă din chembrică, frumos împăturită — foarte elegantă, în totul, ca o adevărată cucoană.

Au plecat, domnişoara J'mima Ivins, domnul Samuel Wilkins, cu bastonul lui la capăt cu măciulie aurită, spre admiraţia şi invidia străzii în general şi spre marea satisfacţie a doamnei Ivins şi a celor două domnişoare Ivins mai tinere, în particular. N-au apucat să cotească pe şoseaua Pancras, cînd colo de cine se loveşte domnişoara J'mima Ivins, din cea mai fericită întîmplare de pe lume ? De o fată pc care o cunoştea, împreună cu băiatul *ei* !

Ce straniu se mai brodesc uneori lucrurile !... de fapt şi ei se duceau „la Vulturul'". Domnul Samuel Wilkins a fost aşadar prezentat tînăruiui prieten al domnişoarei J'mima Ivins ; au pornit împreună, au vorbit, au rîs, s-au ţinut de giumbuşlucuri, iar cînd au ajuns la Pen- tonville,

prietenul ar fi vrut ca doamnele să intre „la Coroana[44] ca să guste nişte *shrub* ' ; acestea, după ce s-au ruşinat şi au chicotit o mulţime, ascunzîndu-şi faţa în batistele frumos lucrate, au încuviinţat să meargă. După ce au gustat o dată, li s-a deschis lesne pofta să guste iarăşi – s-au aşezat aşadar în grădină tot gustînd *shrub* şi privind omnibuzele, alternativ, pînă ce se făcuse timpul să plece „la Vulturul[41] ; au pornit-o din nou, mergîncl foarte iute de teamă să nu piardă începutul concertului din Rotunda.

■— Ce minunat ! au exclamat într-un glas domnişoara J'mima Ivins şi prietena domnişoarei J'mima Ivins, in- trîncl pe poartă şi pătrunzînd în grădină. Aleile erau frumos acoperite cu pietriş, peste tot numai verdeaţă, iar separeurile unde se serveau răcoritoare, pictate şi împodobite ca nişte tabachere pentru prizat tabac, fel de fel de lămpi împrăştiind lumina lor bogată peste capetele celor prezenţi, locul de dans proaspăt dat cu cretă pentru picioarele consumatorilor ; o orchestră de mauri cînta la un capăt al grădinii, acoperind sunetele emise de o orchestră militară de la celălalt capăt. Chelnerii treceau iute încoace şi ineolo ducînd pahare de negus sau coniac şi apă, sticle de bere blondă, sticle de bere neagră ; într-un loc se consuma bere de ghimber, în altă parte se consumau discuţii hazlii — lumea se îmbulzea la intrarea în Rotunda, pe scurt, întreaga scenă era, după cum remarcă domnişoara J'mima Ivins însufleţită de noutate, sau de *shrub* sau şi de una şi de alta : „într-o fierbere ameţitoare !“

Cît despre sala de concert, nimic pc lume nu putea fi nici pe jumătate atit de splendid. Orchestra, cu instru-

montele lustruite, era numai strălucire de aur şi oglinzi
— şi ce armoniu ! Tinărul venit împreună eu prietena domnişoarei J'mima Ivins spuse în şoaptă că a costat „patru sute de lire[u], iar domnul Samuel Wilkins îi ţinu isonul zicînd că „aşa e“ — părere cu care domnişoarele au fost întrutotul de acord. Lumea stătea buluc pe nişte bănci înalte, in cerc, bînd şi mîneînd cum nu se putea mai în tihnă. Tocmai înainte să fi început concertul, domnul Samuel Wilkins comandă două pahare de rom şi apă, „dar caldă[11]... şi două felii de lămîie pentru el şi pentru tînăr, precum şi „jumate de vin alb de Xeres pentru domnişoarele şi nişte biscuiţi cu susan[1]. S-ar fi simţit la largul lor şi în tihnă dacă un străin cu favoriţi mari nu s-ar fi *zgîit* mereu la domnişoara J'mima Ivins şi alt domn cu o vestă cadrilată n-ar fi *făcut* cu ochiul spre prietena domnişoarei J'mima Ivins — la care tinărul venit cu prietena domnişoarei J'mima Ivins dădea semne că

t

I Băutură pregătită din zeamă de lămîie, -stafide, zmeură şi alcool.

avea „capsa pusă“, şi începu să murmure ceva despre „empertinenţa unora“ şi „firfizonii naibii[11], exprimîn- du-şi, în cuvinte piezişe, intenţia de a „arde una la scă- fîrlie cuiva[11] ; la care a fost prevenit şi mai răspicat de amîndouă domnişoarele, amenințîndu-1 că pleacă numai-decît dacă mai scotea o vorbă.

Concertul începu — uvertura la armoniu.

■— Ce sublim ! exclamă domnişoara J'mima Ivins, uitîndu-se, poate, fără să-şi dea seama, la domnul cu favoriţi. Domnul Samuel Wilkins, care tot bolborosea ceva de unul singur, de parcă ar fi ţinut o cuvîntare oficială măciuliei aurite de la baston, răsuflă adînc, poate a răzbunare — dar nu spuse nimic.

— Să mai cînte „Soldatul istovit[11], rosti domnişoara Zi-i pe nume în satin alb.

— Bis ! strigă prietena domnişoarei J’mima Ivins.

— Bis ! zbieră domnul în vestă ecosez numaidecît, bătînd în masă cu o sticlă de bere.

Tînărul de lîngă prietena domnişoarei J’mima Ivins îl fulgeră din ochi pe domnul în vestă, măsurîndu-1 din cap pînă-n picioare, apoi aruncă o privire plină de dispreţ şi nedumerire către domnul Samuel Wilkins. Un cîntec hazliu cu acompaniament la armoniu. Domnişoara J’mima Ivins se prăpădeşte de rîs — la fel şi domnul cu favoriţi. Tot ce făceau domnişoarele făcea şi domnul în vestă ecosez şi cel cu favoriţi, chipurile să arate unitatea de simţăminte şi înrudirea sufletească dintre ei. Domnişoara J’mima Ivins şi prietena domnişoarei J’mima Ivins erau din ce în ce mai vioaie şi mai vorbăreţe, în vreme ce domnul Samuel Wilkins şi prietenul prietenei domnişoarei J’mima Ivins din ce în ce mai morocănoşi şi mai tăcuţi, invers proporţional.

Ei, dacă istoria se isprăvea aici, mica adunare şi-ar fi recăpătat imediat seninătatea de la început, dar domnul Samuel Wilkins şi prietenul său s-au apucat să arunce priviri pline de sfidare către cel în vestă ecosez şi spre cel cu favoriţi.

Cel în vestă ecosez şi cel cu favoriţi, ca să dovedească ce puţin le pasă de privirile amintite, aruncau ocheade dc admiraţie sporită spre domnişoara J'mima Ivins şi prietena ei. Concertul de vodeviluri luînd sfîr- şit, s-au ridicat să se plimbe prin grădină, la fel şi cel în vestă ecosez şi cel cu favoriţi. Făceau diverse observaţii măgulitoare la adresa gleznelor domnişoarei J'mima Ivins şi ale prietenei sale, pe un ton tare. Fină la urmă, nu s-au mulţumit cu atitudinea lor scandaloasă, ci au ajuns pînă acolo îneît să invite la dans pe domnişoara J'mima Ivins şi pe prietena domnişoarei Ivins, fără să ţină seamă de domnul Samuel Wilkins şi de prietenul prietenei domnişoarei J'mima Ivins, de parcă ei ar fi fost nimeni !

— Da' ce-ţi închipui, derbedeule ! exclamă domnul Samuel Wilkins, strîngînd zdravăn în mîna dreaptă bastonul cu măciulie aurită.

-— Ce *te-a* apucat, măi stîrpitură ? răspunse cel cu favoriţi.

-— Cum de-ndrăzneşti să mă insulţi pe mine şi pe prietenul meu ? întrebă tinărul prietenei.

-— Naiba să vă ia pe tine şi pe prietenul tău ! replică cel în vestă ecosez.

— Ia stai puţin ! strigă domnul Samuel Wilkins.

Măciulia de metal aurit a bastonului se văzu o clipă,
apoi lumina diferitelor lămpi străluci puternic pe ea de parcă ar fi zburat în aer, cu baston cu tot.

— Dă-i ! strigă cel în vestă ecosez.

— Poliţia ! ţipară domnişoarele.

Cavalerul domnişoarei J'mima Ivins şi tînărul prietenei ei zăceau gîfîind pe prundiş, iar cel cu vesta şi perciunatul nu mai erau nicăieri de văzut.

Domnişoara J'mima Ivins şi prietena sa fiind conştiente că tărăboiul fusese în mare măsură din pricina lor, desigur le-au apucat pandaliile numaidecît — se socoteau femeile cele mai ultragiate, exclamînd în bîiguieli incoerente că au

fost urmărite... urmărite cu intenţii rele... Oh ! să ajungă să trăiască asemenea ceas... şi aşa mai departe
— de fiecare dată cînd deschideau ochii şi vedeau pe sărmanii şi micuţii lor admiratori le apuca din nou deznădejdea. Au fost duse la locuinţele respective cu o birjă într-o stare de insensibilitate... un amestec de „shrub", vin de Xeres şi emoţie.

ORATORUL DE CAFENEA

într-o searq* hoinăream pe străzile Oxford, Holborn, Chcapside, Coleman, prin piaţa Finsbury etc. cu intenţia să mă întorc prin partea de vest pe Pentonville şi Şoseaua Nouă cînd, fiindu-mi sete, aş fi avut chef să mă odihnesc cinci-zece minute. De aceea am făcut calea întoarsă către un vechi local public, pe lîngă care, îmi aminteam, trecusem cu cîteva clipe mai înainte (nu era departe de şoseaua principală). Clădirea nu era cine ştie ce palat împodobit cu stucaturi, mobilier lustruit şi iluminaţie, ci un local public de modă veche, cu un bar mic, vechi — o odăiţă de-ţi era mai mare dragul, cu un foc vesel, ferit de un grătar mare — şi un bătrînei de patron, care cu o soţie şi o fiică pe acelaşi tipic, stăteau instalaţi tihnit la barul înainte pomenit, din dosul căruia se ivi o tînără doamnă, după ce mi-am exprimat dorinţa de a căpăta un pahar cu bere.

-— N-aţi vrea să treceţi în salonul de oaspeţi, rosti tînăra, pe un ton îmbietor.

— Domnule, poftiţi mai bine în salonul de oaspeţi, zise patronul bătrînei, împingîndu-şi scaunul înapoi, ca să mă urmărească printr-o parte a unui paravan. t

—• Ar fi mult mai bine, domnule, să vă duceţi în salonul de oaspeţi, glăsui şi bătrînica, scoţînd capul de cealaltă parte a paravanului.

într-o doară, mi-am rotit privirile, vrîncl să exprim neştiinţa mea despre topografia locului atît de mult reco

mandat. Bătrînelul a observat acest lucru ; se năpusti pe uşiţa barului minuscul şi mă conduse numaidecît în salon.

Era o încăpere străveche, întunecoasă, cu panel de stejar, duşumeaua acoperită cu nisip şi o poliţă cocoţată sus deasupra căminului. Pereţii erau împodobiţi cu trei sau patru gravuri vechi policrome, în rame negre, fiecare gravură reprczentînd un echipaj de vas, cu nişte soldaţi răz- boindu-se între ei, în vreme ce unul sau două alte vase, hăt, departe, săreau în aer, primplanul fiind alcătuit dintr-o mulţime de catarge rupte şi picioare vinete răsărind din apă. De tavan, în centrul odăii, spînzura o lampă de gaz şi şnurul clopoţelului ; de o parte şi de alta trei sau patru mese lunguieţe în dreptul cărora un şir des din acele scaune şolcîiate, dar strălucitoare, obişnuite în localuri publice de acest soi ; aspectul monoton al duşumelei presărate cu nisip era destrămat din loc în loc de nişte scuipători ; şi o stivă de formă triunghiulară alcătuită din aceste obiecte folositoare împodobea cele două colţuri superioare ale încăperii.

La masa cea mai îndepărtată, dar mai lîngă foc, cu faţa spre uşa din capătul opus al odăii, şedea un bărbat rotofei, de vreo patruzeci de ani, cu păr negru, scurt, sîf- mos şi cârlionţat, împodobind o frunte înaltă, mare, şi o faţă al cărei aspect puhav nu prea trăda înclinaţia spre apă şi mişcare lizică. Fuma trabuc, ţinînd ochii pironiţi în tavan, cu acel aer sigur pe sine şi înţelept care îl trăda a fi un politician de frunte în cartier, o autoritate, în general, povestitor universal de anecdote. Tocmai se despovăra, evident, de ceva foarte apăsător ; restul celor din faţă pufăiau din trabuc şi pipă într-un soi de solemnă contemplare, ca şi cum ar fi fost copleşiţi de măreţia subiectului nu de mult în discuţie.

în dreapta, şedea un domn mai vîrstnic cu capul nins, **o** pălărie cu gardini largi ; în stînga, un bărbat cu nas ascuţit, păr blond, într-o redingotă cafenie care-i ajungea aproape pînă la călcîie ; acesta, cînd trăgea adine din pipă, cînd se uita admirativ la bărbatul roşu la chip.

— Nemaipomenit, din cale-afară ! exclamă omul

bălai, după o pauză de vreo cinci minute.

Un murmur de încuviinţare se ridică din rîndul celorlalţi.

— Ba de loc nemaipomenit... de loc, rosti omul roşu la chip, trezit brusc din visare şi întoreîndu-se spre cel cu păr blond, în clipa în care vorbise. Şi de ce, mă rog, ar fi nemaipomenit ?... de ce-ar fi nemaipomenit ?... dovedeşte că-i nemaipomenit !

— Ah, dacă-ncepi cu astea... zise molcom omul cu păr blond.

— Cum adică ! sări omul roşu la chip, *trebuie* sănce- pem cu asta. Astăzi s-a atins un grad de elevaţie intelectuală senină, nu ne zbatem în cotloanele întunecate ale privaţiunii mintale. Dovezi, este ceea ce pretind... dovezi, nu afirmaţii, în aceste vremuri tulburi. Cine mă cunoaşte ştie care a fost natura şi efectul observaţiilor mele, cînd cu prilejul dezbaterilor de la „Societatea pentru descoperirea străzilor străvechi periferice reprezentative[14] am recomandat un candidat pentru Cornwall... i-am uitat numele. „Domnul Snobee, a zis domnul Wilson, este omul cel mai potrivit ca să reprezinte acest district în Parlament[44]. „Dovedeşte-o[44], spun eu. „E un iubitor al reformelor", zice domnul Wilson. „Dovedeşte-o[44], zic eu. „Un aboliţionist al datoriilor naţionale, un potrivnic îndîrjit al rentelor, apărător intransigent al negrilor, este pentru reducerea sinecurilor şi a duratei Parlamentului, pentru nimic altceva decît extinderea sufragiilor poporului[44], zice domnul Wilson. „Dovedeşte-le“, zic eu. Şi n-a putut să le dovedească, continuă omul roşu la faţă, privind în jur cu un aer triumfător, aşadar districtul nu l-a vrut şi dacă duceam lucrurile prea departe n-ar mai fi fost nici tu datorii, nici tu rente, sinecuri, sau negri, nimic, nimic. Şi apoi, aflîndu-ne la un grad înalt de intelectualitate, atin- gînd culmea bunăstării ca popor, ar trebui să sfidezi celelalte naţiuni de pe faţa pămîntului şi să te înalţi la mîndra încredere în înţelepciune şi superioritate. Acesta este şi a fost totdeauna punctul meu de vedere — şi dacă mîine aş fi membru în Camera Comunelor le-aş arăta eu lor.

Omul roşu la faţă, după ce lovi zdravăn cu pumnul în masă ca să dea greutate cuvintelor lui, trase cu nădejde din trabuc.

— Păi — făcu omul cu nas ascuţit, încet, cu o voce

foarte blîndă, adresîndu-se celor de faţă, în general — totdeauna am spus şi spun că dintre toţi domnii cu care am avut bucuria să mă întîlnesc în această încăpere, n-a existat nici unul a cărui vorbă să-mi fi plăcut într-atît s-o ascult, ca pe cea a domnului Rogers... sau o societate aşa de instructivă.

— Societate instructivă ! exclamă domnul Rogers, pentru că acesta, pare-se, era numele omului roşcovan la faţă. Vrei să spui că eu sînt o societate instructivă, deoarece v-am instruit pe toţi într-un anumit scop, deşi, cît despre conversaţia mea de acum, de care pomenea prietenul meu, domnul Ellis, eu unul n-am nimic de zis. Dumneavoastră, domnilor, sînteţi cei mai buni judecători în această chestiune ; doar atît vreau să spun, cînd am venit în parohia asta şi am intrat pentru prima oară în această încăpere, acum zece ani, nu cred să fi fost cineva aici care să fi ştiut că era sclav... acum toţi ştîţi şi vă zbateţi din pricina asta. Săpaţi aceste cuvinte pe mormîntul meu şi voi fi mulţumit.

— Eh, cît despre săpatu' pe mormînt, rosti un zarzavagiu mărunţel, bucălat la faţă, sigur, orice poţi zmîn- găli, dacă plăteşti, treaba dumitale, dar cînd începi să vorbeşti de sclavi şi asta aşa netam-nesam, mai bine le-ai păstra vorbele astea în familie, că mie unu' nu prea-mi place să fiu numit astfel zi şi noapte.

—• Dumneata *eşti* un sclav, zise roşcovanul, şi încă cel mai de compătimit dintre toţi sclavii...

— Dacă sînt, cu atît mai rău, îl întrerupse zarzavagiul, pentru că n-am profitat de loc de cele douăzeci de milioane plătite pentru imancipare.

— Un sclav de bunăvoie ! strigă roşcovanul, înroşin- du-se şi mai tare la faţă în focul discursului şi din pricina împotrivirii — renunţi la cel mai scump drept al copiilor căpătat prin naştere... calci în picioare cuvîntul sacru de Libertate... care, stînd în genunchi dinaintea dumitale, face apel la cele mai calde simţăminte pe care le nutreşti şi arată spre copilaşii dumitale fără sprijin, dar degeaba.

— Dovedeşte, spuse zarzavagiul.

— Să dovedesc ! rînji roşcovanul. Ce să dovedesc !

Că pleci grumazul sub jugul unei oligarhii deşucheate, co- vîrşit de povara unor legi crude, gemînd dc tiranie şi obidă, la tot pasul, pretutindeni. Să dovedesc !...

Roşcovanul curmă vorba brusc, rînji melodramatic şl îşi îngropa obrazul şi indignarea laolaltă, într-o stacană.

— Ah, fără îndoială, domnule Rogers, rosti un misit vînjos, într-o haină largă, care stătuse cu ochii aţintiţi asupra acestui om luminat tot timpul cît vorbise. Ah, fără îndoială, mai spuse misitul oftînd, ce-i drept nu-i păcat !

— Fireşte, fireşte, se alăturară şi alţii dintre cei prezenţi, care înţelegeau despre ce era vorba aproape la fel de bine ca şi misitul.

— N-ar strica să nu te piu cu el, Tommv, adăugă misitul — era un soi de sfat pe care-1 dădea zarzavagiului — ăsta-i în stare să-ţi spună cît e ceasul fără să se uite la minutar, zău. Caută şi schimbă vorba, Tommy, cu ăsta n-o scoţi la capăt.

•— Ce e omul ? reluăipochimenul roşcovan la chip, smulgîndu-şi pălăria din cuierul de pe perete. Ce e englezul ? Unul pc care să-l calce-n picioare orice asupritor ? Să-l pună cu botu'pe labe cui i se năzare ?Ce e libertatea ? Nu o armată pe picior de luptă. Ce e o armată pe picior de luptă ? Nu libertatea. Ce e fericirea generală ? Nu mizeria universală. Libertatea nu înseamnă birul pe ferestre \ nu-i aşa ? Lorzii nu sînt Camera Comunelor, nu-i aşa ? Şi roşcovanul, după ce, treptat, ajunse să profere sentinţe fulminante în care adjective ca „mişel", „asupritor", „violent" şi ,,sîngeros“ erau cuvintele cele mai frecvente, îşi trînti indignat pălăria pe un ochi, părăsi încăperea şi buşi uşa în urma lui.

— Minunat om ! exclamă cel cu nas ascuţit.

•— Splendid orator ! adăugă misitul.

— Mare forţă ! au strigat cu toţii, în afară de zarzavagiu.

Spunînd acestea cei de faţă scuturară din cap a taină, şi, unul cîte unul se retraseră lăsîndu-mă singur in salonul vechi.

Dacă aş fi urmat procedeul stabilit în atîtea exemple anterioare ar fi trebuit să cad, desigur, pe gînd uri. Aspectul străvechi al încăperii — panelul vechi de pe pereţi,

căminul înnegrit do fum şi ani — s-ar fi cuvenit să mă poarte cel puţin o sută de ani în urmă şi aş fi fost într-atît furat de visuri că vasul din cositor dc pe masă, ori micuţul recipient pentru răcit berea de pe cămin ar fi prins viaţă şi mi-ar fi istorisit o poveste lungă despre timpuri apuse. Dar, dintr-un motiv sau altul, nu eram dispus să visez, şi cu toate că am încercat din răsputeri să insuflu mobilierului vitalitate, a rămas absolut neclintit, îndărătnic şi mohorît. Fiind astfel silit, din păcate, să reflectez la lucruri obişnuite, gîndurile mi-au zburat la roşcovan şi la expunerea lui de orator.

Te loveşti la tot pasul de astfel de roşcovani — nu există salon ori club, societate de binefacere sau adunare oricît de umilă, fără să fie şi un roşcovan. Sînt nişte neghiobi ca vai de ei, şi oricît de nobilă ar fi cauza lor, nn fac decît s-o deservească. Aşadar, pentru a avea o mostri[I] spre înţelegerea celorlalţi, i-am reprodus numaidecît chipul aici. Astfel se explică faptul că am scris această istorioară.

I *Windorv-tax* — tn Marea Britanie, pînă în 1851, impozit pus pe ferestrele caselor.

DOMNUL JOHN DOUNCE CALCĂ IN STRĂCHINI CU PASIUNEA LUI

Dacă ar fi să fac o clasificare a societăţii, atunci o categorie de oameni ar trebui neapărat să-i menţionez la rubrica „Holtei bătrîni'[1], pentru care ar fi necesară o coloană de dimensiuni uriaşe. Nu pot preciza anume căror pricini se datorează sporul rapid al populaţiei de flăcăi bătrîni. Ar fi un studiu interesant şi bizar dar, cum nu am destul spaţiu spre a-i consacra aici, notez doar faptul că numărul burlacilor a sporit ti'eptat în ultimii ciţiva ani şi că astăzi se află într-o creştere alarmantă.

Trecînd în revistă acest subiect fără a,intra prea mult în amănunte aş dori să-i subîmpărţesc pe holteii bătrîni în două clase distincte : în holtei de viaţă şi holtei aşezaţi. Holteii de viaţă sînt nişte babalîci pîntecoşi care fac pe tinerii — frecventează ziua Quadrant şi Regent Street, iar noaptea teatrele (mai ales cele administrate de doamne), şi care adoptă toate extravaganţele şi nestatornicia flăcăilor, fără a avea scuza că sînt tineri sau lipsiţi de experienţă. Holteii aşezaţi sînt nişte domni robuşti şi în vîrstă, curăţei ca înfăţişare, care pot fi văzuţi mereu in aceleaşi birturi, la aceleaşi ore, seară de seară, fumînd şi bînd cu aceeaşi oameni.

Cîndva, exista un mănunchi plăcut de flăcăi bătrîni, nelipsiţi în fiecare noapte dimprejurul unei mese circulare, la Offey, între orele opt jumătate şi unsprezece jumătate. De un timp încoace nu i-am mai văzut. Mai erau, şi după cîte ştiu sînt şi astăzi, două specimene splendide, în floarea vîrstei, la birtul „Curcubeul* din strada Fleet, stind de obicei în boxa cea mai de lîngă foc şi fumînd nişte pipe lungi din lemn de cireş care ajungeau pînă sub masă, cu capătul pe duşumea. Halal holtei bătrîni... graşi, rumeni la chip, cu capul nins... totdeauna prezenţi... faţă în faţă la masă... pufăind şi bînd nevoie mare. Cine nu-i ştia, ba unii spuneau chiar că amîndoi ar fi nemuritori.

Domnul John Dounce era un bărbat tomnatic din a

doua categorie (adică nu nemuritor ci „aşezat[1]"), fabricant de mănuşi şi bretele, retras din afaceri, văduvoi, locuind cu cele trei fiice — toate copticele şi nemăritate — în strada Cursitor, Chancery Lane. Era un om mărunţel, ca un butoi, rubicond, lătăreţ la chip, pălărie cu boruri largi, haină ajustată pe corp şi avea mersul acela grav, sigur pe sine, întîlnit în general la bărbaţi tomnatici. Punctual ca un ceasornic... gustarea de dimineaţă la nouă... toaleta şi puţin titiritul... o raită pe la birtul ,,Sir Somebody's Head“... un pahar cu bere şi ziarul... înapoi acasă, plimbare cu fetele... masa de prînz la trei... un pahar cu grog şi pipa... un somnuleţ... ceaiul... o scurtă plimbare... din nou o raită pe la „Sir Somebody's Head"[1]... splendid soi de om... minunate seri. Se întîlnea cu domnul Harris, papetarul avocaţilor, domnul Jennings, croitorul de robe (doi tinerei drăguţi ca şi el) şi Jones, secretarul unui avocat... băiat de viaţă Jones ăsta... splendidă societate... ce de snoave !... şi stăteau acolo în fiecare noapte pînă hăt, la douăsprezece fără zece, bînd rachiu cu apă, fumînd pipă, puşi pe taclale şi distrîndu-se cu un fel de veselie solemnă, deosebit de caracteristică.

Cîteodată Jones propunea o escapadă la Drury Lane sau Covent Garden, cu jumătate bilet, să vadă două acte dintr-o piesă de cinci acte ori poate o nouă farsă, vreun balet, la care cei patru se duceau împreună — nu se grăbeau, mai întîi îşi luau în tihnă rachiul îndoit cu apă, şi după ce comandau cîte o friptură sau ceva stridii pentru cină, intrau gravi în teatru, se aşezau la parter, după ce mulţimea se potolise, aşa cum fac toţi oamenii aşezaţi şi cum făcuse domnul Dounce încă din tinereţe, cu excepţia vremii cînd maestrul Betty era în culmea gloriei sale, şi pe atunci domnule... pe atunci... domnul Dounce îşi

aducea aminte perfect cum odată, cînd avusese o zi liberă de la slujbă, s-a înfiinţat la unsprezece dimineaţa la uşa parterului, cu cîteva sandvişuri în batistă şi ceva vin într-o sticluţă şi a aşteptat pînă la şase după-amiază — şi unde mai pui că de căldură şi de oboseală a leşinat înainte de a începe piesa. In halul ăsta a fost luat pe sus şi sc os din sală ; l-au dus într-o cabină, domnule, de către cinci dintre cele mai drăguţe femei de pe atunci, domnule, care l-au compătimit pentru situaţia în care se găsea şi i-au administrat întăritoare şi au trimis a doua zi dimineaţă un slujitor negru, de vreun metru optzeci şi doi înălţime, îmbrăcat într-o livrea albastră cu argint, să-i prezinte complimente din partea lor şi să afle cum se simţea, zău, domnule ! între acte domnul Dounce, domnul Harris şi domnul Jennings, aveau obiceiul să se ridice în picioare şi să privească prin sală, iar Jones... pe cine nu cunoştea Jones ăsta... toată lumea o cunoştea... făcea semn spre celebra şi eleganta doamnă cutare şi cutare, din lojă şi, cînd îi auzea numele, domnul Dounce, după ce se pieptăna şi îşi potrivea lavaliera, se uita atent la numita doamnă cutare şi cutare, printr-un binoclu imens şi remarca fie că era o „femeie bine... foarte bine femeie" zău, fie că „mă aşteptam să arate mai acătării, ce zici, Jones ?" de la caz la caz. Cînd începea spectacolul, John Dounce şi ceilalţi holtei tomnatici ardeau de nerăbdare să ştie ce avea să se petreacă pe scenă, iar Jones — afurisit tip, Jones ăsta — făcea în şoaptă unele observaţii critice la urechea domnului John Dounce, pe care John Dounce le transmitea domnului Harris, iar domnul Harris domnului Jennings ; apoi tuspatru rîdeau pînă le dădeau lacrimile.

După ce cădea cortina se întorceau împreună, doi cîte doi, la fripturi şi stridii şi cînd ajungeau la al doilea pahar de rachiu îndoit cu apă, Jones — mare pişicher Jones ăsta — se apuca să înşire că a băgat de seamă cum o doamnă cam deocheată, dintr-o lojă de la

parter s-a uitat stăruitor la domnul Dotince toată seara, şi cum l-a prins pe domnul Dounce, ori de cite ori acesta credea că nimeni nu-1 priveşte, aruncînd la rîndul său ocheade înfocate spre doakma cu pricina; la care domnul Harris şi domnul

Jennings se porneau pe un rîs in hohote, iar John Dounce hohotea mai tare decît toţi, recunoscînd, totuşi, că *sosise* limpid să se *ţină* şi de aşa ceva, la care domnul Jones avea obiceiul să-l înghiontească şi să-i spună că a fost cam trist la viaţa lui, ceea ce domnul John Dounce, chicotind, încuviinţa, şi după ce domnul Harris şi domnul Jennings optau şi ei pentru ideea că au fost trişti la viaţa lor, se despărţeau în perfectă armonie şi o luau spre casă.

Tainice şi de nepătruns mai sînt verdictele soartei şi căile prin care ajung la îndeplinire ! John Dounce dusese această viaţă mai bine de douăzeci de ani, fără dorinţa de a şi-o schimba, fără vreo pornire de diversificare... cînd întreaga ordine a lucrurilor a fost dintr-o dată răsturnată cu susul în jos, nu de un cutremur sau de alte vicisitudini naturale, cum ar putea fi înclinat să creadă cititorul, ci de simpla acţiune a unei stridii — întocmai aşa s-a în- tîmplat

Domnul John Dounce se întorcea într-o noapte de la birtul „Sir Somebody's Head", îndreptîndu-se spre locuinţa dumisale din strada ('ursitor — nu cherchelit ci mai degrabă bine dispus, pentru că era ziua de naştere a domnului Jennings şi la cină se înfruptaseră din cîteva potirnichi stropite apoi fie ceva pahare în plus, iar Jones avusese mai mult haz ca de obicei — cînd îi căzură ochii pe o prăvălie de stridii recent deschisă, cu stridii de crescătorie aşezate frumos la vitrină în vase circulare de marmură, alături de nişte butoiaşe cu stridii destinate lorzilor, baronilor, coloneilor şi căpitanilor de pretutindeni pe globul ăsta unde există suflare omenească.

Dedesubtul stridiilor de crescătorie se aflau butoiaşele, iar dinapoia butoiaşelor o doamnă tînără de vreo douăzeci şi cinci de ani, toată în albastru, singură-singu- rică — splendidă făptură, ce chip fermecător, ce corp drăguţ ! Ar fi greu de spus dacă obrazul îmbujorat al domnului John Dounce, luminat de lampa do gaz pîlpîitoare din vitrina dinaintea căreia zăbovise, a stîrnit rîsul acestei doamne, ori dacă dintr-o exuberanţă firească ea n-a putut rezista canoanelor

rigide pe care societatea le impune. Cert este însă că doamna a zîmbit ; apoi şi-a pus

un deget pe buze, amintindu-şi brusc cum se cădea să se poarte — în cele din urmă se retrase, cu un soi dc sfială de stridie, în capătul cel mai îndepărtat al tejghelei. Un simţământ de tristeţe puse vîrtos stăpînire pe domnul Dounce ; rămase locului — doamna în albastru nu făcea nici un semn. Tuşi — dar tot nu venea. Intră în prăvălie.

— Vrei să-mi desfaci o stridie, draga mea ? spuse domnul John Dounce.

— Cum de nu, domnule, răspunse doamna în albastru, zglobiu.

Domnul John Dounce înghiţi o stridie, apoi se uită la tînăra doamnă, mai mîncă una, pe urmă strînse mîna acesteia în timp *ce* desfăcea pe a treia, şi aşa mai departe, pînă ce înfulecă o duzină de stridii, de opt gologani bucata, cît ai bate din palme.

— Ai mai putea să desfaci încă jumătate duzină, draga mea ? întrebă domnul John Dounce.

— Am să văd, domnule, ce pot face pentru dumnea-voastră, replică tînăra doamnă în albastru şi mai ispititoare ca înainte. Domnul John Dounce mai mîncă jumătate de duzină de stridii, de opt gologani bucata.

— Ce zici, draga mea, n-ai putea face rost de un pahar de rachiu îndoit cu apă ? glăsui domnul John Dounce după ce-şi isprăvi stridiile, pe un ton care cît colo dezvăluia credinţa lui că ar fi putut.

— Să văd, domnule, şi o zbughi pe uşă, afară din prăvălie, pe stradă, cu zulufii ei castanii în vînt, în chipul cel mai încîntător, se înapoie apoi trecînd sprintenă ca o zvîrlugă peste chepengul de deasupra pivniţei de cărbuni, aducînd un păhărel cu rachiu îndoit cu apă, din tare domnul John Dounce stărui să bea şi ea, deoarece era o băutură potrivită pentru doamne — cald, tare, dulce şi îndeajuns de mult

Aşa că tînăra doamnă se aşează împreună cu domnul John Dounce într-o boxă micuţă, roşie, cu perdea verde ; sorbi scurt din rachiu, aruncă o ocheadă scurtă spre domnul John Dounce, apoi întoarse capul şi începu să cocheteze fascinant în fel şi chip, aducîndu-i aminte domnului John Dounce, vrînd nevrînd, de prima oară

cînd i-a făcut curte nevestei lui dintîi, fapt care îl făcu să se simtă mai

Dl. John Dounce în prăvălia de stridii

aprins ca oricînd. Ca urmare a acestei afecţiuni şi îmboldit de acest simţămînt, domnul John Dounce făcu sondaje în privinţa angajamentelor matrimoniale ale tinerei doamne, iar aceasta tăgădui că ar exista vreun astfel de angajament — nu-i putea suferi pe bărbaţi, erau atît de amăgitori. Atunci domnul John Dounce întrebă dacă această învinuire nimicitoare se aplica şi altora, în afară de bărbaţii foarte tineri, la care tînăra doamnă roşi pînă în vîrful urechilor — în cele din urmă întoarse capul şi spuse că domnul John Dounce o făcuse să roşească, *de aceea,* fireşte, a roşit — iar

domnul John Dounce a stat pînă tîrziu să-şi bea rachiul. In sfîrşit, John Dounce se duse acasă la culcare şi o visă pe prima lui nevastă, po-a doua, pe tînăra doamnă, potîrnichi şi stridii, rachiu îndoit cu apă şi legături sentimentale dezinteresate.

A doua zi dimineaţă, John Dounce era cam agitat după rachiul băut în plus noaptea trecută ; şi, atît din dorinţa să se răcorească înghiţind vreo stridie, cît şi în scopul de a se convinge că nu cumva rămăsese cu ceva dator tinerei doamne, se duse din nou la prăvălia de stridii. Dacă doamna fusese frumoasă noaptea, ziua era absolut irezistibilă şi din acea clipă avu loc o schimbare în sufletul domnului John Dounce. îşi cumpără butoni de cămaşă, purta un inel în degetul al treilea, citea versuri, plăti un pictor-miniaturist de duzină ca să-i eternizeze o vagă asemănare cu ceea ce se cheamă un chip juvenil, cu o draperie deasupra capului, şase cărţi voluminoase în fundal, iar în depărtare o privelişte deschisă (acesta numea el un portret) ; se „purta[1-] în general într-un mod atît de turbulent, îneît cele trei domnişoare Dounco au trebuit să-şi „poarte'[1] paşii către o pensiune modestă, căci el făcuse locuinţa de pe strada Cursitor prea furtunoasă ca să mai poată rămîne sub acelaşi acoperămînt. Pe scurt, felul lui de comportament, atitudinea lui în toate privinţele era aceea a unui babalîc zănatic insuportabil.

In ce-i priveşte pe vechii lui prieteni, ceilalţi holtei tomnatici de la „Sir Somebody's Head", s-a îndepărtat de ei treptat-treptat, deoarece chiar şi cînd se ducea pe acoio, Jones — parşiv tip, Jones ăsta — îl întreba străruitor „pe cînd o să aibă loc ?" sau „dacă avea nevoie de mănuşi ?" şi cîte şi mai cîte alte iscodeli de acelaşi soi — cu care prilej nu numai Harris rîdea, ci şi Jennings. Aşa că a rupt-o cu ei şi s-a ataşat doar de doamna tinerică în albastru, de la prăvălia arătoasă de stridii.

Ei, dar acum vine şi morala acestei istorii — pentru

că există şi o morală, în sfîrşit. Tînăra doamnă de care am pomenit mai sus, după ce a profitat berechet de pe urma afecţiunii domnului John Dounce, nu numai că a refuzat — cînd lucrurile au ajuns la un deznodămînt — să-l ia în serios, dar a şi declarat deschis, folosind pro

priile ci vorbe, că „nu l-ar lua sub nici un preţ“. Domnul John Dounce, după ce şi-a pierdut vechii prieteni, după ce s-a înstrăinat de familie şi a ajuns de rîsul lumii, a făcut rînd pe rînd propuneri unei învăţătoare, unei pro- prietărese cu camere de închiriat, unei tutungerese, unei gospodine şi fiind refuzat direct de fiecare în parte şi de toate laolaltă, a fost acceptat de bucătăreasa lui, cu care trăieşte şi astăzi, sub papucul nevesti-si, sărman monument de melancolie şi jalnică bătrîneţe, pildă vie pentru toţi holteii tomnatici ahtiaţi după fuste.

MODISTA O FACE BOACĂNĂ. POVESTIRE DESPRE AMBIŢIE

Domnişoara Amelia Martin era palidă, înăltuţă, subţire, de treizeci şi doi de ani — răuvoitorii o socoteau slută, iar rapoartele poliţiei, interesantă. Era modistă şi croitoreasă, trăind din meseria ei, fără să cheltuiască mai mult decît cîştiga. Dacă erai o tînără fată-n casă şi aveai nevoie de serviciile domnişoarei Martin, aşa cum aveau nevoie multe tinere fete-n casă, n-aveai decît să te duci seara la numărul patruzeci şi şapte de pe strada Drummond, colţ cu strada George, piaţa Euston, şi după ce-ţi aruncai ochii pe placa de alamă fixată în uşă, cam de treizeci şi cinci centimetri pe patruzeci şi cinci — împodobită cu cîte un buton de alamă la cele patru colţuri — purtînd inscripţia *Miss Martin; modistă şi croitoreasă universală,* şi băteai de două ori la uşa care dădea în stradă, cobora domnişoara Martin în persoană, într-o rochie din lînă merinos, croită 'lupă ultima modă, cu brăţări fine de catifea neagră şi alte mici podoabe care mai de care mai frumoase.

Dacă domnişoara Martin o cunoştea pe tînăra care i se adresa sau dacă tînăra fusese recomandată de o altă tînără pe care domnişoara Martin o cunoştea, domnişoara Martin o conducea sus în camerele din faţă şi stăteau de vorbă — *atît* de amabil, *atît* de tihnit —- ca şi cum n-ar fi fost vorba de afaceri, aşa de prietenoasă era. Apoi domnişoara Martin, după ce studia silueta şi, în general, înfăţişarea tinerei la dispoziţia ei, cu vădită admiraţie, spunea ce bine i-ar sta, zău, într-o rochiţă scurtă cu mîned scurte, foarte bogată la poale, cu patru rînduri de volane ; tînăra fată-n casă răspunde în termeni care exprimau întreaga ei încuviinţare, cu o virtuoasă indignare la adresa tiraniei „doamnelor" ce nu îngăduie fetelor să poarte mîneci scurte după-amiaza... nu, nimic elegant, nici măcar o pereche de cercei, cerîndu-le să-şi ascundă capul cu păr cu tot în bonetele alea groaznice. La sfîrşitul acestei plîngeri, *miss* Amelia Martin aduce pe departe vorba despre

anumite bănuieli sumbre cum că unele cucoane ar fi fost geloase din cauza propriilor lor fiice şi că se vedeau silite să cam ţină în frîu fetele-n casă cu graţiile lor, de teamă ca nu cumva să le-o ia înainte cu măritişul, lucru care nu s-a întîmplat numai o dată — ştia cel puţin două sau trei fete-n casă care s-au căsătorit cu mult mai bine ca stăpînele lor, fără să fie nici *ele* prea acătării. Apoi tînăra o înştiinţa pe *miss* Martin, în taină, că una din domnişoarele ei era logodită cu un tînăr şi pe cale să se mărite şi stăpîna nu mai putea de mîndrie — dar că nu avea de ce să ţină capul prea sus deoarece băiatul la urma urmelor nu era decît un funcţionăraş. Şi după ce îşi dezvăluiau dispreţul, pe drept cuvînt, în general pentru funcţionari si pentru funcţionarii logodiţi în special, precum şi excelenta părere despre ele însele şi fiecare despre cealaltă, iar *miss* Martin şi tînăra fată-n casă îşi urau noapte bună una alteia, într-un chip prietenos dar cu o desăvîrşită cuviinţă — una se ducea la „locul unde lucra" cealaltă în odaia ei de la etajul doi.

Nu se poate spune cît timp domnişoara Amelia Martin ar fi dus aşa viaţa asta — cît de puternice legături ar fi avut cu fetele în casă, sau la cît s-ar fi ridicat pînă la urmă drepturile cuvenite artei ei din cîştigurile lor săptă- mînale — dacă un lanţ întreg de împrejurări neprevăzute nu i-ar fi îndreptat gîndurile către o sferă de acţiune foarte diferită ele aceea de croitoreasă ori modistă.

O prietenă de-a domnişoarei Martin, care de multă vreme se afla în relaţii de amiciţie cu un pictor ornamentist şi decorator ambulant, consimţi în cele din urmă (pentru că i se ceruse să se hotărască o dată) să fixeze ziua cînd avea să-l facă pe numitul pictor un soţ fericit. Intr-o luni se stabilise celebrarea căsătoriei şi domnişoara Amelia Martin fusese invitată, printre alţii, să onoreze masa de nuntă eu prezenţa ei. A fost o petrecere fermecătoare în localitatea Somers Tovvn, un salon frontal dintr-un apartament. Pictorul ornamentist şi decorator ambulant luase casa - nu o odaie închiriată, nici vorbă de aşa ceva, ci o casă cu patru odăi frumoase şi o bucătărie micuţă, delicioasă,

la capătul coridorului, lucrul cel mai la indemînă din lume, pentru că domnişoarele de onoare puteau sta în salonul din faţă şi intîmpina oaspeţii, iar apoi să se repeadă în goană pînă la micuţa bucătărie să se uite în tingiri cum merg budinca şi rasolul de porc, şi pc urmă ţuşti înapoi în salon, cit se poate de lesnicios şi comod. Dar să fi văzut salonul ! Covor frumos de Kidderminster — şase scaune băiţuite, nou- nouţe, cu fund de trestie, cite trei pahare de vin şi o stacană de fiecare parte a mesei — o ţărăncuţă şi un ţără- nuş pe poliţa căminului : fata sare un pîrleaz, băiatul scuipă în palme ca să apuce coada unei furci — la ferestre perdele lungi, albe, din muselină — pe scurt, totul cit se pcate de atrăgător.

Apoi, masa ! Friptură de pulpă de berbec, în capul mesei, rasol de pulpă de berbec la celălalt capăt, pasăre şi jambon de porc în mijloc, stacane cu bere Porter in colţuri ; piper,.muştar şi oţet în centru ! garnitură de legume — budincă de prune, plăcintă de mere, şi tarte cu nemiluita — ca să nu mai vorbim de brînzeturi, de salate de ţelină şi de lăptucă şi cîte şi mai cîte. Dar comesenii ! Chiar *miss* Amelia Martin a declarat mai apoi că deşi auzise multe despre pictorul decorator ambulant n-ar fi crezut că este nici pe jumătate atît de gentil. A fost şi taică-su, ce om hazliu ! dar maică-sa, cumsecade bătrîna... şi soră-sa, fermecătoare fată... şi frate-su, ce tînăr cu înfăţişare virilă... ce oebi ! Dar chiar şi aceştia nu erau nimic în comparaţie cu prietenii lui muzicienii, domnul şi doamna Jennings Rodolph de la White C'on- duit, cu care pictorul ornamentist ambulant avusese baftă să se împrietenească pe cînd fusese angajat pentru de-corarea sălii de concert din acea nobilă instituţie. Să-i fi auzit cîntînd separat, părea ceva divin, dar cînd ajungeau la duetul tragic „Pungaş roşcat, păzea !“ era, aşa cum a remarcat *miss* Martin pe urmă, „zguduitor”. Şi de ce (după cum a observat domnul Jennings Rodolph), de ce nu fuseseră angajaţi la unul din teatrele cu notorietate ?) Dacă i s-ar fi spus că vocile lor nu erau îndeajuns de puternice ca să umple sala, singurul lui răspuns ar fi fost că pariază pe orice că e

în stare să umple piaţa Russel — declaraţie pe care comesenii, după ce ascultaseră duetul, o încuviinţară pe de-a-ntregul, aşa că toţi au recunoscut că erau ruşinos nedreptăţiţi ; amîndoi, domnul şi doamna Jennings Rodolph, au spus că fuseseră nedreptăţiţi în chip ruşinos. Domnul Jennings Rodolph părea foarte grav şi susţinea că ştie cine erau vrăjmaşii lui de moarte, dar că mai bine ar băga de seamă pînă unde puteau merge, căci de l-or călca prea mult pe coadă... încă nu se hotărîse dacă să prezinte cazul în Parlament. Toţi erau de acord că „aşa le-ar trebui şi că s-ar fi cuvenit ca astfel de oameni să slujească drept exemplu." Domnul Jennings Rodolph a spus că are să se mai gîndească la asta.

Cînd conversaţia îşi reluă firul de mai înainte, domnul Jennings Rodolph îşi ceru dreptul să apeleze la o doamnă, şi acest drept fiindu-i dat, anunţă că *miss* Martin are să-i onoreze pe comeseni —■ propunere întîmpi- nată cu aprobare unanimă, la care domnişoara Martin după unele şovăieli, tuşind de cîteva ori, după ce-şi drese glasul o dată sau de două ori pregătindu-se, după o declaraţie introductivă că era moartă de frica de a face

o încercare în faţa unor atît de mari judecători artistici, se porni pe un soi de ciripit piţigăiat, făcind în repetate rînduri aluzii la un tînăr cu numele de Hen-e-ry şi cînd şi cînd referiri la nebunie şi amor turbat. Domnul Jennings Rodolph întrerupea deseori desfăşurarea cîntecu- lui exclamînd „Frumos !“... „Fermecător[11]... „Strălucit'[4]... „Oh, splendid ! • etc., iar la sfîrşit admiraţia lui şi a ne- vesti-si erau neţărmurite.

— Ai mai auzit vreodată, draga mea, o voce atît de dulce ? întrebă domnul Jennings Rodolph pe doamna Jennings Rodolph.

— Niciodată, zău, niciodată, iubitule ! răspundea doamna Jennings Rodolph.

— Nu crezi, draga mea, că dacă şi-ar cultiva niţel vocea ar semăna leit cu signora Marra Boni ? întrebă domnul Jennings Rodolph.

-— Tocmai asta m-a izbit şi pe mine, iubitule, răs-

punse doamna Jennings Rodolph.

Şi astfel timpul trecea ; domnul Jennings Rodolph cîntă nişte serenade, apoi se duse dinapoia uşii de la salon şi începu să imite actori, unelte de tăiat, animale ; *miss* Martin mai cîntă o sumedenie de alte melodii, sporind admiraţia de fiecare dată — pînă şi bătrînelul hazliu se porni pe cîntat. Melodia lui avea de fapt şapte versuri, dar cum nu-şi mai putea aminti decît pe primul, îl cîntă de şapte ori de la capăt, spre marea lui satisfacţie. Apoi, toată lumea intonă imnul naţional cu o naţională dezinvoltură — fiecare pe legea lui, fără să ţină seama de celălalt ; în cele din urmă s-au despărţit, toţi declarînd că n-au mai petrecut nicicînd o seară atît de plăcută, domnişoara Martin hotărîtă în sinea ei să-şi însuşească sfatul domnului Jennings Rodolph şi să se „lanseze" fără zăbavă.

Da, dar să te „lansezi" în teatru, în muzică, în societate, în lumea mondenă, simandicoasă, e perfect şi cît .se poate de plăcut pentru cel în cauză, dacă el sau ea ai fi în stare în primul rînd să se lanseze printr-un salt şi, în al doilea rînd, o dată lansat, să o ţină aşa şi nu să se dea iarăşi la fund. Din păcate însă întîmplarea face ca amîndouă ipostazele să fie greu de îndeplinit şi că piedicile în a ieşi la suprafaţă în prima mişcare, şi o dată trecute, în a te menţine în cea de-a doua, sînt deopotrivă de multe şi anevoioase — după cum a descoperit puţin mai apoi *miss* Amelia Martin. Ciudat lucru (îndeobşte cînd este vorba de doamne), slăbiciunea de căpetenie a domnişoarei Amelia Martin era vanitatea, iar caracteristica principală a doamnei Jennings Rodolph predilecţia pentru îmbrăcăminte. Tînguiri groaznice se auzeau venind de la etajul doi, odaia din faţă, numărul patruzeci şi şapte, strada Drummond, colţ cu strada George, piaţa Euston — era *miss* Martin care exersa. La începutul sezonului de concerte, demnitatea calmă a orchestrei de la White Conduit a fost tulburată de o rumoare pe jumătate înăbuşită o dată cu apariţia doamnei
Jennings Rodolph în rochie de seară. *Miss* Martin studia
neîncetat — urmarea erau tînguirile. Doamna Jennings

Rodolph îi dădea cînd şi cînd lecţii gratuit — urmarea erau rochiile.

S-au scurs cîteva săptămîni ; stagiunea la White Con- duit ajunsese să se perinde mai bine de jumătate. Afacerea cu croitoria decăzuse, neglijată, cîştigul se topise aproape pc nesimţite. Se apropia data unui concert-be- neficiu ; doamna Jennings Rodolph cedînd în faţa stăruinţelor asidue ale domnişoarei Amelia Martin o prezentase personal „domnului comic", în al cărui beneficiu avea loc reprezentaţia. Domnul comic era numai zîmbet şi amabilitate — compusese un duet anume pentru acest prilej, iar miss Amelia Martin trebuia să-l cînte împreună cu el. Sosi şi seara cu pricina — o încăpere imensă — nouăzeci şi şapte pahare de gin îndoit cu apă (de cîte şase pence), treizeci şi două păhărele cu rachiu îndoit cu apă, douăzeci şi cinci sticle de bere neagră şi patruzeci şi unu de negusuri. Pictorul decorator cu soţia şi un ccrc select de cunoştinţe stăteau la una din mesele laterale de lîngă orchestră. Concertul începu. Cîntecul... sentimental... interpretat de un tînăr cu păr blond, într-o redingotă albastră şi nasturi lucioşi... (aplauze). Alt cîntec, dubios, cîntat de un alt domn în altă redingotă cu nasturi şi mai lucioşi... (aplauze sporite). Duetul — domnul Jennings Rodolph şi doamna Jennings Rodolph „Pungaşule roşcat, păzea !“... (aplauze grozave). Solo, miss Julia Montague (doar cu această ocazie) — „Sînt călugăr cerşetor'[1]... (entuziasm). Duetul comic original — domnul H. Taplin (gentlemanul comic) şi domnişoara Martin — „Venit-a ziua".

— Bravoo !... Bravo ! strigau cei din grupul pictorului decorator, cînd domnişoara Martin apăru, condusă de gentlemanul comic.

— Dăi drumu’, Harry, strigau prietenii domnului comic.

Tep, tep. tep, se auzi bagheta dirijorului pe pupitru.

Orchestra începu să cînte, urmată apoi numaidecît de un soi de slab ciripit ventriloc, venind pesemne din străfundurile lăuntrice ale domnişoarei Amelia Martin.

— Mai taro ! zbieră un gentleman într-un pardesiu alb.

— Nu-ţi fie teamă, dă-i bătaie, fată bătrină ! exclamă un altul.

— Sssssss... se auziră cei douăzeci şi cinci posesori de sticle de bere.

— Ruşine... ruşine ! îi mustră grupul pictorului decorator.

— Ssssss... făcură din nou cei douăzeci şi cinci, însoţiţi de toţi cei cu gin şi majoritatea rachierilor.

-— Afară cu gîştele astea ! strigă grupul pictorului decorator, în culmea indignării.

— Mai tare, şopti domnul Jennings Rodolph.

— Asta şi fac, răspunse miss Amelia Martin.

— Cîntă mai tare, rosti doamna Jennings Rodolph.

— Nu pot, replică miss Amelia Martin.

— Uf, uf, uf ! făcu iestul auditorului.

— Bravooo ! strigă grupul pictorului.

Nu mergea — domnişoara Amelia Martin părăsi orchestra cu mult mai puţin ceremonial decît venise, şi pentru că nu a putut cînta, nu s-a lansat. Buna dispoziţie generală nu a fost restabilită pînă ce domnul Jennings Rodolph, roşu ca racul la faţă, nu a imitat diferite patrupede, timp de o jumătate de oră. fără a se fi putut face auzit. Şi, pînă azi, domnişoara Amelia Martin nu şi-a mai recăpătat nici buna dispoziţie, nici rochiile făcutc şi prezentate doamnei Jennings Rodolph, nici aptitudinile vocale despre care domnul Jennings Rodolph cîndva, punîndu-şi in joc reputaţia profesională, pretin- scse ca le-ar fi avut miss Martin.

ŞCOALA DE DANS

Din toate şcolile de dans cîte au fost vreodată n-a existat nici una mai populară, în privinţa locului unde era plasată, ca aceea a lui Signor Billsmethi, de la „King's Theatre“. Nu se afla pe Spring Gardens, sau pe strada Newman, ori pe strada Percy sau pe vreuna din numeroasele străzi destinate, de cînd lumea, meseriaşilor, dispensarelor şi pensiunilor, nu era în West End, ci mai degrabă spre partea răsăriteană a

Londrei, situată în preajma străduţei, totdeauna în mare forfotă, unde se găsea hanul Gray. Nici vorbă să fi fost o şcoală scumpă — patru şilingi şi şase pence pe trimestru nu e cine ştie ce, în general. Totul *foarte* select, numărul elevilor fiind cu stricteţe limitat la şaptezeci şi cinci, plata înainte pe un trimestru absolut obligatorie. Se dădeau ore în comun şi în particular — o încăpere pentru grup şi un salon. Familia lui signor Billsmethi era totdeauna prezentă în salon şi intra în costul salonului, adică un elev particular avea la dispoziţie atît *salonul* lui signor Billsmethi cît şi *familia* lui signor Billsmethi, şi dacă se simţea prea stingher în salon începea să alerge cu perechea lui prin încăperea unde se aflau cei care luau lecţii în grup.

Astfel arăta şcoala de dans a lui signor Billsmethi cînd Augustus Cooper din Fetter Lane, plimbîndu-se agale pe Holborn Hill, a văzut pentru întîia oară un anunţ, fără timbru, vestind lumea că signor Billsmethi de la King’s Theatre intenţiona să deschidă sezonul cu un mare bal.

Domnul Augustus Cooper era foarte nimerit — potrivit ca vîrstă, cu ceva bani, afacerile îi mergeau binişor, şi avea o mamă care, administrîndu-şi soţul şi *afacerile* acestuia cît timp trăise, după moarte se apucă să-şi administreze fiul şi *afacerile* lui ; aşa că, într-un fel sau altul, domnul Cooper stătea priponit în salonaşul de din dos, în spatele prăvăliei, toată săptămînă, iar duminicile, la capela Bethel, într-o boxă micuţă de brad descoperită (numită strană, din politeţe), şi habar n-avea de lume ca şi cum întreaga viaţă ar fi rămas copil, în vreme ce tînă- rul White, de peste drum, de la atelierul de instalat gaz, deşi cu trei ani mai tînăr ca el umbla pe unde vrea — ba la teatru — ba lua cina, după spectacol, în cine ştie ce grupuri vesele — mînca stridii cu duiumul şi bea bere cu stacana — ba mai şi lipsea de acasă toată noaptea şi apoi se întorcea dimineaţa atît de treaz ca şi cum nimic nu se întîmplase. Astfel, domnul Augustus Cooper se decise să pună piciorul în prag, şi chiar în dimineaţa aceea aduse la cunoştinţa mamei hotărîrea lui fermă :

să „nu-i spună pe nume[I]" dacă nu capătă el numaidecît o cheie de la intrare. Ei. şi acum se plimba în jos pe Holborn Hill gîndindu-se la toate astea şi întrebîndu-se cum să facă să fie introdus în societatea aleasă, pentru început, cînd ochii îi căzură pe anunţul lui signor Billsmethi, tocmai ce-i trebuia — nu numai că ar fi avut prilejul să-şi aleagă dintr-o dată un cerc select de cunoştinţe din rîndul celor şaptezeci şi cinci de elevi, care plăteau patru şilingi şi şase pence pe trimestru, ci putea în acelaşi timp să ajungă printr-un *horn-pipe* [1] în lumea bună, spre bunăstarea sa şi marea ciesfătare a prietenilor lui. De aceea se opri dinaintea anunţului netimbrat — un sandviş viu alcătuit dintr-un băiat între două scînduri — şi după ce îşi făcu rost de o invitaţie micuţă cu mărgini dinţate şi cu adresa lui signor însemnată pe ea — se duse întins spre casa lui signor ; foarte iute mergea, ca nu cumva lista să se fi completat cu cei şaptezeci şi cinci, înainte ca el să fi ajuns acolo. Signor era acasă şi, lucru şi mai îmbucurător, era englez ! Ce om simpatic — ce politicos ! Lista nu se completase ; printr-o nemaipomenită împrejurare, un singur loc mai rămăsese liber, chiar şi acesta trebuia să fi fost ocupat tocmai în dimineaţa aceea, numai că signor Billsmethi nu fusese mulţumit de recomandările prezentate de respectiva persoană, şi temîndu-se ca nu cumva doamna cu pricina să nu fie „din lumea aleasă[1-], n-a vrut să o accepte.

— Şi sînt foarte încîntat, domnule Cooper, rosti signor Billsmethi, că nu am luat-o. Vă asigur, domnule Cooper... nu spun asta ca să vă flatez, pentru că ştiu, dumneavoastră sînteţi mai presus de aşa ceva... eu mă consider, domnule, extrem de norocos de a avea la mine un gentleman cu manierele şi înfăţişarea dumneavoastră.

— Şi eu sînt foarte bucuros, domnule, zise Augustus Cooper.

— Sper să ne cunoaştem mai bine, domnule, adăugă signor Billsmethi.

— Vă asigur că şi eu nădăjduiesc acelaşi lucru, răs-

I Dans englezesc vesel, jucat îndeobşte de o singură persoană, cunoscut mai ales de marinari.

punse Augustus Cooper. Tocmai atunci uşa se deschise .şi apăru o tînără cu un păr cîrlionţat, strîns într-un moţ în creştetul capului, şi cu pantofii legaţi ca nişte săndăluţe, deasupra gleznelor.

— Nu fugi, draga mea, spuse signor Billsmethi, pentru că tînăra nu ştiuse, cînd a dat să intre, că domnul Cooper se afla acolo şi ar fi vrut să plece, sfioasă şi încurcată. Nu fugi, draga mea, repetă signor Billsmethi, dumnealui e domnul Cooper... domnul Cooper de pe Fet- ter Lane. Domnule Cooper, fiica mea... *miss* Billsmethi, domnule, care, sper că va avea plăcerea să danseze multe cadriluri, menuete, gavote, contradanţuri, fandango, dublu hornpipe, şi farinagholkajingo, cu dumneavoastră, domnule, aşa cum negreşit le veţi dansa şi dumneavoastră, domnule, foarte curînd.

Signor Billsmethi lovi pe domnul Augustus Cooper pe spate de parcă îl cunoştea de zeci de ani — prietenos — iar domnul Cooper se înclină în faţa tinerei domnişoare, şi tînăra domnişoară făcu o plecăciune, signor Billsmethi spuse că erau o pereche frumoasă, aşa cum şi-a dorit totdeauna, la care fata exclamă : „Vai, papa 1“ şi roşi pînă in vîrful urechilor, ca de altminteri şi domnul Cooper — dc-ai fi zis că stăteau amîndoi sub o lampă roşie în laboratorul unui chimist ; şi mai înainte ca domnul Cooper să plece, s-a stabilit că putea să vină în familie, chiar în seara aceea, pe nepregătite, fără vreo ceremonie, fără farafastî- curi de acest fel, pentru a se cunoaşte mai de aproape ca să nu mai piardă vremea, şi să poată termina totul pînă la următorul bal.

Aşa... domnul Augustus Cooper se duse la una din cizmăriile ieftine din Holborn unde pantofii de seară bărbăteşti cu talpă subţire costă şapte şilingi şi şase pence, iar cei de stradă, solizi, nimica toată ; cumpără o pereche de şapte şilingi şi şase pence, cu ştaif înalt, eleganţi, pe tare cînd îi puse nu-i venea să creadă că-s ai lui, la fel ca şi maică-sa, şi o luă spre signor Billsmethi. Acolo mai erau patru alte perechi de elevi particulari, în salon : două doamne şi doi domni. Ce

oameni drăguţi ! Fără pic de ifose. Una din doamne, îndeosebi, care se purta ca o Co- lombină, era grozav de afabilă ; ea şi domnişoara Billsmethi dovedeau mult interes faţă de domnul Augustus Cooper, glumeau, zîmbeau şi păreau aşa de încântătoare îneît se simţea cu totul la el acasă şi învăţă paşii de dans cit ai clipi. După ce lecţia luă sfîrşit, signor Billsmethi, miss Billsmethi, domnişorul Billsmethi, o tînără, cele două doamne şi cei doi domni au dansat un cadril nu aşa cum ştiţi, cu mişcări lente, vaporoase, ci în chip furtunos, zburînd dintr-un ungher în altul al încăperii, strecurîn- du-se printre scaune şi ţuşti la uşă •— o dată dans, nu glumă ! Signor Billsmethi, mai ales, în afară de faptul că tot timpul a cîntat la vioară, apoi se mai ocupa şi de fiecare în parte, iar domnişorul Billsmethi, cînd toţi erau cu sufletul la gură de oboseală dansa hornpipe, cu un baston în mînă şi o farfurie pe cap — spre nemărginita admiraţie a tuturor celor de faţă. Pe urmă signor Billsmethi stărui, văzîndu-i atît de fericiţi, să rămînă cu toţii la cină şi propuse să-l trimită pe domnişorul Billsmethi după bere şi alte băuturi, la care cei doi domni s-au jurat „afurisiţi să fie, ei dacă or lăsa-... gata să se ia la harţă cine să plătească, dar domnul Augustus Cooper se oferi el, dacă vor avea bunăvoinţa să-i îngăduie... *şi au avut* bunăvoinţa să-i îngăduie. Domnişorul Billsmethi aduse berea

Şcoala de dans

într-un vas şi romul într-o cană de un sfert. Au petrecut toată noaptea. Domnişoara Billsmethi îi strînse mina domnului Augustus Cooper pe sub masă, domnul Augustus Cooper îi i'ăspunse la strînsoare şi se întoarse acasă pe la şase dimineaţa, cînd a fost dus în pat cu forţa de către un ucenic, după ce şi-a exprimat în repetate rînduri dorinţa nesăbuită de a-şi arunca afară venerabila mamă de la fereastra etajului doi şi de a-1 sugruma pe ucenic cu propriul lui fular.

S-au perindat săptămîni şi încălţările făcute la Londra se rupseseră aproape cînd veni ziua marelui bal în costume de seară, la care trebuiau să se întîlnească toţi cei şaptezeci şi cinci de elevi, pentru prima oară în acest sezon, şi să contribuie cu cîte ceva din cei patru şilingi şi şase pence pe gaz lampant şi scripcari. Domnul Augustus

Cooper îşi comandă un frac nou pentru această ocazie — douăzeci de lire l-a costat. Era prima lui apariţie în haine de gală. După un dans sicilian cu năframă jucat de paisprezece fete, una şi una, el trebuia să deschidă cadrilul însoţit de domnişoara Billsmethi, cu care de la prima vizită se împrietenise de-a binelea. *A fost o* noapte grozavă ! Totul admirabil pus la punct. La intrare, băiatul- sandviş între reclame, primea bonetele doamnelor şi pălăriile domnilor ; în salonul din dos se afla un pat întors pe care *miss* Billsmethi făcea cafea sau ceai pentru domnii care plăteau şi pentru doamnele pe care domnii le tratau ; negus cu vin roşu de Porto, limonadă, se găseau la preţul de optsprezece pence, şi în urma unui aranjament prealabil cu circiuma din colţul străzii, fusese adus anume un băiat care să se ocupe de băuturi. Pe scurt, totul era pus la punct, iar de cei prezenţi — nici să nu mai vorbim. Ce doamne ! Ce de ciorapi trandafirii de mătase ! Cîte flori artificiale ! Cîte trăsuri ! Nu apuca să vină o trăsură aducînd o pereche de doamne că o altă trăsură apărea şi lăsa încă o pereche de doamne — se cunoşteau nu numai una pe alta, dar cunoşteau şi majoritatea domnilor de acolo, ceea ce făcea atmosfera cu atît mai plăcută. Signor Billsmethi în pantaloni negri, pe corp, cu o panglică albastră la butonieră, prezenta doamnele unor domni străini — doamnele sporovăiau — şi se prăpădeau de rîs
— tot să le fi privit.

Cît despre dansul cu năframa, era lucrul cel mai impresionant văzut vreodată — atîta, învălmăşeală, foşnet de rochii şi de evantaie, doamnele cu flori artificiale se strîngeau într-un buchet şi apoi se împrăştiau din nou ! Cît despre contribuţia domnului Augustus Cooper la cadril, acesta s-a descurcat admirabil. Se rătăcea de lîngă partenera sa, cînd şi cînd, desigur, şi era descoperit fie dansînd cu o stăruinţă lăudabilă în alt grup, fie alunecînd înainte, fără vreo ţintă anume ; dar în general ceilalţi aveau grijă să-l împingă, prin diferite figuri pînă se întorcea la locul cuvenit. Oricum, la sfîrşit, un mare număr de doamne şi domni veniră să-l

firitisească din plin spu- nînd că nu mai văzuseră un începător să se descurce atît de bine, iar domnul Augustus Cooper se simţea cît se poate de mulţumit de sine, ca oricare altul în situaţia lui. Comandă şi plăti cantităţi considerabile de alcool îndoit cu apă, negus, şi amestecuri pentru vreo două sau trei duzini de prieteni foarte intimi, aleşi din cercul select al celor şaptezeci şi cinci de elevi.

Acum, dacă era sau nu din pricina tăriei amestecurilor ori a frumuseţii doamnelor, întîmplarea face ca domnul Augustus Cooper în loc să se împotrivească, mai degrabă încuraja atenţiile măgulitoare ale unei doamne tinere, în voal cafeniu peste americă albă, care din capul locului dăduse semne că persoana lui o interesa grozav ; dar cînd avansurile s-^au cam prelungit o vreme, *miss* Billsmethi dădu în vileag ciuda şi gelozia ei faţă dc doamna în voal numind-o „criatură" ; asta o determină pe doamna în voal să-i riposteze folosind nişte propoziţii care conţineau vorbe de ocară, avînd ca temei plata celor patru şilingi şi şase pence pe trimestru. La această aluzie domunl Augustus Cooper fiind într-o stare de zăpăceală mare îşi exprimă încuviinţarea pe de-a-ntregul. Domnişoara Biils- methi văzîndu-se astfel părăsită, începu să ţipe la diapazonul cel mai puternic al vocii, cu iuţeala de paisprezece ţipete pe minut — văzînd însă că nu se prinde, săgetînd din priviri mai întîi pe doamna în voal apoi pe domnul Augustus Cooper, apelă, buimăcită, la ceilalţi şaptezeci şi trei elevi să-i facă rost de nişte acid oxalic să bea, şi pentru că apelul fusese zadarnic, încercă din nou să se năpustească asupra domnului Cooper, după care i se muiară picioarele şi a fost dusă la culcare. Domnul Augustus Cooper nu pricepu prea iute ce se petrecea, pînă ce signor Billsmethi nu-i explică, în chip cît se poate de limpede, declarînd înaintea elevilor, că domnul Augustus Cooper făcuse şi întărise anumite promisiuni de căsătorie fiicei sale, în diferite rînduri, iar acum pur şi simplu o părăsise ; indignarea elevilor fu unanimă şi deoarece cîţiva gentlemeni minaţi de simţăminte cavalereşti întrebau destul de stăruitor de

domnul Augustus Cooper, vrînd să afle în ce ape se scălda sau, cu alte cuvinte dacă nu voia „s-o ia după ureche“, acesta socoti mai prudent să-şi ia repede tălpăşiţa. Sfîrşitul a fost că a doua zi primi o scrisoare de la un avocat, iar săptămînă următoare era dat în judecată ; domnul Augustus Cooper, după ce a trecut

de două ori pe la Serpentine [I] în scopul de a-şi pune capăt zilelor înecîndu-se, şi după ce de două ori s-a întors fără să o fi făcut, se destăinui maică-si, care muşamaliză tevatura cu douăzeci de lire, bani scoşi de la ciorap ; signor Billsmethi a încasat în total douăzeci lire, patru şilingi şi şase pence, fără a mai pune la socoteală trataţiile şi pingelele rupte. Domnul Augustus Cooper s-a întors acasă şi a locuit împreună cu maică-sa, unde trăieşte şi astăzi, iar pentru că ambiţiile sale mondene s-au risipit şi de atunci n-a mai ieşit niciodată în lume, n-are să vadă această lucrare închinată lui şi o să rămînă neştiutor de ea în veci.

I Lac artificial în Hyde Park — Londra.

Damon şi Pythias [1] au fost desigur, în felul lor, nişte oameni foarte cumsecade : primul pentru extrema promptitudine cu care se oferă a sta chezaş prietenului său, celălalt pentru punctualitatea cu care-i răspunde tocmai la ţanc, într-un chip nu mai puţin remarcabil. Totuşi, multe trăsături specifice caracterului lor s-au perimat cu timpul. Astăzi, anevoie mai găseşti astfel de tipuri precum Damon, în aceste zile ale întemniţării pentru datorii (ca să nu mai vorbim de impostori, care te trag pe sfoară la tot pasul) ; cît despre oameni de categoria lui Pythias, puţinii care se mai aflau în aceste vremuri degenerate, au avut ghinionul să dispară şi asta tocmai cînd să ajungă şi ei clasici. Dacă faptele acestor eroi nu pot găsi seamăn în timpurile moderne, totuşi prietenia lor ar putea. De o parte Damon şi Pythias -— de cealaltă Potter şi Smit- hers, şi dacă numele menţionate la urmă n-au parvenit încă pînă la urechile cititorilor nedumeriţi, nu-mi rămîne altceva mai bun de făcut decît să-i prezint.

Domnul Thomas Potter, aşadar, era funcţionar la Londra, la fel ca şi domnul Smithers ; venituri limitate, dar prietenia dintre ei nemărginită. Locuiau pe aceeaşi *

* Filozofi pitagoricieni, vestiţi pentru prietenia strînsă dintre ei şi pentru dificultăţile pricinuite de Dionysius cel Tînăr, tiranul Syracusei.

O NOAPTE DE POMINA

Povestea lor este cîntată şi de Schiller în balada intitulată *Burgschaft* (Chezăşie).

stradă, plecau în oraş dimineaţa la aceeaşi oră, luau masa de prînz, zilnic, în aceeaşi grabă şi seară de seară se bucurau unul de tovărăşia celuilalt. Erau uniţi laolaltă prin cele mai strînse legături de prietenie intimă sau, după cum domnul Thomas Potter remarca plin de duioşie, ei erau „cu trup şi suflet unul pentru celălalt". Temperamental, domnul Smithers avea oarecare înclinaţie spre romantism, spre poezie, cunoştea ce-i mila şi avea un soi de simţ al datoriei, despre care nu ştia exact de unde vine şi încotro se îndreaptă — absolut remarcabil faţă de firea cu totul deosebită a domnului Potter, plină de o dezinvoltură nepăsătoare, cutezătoare, ca a unui hoţ de buzunare amator.

Deosebirile temperamentale se răsfrîngeau şi asupra îmbrăcăminţii lor. Domnul Smithers apărea în general în lume în redingotă şi pantofi, cu o lavalieră neagră şi îngustă, pălărie cafenie cu gardini foarte răsucite în sus — caracteristici pe care domnul Potter nu voia să le recunoască nici în ruptul capului pentru că el avea ambiţia să se îmbrace în felul vestitului „Kiddy“, adică în maniera birjarilor ; a mers pînă acolo îneît să bage capital în cumpărarea unei haine aspre, de culoare albastră, cu nasturi de lemn, după modelul pompierilor, la care adăugind o pălărie cu calota joasă, de forma unui castron, stîrnise mare vîlvă la „Albion" de pe strada Little Russel şi în diferite alte locuri de distracţie publică, Ia modă.

Domnul Potter şi domnul Smithers erau amîndoi de acord că la încasarea simbriei puteau să piardă împreună **„o** seară" — evident denumire eronată, deoarece pierderea se referea, după cum ştie oricine, de fapt nu la o seară ci la toţi banii pe care cineva se întîmplă să-i aibă asupra sa cu acest prilej ; ei erau deopotrivă de acord că în seara cu pricina vor face o „noapte de pomină", expresie prin care se subînţelege împrumutarea cîtorva ore din dimineaţa zilei următoare, adăugarea lor la noaptea precedentă, şi din tot, alcătuirea unui amestec nocturn.

Sosi în sfîrşit şi ziua simbriei — spun în sfîrşit

fiindcă zilele de salariu sînt la fel de capricioase ca şi cometele : trec minunat de iute cînd ai o sumedenie de plătit şi splendid de încet cînd ai puţin de încasat. Domnul Tho-

O NOAPTE DE POMINA

mas Potter şi domnul Robert Smithers au stabilit să se întilnească şi să înceapă seara cu o masă. Au avut o masă bună, îndestulată, în tihnă, alcătuită dintr-o scurtă procesiune de patru ciozvîrte de carne, patru rinichi, rînd pe rînd susţinute de ambele părţi de cîte o stacană de bere cu adevărat neagră, şi sprijinite pe fel de fel de cuzineţi dc pîine şi pene de brînză.

Cînd s-a strîns masa, domnul Thomas Potter a comandat chelnerului să le aducă două rînduri de whisky scoţian de cea mai bună calitate, cu apă caldă şi zahăr şi o pereche din cele mai „slabe[11] ţigări de foi havaneze. Chelnerul se execută. Domnul Thomas Potter pregăti grogul şi îşi aprinse trabucul, domnul Robert Smithers făcu acelaşi lucru. Apoi, domnul Thomas Potter propuse, şugubăţ, la primul toast „desfiinţarea tuturor birourilor* (nu a sine- eurilor, ci a birourilor de tranzacţii comerciale), iar domnul Robert Smithers ridică paharul şi bău numaidecît, aplaudînd cu însufleţire. Astfel au continuat, punînd ţara la cale, pufăind din trabucuri şi sorbind clin whiskey îndoit cu apă, pînă ce „rîndurile[t;] — foarte sugestiv nume — s-au dus amindouă. Domnul Robert Smithers văzînd aşa, comandă numaidecît două alte rînduri din cel mai bun whiskey scoţian, şi încă două dintre cele mai uşoare havane. Alcoolul a fost dat pe gît, iar fumul uşor de havană dat afară, pînă cînd, de băutură, lumină, fum, scrum împrăştiat peste tot pe masă, seul de pe ţigările de foi, domnul Robert Smithers începu să aibă îndoieli în privinţa „uşurimii“ havanelor şi să se simtă ca şi cum ar fi stat într-o birjă de piaţă cu spatele spre cai.

Domnul Thomas Potter, pe de altă parte, se prăpădea de rîs, în gura mare, făcînd declaraţii fără şir că se simţea „perfect" — ca dovadă ceru cu jumătate de glas ziarul de seară de la un domn de !a masa de alături, dar văzînd că-i era cam greu să descopere vreo ştire în coloanele sale, sau să desluşească dacă avea măcar coloane, ieşi încetişor afară, să se uite la lună şi, cînd se întoarse, palid la faţă de atîta privit la cer şi incercind să facă haz pe seama domnului Robert Smithers care adormise, după cîteva chicoteli

convulsive, lăsă capul pe braţ şi adormi şi el. Cînd se trezi din nou, domnul Robert Smithers se tre

zise dc asemenea ; amîndoi au căzut de acord, cu multă gravitate, că a fost extrem de nesăbuit din partea lor să mănînce atîtea nuci murate la ciozvîrta de câfrne, dat fiind că, fapt îndeobşte cunoscut, totdeauna produceau ameţeală şi somn. intr-adevăr, dacă n-ar fi luat whiskey şi ţigări de foi cine ştie ce-ar mai fi păţit ! Au mai cerut cafea şi după plata notei — doisprezece şilingi şi două pence pentru masă şi cele zece pence rămase chelnerului de la rest, în total treisprezece şilingi — au pornit creanga să „ticluiască" o noapte.

Era exact opt şi jumătate, aşa că s-au gîndit că cel mai bun lucru ar fi fost să se ducă la Teatrul Municipal unde se jucam piese scurte, doi pe un bilet, ceea ce au şi făcut. Domnul Robert Smithers, care devenise extrem de sentimental după plata notei, ca să mai învioreze mersul pe jos îl informă pe domnul Thomas Potter, în taină, că presimţea apropierea unei catastrofe. Ajunşi înăuntru, domnul Robert Smithers înfrumuseţa sala adormind cu capul şi amîndouă mîinile graţios lăsate peste marginea din faţă a lojei de la galerie.

Aceasta era comportarea modestului domn Smithers, acestea erau efectele binecuvîntate ale whiskeyului scoţian şi ale havanelor asupra interesantei persoane ! Domnul Thomas Potter însă, care avea ţelul măreţ să fie luat drept „un om treaz“, „iute la minte" şi aşa mai departe, se purtă într-un chip foarte diferit şi începu s-o ia razna, pur şi simplu — cam prea iute chiar, pînă la urmă, pentru răbdarea publicului pusă greu la încercare. Mai întîi cînd a intrat, se mulţumi să strige serios celor de la galerie „să-i ardă focul", apoi numaidecît îşi exprimă dorinţa de a „încheia pace‘-, dar la amîndouă interpelările
i se răspunse în chipul foarte obişnuit în asemenea ocazii :

— Ia arde-i un ciolan cîinelui ăstuia ! strigă un

domn în cămaşă.

— Asta a tras bine la măsea, zbieră un altul.

— Cîrpă ! ţipă un al treilea.

— Tîrîie brîu ! se auzi strigînd un al patrulea.

-— Azvîiie-1 a-fa-ră ! urlă un al cincilea, în vreme ce alte numeroase glasuri îi ţineau isonul în a-1 trimite pe domnul Thomas Potter „la mă-sa acasă !“ Toate aceste vorbe de ocară au fost primite de către domnul Thomas Potter cu un suprem dispreţ ; îşi tuflea puţin mai pe o parte pălăria cu calotă joasă ori de cite ori se făceau aluzii la persoana lui, şi se ridica în picioare, cu mîinile în şolduri, exprimîndu-şi melodramatic sfidarea.

Uvertura — la care aceste sunete diferite fuseseră ca un acompaniament *ad libitum* — se sfîrşi, începu a doua piesă, iar domnul Thomas Potter, încurajat că nimeni nu-i face nimic, începu să se poarte într-un mod cît se poate de neobişnuit şi jignitor. Mai întîi imită mişcările cîntă- reţei principale, apoi mormăi la lumina albastră, pe urmă o făcu pe speriatul de moarte la ivirea fantomei ; în sfîrşit, nu numai că tot timpul comentă cu voce tare dialogul de pe scenă, dar îl mai deşteptă şi pe domnul Robert Smithers, care, auzindu-şi tovarăşul că face tărăboi, şi avînd foarte puţină idee unde se află sau ce voiau de la el, numaidecît, ca să imite pilda cea bună, scoase cel mai lugubru, mai zguduitor, mai groaznic răcnet, auzit cîndva de vreun auditoriu. Prea era de tot.

— Daţi-i afară ! strigă întreaga sală.

Se auzi un zgomot de paşi tîrşiţi, oameni loviţi cu violenţă de lambriul peretelui, un dialog răstit :

— Afară !

— Nu vreau !

— Ai să vrei !

— Ba nu !

— Biletul dumneavoastră, domnule !

— Eşti un derbedeu, domnule ! şi aşa mai departe.

Un ropot de aplauze vădea încuviinţarea sălii, iar domnul Robert Smithers şi domnul Thomas Potter s-au

trezit aruncaţi cu o uimitoare iuţeală în stradă, fără să se mai fi ostenit să pună piciorul pe pămînt de-a lungul vertiginoasei coborîri.

Domnul Robert Smithers fiind prin constituţie cam încet din fire, sătul pînă peste cap de atîta iuţeală în cursul recentei expulzări, care avea să-i ajungă cel puţin pînă la următoarea zi de simbrie, nu apucă să străbată strada Milton, împreună cu tovarăşul său, de la un cap la altul, că şi începu să aducă vorba pe ocolite despre deliciile somnului, laolaltă cu aluzii, pe departe, despre necesitatea de a se întoarce la Islington pentru a încerca efectul patentului Bramah asupra broaştelor de la uşile caselor lor. Domnul Thomas Potter, totuşi, era un om întreprinzător şi hotărit. Au vrut să facă o noapte de pomină
— atunci or s-o facă ! Astfel, domnul Robert Smithers, care trei părţi era posac şi cealaltă sumbru, încuviinţă cu desperare. S-au dus la o cramă spre a obţine cele necesare ca s-o facă lată. Acolo au găsit o sumedenie de doamne tinere şi diferiţi domni în vîrstă, iar presăraţi din belşug, birjari de trăsuri de piaţă — toţi bînd şi vorbind unii cu alţii. Domnul Thomas Potter şi domnul Robert Smithers au băut rachiu în păhărele mici, iar sifon în pahare mari, pînă ce au început să aibă idei tulburi despre lucruri în general şi despre toate celea în particular — şi cînd au pornit să se trateze pe ei, s-au apucat să trateze toată lumea. Restul petrecerii a fost o harababură întreagă de capete şi călcîie, de ochi negri şi uniforme albastre, noroi şi felinare, uşi masive şi lespezi de piatră.

Mai departe, după cum ne informează rubrica de noutăţi „nu se cunosc amănunte !“ A doua zi am aflat şi amănuntele : „Arestul”, arestul în care au încăput domnul Thomas Potter, domnul Robert Smithers şi majoritatea tovarăşilor lor din crama de noaptea trecută, sumar îmbrăcaţi ! S-a dezvăluit în faţa poliţiei — spre indignarea curţii şi uimirea spectatorilor — cum că un anume Robert Smithers, ajutat şi încurajat, de un anume Thomas Potter au pus la pămînt şi au

bătut, în diverse străzi, şi la ore diferite, cinci bărbaţi, patru băieţi şi trei femei, cum că numitul Thomas Potter şi-a însuşit tîlhăreşte cinci cio- cănaşe de uşă, două minere de clopoţel şi o bonetă, cum că Robert Smithers, prietenul lui, a proferat sudălmi în valoare de cel puţin patruzeci de lire, de cîte cinci şilingi una ; au băgat în sperieţi străzi întregi, înţesate de supuşi ai maiestăţii sale, prin răcnete îngrozitoare că „a luat foc undeva“ ; au distrus uniformele a cinci poliţişti şi au mai comis şi alte grozăvii, prea multe la număr spre a putea fi recapitulate. Judecătorul, după mustrările cuvenite, i-a amendat pe domnul Thomas Potter şi pe domnul Robert Smithers la cîte cinci şilingi, pentru că au fost, ceea ce Legea numeşte pe înţelesul tuturor, beţi, şi la treizeci şi patru de lire pentru cele şaptesprezece atacuri, socotite la cîte patruzeci şilingi fiecare, cu drept de recurs.

Au *făcut* recurs, iar domnii Potter şi Smithers au trăit ta vai de ei din împrumuturi pînă la următoarea simbrie, şi cu toate că reclamanţii au declarat că în aceste condiţii sînt dispuşi să se lase „atacaţi[14] chiar şi de două ori pe săptămînă, de-atunci nu le-a mai ars niciodată „să facă o noapte de pomină".

DUBA CU PUŞCĂRIAŞI

Deunăzi, după-amiază, tocmai dădeam colţul în strada Arcului, întoreîndu-mă dintr-o plimbare pe jos, cînd un pîlc de oameni strînşi la uşa Poliţiei îmi atrase atenţia. M-am apropiat. Erau treizeci-patruzeci pe trotuar şi încă vreo cincisprezece în drum ; cîţiva gură-cască stăteau liniştiţi pe partea cealaltă -— toţi aşteptînd, se vede, sosirea cuiva. Am rămas şi eu locului cîteva minute, dar... nimic, atunci m-am întors către un cîrpaci livid la chip, pletos, care stătea lîngă mine cu mîinile pe sub băierile şorţului, şi i-am pus obişnuita întrebare :

— Ce s-a întîmplat. ?

Cîrpaciul m-a măsurat din cap pînă-n picioare cu un dispreţ suprem şi mi-a răspuns în doi peri :

— Ia, nimica.

Acuma, eu ştiam foarte bine că dacă doi oameni se opresc pe stradă ca să se uite la ceva anume, sau numai dacă se zgîiesc în sus, două sute de curioşi se vor stringe într-o clipită ; dar cum ştiam de asemenea foarte bine că lumea nu rămîne în stradă nici cinci minute fără să facă puţin haz, afară numai dacă nu cumva sînt prea absorbiţi de vreo treabă, întrebarea următoare firește a fost :

— Ce aşteaptă toţi oamenii ăştia ?

— Trăsura maiestăţii sale, răspunse cîrpaciul. .

Asta le întrecea pe toate. Ce naiba avea să caute trăsura maiestăţii sale la poliţie, pe strada Arcului ! începusem să mă gîndesc la motivul posibil care să fi pricinuit

o asemenea apariţie nemaipomenită, cînd un val de exclamaţii în rîndul băieţilor din gloata :

— Uite duba ! mă făcu să ridic capul şi să privesc în sus, pe stradă.

Furgonul cu coviltir în care deţinuţii sînt duşi de la poliţie la diferitele închisori, venea în goană mare. Atunci, pentru prima oară, am aflat că trăsura măiestăţii sale era pur şi simplu un alt nume pentru dubă, atribuit nu numai fiindcă era un termen ales, ci deoarece duba cu pricina funcţiona pe cheltuiala maiestăţii sale ; la început fusese pusă la dispoziţia doamnelor şi a domnilor care doreau să viziteze diferite case cunoscute sub denumirea generală de „Temniţe ale maiestăţii sale“.

Duba trase la uşa poliţiei şi lumea dădu buzna în jurul scării, lăsînd doar o potecă pe unde să treacă deţinuţii. Prietenul nostru cîrpaciul şi restul de gură-cască se duseră pe partea cealaltă — eu m-am luat după ei. Birjarul şi un altul care stătuse lîngă el înainte coborîră şi li se dădu voie să intre în clădire. Cineva închise uşa în urma lor, iar mulţimea aştepta cu sufletul la gură.

După un răgaz de cîteva minute, uşa se deschise din nou şi primii doi deţinuţi apărură. Erau nişte fete, cea mai mare nr. putea să aibă mai mult de şaisprezece ani, iar cealaltă dacă împlinise paisprezece. Se vedea că erau surori după asemănare, deşi doi ani în plus de depravare îşi lăsaseră stigmatul pe chipul celei mai vîrstnice, aidoma urmelor unui fier înroşit. Amîndouă erau ţipător îmbrăcate, îndeosebi cea mai tînără, şi cu toate că semănau leit între ele şi într-o privinţă şi într-alta — iar faptul că erau legate împreună cu cătuşe la mîini sublinia asemănarea, făcînd cu neputinţă de închipuit un contrast mai mare în atitudinea celor două. Cea mai tînără plîngea amarnic — nu de ochii lumii sau ca să producă efect, ci de ruşine — îşi îngropase faţa în batistă, şi întreaga comportare exprima cu prisosinţă jalea plină de amărăciune şi deznădejde.

— Cit ţi-au dat, Emily ? strigă piţigăiat o femeie ru-

mină la faţă din mulţime.

— Şase săptămîni, plus muncă, răspunse fata mai vîrstnică, rîzînd cu trufie — oricum e mai bine decît să stai în celulă, eh, rău cu rău dar mai rău fără rău... şi Bella e pentru prima oară. Capul sus, puişor ! adăuga ea, strigînd în gura mare şi smulgînd batista celeilalte. Sus capul şi arată-le mutra. Nu-s geloasă, dar să fiu a naibii dacă mă pierd cu firea !

— Aşa şi trebuie, fetiţo ! exclamă un bărbat cu o tichie de hîrtie pe cap, care, la fel ca şi majoritatea celor din mulţime se amuzase nespus de acest mărunt incident.

— Păi, nu ? replică fata ; ah, şi la urma urmelor, mare scofală, eh !

— Hai, înăuntru cu voi ! interveni birjarul.

— Nu te grăbi aşa, vizitiule ! se răsti fata — şi să nu uiţi, pe mine vreau să mă laşi la băile Cold Bath Fields... într-o vilă cu grădină în faţă... bagă bine de seamă. Hei ! Bella unde te duci... îmi smuceşti bunătate de braţ ! se adresă fetei mai tinere care, vrînd să se ascundă mai repede în dubă, urcase prima scările, uitînd că avea cătuşe.. Vino-napoi, hai să-ţi arăt eu drumul ! Şi după ce o trase pe nenorocita aceea în- jos, cu o forţă care o făcu să se clatine pe caldarîm, urcă ea în vehicul urmată de sărmana ei tovarăşă.

Aceste două fete fuseseră aruncate în braţele viciului şi destrăbălării, pe străzile Londrei, de către o mamă păcătoasă şi hrăpăreaţă. Ce era atunci fata mai mică, cea mare fusese o dată şi ce era atunci cea mare, cea mică avea curînd să ajungă. Sumbră perspectivă, dar ce sigur de realizat — o dramă tragică, atît de adesea jucată ! Uitaţi-vă la închisorile şi birourile de poliţie din Londra

— ba nu, priviţi străzile Londrei doar. Aceste fapte se desfăşoară dinaintea ochilor noştri, zi de zi, ceas de ceas, su ajuns atît de evidente îneît pur şi simplu sînt trecute cu vederea. Cufundarea acestor fete în mocirlă se va desfăşura la fel de rapid ca şi un groaznic flagel care ar bîntui, avînd aceeaşi înrîurire funestă şi

infectînd pretutindeni în lung şi-n lat. Cîte biete femei, treptat, în preajma noastră, nu cad pradă viciului înspăimîntător la vedere, desperat întru început, scîrbos şi respingător cu timpul, iar la sfîrşit mizerabil — hîde, abandonate, necompătimite de nimeni !

Mai erau şi alţi puşcăriaşi : băieţandri de zece ani, înrăiţi de viciu ca unii bărbaţi de cincizeci de ani, vagabonzi fără adăpost, care se duc bucuroşi la închisoare pentru eă au ce mînca şi unde pune capul, prinşi cu cătuşe de cîte un alt om ale cărui idealuri s-au năruit, ruinat sufleteşte, cu o familie ajunsă în mizerie, aflat la prima lui întemniţare. Curiozitatea mi-a fost satisfăcută. Întîiul grup mi-a lăsat o impresie pe care bucuros aş fi evitat-o, şi pe care aş dori din toată inima s-o şterg.

Mulţimea se împrăştie — furgonul se făcu nevăzut, împovărat de vinovăţie şi năpastă. De atunci n-am mai văzut duba cu puşcăriaşi.

POVESTIRI

PENSIUNEA

CAPITOLUL I

Doamna Tibbs era, absolut incontestabil, cea mai îngrijită, mai lipsită de astîmpăr, mai economicoasă fiinţă care să fi tras vreodată în piept fumul Londrei, iar casa doamnei Tibbs arăta, hotărit lucru, cea mai curăţică de pe toată strada Great Coram. Temelia şi scările din faţă, uşa de la stradă şi treptele uşii de la stradă, clanţa de alamă, placa de la uşă, ciocănaşul şi ferestruica în formă de evantai de deasupra uşii de la intrare pe unde pătrundea lumina, toate arătau curate de sclipeau ca şi cum chiar atunci ar fi fost sîrguincios spoite, frecate cu piatra, cu peria, cu apă şi săpun, lustruite. Era curios că placa de alamă dc la uşă, cu inscripţia interesantă „Doamna Tibbs“ nu luase încă foc de atîta frecare, aşa de atent fusese lustruită. La fereastra unui salon, nişte obloane ca uşile unui dulap de alimente, iar la alt salon, perdele de culoare albastră cu auriu şi transperante, cu care doamna Tibbs avea obiceiul să se laude că le „ţinea mereu ridicate“. Lampa de pe culoar era curată ca un balon de săpun, îţi puteai face mustaţa în luciul meselor şi al scaunelor, balustradele date cu ceară de albine, iar vergelele covoare- lor de pe scară te făceau să clipeşti atît străluceau de tare.

Doamna Tibbs părea întrucîtva mică de statură, dar nici domnul Tibbs nu era mai breaz, şi, colac peste pupăză, el avea şi nişte picioare bondoace ; în schimb un obraz neobişnuit de prelung. In raport cu nevastă-sa era ca un 0 de la 90 — lîngă ea avea *oarecare* însemnătate —

fără ca nu era nimic. Doamna Tibbs vorbea tot timpul. Domnului Tibbs aproape că nu i se auzea glasul, avea însă talent să se bage în discuţie, chiar dacă de fapt nu spunea nimic. Doamna Tibbs nu putea suferi istoriile lungi, iar domnul Tibbs avea una, pe care nici unul din prietenii lui cei mai apropiaţi n-a auzit-o încă pînă la capăt. Totdeauna începea : „îmi aduc aminte de pe cînd mă aflam în corpul de voluntari, o mie opt sute opt...“ dar cum vorbea foarte rar şi încet, iar pricopsită lui jumătate foarte iute şi tare, rareori izbutea să treacă dincolo de fraza introductivă. Trist specimen de povestitor 1 Era ca evreul rătăcitor din snoavele lui Joe Miller [x].

Domnul Tibbs se bucura oarecum de independenţa prin pensia de 43 lire, 15 şilingi şi 10 pence pe care o căpăta anual. Tatăl lui, mama şi cinci vlăstare din acelaşi trunchi obţineau o sumă similară din visteria unei ţări mărinimoase, deşi niciodată nu s-a ştiut pentru ce servicii anume. Dar, deoarece independenţa despre care am pomenit nu era îndestulătoare ca să ofere unei perechi *toate* bunătăţile acestei vieţi, micuţei şi harnicei lui neveste îi dădu prin cap că cel mai bun lucru ce-i rămăsese de făcut cu o moştenire de 700 lire era să ia şi să mobileze o casă potrivită — undeva într-o regiune parţial explorată, situată între British Museum şi un sat retras numit Somers Town — pentru a deschide o pensiune. Strada Great Coram era locul cu pricina. Casa fusese mobilată ca atare, au fost angajate două slujnice şi un băiat ; s-a inserat un anunţ în ziarele de dimineaţă, informînd publicul :

„Şase persoane se pot bucura de tot confortul, într-un interior plăcut, familie aleasă, la zece minute de...“ pretutindeni. Au venit o sumedenie de răspunsuri, cu tot soiul de iniţiale ; întreg alfabetul părea a fi acaparat de dorinţa subită de a locui într-o pensiune cu casă şi masă. Corespondenţa dintre doamna Tibbs şi solicitanţi era voluminoasă şi cu atît mai misterios secretul. Lui „E“, nu-i plăcea cutare lucru, „1“ nu se putea acomoda cu.„ j *i*

„I.O.U.“, nu credea că o să se împace cu condiţiile şi „G.R.“ niciodată nu a dormit într-un pat cu somieră. Rezultatul oricum a fost că trei domni au ajuns colocatari în casa doamnei Tibbs în condiţii „convenabile tuturor". Din nou s-a dat anunţul şi o doamnă cu cele două fiice ale ei au propus să sporească — nu familia lor, ci pe cea a doamnei Tibbs.

— Încîntătoare femeie, ' doamna Maplesone asta ! spuse doamna Tibbs, stînd, după gustarea de dimineaţă, lîngă foc, împreună cu soţul ei. Cei trei domni plecaseră fiecare la treburile lor. încîntătoare femeie, zău ! repetă micuţa doamnă Tibbs, adresîndu-se mai mult sieşi, pentru că nu s-a gîndit niciodată să-şi consulte bărbatul. Şi cele două fete sînt admirabile. Trebuie să servim ceva peşte astăzi, iau masa cu noi pentru prima oară.

Domnul Tibbs puse vătraiul în unghi drept cu cleştele şi încercă să vorbească, dar băgă de seamă că n-are ce spune.

— Domnişoarele, continuă doamna Tibbs, au fost de acord să-şi aducă şi pianul.

Tibbs se gîndi la povestea cu corpul voluntar, însă nu se încumetă să înceapă. Un gînd strălucit îi fulgeră în minte.

— Se prea poate... rosti el.

— Te rog nu-ţi sprijini capul pe tapet, îl întrerupse doamna Tibbs, şi nu-ţi vîrî picioarele în cenuşar — asta-i şi mai rău.

Tibbs feri tapetul, scoase picioarele din cenuşar şi spuse mai departe :

— Se prea poate ca una din fete să pună mîna pe tî- nărul Simpson, şi ştii, o căsătorie...

, — O ce !? ţipă doamna Tibbs.

Tibbs repetă sfios ceea ce spusese mai înainte.

— Te rog, nici să nu mai pomeneşti de aşa ceva, zise doamna Tibbs. Auzi, o căsătorie !... să mă lipsească de chiriaşi... nu, pentru nimic în lume !

Tibbs se gîndi în sinea lui că evenimentul nu era cîtuşi de puţin exclus, dar cum nu-şi contrazicea niciodată nevasta puse capăt conversaţiei făcînd observaţia că „s-a făcut ora să se ducă la treabă".

Totdeauna pleca de **acasă la** 7pce dimineaţa şi se întorcea la cinci după-

amiaza, grozav de murdar pe faţă şi mirosind a mucegai. Nimeni habar n-avea ce era sau unde pleca. Doamna Tibbs însă obişnuia să spună cu un aer plin de importanţă că lucra in City.

Domnişoarele Maplesone şi desăvîrşita lor mamă sosiră în cursul după-amiezii cu o trăsură de piaţă, însoţite de bagaje, într-un număr de-a dreptul uimitor. Cufere, valize de pălării, cutii cu manşoane şi umbreluţe de soare, tocuri de ghitară, pachete de toate formele imaginabile înfăşurate în hîrtie brună şi prinse cu ace umpleau coridorul. Apoi a urmat un du-te-vino în goană cu bagajele, atîta alergătură după apă caldă de spălat pentru doamne, atîta forfotă, zăpăceală mare, fierbinţeală pentru servitori, şi droturi de păr — cum nu cunoscuse niciodată pînă atunci strada Great Coram. Micuţa doamnă Tibbs se simţea pe de-a-nti'egul în elementul său, trebăluind, vorbind de zor şi împărţind prosoape şi săpun ca o soră şefă într-un spital. Casa nu a revenit la atmosfera de tihnă pînă ce doamnele nu s-au retras zorindu-se în dormitoarele lor, absorbite de importanta ocupaţie de a se îmbrăca pentru masă.

— Sînt frumoase fetele astea ? întrebă domnul Simpson pe domnul Septimus Hicks — alte două persoane din pensiune — în timp ce se amuzau în salon, înainte de prînz, legănindu-se în jilţuri şi privindu-şi, pe gînduri, pantofii.

— Habar n-am, răspunse domnul Septimus Hicks, un lungan tînăr, albicios la faţă, cu ochelari şi o panglică neagră pe după gît în loc de lavalieră — personaj deosebit de interesant : vizitator romanţios al spitalelor şi „un tînăr foarte talentat[44]. îi plăcea să „vîre[44] în conversaţie tot soiul de citate din *Don Juan,* fără să-i pese dacă sînt potrivite sau nu — în acest sens se purta grozav de independent. Celălalt, domnul Simpson, făcea parte din categoria de tineri care în societate sînt ca figuranţii pe scenă, numai că infinit mai puţin înzestraţi în vocaţia lor decît cel mai slab actor. Era atît de sec la cap precum clopotul cel mare de la catedrala St. Paul; se îmbrăca totdeauna după caricaturile publicate în re

vistele de modă care apăreau lunar. Pronunţa „haractcr“ cu h.

— Am văzut al dracului de multe bagaje pe culoar cînd am venit, spuse blizindu-se domnul Simpson.

— Toalete, desigur, completă cititorul lui Don Juan.

> .... Mătăsuri, horbote, iară ciorapi zeci de perechi;
> Pantofi de casă, perii, piepteni,
> Deopotrivă cu alte lucruri pentru chipeşe doamne ,•
> Să le păstreze frumuseţea ori să le-o accentueze."

— Asta-i din Milton ? întrebă domnul Simpson.

— Nuu... din Byron ! sări domnul Hicks, privindu-1 cu dispreţ. Era absolut sigur asupra autorului pentru că niciodată nu citise altceva. Sst ! Uite vin fetele, şi amîndoi începură să vorbească foarte tare.

— Doamna Maplesone şi domnişoarele Maplesone, domnul Hicks. Domnul Hicks... doamna Maplesone şi domnişoarele Maplesone, spuse doamna Tibbs, stacojie la faţă, pentru că trebuise să supravegheze operaţiunile culinare, jos, la bucătărie, şi părea ca o păpuşă de ceară pe o zi însorită. Domnul Simpson, vă cer scuze... domnul Simpson... doamna Mapk'sone şi domnişoarele Maplesone...

— şi vice versa.

Numaidecît domnii începură să se învîrtă pe lîngă ele, cu multă politeţe ; dădeau impresia că ar fi vrut ca mîinile să le fi fost picioare, aşa de puţin ştiau unde sa le ţină. Doamnele zîmbeau, făceau plecăciuni, se lăsau uşor în jilţuri, se aplecau după batistele scăpate pe jos ; cei doi domni stăteau rezemaţi de tocul ferestrei. Doamna Tibbs execută un admirabil exemplu de adevărată pan- tomimă împreună cu o servitoare care venise să întrebe ceva despre sosul pentru peşte. Cele două tinere se uitară una la alta — şi toţi ceilalţi păreau să fi descoperit cine ştie ce însuşiri atrăgătoare în modelul cenuşarului.

— Julia, scumpa mea, spuse doamna Maplesone adre- sîndu-se mezinei, pe un ton destul de puternic

spre a fi auzit de ceilalţi... Julia.

— Da, mamă.

— Stai dreaptă...

Rostise aceste cuvinte ca să atragă atenţia generală asupra siluetei domnişoarei Julia, care era fără cusur. Toţi se uitară la ea, prin urmare — apoi din nou pauză.

— Astăzi, am avut parte de cel mai necuviincios birjar imaginabil, zise doamna Maplesone către doamna Tibbs, pe un ton confidenţial.

— Vai de mine ! replică amfitrioana, cu un aer de profundă compasiune.

Nu mai putu adăuga nimic, deoarece servitorul se ivi în uşă şi începu să-i *telegrafieze* cît se poate de serios ,,cucoanei'[1].

—- Eu cred că birjarii *sînt* în general necuviincioşi, spuse domnul Hicks, pe un ton plin de subînţeles.

— întocmai, fără îndoială, rosti doamna Maplesone, ca şi cum ideea aceasta nici nu i-ar fi trecut prin minte pînă atunci.

— Şi vizitiii de cabriolete, se amestecă în vorbă domnul Simpson.

Remarcă sortită eşecului pentru că nimeni nu dădu să se înţeleagă, prin vreun semn sau o vorbă, că ar avea cea mai vagă cunoştinţă despre apucăturile, obiceiurile vizitiilor de cabriolete.

— *Ce* vrei, Robinson ? întrebă doamna Tibbs pe servitor, care cîteva minute în şir, ca să atragă atenţia stă- pînei că e acolo, îşi dregea mereu glasul, tot smiorcăind din nas.

—■ Vă rog, cucoană, domnu' vrea rufe curate, îi răspunse servitorul, călcînd în străchini.

Cei doi tineri întoarseră capetele spre fereastră, doamnele şi-au pus batista la gură, iar micuţa doamnă Tibbs dădu buzna afară ca să-i ducă domnului Tibbs rufe curate... şi să-l înveţe minte pe servitor.

Domnul Calton, ultimul reprezentant din pensiune, îşi făcu apariţia şi se dovedi a fi un surprinzător promotor al conversaţiei. Domnul Calton era un amorez înve- terat — flăcău bătrîn. Obişnuia să spună despre sine că deşi nu avea trăsături frumoase, în sens clasic, era însă frapant. Şi într-adevăr aşa era. Nu se

putea, privindu-1, să nu-ţi amintească de un ciocănaş de la uşile care dau în stradă, butucănos, jumătate leu, jumătate maimuţă ;— comparaţia s-ar putea referi şi la caracterul lui în general, şi la modul de a vorbi. Nu putea fi urnit nici cu boii dintr-ale lui. Nu era în stare să deschidă vorba ori să emită vreo idee, dar cînd o discuţie banală se înfiripa sau, ca să urmăm comparaţia, dacă cineva îl stîrnea, începea să ciocănească surprinzător dc rapid. Uneori, avea o nevralgie şi atunci s-ar fi zis că ciocănaşul fusese înfăşurat în cîrpă, aşa de puţin zgomot făcea, nu ca în alte dăţi cînd era în stare să toace pe cineva la cap, toc-toc-toc, mereu cu aceleaşi şi aceleaşi fleacuri. Nu fusese niciodată însurat, dar încă mai căuta o nevastă cu bani, Avea un venit viager în valoare de aproximativ 300 lire anual — era vanitos la culme şi egoist pînă in pînzele albe. îşi cîştigase reputaţia de a fi politeţea întruchipată ; se plimba zilnic jur împrejurul parcului pînă în Regent Street.

Personajul acesta respectabil îşi pusese în gînd să se facă excesiv de agreabil doamnei Maplesone — întrade- văr, dorinţa de a fi cît se poate de amabil stăpînea pe fiecare din întregul grup ; doamna Tibbs socotise o admirabilă dovadă de cuviinţă să dezvăluie domnilor că avea *anumite* motive să creadă că doamnele erau bogate, iar doamnelor le sugeră că toţi aceşti domni ar fi fost o „partidă nimerită^. Puţină cochetărie, gîndea ea, ar putea să ţină casa plină, fără a ajunge la alte cele.

Doamna Maplesone era o văduvă întreprinzătoare, de vreo cincizeci de ani : şireată, intrigantă, prezentabilă, îşi făcea griji din pricina fiicelor ei ; pentru ele, obişnuia să spună, nu s-ar da în lături să se recăsătorească, numai să fie spre binele lor — alte motive nu putea avea. „Scumpele de ele“ nu erau de loc nesimţitoare faţă de avantajele unei „căpătuieli bune“. Una din fete avea douăzeci şi cinci de ani, cealaltă, cu trei ani mai mică. Vreo patru ani fuseseră în diferite staţiuni balneare, îşi pierduseră vremea prin biblioteci, citiseră cărţi pe balcon, participaseră şi ele la tombole, vorbiseră despre dragoste — pe scurt, au făcut tot ceea

ce orice fată cu scaun la cap poate face — dar după cum se vede, fără nici un rezultat.

— Ce magnific se îmbracă domnul Simpson ! şopti Matilda Maplesone fiicei ei Julia.

— Splendid ! exclamă mezina.

Magnificul personaj, în treacăt fie zis, purta o redingotă maro, cu guler si manşete din catifea de aceeaşi nuanţă — foarte asemănător cu cel care de obicei îmbracă pe ilustrul necunoscut ce catadicseşte să joace rolul „filfi- zonului“ în pantomima de la „Spectacolul lui Richardson'[4].

— Ce favoriţi ! rosti *miss* Julia.

•— Fermecători ! îi ţinu isonul sora ei... şi ce păr !

Părul lui era ca o perucă, remarcabil printr-o ondulaţie care se insinua scoţînd în relief buclele strălucitoare ca în acele *chef d'oeuvres* [1] rafinate — figurile de ceară din vitrina lui Bartellot, de pe Regent Street ; cotleţii se intîlneau sub bărbie, ca nişte panglici menite s-o lege ; noroc însă că natura, prin renghiurile ei năstruşnice şi invizibile, i-a hărăzit să fie inutili.

— Vă rog, cucoană, masa este servită, spuse băiatul, care apăru acum pentru prima oară înveşmîntat într-o redingotă neagră, refăcută, a stăpînului său.

— Oo ! domnule Calton, vreţi să vă ocupaţi de doamna Maplesone ?... Mulţumesc.

; Domnul Simpson oferi braţul domnişoarei Julia ; domnul Septimus Hicks escorta pe drăgălaşa Matilda şi procesiunea porni spre sufragerie. Se face prezentarea domnului Tibbs, iar domnul Tibbs curmîndu-se din şale, jos- sus, trecea pe la fiecare din cele trei doamne, ca o figurină de la un ceas olandez — prevăzut cu un arc puternic în centrul corpului — apoi se cufundă iute în jilţul său de la capătul mesei, încîntat că se poate ascunde după un castron de supă pe care îl vedea dinainte, şi atît. Comesenii se aşezară, o doamnă, un domn — alternativ — ca straturile de pîine şi carne într-o farfurie cu sandvişuri. Doamna Tibbs îi porunci lui James să ridice capacele : somon, sos de homar, supă din măruntaie de pasăre, cu garniturile obişnuite,

au fost descoperite ; cartofi ca nişte cuburi mici şi pătrăţele de pîine prăjită, de forma şi mărimea unor zaruri albe.

— Dragul meu, supă pentru doamna Maplesone, rosti doamna Tibbs, grijulie.

De fată cu lumea totdeauna îl chema pe soţul ei „dragul meu". Tibbs ronţăia pîine de zor, calculînd cît are să mai dureze pînă va căpăta şi el peşte : sorbi supa la repezeală, făcînd o pată pe faţa de masă, pe care o acoperi cu paharul ca s-o ascundă de ochii nevesti-si.

— Miss Julia, pot să vă servesc puţin peşte ?

— Vă rog... foarte puţin... oo ! de ajuns, mulţumesc (îi pusese în farfurie o furîmiţă de mărimea unei alune).

— Julia mănîncă *foarte* puţin, spuse doamna Maplesone către domnul Calton.

Ciocănaşul dădu o singură lovitură. Minca peştele din ochi.

— Ah ! oftă doar.

— Dragul meu, zise doamna Tibbs către soţul ei, după ce toţi ceilalţi se serviseră, *tu* ce iei ?

întrebarea a fost însoţită de o privire care dădea să se înţeleagă nu cumva să ceară peşte, pentru că nu mai rămăsese mult. Tibbs se gîndi că încruntarea se referea la pata de pe faţa de masă, de aceea răspunse cu răceală :

— Păi... am să iau puţin... peşte, cred.

—- Peşte ai spus, dragul meu ? (altă încruntare).

— Da, dragă, întări mişelul cu o expresie de foame acută, care se desluşea pe chipul lui.

Lacrimile o podidiră aproape pe doamna Tibbs, punînd în farfuria „nepricopsitului de soţ“, aşa îl numea in gînd, ultima bucăţică de somon.

— James, dă asta iui domnu’, şi ia cuţitul de la domnu’.

Răzbunare voită pentru că domnul Tibbs nu putea mînca peşte fără cuţit. Era silit, aşadar, să umble după fărîmele de somon jur împrejurul farfuriei cu furculiţa şi cu o bucăţică de pîine, numărul încercărilor izbutite fiind în proporţie de aproximativ una la şaptesprezece.

— Ia-o, James, spuse doamna Tibbs, în vreme ce Tibbs înghiţea a patra îmbucătură — şi luată a fost farfuria, cît ai clipi.

—• Am să iau o bucăţică de pîine, James, zise bietul „stăpîn al casei[1]', mai flămînd ca orieînd.

—• La[c]ă-1 pe domnu’ acum, James, mai spuse doamna Tibbs, vezi ce-i cu friptura.

Aceste cuvinte erau rostite pc tonul în care doamnele îşi dojenesc de obicei slugile faţă de lume, adică, pe un ton scăzut care însă, la fel ca suflatul pe scenă, din pricina unei anume vioiciuni, este auzit cum nu se poate mai desluşit de toţi cei prezenţi.

Se aşternu tăcerea pînă să se aducă alte bucate la masă — un fel de paranteză în care domnul Simpson, domnul Calton şi domnul Hicks scoaseră la iveală fiecare, respectiv, o sticlă dc vin de Sauternes, una de Bucellas şi una de Xeres, şi băură cu toţii — în afară de Tibbs. Nimeni nu se gîndea niciodată la el.

Intre peşte şi friptură, specialitatea casei, a fost o pauză îndelungă.

Bun prilej pentru domnul Hicks. Nu putu rezista să nu recite cîteva versuri deosebit de potrivite :

Insă carnea de vacă e rară pe insulele astea fără vile ;
Cea de capră există, de ied, de oaie, fireşte,
Şi cînd o sărbătoare le zimbeşte,
înfig cite-o ciozvîrtă în frigările lor barbare.

„Ce apucături necivilizate[4*'], gîndi doamna Tibbs, „să vorbeşti în halul ăsta.[44]

— Ah ! exclamă domnul Calton, umplîndu-şi paharul. Tom Moore e poetul meu preferat.

— Şi al meu, zise doamna Maplesone.

— Şi al meu, zise miss Julia.

— - Şi al meu, adăugă domnul Simpson.

— Ce versuri ! exclamă cel cu înfăţişarea do ciocănaş.

— Aşa e ! rosti domnul Simpson, sigur pe sine.

— Dar e din *Don Juan*, preciză domnul Septimus Hicks.

— Scrisoarea Juliei, sugeră miss Matilda.

— Poate fi ceva mai măreţ decît *Adoratorii focului ?* întrebă miss Julia.

—- Aşa e ! zise domnul Simpson.

■— Sau *Paradisul şi Peri,* spuse flăcăul tomnatic.

— Da, sau *Paradisul şi Pere,* repetă Simpson, crezînd că pronunţă corect.

— Foarte bine, reluă domnul Septimus Hicks, care, du Dă cum s-a mai spus, nu citise niciodată altceva

decît
Don Juan. Unde găsiţi ceva mai frumos ca descrierea asediului, de la începutul cîntului al şaptelea ?

— Apropo de asediu, interveni Tibbs, cu gura plină de pîine... cînd eram în corpul de voluntari, în o mie opt sute şase, comandantul nostru, Sir Charles Rampart, într-o bună zi, pe cînd făceam exerciţii pe terenul unde astăzi se află Universitatea din Londra, spune, zice, Tibbs (mă cheamă din front), Tibbs...

— Spune-i stăpînului tău, James, îl întrerupse doamna Tibbs, pe un ton îngrozitor de răspicat, spune-i stăpînului tău, că dacă *n-are* de gînd să tranşeze păsările astea, să mă lase pe mine.

Voluntarul derutat se puse numaidecît pe treabă şi tranşă păsările la fel de iute, aproape, precum nevasta lui operase pulpa de berbec. Dacă a isprăvit de spus povestea au se ştie... iar în caz că da, nimeni n-a auzit-o.

Dat fiind că gheaţa se spărsese, iar noii locatari erau acum mai la ei acasă, fiecare din comeseni se simţea mai la largul lui, îndeosebi Tibbs, pentru că se duse la culcare îndată după masă. Domnul Hicks avu o discuţie aprinsă despre poezie, despre teatru, despre scrisorile Lordului Chesterfield ; domnul Calton se făcea necontenit ecoul celor spuse de toată lumea. Doamna Tibbs încuviinţa călduros orice observaţie făcută de doamna Maplesone şi deoarece domnul Simpson stătea cu un zîmbet pe faţă şi spunea cam la patru minute o dată „da“ sau „fireşte“, nimeni nu se putea îndoi că n-ar fi înţeles cumva despre ce era vorba. Părăsind sufrageria, domnii le-au urmat pe doamne în salon. Doamna Maplesone şi domnul Calton s-au apucat să joace cărţi, iar „tineretul[11] se amuza făcînd muzică şi discutind. Domnişoarele Maplesone au cîntat duetele cele mai fascinante, acompaniindu-se la ghitarele împodobite cu panglici de un albastru eteric. Domnul Simpson, în- veşmîntat într-o haină trandafirie, pretindea că e vrăjit; domnul Hicks se simţea în al nouălea cer al poeziei sau în al nouălea cînt din Don Juan — pentru el acelaşi lucru. Doamna Tibbs era pur şi simplu încîntată de noii veniţi, iar domnul Tibbs

petrecu seara ca de obicei — se duse la culcare, se deşteptă, se culcă din nou şi se trezi la ora cinei.

Nu am de gînd să mă slujesc de vreo licenţă a romancierului şi să las „anii să se scurgă“, dar îmi voi îngădui libertatea de a cere cititorului să-şi închipuie că au trecut şase luni de la masa descrisă şi că locatarii doamnei Tibbs. în tot acest timp, au cîntat, au dansat, s-au dus la teatre şi expoziţii, împreună, aşa cum adesea fac doamnele şi domnii ori de cîte ori se află într-o pensiune. Mai departe îi voi ruga, ţinînd seamă că perioada menţionată s-a perindat, să-şi închipuie că domnul Septimus Hicks a primit, chiar în dormitorul său (mansarda din faţă), într-o dimineaţă, devreme, un bileţel de la domnul Calton, prin care îi cerea favoarea să-l întâlnească, oricît de repede socoteşte potrivit, în salonul său (al lui Calton) de la etajul doi, spre curte.

— Spune-i domnului Calton că vin jos numaidecît. se adresă domnul Septimus băiatului. Stai... îi e cumva rău domnului Calton ? întrebă cel care bătea spitalele, în timp ce-şi punea pe el un halat care părea făcut din cuvertură de pat.

— După cîte ştiu eu, nu, dom'le, răspunse băiatul. Zău, dom’le, arăta sănătos tun !

— Ah, asta nu-nseamnă că şi era, zise Hicks, într-o doară. Foarte bine... cobor numaidecît.

Băiatul nu apucă să o ia bine la goană pe scări că domnul Hicks şi ajunse jos, aproape în acelaşi timp cu mesajul. Cioc, cioc J

— Intră.

Uşa se deschide şi îl descoperi pe domnul Calton stînd într-un fotoliu. îşi dau mîna, apoi domnul Septimus Hicks se îndreaptă către un scaun. Scurtă pauză. Domnul Hicks tuşeşte, iar domnul Calton prizează tabac. Era una din acele întrevederi în care părţile nu ştiu ce să spună. Domnul Septimus Hicks destramă liniştea.

— Am primit un bilet... începu el, cu glas tremurat de măscărici care are guturai.

— Da, ai primit...

— Intr-adevăr...

— Da.

Deşi acest dialog putea fi satisfăcător, şi unul şi celălalt simţea că aveau lucruri mai importante să-şi spună
— de aceea au făcut ceea ce majoritatea oamenilor ar fi făcut într-o asemenea situaţie — s-au uitat la masă cu un aer hotărît. Conversaţia fusese deschisă totuşi, iar domnul Calton îşi puse în gînd să-l ia repede. Totdeauna vorbea foarte pompos.

—• Hicks, zise el, am trimis după dumneata din pricina unor aranjamente care se tot tărăgănează în casa asta... privind o căsătorie.

— O căsătorie ? ! se miră gîfîind Hicks, în comparaţie cu a cărui expresie,-aceea a lui Hamlet la vederea duhului tatălui său e plăcută şi calmă.

—• Da, o căsătorie. Am trimis după dumneata ca o dovadă a marii încrederi de care te bucuri în ochii mei.

— Şi vrei să-mi trădezi mie secretul ? întrebă iute Hicks, care fiind în panică uitase să mai recite.

—- îţi voi trăda *toiul !* Dar dumneata *n-ai* să mă trădezi ?

— Niciodată... nimeni nu va şti pînă în ceasul de apoi că dumneata ai avut vreun amestec în treaba asta, replică agitat Hicks, roşu la faţă, cu părul zbîrlit de parcă s-ar fi aflat pe scaunul electric în plină funcţiune.

—• Lumea trebuie să afle odată şi odată... într-un an, cred... spuse domnul Calton, cu un aer plin de mare satisfacţie... S-ar *putea* să avem o familie.

— Să *avem !* Sigur, nu-i vorba de dumneata ?

— Ba, zău că da !

— Nu cred... Cum se poate ! ? exclamă zăpăcit Hicks.

Calton era prea cufundat în contemplarea propriei lui
fericiri ca să mai bage de scamă echivocul care stăruia între Hicks şi el; se răsturnă în jilţ.

—• Oh, Matilda ! oftă străvechiul cavaler, cu o voce galeşă, ducînd mîna dreaptă puţin la stînga celui de-al patrulea nasture de la vestă, numărînd de jos. Oh, Matilda !

— Ce Matildă ? întrebă Hicks, sărind ca ars.

— Matilda Maplesone, răspunse celălalt, făcînd la fel.

•—• Mă-nsor cu ea mîine dimineaţă, spuse Hicks.

-— Aiurea ! Eu mă-nsor cu ea !

•— Dumneata ? Te-nsori cu Matilda Maplesone ?

— Cu Matilda Maplesone !

— Cu domnişoara Maplesone *te-nsori ?*

— Cu domnişoara Maplesone ! Ba nu, eu doamna Maplesone.

— Dumnezeule ! exclamă Hicks, căzind pe un scaun... Dumneata te-nsori cu mama, iar eu cu fiica !

—• Ce situaţie nemaipomenită ! spuse domnul Calton... şi totodată destul de stinjenitoare, deoarece, ţinînd seamă de dorinţa Maţii clei de a păstra intenţia ei în secret faţă de fiicele sale pînă la oficierea ceremoniei, ea nu poate spune nimic nici uneia din prietenele ei, ca să nu fie dată în vileag. Eu îmi menţin împotrivirea de a dezvălui chestiunea cunoştinţelor mele ; de aceea am trimis după dumneata ca să ştiu dacă vei consimţi să treci drept naş.

— Aş fi făcut-o bucuros, te asigur, spuse Hicks cu părere de rău — dar, ştii, eu voi fi mire. De obicei un rol decurge din celălalt, însă nu pot fi în acelaşi timp şi unul şi altul. Mai este Simpson... el ar consimţi, fără-ndoială.

— N-aş vrea să-i cer lui, se împotrivi Calton, e aşa de nătîng.

Domnul Septimus Hicks privi sus în tavan, apoi jos în podele, în cele din urmă îi veni o idee.

—• Ce-ar fi să te adresezi lui Tibbs, stăpînul casei, îi sugeră el ; apoi recită, ca şi cum s-ar fi aplicat la Tibbs şi la cei doi...

„Oh! Forte ale Cerului! Ce ochi
întunecaţi va intîlni ea acoio ?
Sint ochii tatălui ţintiţi asupra perechii."

— M-am gîndit şi eu la asta, spuse domnul Calton, dar, ştii, Matilda, nu-mi dau seama de ce, n-ar vrea nici în ruptul capului ca doamna Tibbs să afle ceva pînă nu se isprăveşte totul. E o delicateţe firească, înţelegi.

—• Dacă te pricepi cum să-l iei, e omul cel mai cum-

secade din lume, rosti domnul Septimus Hicks. Atrage-i atenţia să nu scoată o vorbă ncvesti-si şi asigură-1 că ea n-o să se supere, şi o face numaidecît. Căsătoria mea trebuie ţinută în secret din cauza mamei şi a tatălui *meu* / eşa că trebuie silit să păstreze taina.

Două bătăi uşoare, ca una singură şovăielnică, se auziră în clipa aceea la uşa care da în stradă. Era Tibbs — nu putea fi altcineva, pentru că nimeni altcineva nu şi-ar fi şters picioarele timp de cinci minute. Fusese plecat să plătească nota brutarului.

—• Domnu' Tibbs, strigă domnul Calton pe un ton foarte amabil, privind peste balustradă.

— Vă rog ! replică cel cu faţa murdară.

—- Aţi vrea să aveţi bunătatea să veniţi sus pentru o clipă ?

— Desigur, domnule, spuse Tibbs, încîntat de atenţia care i se acorda.

Uşa dormitorului a fost închisă cu grijă şi Tibbs, după ce îşi puse pălăria pe jos (aşa cum fac majoritatea oamenilor sfioşi) şi se aşează pe un scaun, păru la fel de uimit ca şi cum s-ar fi trezit deodată chemat dinaintea tribunalului Inchiziţiei.

— Un motiv destul de neplăcut, domnule Tibbs, spuse Calton pe un ton rău prevestitor, mă sileşte să vă consult şi să vă rog să nu comunicaţi soţiei ceea ce sînt pe cale să vă înştiinţez.

Tibbs încuviinţă din cap, întrebîndu-se în sinea lui ce naiba putea să fi făcut celălalt, închipuindu-şi nu care cumva să fi spart carafa cea mai fină.

— Mă aflu, reluă domnul Calton, într-o situaţie, domnule Tibbs, destul de neplăcută !

Tibbs se uită la domnul Septimus Hicks, ca şi cum s-ar fi gîndit că domnul H., aflîndu-se în imediata vecinătate a tovarăşului său de pensiune, lui i s-ar datora neajunsurile situaţiei, dar cum nu ştia ce anume să spună, exclamă doar :

— Fir-ar să fie !

— Ei bine, continuă domnul Calton, îngăduiţi-mi să vă rog să nu daţi frîu liber manifestărilor de uimire, ca nu cumva să audă servitorii, cînd am să vă spun... stăpîniţi-vă simţămîntul de stupefacţie... că doi locatari din

această casă intenţionează să se căsătorească mîine dimineaţă.

îşi trase scaunul înapoi cîţiva paşi ca să observe efectul acestei veşti neprevăzute.

Pensiunea (I)

Dacă Tibbs s-ar fi năpustit afară din odaie, şi potic-nindu-se pc scări în jos ar fi leşinat pe coridor — dacă sărea pe fereastră peste grajdurile din dosul casei, in culmea uimirii — purtarea lui ar fi fost cu mult mai puţin inexplicabilă pentru domnul Calton decît atunci cînd şi-a vîrît mîinile în buzunarele nădragilor şi a rostit, chicotind pe jumătate :

— Chiar aşa !

— Nu eşti mirat, domnule Tibbs ? întrebă domnul Calton.

—■ Vai de mine, nu, domnule, zise Tibbs ; şi apoi, e

foarte firesc. Cînd doi tineri sînt împreună, înţelegeţi...

— Desigur, desigur... spuse Calton, cu un aer de indescriptibilă satisfacţie.

— Nu credeţi cil uşi de puţin că e ceva neobişnuit ? întrebă domnul Septimus Hicks, cave urmărise din priviri, surprins, atitudinea lui Tibbs, fără să scoată o vorbă.

—- Nu, domnule, replică Tibbs ; şi eu am fost aşa la vîrstă lui.

Zîmbi rostind aceste cuvinte.

„Ce bine arăt pentru vîrstă mea !" îşi spuse în gînd înveteratul amorez, încîntat, ştiind că era cu cel puţin zece ani mai vîrstnic decît Tibbs.

— Bine... revenind însă la ce ne doare, continuă el, aş vrea să te întreb dacă ai avea ceva împotrivă ca în această situaţie să fii naş ?

— Desigur că nu, răspunse Tibbs, insă fără să dezvăluie nici un pic de surprindere.

— Nu ?

— Hotărit lucru, repetă Tibbs, calm ca stacana de bere fără spumă.

Domnul Calton apucă mîna omuleţului care trăia sub papucul nevesti-si, jurîndu-i veşnică prietenie de atunci încolo. Hicks topit de admiraţie şi de surprindere, făcu acelaşi lucru.

—• Acuma, recunoaşte, se adresă domnul Calton lui Tibbs cînd acesta îşi luă de jos pălăria... n-ai fost rituşi de puţin mirat ?

— Cred şi eu ! răspunse ilustrul personaj, ridicînd o mînă în sus. Cred şi eu ! La-nceput, cînd mi-ai spus !

— Atît de neaşteptat ! exclamă Septimus Hicks.

— Atît de ciudat că v-aţi adresat *mie !* glăsui Tibbs.

— Totul e atît de surprinzător ! zise înveteratul amorez, apoi izbucniră cu toţii in rîs.

— Ştiţi —■ rosti Tibbs, închizînd din nou uşa pe care mai înainte o deschisese şi dînd frîu liber unui chicotit abia stăpînit — tare-aş vrea să ştiu ce-o să zică tatăl ?

Domnul Septimus Hicks se uită la domnul Calton.

—• Da... da' ce-i mai bună, rosti acesta din urmă chicotind la rîndu-i, e că n-am tată... hi ! hi ! hi !

— *Dumneata* n-oi fi avînd tată... Nu, dar *el* are, spuse Tibbs.

— *Cine* are ? întrebă Septimus Hicks.

— Păi, *el.*

— El, cine ? îmi cunoşti secretul ? Vrei să spui că eu ?

■ — Dumneata ! Nuu... ştii doar la cine mă gîndesc, spuse Tibbs, făcînd cu ochiul, plin de subînţeles.

— Pentru Dumnezeu, la *cifie* te gindeşti ? întrebă domnul Calton, care, ea şi Septimus Hicks îşi ieşise din răbdări din pricina acestei încurcături ciudate.

— Păi, la domnul Simpson, desigur, răspunse Tibbs ; la cine altul puteam să mă gîndesc ?

—• înţeleg... rosti cel cu recitatul din Byron ; Simpson se însoară cu Julia Maplesone mîine dimineaţă !

— Negreşit, reluă Tibbs, pe deplin mulţumit, cum te văd şi mă vezi.

Ar fi fost nevoie de penelul lui Hogarth pentru a ilustra — pana mea firavă este nepotrivită spre a descrie — expresia întipărită pe chipurile domnilor Calton şi Septimus Hicks ia auzul acestei veşti neaşteptate. Cu neputinţă, deopotrivă, ar fi să descriu, deşi poate le e mai lesne cititoarelor mele să-şi imagineze, ce şiretlicuri or fi folosit cele trei doamne, ca să-i îmbrobodească în aşa hal pe fiecare din partenerii lor. Oricare ar fi fost, totuşi, şi-au atins scopul. Mama ştia perfect despre intenţia celor două fiice de a se mărita — iar fetele aveau cunoştinţă, de asemenea, despre intenţia respectabilei mame. S-au înţeles, se vede, că ar fi mult mai bine să se prefacă, de ochii lumii, că n-ar ştii una despre legătura celeilalte. în acelaşi timp era de dorit ca toate cele trei căsătorii să aibă loc într-o zi, spre a înlătura posibilitatea descoperirii unei alianţe clandestine, care să le prejudicieze pe celelalte. De aici, tăinuirile domnilor Calton şi Septimus Hicks şi prevenirea din timp a imprudentului Tibbs.

A doua zi dimineaţa, domnul Septimus Hicks a fost unit cu miss Matilda Maplesone. De asemenea domnul Simpson a intrat în „alianţă sfîntă“ cu miss Julia —

Tibbs în postură de naş, „prima lui apariţie în acel rol“. Domnul Calton, nefiind atît de înflăcărat ca cei doi tineri, era mai degrabă uluit în faţa dublei descoperiri făcute şi cum i se părea cam greu să găsească pe cineva care să i-o în- mîneze pe doamna, îşi dădu seama că cea mai bună metodă spre a ocoli neajunsurile ar fi fost să n-o mai ia de loc. Doamna, totuşi l-a „dat în judecată", după cum spunea avocatul apărînd cauza ei în procesul *Maplesone contra Calton,* pentru călcarea promisiunii de luare în căsătorie „cu inima frîntă, punîndu-se la adăpostul legilor ţării sale“. A obţinut despăgubiri în valoare de 1 000 lire, pe care bietul Calton a fost silit să i le plătească. Domnul Septimus Hicks obişnuit să bată spitalele şi-a pus în gînd s-o şteargă definitiv de pe lumea asta. Soţia lui năpăstuită locuieşte acum la Boulogne împreună cu maică-sa. Domnul Simpson, avînd ghinionul să-şi piardă nevasta şase săptămîni după căsătorie (deoarece a fugit cu un ofiţer în timpul şederii lui vremelnice la închisoarea pentru datornici, întrucît nu fusese în stare să-i achite mica notă de plată a rochiilor), dezmoştenit de tatăl său, care a murit curînd după aceea, a fost destul de norocos, căpătînd un angajament permanent ca maestru frizer, frizeria fiind o ştiinţă către care el îşi îndreptase în multe rînduri atenţia. în această situaţie, avea în mod necesar numeroase ocazii de-a face cunoştinţă cu obiceiurile şi mentalitatea unei categorii aparte din sînul nobilimii acestui regat. Acestei fericite împrejurări îi sîntem îndatoraţi pentru producerea acelor eforturi strălucite ale geniului, romanele sale la modă, care atîta vreme cît continuă să existe bunul-gust, neîntinat de hiperbole, făţărnicie şi şarlătănie, nu poate da greş în instruirea şi delectarea părţii care gîndeşte din comunitate.

Ar mai rămîne de adăugat că această harababură a deposedat-o pe biata doamnă Tibbs de toţi locatarii, în afară de unul de care cu dragă inimă s-ar fi lipsit — so-

ţul ei. Omuleţul acela nenorocit s-a întors acasă, în ziua nunţii, aproape beat. Sub influenţa vinului, tulburat şi deznădăjduit, a îndrăznit să braveze mînia nevesti-si. Din ceasul acela blestemat a luat totdeauna masa în bucătărie, spaţiu, se înţelege, în care luminile lui spirituale aveau să se limiteze pe viitor ; din porunca doamnei Tibbs i’s-a instalat un pat rabatabil, numai pentru folosinţa lui. Se prea poate să fi fost în stare să isprăvească, în această izolare, povestea cu voluntarii.

Anunţul a apărut din nou în ziarele de dimineaţă. Rezultatele trebuie păstrate pentru un alt capitol.

CAPITOLUL XI

„Hm !“ făcu micuţa doamnă Tibbs în sinea ei, într-o bună dimineaţă, pe cînd se afla în salonul din faţă al locuinţei de pe strada Coram, cîrpind ceva la preşul de pe scară. „Lucrurile n-au luat o întorsătură atît de rea, totuşi, şi dacă aş căpăta un răspuns favorabil în urma anunţului, iar se vor completa locurile.“

Doamna Tibbs îşi văzu mai departe de ţesut preşul, trăgînd cu urechea la poştaşul care trecea pe stradă, ciocănind din uşă în uşă, preţ de un gologan bătaia. In casă era linişte deplină. Se auzea doar un singur zgomot surd — curăţatul cizmelor domnilor locatari, de către sărmanul Tibbs, în bucătăria dindăfăt, acompaniindu-se cu un fel de bîzîit, o adevărată batjocură, nu cîntat.

Poştaşul se apropia de casă. Se opri — deopotrivă cu doamna Tibbs. Un ciocănit... iute la uşă... o scrisoare... plata.

„T. I. aduce complimente lui I. T. şi T. I. mă roagă să vă scriu că am văzut anunţul Şi că are să-i Facă plăcere să vă facă O vizită scurtă mîine dimineaţă la ceasurile douăşpe.

T. I. cere iertare lui I. T. pentru beletul Scurt dar eu cred Că nu face nimic.

Rămîn al dumneatale Sincer Mercuri seara.“

Micuţa doamnă Tibbs cercetă hîrtia cu de-amănuntul şi cu cît o citea şi o răscitea, cu atît mai puţin pricepea amestecul de persoana întîia şi a treia, înlocuirea lui „eu“ cu T. I. şi trecerea de la I. T. la „vă“. Scrisul era ca o jurubiţă de aţă încîlcită, biletul împăturit ingenios într-un pătrăţel perfect, iar adresa înghesuită sus, în colţul din dreapta, ca şi cum i-ar fi fost ruşine de ea însăşi. Spatele epistolei era plăcut împodobit cu un sigiliu mare, roşu, care împreună cu cîteva pete de cerneală, aducea de minune cu urmele lăsate de un gîndac de bucătărie. Un lucru rămînea însă perfect limpede pentru doamna Tibbs care era acum complet buimăcită. Cineva avea să-i facă o vizită la ora douăsprezece. Salonul a fost prin

urmare şters de praf pentru a treia oară în dimineaţa aceea ; trei sau patru scaune hîite de la locul lor şi tot atîtea cărţi răvăşite cu grijă, spre a obţine cuvenita lipsă de convenţionalism. Zvîrli cit colo bucata de preş, şi se duse sus ca să se facă „frumoasă[11].

Orologiul de la biserica Sfîntul Pancras Nou bătu de douăsprezece ori, iar cel de la Azilul de copii găsiţi, cu o politeţe lăudabilă, făcu la fel după zece minute. Sfîntul cutare vesti un sfert, şi după aceea apăru o doamnă, singură, care bătu de două ori la uşă, într-o haină de blană de culoarea miezului plăcintei cu prunc' vinete, o pălăriuţă din acelaşi material, cu un adevărat ghiveci de flori artificiale — voaletă albă, umbrelă verde de soare, cu marginea dintr-o dantelă ca pînza do păianjen.

Doamna (care era foarte grasă şi rumenă la chip) a fost poftită în salon ; doamna Tibbs se prezentă şi negocierile începură.

— Am venit în urma unui anunţ, spuse străina cu glas de parcă ar fi cîntat la nai vreme de două săptămîni fără întrerupere.

— Da ! rosti doamna Tibbs, frecîndu-şi mîinile încetişor şi privindu-şi solicitanta drept în faţă — două lucruri pe care totdeauna le făcea în asemenea ocazii.

— Banii nu contează la mine, reluă doamna, atita doar să am linişte şi să nu fiu deranjată.

Doamna Tibbs, ca urmare, încuviinţă din cap în faţa acestei dorinţe extrem dc fireşti.

— Sînt vizitată in permanenţă de un medic, mai spuse cea îmbrăcată în haină de blană ; cîndva am fost o unitariană înfocată... dar de la moartea răposatului Bloss nu mai ştiu ce-i tihna.

Doamna Tibbs se uită la văduva defunctului Bloss, gîndindu-se ce puţină tihnă trebuie să fi avut el în viaţă. Fireşte, nu putea spune asta cu glas tare, aşa că o privi cu multă simpatie.

— Veţi avea bătaie de cap berechet cu mine, adăugă doamna Bloss ; dar pentru această bătaie de cap plătesc bucuroasă. Urmez un tratament riguros. La opt şi jumătate trebuie să iau o ciozvîrtă de berbec, în pat, şi o alta la zece, în fiecare dimineaţă.

Doamna Tibbs, aşa se cuvcnea, îşi exprimă compasiunea pe care o simţea faţă de cineva aliat într-o situaţie atît de cruntă. Doamna Bloss, carnivora,

începu grijulie să pună la punct diferite amănunte preliminare.

— Spuneţi-mi... rosti această doamnă după ce căzură de acord asupra preţului, voi avea dormitorul la etajul doi, la stradă ?

— Da, doamnă.

— Şi veţi găsi o cameră şi pentru Agnes, micuţa mea servantă.

— Oo, firește !

— Iar pentru sticlele mele de bere înfundate voi căpăta o pivniţă, pe aici.

— Cu cea mai mare plăcere... James va avea grijă de totul pînă sîmbătă.

— ...Şi duminică voi lua gustarea de dimineaţă împreună cu toţi ceilalţi, adăugă doamna Bloss. Mă voi scula la timp.

— Foarte bine, spuse doamna Tibbs pe tonul cel mai amabil, deoarece referinţele necesare „fuseseră culese[1]* şi era absolut sigur că noua venită era plină de bani. Atîta doar, continuă doamna Tibbs, compunînd cel mai seducător zîmbet, există aici un domn care stă foarte prost cu sănătatea... un anume domn Gobler... ocupă salonul din dos.

—• Odaia vecină ? întrebă doamna Bloss.

— Odaia vecină, repetă gazda.

— Ce îngrozitoare amestecătură ! exclamă văduva.

— Abia se dă jos din pat, rosti doamna Tibbs, în şoaptă.

— Vai de mine ! ţipă doamna, pe un ton, de asemenea scăzut.

— Şi atunci cînd se dă jos, spuse doamna Tibbs, nu ştim ce să mai facem să se ducă din nou în pat.

— Doamne sfinte ! se văită doamna Bloss, mirată, trăgîndu-şi scaunul mai aproape de doamna Tibbs. Dar de ce suferă ?

— Păi, de fapt... începu să explice doamna Tibbs cu aerul cel mai comunicativ, nu are stomac de loc.

— Ce n-are ? întrebă doamna Bloss, alarmată *ld* culme.

— N-are stomac, repetă doamna Tibbs, seuturînd din cap.

— Ţine-mă Doamne ! nemaipomenit ! strigă gîfîind

doamna Bloss, pentru că luase comunicarea în sens literal şi era uimită că un om fără stomac găseşte nimerit să locuiască într-o pensiune.

— Cînd spun că n-are stomac, o lămuri micuţa guralivă, înţeleg că digestia la el e atît de aiurea, scaunul atît de neregulat, că stomacul nu-i mai ajută la nimic... o adevărată pacoste.

— în viaţa mea n-am mai auzit una ca asta ! exclamă doamna Bloss. Păi, atunci, e mai rău ca mine !

— Oo, da ! replică doamna Tibbs... Cu siguranţă.

Spunea aceste cuvinte cu multă convingere, deoarece
haina de blană de culoarea prunei vinete o făcu să creadă că, în orice caz, ea nu suferea de boala domnului Gobler.

— Mi-ai stîrnit curiozitatea, rosti doamna Bloss, ridicîndu-se ca să plece. Tare aş vrea să-l văd !

— în general el vine jos o dată pe săptămînă, zise doamna Tibbs. Cred că-1 veţi putea vedea duminică.

Cu această promisiune consolatoare doamna Bloss trebui să se mulţumească. Aşadar coborî scara încet, văi- tîndu-se tot drumul. Doamna Tibbs venea în urma ei, exprimîndu-şi compasiunea la fiecare pas. James (care se amăra curăţind cuţitele) sări pe scările bucătăriei şi deschise uşa de la stradă şi, după ce-şi luară rămas bun reciproc, doamna Bloss plecă agale, pe partea cu umbră a trotuarului.

Ar fi aproape de prisos să spunem că doamna care tocmai a ieşit pe uşă, în stradă (şi pe care cele două slujnice o urmăresc din priviri de la ferestrele catului al doilea) este o femeie de o categorie extrem de proastă, ignorantă şi egoistă. Jumătatea ei, defunctul, fusese un eminent tăietor de dopuri, afacere prin care agonisise o avere frumuşică. N-avusese alte rubedenii, decît un nepot, şi nici alţi prieteni în afară de bucătăreasa lui. Primul avu obrăznicia, într-o dimineaţă, să-i ceară împrumut cincisprezece lire şi atunci, ca ripostă, se căsători a doua zi cu bucătăreasa. Apoi îşi făcu numaidecît testamentul care conţinea un val de indignare onestă împotriva nepotului (care se întreţinea, el şi două surori, dintr-o sută de lire anual), lăsînd întreaga avere ne- vestii-si. După gustarea de dimineaţă i se făcu rău, iar după-masă îşi dădu sufletul. La biserica parohială

există o placă, aidoma unui prichici de cămin, preamărindu-i virtuţile şi deplîngîndu-i pierderea. Totdeauna şi-a onorat poliţele, niciodată n-a risipit nici măcar o leţcaie.

Văduva şi singura executoare a averii acestui om nobil era un amestec de viclenie şi nerozie, de libertinism şi caracter josnic. Crescută aşa cum fusese, nu cunoştea un chip mai plăcut de a locui decît într-o pensiune şi neavînd nimic de făcut, nimic în ce să spere, îşi închipuia, fireşte, că trebuie să fi fost foarte bolnavă — impresie încurajată cu deosebită tărie de medicul ei, doctorul Wosky şi de către slujnica sa Agnes — amîndoi îi ţineau isonul în toate extravaganţele, din motive, desigur, bine întemeiate.

De cînd cu nenorocirea descrisă în capitolul precedent, doamna Tibbs era circumspectă cu doamnele tinere care intrau în pensiune. Locatarii ei de acum erau toţi oameni aşezaţi şi profită de prilejul mesei de prînz ca să le anunţe sosirea multaşteptatei doamne Bloss. Domnii au primit vestea cu o indiferenţă stoică, iar doamna Tibbs se puse cu toată energia pe pregătiri pentru primirea bolnavei. Duşumeaua la etajul doi a fost frecată, spălată cu cîrpa, pînă ce umezeala pătrunse în tavanul salonului. Cearşafurile albe, curate, perdelele, feţele de masă, sticlele de apă, limpezi precum cristalul, cănile albastre şi mobila de mahon, totul contribuia la splendoarea apartamentului, şi la sporirea confortului. Un soi de tigaie acoperită, plină cu cărbuni încinşi pentru încălzit patul, era tot timpul folosită, iar focul se făcea zilnic în odăile acelea.

Bunurile doamnei Bloss au fost aduse treptat-treptat. Mai întîi sosi un coş mare de nuiele cu sticle de bere neagră şi o umbrelă, apoi un şir întreg de cufere, apoi o pereche de saboţi şi o cutie pentru pălării, apoi un fotoliu cu o pernă pneumatică, o sumedenie de pachete dubioase ca aspect şi — „cele din urmă, dar nu şi cele mai puţin importante" —- doamna Bloss şi Agnes, ultima într-o rochie vişinie din jerse de lînă merinos, ciorapi de file şi sandale — ca o Colombină travestită.

Instalarea ducelui de Wellington în funcţiunea de cancelar al Universităţii de la Oxford a fost nimic, ca zarvă şi trebăluială, faţă de instalarea doamnei Bloss în noua sa locuinţă. E adevărat că nu s-a găsit cu această

ocazie un doctor de drept civil savant care să ţină un discurs clasic, noroc însă că se aflau la faţa locului o droaie de babe ; ele au vorbit deopotrivă de mult cu acest prilej şi s-au înţeles destul de bine. Cucoana cu ciozvîrta de berbec era atît de obosită din pricina trambalărilor îneît n-a mai coborît din cameră decît a doua zi dimineaţa ; astfel, o ciozvîrtă de berbec, murături, un bulin, o garafă de bere neagră şi alte leacuri au fost aduse sus spre consumare.

—• Ce *zici,* cucoană ? întrebă curioasa Agnes pe stăpîna ei, după vreo trei ore de la mutare ; ce *zici,* cucoană ? propităreasa-i măritată !

— Măritată ! se miră doamna Bloss, luînd bulinul şi o înghiţitură de bere... măritată ! Emposibel !

—- Zău, aşa-i, cucoană ! adăugă Colombina... şi bărbat-su stă tot timpu'... hi, hi, hi, în bucătărie.

— In bucătărie !

— Da, cucoană... şi... hi, hi, hi, servitoarea zice că nu se duce niciodată în salon decît duminicile, şi că madam Tibbs îl pune să facă pantofii domnilor, şi că şterge şi geamurile, cîteodată... zice că-ntr-o duminică în zori cînd se afla pe balconul din faţă şi ştergea geamurile de la salon a strigat la un domn de peste drum, care locuise aici odată... ,,Ah ! dom'le Calton, ce mai faci ?“ Aici fata începu să rîdă, iar doamna Bloss nu înţelegea de ce rîde cu atîta poftă.

•— Ce spui, grozav !

—: Da, şi auziţi, scrvitoarele-i dă cînd şi cînd gin îndoit cu apă ; atunci se pune pe plîns şi zice că o urăşte pe nevastă-sa şi pe persoanele în pensiune, şi că ar vrea să le gîdile...

— Să-i gîdile pe cei din pensiune ! exclamă doamna Bloss, serios alarmată.

— Nu cucoană, nu pe cei din pensiune, pe servitoare.

— Aa... asta ar mai lipsi ! rosti doamna Bloss, cu satisfacţie.

— A vrut să mă pupo, chiar acum, pe scara de la bucătărie, spuse Agnes indignată, da' i-am arătat eu... lu tî- rîie-brîu ăsta.

Vestea era însă prea adevărată. Un lanţ întreg de umilinţe şi lipsă de consideraţie ! Zilele petrecute în bucătărie, iar nopţile în patul pliant au strivit complet spiritul firav pe care sărmanul voluntar l-ar fi avut cîndva. N-avea pe nimeni căruia să-şi fi putut destăinui neajunsurile, în afară de servitori, ajunşi de nevoie nişte confidenţi aproape aleşi de el. Straniu şi nu mai puţin adevărat, totuşi, este faptul că micile metehne deprinse, foarte probabil, în timpul carierei lui do militar, păreau să se adîncească pe măsură ce confortul se micşora.

A doua zi fiind duminică, gustarea dc dimineaţă se lua la zece, în salonul din faţă. Ora obişnuită era nouă, dar în zilele de sărbătoare, lumea lua totdeauna gustarea de dimineaţă, un ceas mai tîrziu. Tibbs se puse şi el la haine de duminică — frac negru, cu pantaloni berci şi strimţi, jiletcă albă, foarte largă, ciorapi albi, cravată şi cizme Bliicher [I] — şi urcă în salonul menţionat. Nimeni nu mai apăruse, aşa că se amuza bînd lapte din oală cu linguriţa.

Se auziră nişte papuci coborînd scara. Tibbs o zbughi la un scaun. In odaie intră un bărbat sever la înfăţişare, de vreo cincizeci de ani, cu foarte puţin păr pe cap, în mînă cu un ziar de duminică.

-—■ Bună dimineaţa, domnule Evenson, spuse Tibbs foarte umil, cu o mişcare a capului aproape de plecăciune.

— A, dumneata eşti, domnule Tibbs ? rosti omul în papuci şi aşezîndu-se pe un scaun se cufundă în lectura ziarului, fără să mai scoată o vorbă.

— Nu ştiţi, domnul Wisbottlc o fi fost azi în oraş ? întrebă domnul Tibbs numai ca să spună ceva.

— Cred că da, răspunse domnul cel grav. I>a cinci dimineaţa, în odaia vecină cu a mea el fluiera „Sprintena chitară".

I Cizme scurte sau ghete din piele groasă, numite astlel după generalul prusac Gebhard Leberecht von Bliicher (1742—1819).

— Tare-i mai place să fluiere, rosti Tibbs smiorcăind puţin din nas.

— Da... mie însă nu... a fost replica laconică.

Domnul John Evenson îşi cîştigase independenţa prin veniturile strînse de la cîteva case, proprietatea lui, din diferite mahalale. Era un tip morocănos şi acru. Radical înfocat, avea obiceiul să ia parte la sumedenie de întruniri publice, cu unicul scop de a găsi nod în papură la tot ce se propunea. Domnul Wisbottle, pe de altă parte, era un conservator scorţos. Funcţionar la departamentul lemnului şi silviculturii, considera îndeletnicirea sa ceva aristocratic ; cunoştea numele protipendadei pe de rost şi ţi-ar fi putut înşira, din minte, unde trăia fiecare din personajele simandicoase. Ii plăcea să se ospăteze bine şi avea un croitor pe cinste. Domnul Evenson privea toate aceste atribute cu un dispreţ suveran şi, în consecinţă, amîndoi erau în continuă dispută, în mare parte spre instruirea celorlalţi din casă. S-ar mai putea adăuga că, în afară de predilecţia pentru fluierat, domnul Wisbottle avea o părere admirabilă despre vocea lui.

In afară de domnul aflat în salonul din spate, pensiunea mai avea doi locatari : domnul Alfred Tomkins şi domnul Frederick O'Bleary. Domnul Tomkins, funcţionar la un depozit de vinuri şi amator de pictură, avea un ochi minunat pentru pitoresc. Domnul O'Bleary era irlandez, importat de puţină vreme, într-o stare de perfectă sălbăticie. Venise în Anglia ca să fie spiţer, funcţionar de stat, actor, reporter, sau orice altceva, numai bani să-i aducă — nu avea nici o preferinţă. Era în termeni buni cu doi membri ai clubului irlandei — şi făcea rost de timbre pentru toată casa. Avea convingerea că deosebitele sale calităţi intrinsece trebuiau să-i pregătească un viitor strălucit. Purta nădragi din postav cu pătrăţele negre şi cînd mergea pe stradă se uita totdeauna pe sub pălăriile femeilor. Apucăturile şi înfăţişarea lui ţi-1 evocau pe Orson [I].

I Personaj din romanţul cavaleresc *Valentine şi Orson* (apărut în limba engleză în 1550). Orson fusese un copil răpit de un urs şi crescut în sălbăticie.

— Uite-1 şi pe domnul Wisbottle, zise Tibbs ; domnul Wisbottle îşi făcuse apariţia, în papuci albaştri şi halat eu motive orientale, fluierînd „Di piacer“. Bună dimineaţa, domnule, adăugă Tibbs. Era aproape singurul lucru pe care-1 adresa vreodată cuiva.

— Bună, Tibbs ! răspunse cu superioritate amatorul de artă şi se duse spre fereastră, fluierînd mai tare ca oricînd.

— Drăguţă arie ! exclamă Evenson, strîmbînd din nas, fără să ridice ochii de pe ziar.

— Mă bucur că-ţi place, rosti Wisbottle, grozav de măgulit.

— Nu crezi c-ar suna mai frumos dac-ai fluiera puţin mai tare ? întrebă mucalitul.

— Nu, nu cred ! răspunse Wisbottle, fără să priceapă.

— Uite ce-aş vrea să-ţi spun, Wisbottle, rosti Evenson, izbucnind de mînia care mocnea de ore... altă dată cînd ai de gînd să mai fluieri „Sprintena chitară[11,] la cinci dimineaţa, am să te deranjez s-o cînţi cu capu-afară pe fereastră. Dacă nu, s-ar putea să-mi sară muştarul... şi atunci...

Intrarea doamnei Tibbs (cu cheile într-un coşuleţ) curmă cearta, înlăturînd concluziile.

Doamna Tibbs se scuză de a fi coborît aşa tîrziu ; sună clopoţelul şi James veni cu ceainicul, primind ordin să aducă o cantitate nelimitată de pîine prăjită şi slănină. Tibbs se aşeză la capătul mesei şi începu să înfulece la salată de năsturei ca un bimpaşa. Apărură şi domnii O’Bleary şi Alfred Tomkins. Schimbară urări de bună dimineaţa. Ceaiul era gata.

— Doamne sfinte ! exclamă Tomkins care privea afară pe fereastră. Ia uite... Wisbottle... te rog, vino... iute.

Domnul Wisbottle se sculă de la masă — toţi ridicară ochii.

— Vezi... rosti expertul în artă, indicînd lui Wisbottle locul cel mai potrivit... puţin mai încoace... colo... vezi ce splendid cade lumina pe partea stingă a hogeacului acela dărîmat de la numărul 48 ?

— Vai de mine ! Văd... zise Wisbottle, pe un ton plin de admiraţie.

—• In viaţa mea n-am văzut ceva profilîndu-se atît de frumos pe cerul senin ! strigă Alfred. Toţi (în afară de Evenson) împărtăşeau aceleaşi sentimente ; domnul Tomkins avea un dar deosebit de a descoperi frumuseţi pe care nimeni altul nu le-ar fi putut desluşi — merita acest hatîr, firește.

— Mă uitam deseori la un horn de la College Green, din Dublin, care e de un efect mult mai mare, spuse patriotul O'Bleary, care niciodată n-ar fi îngăduit ca Irlanda să se afle mai prejos.

Afirmaţia a fost primită cu vădită neîncredere, pentru că domnul Tomkins declară că nu există alt hogeac în tot Regatul Unit, dărîmat sau nedărîmat, mai pitoresc decît cel de la numărul 48.

Uşa încăperii se deschise deodată larg şi apăru Agnes, care o poftea înăuntru pe doamna Bloss, înveşmîntată într-o rochie din muslin, culoarea muşcatei, şi etalînd un ceas de aur de dimensiuni uriaşe care atîrna de un lanţ — şi un splendid set de inele cu pietre enorme. Se produse o forfotă generală pentru a i se oferi un scaun ; avură loc prezentările de rigoare. Domnul John Evenson înclină uşor din cap, domnul Frederick O'Bleary, domnul Alfred Tomkins şi domnul Wisbottle se prosternau ca nişte mandarini într-o băcănie ; Tibbs îşi freca mîinile şi îi dădu ocolul de cîteva ori. A fost observat inchizînd un ochi, iar pe celălalt îl învîrti asemenea acelor unui ceasornic — ceea ce putea fi considerat că făcea cu ochiul, iar obiectivul, s-a aflat apoi, fusese Agnes. N-aş vrea să vorbesc însă cu păcat şi nici să semăn vrajbă.

Doamna Tibbs se interesă pe un ton scăzut de sănătatea doamnei Bloss. Doamna Bloss cu un dispreţ suprem pentru amintirea lui Lindley Murray \ răspunse diferitelor întrebări într-un chip cît se poate de satisfăcător. Urmă o pauză în timpul căreia cele ale gurii dispăreau cu o iuţeală înspăimîntătoare.

**Lindley Murray* (1745—1826), autor al unei Gramatici a limbii engleze.

gf' — Trebuie să ii fost plăcut impresionat, domnule
O'Bleary, de apariţia doamnelor, ieri, cînd s-au mutat

în salon ? întrebă doamna Tibbs, nădăjduind să însăileze **o** conversaţie.

— Da, răspunse Orson, cu gura plină de pîine prăjită.

— Cred că niciodată n-ai mai văzut aşa ceva, inter veni Wisbottle.

— Nu... în afară de recepţia viceregelui Irlandei, replică O'Bleary.

— Sînt pe potriva recepţiilor de la curtea noastră ?

•— Oo, infinit superioare !

— Zău ! nu ştiu, spuse aristocratul Wisbottle, marchiza-văduvă de Publiceash era coa mai somptuos îmbrăcată, la fel şi baronul Slappenbachenhausen.

— Cu ce ocazie ? întrebă Evenson.

■— La sosirea lui in Anglia.

— Aşa mi-am închipuit şi cu, mormăi radicalul, la plecare niciodată nu-i mai vezi. Ştiu ci ce fac.

— Numai dacă nu fixează cu cineva niscai randivu, X'osti doamna Bloss, cu o voce slabă, intrînd în vorbă.

— Da... zise Wisbottle, ocolind subiectul, splendidă privelişte.

— Niciodată nu te-ai gîndit, reluă radicalul, care nu putea sta de loc liniştit, nu te-ai gîndit niciodată că dumneata plăteşti pentru asemenea preţioase podoabe ale societăţii ?

— Desigur, *m-am gîndit,* zise Wisbottle, care credea că răspunsul lui îl punea în încurcătură, da, *m-am gîndit* şi plătesc cu plăcere.

— Ei da, eu m-am gîndit, spuse John Evenson, da' eu n-am chef să plătesc. .Şi de cc-aş plăti ?... De ce-aş plăti, mă rog ? continuă politicianul, punînd jos ziarul şi lovind cu dosul manii în masă. Există două principii mari... cererea...

— Dragă, o ceaşcă de ceai, te rog, îi întrerupse Tibbs.

— Şi oferta...

— Pot să vă deranjez să-i oferiţi acest ceai domnului Tibbs ? spuse doamna Tibbs, întrerupînd discuţia şi, fără a-şi da seama, ilustrînd-o.

Firul cuvîntării oratorului a fost rupt. îşi bău ceaiul şi i'idică din nou ziarul.

— Dacă are să fie frumos, zise domnul Alfred Tomkins, adresîndu-se comesenilor, în general, mă duc azi

cu trăsura la Richmond, şi mă întorc cu vaporul. Sînt cîteva jocuri de umbră şi lumină splendide pe Tamisa ; contrastul dintre albastrul cerului şi apa galbenă este adesea de o frumuseţe neasemuită. Domnul Wisbottle fredona ,,Revarsă-te, o fluviu sclipitor[11].

— In Irlanda avem nişte vapoare splendide, rosti O'Bleary.

— Bineînţeles, interveni doamna Bloss, încîntată că s-a ivit un subiect la care putea să participe.

— Sînt nemaipomenit înzestrate, spuse O'Bleary.

— Nemaipomenit, intr-adevăr, îi ţinu isonul doamna Bloss. Cînd trăia domnul Bloss era silit să meargă uneori în Irlanda după treburi. Mă duceam cu el şi zău, chipul în care erau înzestrate cabinele, m-a lăsat paf.

Tibbs, care asculta dialogul, părea speriat, dînd semne că ar fi vrut să pună o întrebare, dar a fost oprit de privirea nevesti-si. Domnul Wisbottle pufni în rîs spunînd că domnul Tomkins făcuse un calambur, iar domnul Tomkins începu şi el să rîdă spunînd că nici vorbă de aşa ceva.

Restul mesei se desfăşură cum se întîmplă de obicei la gustarea de dimineaţă. Conversaţia tărăgăna, oamenii se jucau cu linguriţele. Domnii priveau afară pe fereastră, umblau de colo-colo prin cameră, şi, cînd ajungeau în dreptul uşii, îşi luau tălpăşiţa unul cîte unul. Tibbs se retrase în salonaşul de dindos, la porunca nevesti-si, ca să verifice nota săptămînală a zarzavagiului — pînă la urmă doamna Tibbs şi doamna Bloss rămaseră singure împreună.

— Vai de mine şi de mine ! exclamă ultima, mă simt din cale-afară de slăbită, nu ştiu ce să mă fac. (Aşa e:a, fireşte, fiindcă mîncase în dimineaţa aceea doar două kilograme de solide.) Apropo ! adăugă doamna Bloss, nu l-am văzut încă pe domnul zi-i pe nume !

•— Domnul Gobler ?

— Da.

— Oo ! exclamă doamna Tibbs, ăsta e un personaj foarte misterios. I se duce regulat masa sus şi uneori nu coboară din cameră cu săptămînile.

I — N-am auzit pînă acum vorbindu-se nici o iotă despre el, se plînse doamna Bloss.

t — O să auziţi, cred, în noaptea asta, în general duminica seara se văicăreşte de nu mai poate.

— Niciodată nu m-a interesat cineva în aşa măsură ! exclamă doamna Bloss.

Două ciocănituri în uşă întrerupseră conversaţia. A fost anunţat doctorul Wosky, şi introdus după cum se cuvenea. Era un omuleţ rumen la faţă — îmbrăcat desigur în negru, cu o lavalieră albă, ţeapănă. Medic cu experienţă şi cu o grămadă de bani fiindcă făcea totdeauna pe placul celor mai năstruşnice toane ale cucoanelor din familiile unde ajungea să calce pragul casei. Doamna Tibbs dădu să plece, dar o rugă să mai rămînă.

— Ei, scumpă doamnă, cum te mai simţi ? întrebă Wosky, pe un ton mieros.

— Foarte prost, doctore... foarte prost, spuse doamna Bloss în şoaptă.

— Aa, trebuie să avem grijă de noi... da, da, trebuie, glăsui linguşitorul Wosky, luînd pulsul interesantei lui paciente.

— Cum stai cu pofta de mîncare ?

Doamna Bloss scutură din cap.

— Prietena noastră are nevoie de mare îngrijire, zise Wosky, făcînd apei la doamna Tibbs, care, bineînţeles încuviinţă. Totuşi, sper, cu ajutorul Providenţei că vom izbuti s-o punem din nou pe picioare. Doamna Tibbs se întreba cum o să arate pacienta cînd va fi pusă pe picioare.

— Trebuie să luăm tonice, spuse vicleanul Wosky... hrană din belşug şi mai presus de toate, să ne păstrăm calmul — nu trebuie să dăm frîu liber sensibilităţii noastre. Trebuie să luăm tot ce ni se prescrie, încheie doctorul, băgînd în buzunar onorariul, şi să ne păstrăm calmul.

— Ce drăguţ om ! exclamă doamna Bloss, cînd doctorul se urcă în trăsură.

— Intr-adevăr, fermecătoare creatură... ce delicat

se poartă ! spuse doamna Tibbs, iar doctorul Wosky porni la
drum să mai tragă pc sfoară şi alte gingaşe cuconiţe şi să încaseze noi onorarii.

Deoarece am avut prilejul mai înainte să descriu o masă la doamna Tibbs şi pentru că mesele se desfăşoară in general cam la fel, n-o să obosesc cititorul dînd şi alte amănunte în legătură cu gospodăria pensiunii. Voi trece de aceea la fapte şi anume pur şi simplu să- susţin că locatarul misterios care ocupa salonaşul din spate era un ipohondrie puturos şi egoist — totdeauna se văicărea, dar n-avea nici pe naiba. Dat fiind că in multe privinţe se asemăna ca fire cu doamna Bloss, între ei se înfiripă o prietenie foarte strînsă. Era înalt, subţirel şi palid. Totdeauna se plîngea că-1 doare rău de tot ba ici, ba colo, şi pe chip avea mereu întipărită o expresie de suferinţă, cătrănită — părea, intr-adevăr, ca un om care nimerise fără să vrea, cu picioarele intr-o copaie cu apă clocotită.

După vreo două-trei luni de la prima apariţie a doamnei Bloss în strada Coram, John Evenson devenea din /.i în zi mai sarcastic şi mai arţăgos. Exista în purtarea lui o doză de importanţă dovedind limpele că îşi închipuia a fi descoperit ceva care, pentru a fi dezvăluit, aştepta doar prilejul. In cele din urmă îl găsi.

într-o seară, diferiţii locatari ai pensiunii se aflau strînşi în salon, angajaţi în preocupările lor obişnuite. Domnul Gobler şi doamna Bloss stăteau la o măsuţă, în dreptul ferestrei centrale, jucînd cărţi : domnul Wisbottle descria semicercuri învîrtindu-se pe taburetul de la pian, răsfoind o carte şi fredonînd cît se poate de melodios ; Alfred Tomkins, la masa ovală, se căznea să facă schiţa în creion a unui cap cu mult mai mare decît al său ; O'Bleary citea Iloraţiu şi căuta să pară că îl înţelege ; iar John Evenson îşi trăsese scaunul chiar lîngă masa de lucru a doamnei Tibbs şi-i vorbea foarte serios, pe un ton scăzut.

— Te asigur, doamnă Tibbs, rosti radicalul, punîncl degetul arătător pe muselina la care lucra, te asigur, doamnă Tibbs, că nimic altceva decît interesul pe care-1 am pentru binele dumitale mă determină să-ţi fac

această comunicare. Repet, mă tem că Wisbottle încearcă să cîştige inima tinerei
Agnes şi că are obiceiul să se întîlnească la primul etaj cu ea, în capul scării. Din dormitorul meu am auzit acolo voci, desluşit, noaptea trecută. Am deschis numaidecît uşa şi m-am furişat binişor într-acolo — l-am văzut şi pe domnul Tibbs care, pare-se, fusese şi el deranjat... Vai de mine, doamnă Tibbs, te-ai schimbat la faţă !

— Nu... nu... nu-i nimic, zise doamna T. iute ; e doar din pricina căldurii din odaie.

— Culoare ! strigă doamna Bloss de la masa de joc ; aşa mai zic şi eu !

— Dac-aş şti că e domnul Wisbottle, rosti doamna Tibbs după o pauză, ar trebui să părăsească neîntârziat, rasa asta.

— Joacă ! spuse din nou doamna Bloss.

— Dacă aş şti, continuă gazda eu aerul cel mai amenînţător, dacă aş şti că de faţă se afla şi domnul Tibbs...

— Onorează cartea ! zise Gobler.

— Oh ! exclamă Evenson, cît se poate de molcom, îi plăcea să facă zîzanie... Sper că domnul Tibbs nu-i amestecat nicicum. Totdeauna mi s-a părut un om inofensiv.

— In general aşa l-am socotit şi eu, suspină sărmana doamnă Tibbs, plîngînd ca o cişmea.

— Taci ! taci ! te rog... doamnă Tibbs... gîndeşte-te... au să bage de seamă... te rog, nu mai plînge ! rosti John Evenson, speriat că o să-i cadă planul baltă. O să punem totul la cale în linişte şi cu cea mai mare grijă... aş fi cît se poate de fericit să te ajut.

Doamna Tibbs îi mulţumi într-un murmur.

— La noapte cînd ai să socoteşti că toată lumea s-a dus la culcare, spuse Evenson foarte pompos, o să ne întîl- nim, dar fără lumină, afară, chiar lîngă uşa dormitorului, la fereastra din capul scării — atunci vom şti exact cine sînt cei care se întîlnesc aici, şi apoi vei proceda cum crezi de cuviinţă.

Doamna Tibbs s-a lăsat lesne convinsă ; îi aţîţase curiozitatea şi gelozia — totul era pus la cale. începu din nou să lucreze, iar John Evenson se plimba nepăsător de eolo-colo prin încăpere cu mîinile în buzunare, ca şi cum

nimic nu se întîmplase. Jocul de cărţi luă sfîrşit şi conversaţia iarăşi se înfiripă.

— Ei, domnule O'Bleary, rosti capul răutăţilor, răsucindu-se pe pivotul taburetului, cu faţa către ceilalţi, ce zici de Vauxhall, noaptea trecută...

— Oh ! foarte frumos, răspunse Orson, care fusese în- cîntat de tot spectacolul.

— Ai mai văzut vreodată ceva în genul celor făcute de căpitanul Ross... eh ?

— Nu ... spuse patriotul cu obişnuitele lui rezerve ... doar la Dublin.

— Eu i-am văzut pe contele de Canky şi pe căpitanul Fitzthompson în grădinile Vauxhall, zise Wisbottle, păreau amîndoi în al nouălea cer.

— Atunci *trebuie* să fi fost tare frumos, spuse Evenson printre dinţi.

— Cred că urşii albi sînt în mod particolar bine făcuţi, opină doamna Bloss. Cu blănurile lor albe şi miţoase, arătau ca nişte urşi polari... nu crezi, domnule Evenson ?

— Eu cred că arătau mai degrabă ca nişte vizitii de omnibuzuri îh patru labe, replică nemulţumitul,

— La drept vorbind, aş putea spune că mi-a plăcut foarte mult seara asta, rosti gîfîind Gobler, atît numai, m-a prins un curent groaznic, care mi-a agravat durerile la culme. Am fost silit să fac cîteva duşuri fierbinţi înainte de-a putea părăsi camera.

— Mare lucru şi duşurile astea ! exclamă Wisbottle.

•— Excelente ! spuse Tomkins.

— încîntătoare ! se alătură O'Bleary. (Văzuse o dată unul, afară, la un tinichigiu.)

— Scîrboase mecanisme ! interveni Evenson, care îşi extindea dezgustul aproape asupra tuturor obiectelor create, masculine, feminine sau neutre.

— Scîrboase, domnule Evenson ? rosti Gobler, pe un ton de profundă indignare. Scîrboase ? Dar nu te igîndeşti la utilitatea lor ... ia ţine seamă cîte vieţi au isalt*t provocînd transpiraţia.

*

— Da, chiar, provocînd transpiraţie, mormăi John Evenson, oprindu-se brusc din mersul lui peste pătratele mari de pe modelul covorului. Am fost un prost şi jumătate că m-am lăsat convins acuLn cîtva timp să mi se instaleze unul în dormitor. Doamne am fost o dată înăuntru şi pur şi simplu m-a vindecat, pentru că doar văzîndu-1 am început să asud zdravăn vreme de şase luni apoi.

După ce rosti aceste cuvinte se auzi un rîs înfundat şi pînă să se potolească apăru James cu ,,tava[a], care conţinea rămăşiţele unui picior de miel — *meze- licul* la masa de seară — pîine, brînză, un grăunte de unt într-o pădure de pătrunjel, o nucă întreagă murată şi
o treime dintr-alta, şi aşa mai departe. Băiatul dispăru, apoi reveni cu o altă tavă, avînd pe ea pahare, căni cu apă fierbinte şi apă rece. Domnii aduseră sticle cu alcool, slujnica aşează sub masa de joc nişte sfeşnice de metal pentru cînd vor merge la culcare, după care servitorii se retraseră.

Scauncle au fost aduse în jurul mesei şi conversaţia începu în chipul obişnuit. John Evenson, care niciodată nu mînca seara, se tolănise în fotoliu, amuzîndu-se prin a-i contrazice pe toţi. O'Bleary înfulecă atît cît putea să încapă în el, la care doamna Tibbs simţi cuvenita doză de indignare ; domnul Gobler şi doamna Bloss discutau cu însufleţire pe tema luării de buline şi despre alte distracţii nevinovate, iar Tomkins şi Wisbottle „se luaseră la harţă", adică vorbeau amîndoi foarte tare şi cu vehemenţă, şi unul şi altul felicitîndu-se eă-1 dominase pe celălalt într-o anumită privinţă şi nici unul neştiind decît foarte puţin desluşit despre ce vorbeau. Au trecut vreun ceas sau două, iar locatarii pensiunii se retraseră, doi cîte doi, cu sfeşnicele de alamă, în odăile de dormit respective. John Evenson îşi trase cizmele, încuie uşa şi hotărî să rămînă în picioare pînă ce domnul Gobler se va fi dus în camera lui. El rămînea în salon totdeauna o oră după ce toată lumea pleca, şi lua medicamente, monnăind.

Strada Great Coram se cufundase într-o linişte deplină — era aproape ora două. Cîte o birjă se mai au

zea uruind încetişor, cînd şi cînd. Uneori vreun funcţi- onăraş rătăcit, de la cine ştie ce birou avocăţesc, în drum spre casa, în Somers Town, lovea călcîiul cu placheuri de metal pe chepengul de la pivniţa dc cărbuni scoţînd un sunet aidoma clinchetului unei frigărui în rotire. Se auzea un zgomot surd, monoton, ca un clipocit, care contribuia considerabil la tristeţea romantică a mcinentului. Era apa care picura la numărul unsprezece.

„Trebuie să fi adormit la ora asta", îşi spuse în sine John Evenson ; aşteptase cu o răbdare de înger cam un ceas după ce domnul Gobler părăsise salonul. Trase cu urechea cîteva clipe — casa era perfect liniştită. Stinse opaiţul şi deschise uşa de la dormitor. Pe scară era întuneric beznă, cu neputinţă să vadă ceva.

— Ssst ! făcu cel care semăna vrajbă.

— Sşşt! şopti altcineva.

— Dumneata eşti, doamnă Tibbs ?

— Da, domnule.

— Unde ?

— Aici ; şi silueta nedesluşită a doamnei Tibbs apăru la fereastra din capul scării, ca duhul reginei Ann în scena cortului din Richard.

— Pe aici, doamnă Tibbs, şuşoti trepăduşul îneîn- tat — dă-mi mîna... aşa ! Oi icine-ar fi, se află acum în vestibulul de la scară, pentru că m-am uitat în jos de la fereastra mea şi am putut vedea că clin întîmpiare li s-a stins luminarea din sfeşnic şi acum stau pe întuneric. N-ai pantofi în picioare, nu-i aşa ?

— Nu, zise micuţa doamnă Tibbs, care de tremur abia mai putea vorbi.

— Bine, mi-am scos şi eu cizmele aşa că putem coborî la uşa vestibulului şi să ascultăm de pe balustradă.

S-au furişat prin urmare amîndoi pe scară în jos, fiecare treaptă scîrţîind ca un calandru într-o sîmbătă după-amiază.

— Jur că-i Wisbottle şi încă cineva ! şuieră radicalul răspicat, trăgînd cu urechea cîteva clipe.

— Sşş... te rog, să auzim ce spun ! stărui doamna Tibbs, a cărei curiozitate era acum mai presus de orice.

— Ah ! dacă te-aş putea crede... spunea o voce de femeie, cochetînd, n-aş mai fi legată toată viaţa de cucoana.

— C® zice ? întrebă domnul Evenson, care nu era atît de bine plasat ca tovarăşa lui.

— Zice că are s-o lege pe cucoană-sa, răspunse doamna Tibbs. Ticăloasa ! pun la cale o crimă.

— Ştiu că n-ai bani, continuă vocea, care aparţinea Agnesei ; şi dacă-mi asiguri cei cinci sute de lire, o şi văd cum are să ia foc imediat.

— Ce mai e şi asta ? întrebă din nou Evenson. Auzea atît cît să simtă nevoia să audă mai bine.

— Cred că spune că vrea să pună foc casei, răspunse doamna Tibbs îngrozită. Slavă Domnului, sînt însă asigurată la Phoenix !

— In clipa în care, draga mea, pun mîna pe stăpî- nă-ta, spunea o voce de bărbat cu un puternic accent irlandez, o să ai şi banii.

— Vai de mine, e domnul O'Bleary ! exclamă doamna Tibbs făcînd o paranteză.

— Secătura ! se răsti indignat domnul Evenson.

— Primul lucru de făcut... continuă hibernianul[1] e să scăpăm de domnul Gobler.

— Aa, sigur...

— Ce, ce ? întrebă Evenson iarăşi în şoaptă, murind de curiozitate.

— Zice că are de gînd să-l ucidă pe domnul Gobler, răspunse doamna Tibbs, înspăimîntată de această jertfă a unei vieţi omeneşti.

— Iar doamna Tibbs... reluă O'Bleary.

Pe doamna Tibbs o treceau fiori reci.

— Sşş ! făcu Agnes, alarmată din cale-afară, tocmai cînd doamna Tibbs era cît pe ce să leşine. Sşş !

— Sşş ! făcu Evenson către doamna Tibbs în aceeaşi clipă.

— Vine cineva *sus,* îi spuse Agnes lui O'Bleary.

*De la *Hibernia* = Irlanda.

— Vine cineva *jos,* îi şopti Evenson doamnei Tibbs.

— Du-te în salon, dom'le, îl îndemnă Agnes pe tovarăşul ei. Ai s-ajungi acolo mai înainte ca cinevaşilea să ajungă pînă la capătu' scării de la bucătărie.

•— Salonul, doamnă Tibbs ! şopti uimit Evenson către nu mai puţin uimita lui tovarăşă, şi cînd să se ducă spre salon au auzit limpede foşnetul făcut de două persoane, una coborînd scara şi alta urcînd-o.

— Ce-o fi ? se miră doamna Tibbs. Parc-aş visa. In viaţa mea n-am mai fost în asemenea situaţie !

— Nici eu, replică Evenson, căruia nu-i plăcuse niciodată să se facă haz pe socoteala lui. Sşş ! iată-i, lîngă uşă.

— Ce curios ! şopti unul din noii veniţi; era Wisbottle.

— Formidabil ! exclamă însoţitorul său pe un ton la fel de scăzut; acesta era Alfred Tomkins. Cine-ar fi crezut ?

— Ţi-am spus eu, se auzi glasul lui Wisbottle, în şoaptă, plin de tîlc. Fir-ar să fie... ultimele două luni o copleşea cu atenţia. I-am văzut eu aseară cînd stăteam la pian.

— Ei bine, ştii că n-am băgat de seamă ? îl întrerupse Tomkins.

— N-ai băgat de seamă ! reluă Wisbottle. Fir-ar să fie... l-am văzut şoptindu-i la ureche şi pe ea plîngînd. Aş putea să jur că l-am auzit spunîndu-i ceva în legătură cu noaptea asta cînd vom fi cu toţii în pat.

— Vorbesc despre *noi!* exclamă biata doamnă Tibbs, cînd o bănuială chinuitoare asupra situaţiei în care se afla îi fulgeră prin minte.

— Ştiu... ştiu, spuse Evenson, dîndu-şi seama cu tristeţe că nu mai aveau nici o portiţă de scăpare.

— Ce-i de făcut ? nu ne putem opri împreună aici ! spuse cu însufleţire doamna Tibbs, cît pe aci să-şi piardă cumpătul.

— Ies prin hogeac, propuse Evenson, care într-adevăr credea ce spunea.

— Nu se poate, se împotrivi doamna Tibbs deznădăjduită. Nu se poate... are un capac pentru reglarea

căldurii.

— Sşş ! repetă John Evenson.

— Sşş... şşş ! făcu cineva de jos.

— Cine naiba tot şuşoteşte acolo ! strigă Alfred Tomkins, care începuse să-şi cam iasă din pepeni.

— Uite, acolo-s ! exclamă înţeleptul Wisbottle, auzind zgomot de paşi spre cămară.

— Ia ! şoptiră amîndoi tinerii.

— Ia ! repetă doamna Tibbs şi Evenson.

■— Dă-mi pace, dom'le, se auzi o voce de femeie în cămară.

— Oh, Hagnes ! se auzi strigînd o altă voce, care era limpede că aparţinea lui Tibbs, pentru că nimeni n-a mai avut vreodată o voce ca aceasta. Oh... Hagnes... scumpă făptură !

— Stai locului, dom'le ! (Săritură).

— Hag...

— Stai locului, dom'le... mi-e ruşine de 'mneata. Gîndeşte-te la nevastă, la cucoana Tibbs. Stai locului, dom'le !

— Nevastă-mea ! exclamă curajosul Tibbs care era, fără doar şi poate, sub influenţa ginului şi cu călcîiele aprinse după cine nu trebuia. O urăsc ! Oh, Hagnes ! cînd mă aflam în corpul de voluntari, în o mie opt sute şi...

— Ţip, să ştii. Stai locului, dom'le, n-auzi ? (încă o săritură şi încăierare.)

— Ce-i asta ? zise Tibbs, tresărind.

■— Ce să fie ? spuse Agnes, scurt.

— Păi, n-auzi ?

— Aha, acum să te văd, dom'le, pe unde scoţi cămaşa, rosti gîfîind Agnes speriată, cînd se auzi o bătaie în uşa dormitorului doamnei Tibbs, ca şi cum o duzină de ciocăni- tori ar fi lovit cu ciocul.

— Doamnă Tibbs ! doamnă Tibbs ! striga doamna Bloss. Doamnă Tibbs, te rog, scoală-te (aici zgomotul de ciocă- nitoare spori înzecit).

— Vai de mine şi de mine ! exclamă partenera răutăcioasă a depravatului Tibbs. Bate la uşa mea. O să dea

de noi ! Ce are să-şi închipuie ?

— Doamnă Tibbs ! Doamnă Tibbs ! ţipă din nou ciocă- nitoarea.

— Ce s-a-ntîmplat ? zbieră Gobler, dînd buzna din salonul de dindos, ea un balaur de la teatrul Astley.

— Oh, domnule Gobler ! strigă doamna Bloss, apucată de istericale. Cred că a luat foc casa, sau au intrat hoţii aici. Am auzit nişte zgomote, ceva de speriat !

— Ai auzit, pe naiba ! zbieră Gobler iarăşi, zbughind- o înapoi în bîrlogul lui, la fel ca balaurul pomenit, şi întor- cîndu-se numaidecît cu o luminare aprinsă. Ehei, ce-i asta ? Wisbottle ! Tomkins ! O'Bleary ! Agţies ! Ce draeu ! toţi în păr, şi îmbrăcaţi.

— Uimitor ! exclamă doamna Bloss, care a*lergă pe scări în jos, luîndu-1 la braţ pe domnul Gobler.

— S-o cheme cineva numaidecît pe doamna Tibbs ! zise Gobler, intrînd în salonul din faţă. Cee ! ? Doamna Tibbs şi domnul Evenson ! !

— Doamna Tibbs şi domnul Evenson ! repetară cu toţii,
dînd cu ochii de nefericita pereche. Doamna Tibbs stătea pe un fotoliu în dreptul căminului, Iar lîngă ea, în picioare, domnul Evenson. i

Trebuie să părăsim scena oferită închipuirii cititorului. Aş mai putea adăuga cum apoi doamna Tibbs a leşinat, şi cum a fost nevoie de puterea domnului Wisbottle şi a domnului Alfred Tomkins, laolaltă, ca s-o susţină să nu cadă din jilţ ; cum domnul Evenson a dat explicaţii şi cum explicaţiilor nu li s-a dat evident nici o crezare ; cum Agnes a tăgăduit învinuirile aduse de doamna Tibbs, susţinînd că discuta cu domnul O'Bleary despre felul cum să-i înrîu- rească simţămintele stăpînei sale în favoarea lui ; cum mărturisirea domnului Gobler a fost ca o măciucă trasă în moalele capului domnului O'Bleary, anume că şi el (Gobler) îi şi ceruse mîna doamnei Bloss şi că ea acceptase ; cum Agnes a fost dată afară din slujba doamnei, cum domnul O'Bleary s-a dat singur afară din casa doamnei Tibbs, fără să fi dat în prealabil contravaloarea notei de plată ! cum acel tînăr domn dezamăgit ia peste picior Anglia şi pe englezi,

bătîndu-se cu pumnul în piept că nu mai există simţăminte delicate pe faţa pămîntului „decît în Irlanda[11]. Repet, *aş putea* spune toate astea, dar îmi place să-mi exercit spiritul de abnegaţie şi de aceea prefer să las totul pradă închipuirii.

Pensiunea (I I)

Doamna pe care pînă acum am descris-o ca fiind doamna Bloss, s-a dos. Doamna Gobler mai există. Doamna Bloss ne-a părăsit pentru vecie. Intr-un colţişor retras din Newington Butts, departe, departe hăt de zarva acelei mari pensiuni, departe de lume, mult pizmuitul Gobler şi simpatica lui soţie se desfată în tihnă : fericiţi, cu văitările, cu masa şi leacurile lor, trecînd prin viaţă în osanalele pline de recunoştinţă ale tuturor furnizorilor de hrană animală, cale de trei mile roată.

Cu dragă inimă aş fi pus punct aici, dar am o datorie dureroasă, impusă mie, de care trebuie să mă achit. Doamna şi domnul Tibbs s-au despărţit de comun acord, doamna Tibbs primind jumătate din 43 lire, 15 şilingi, 10 pence — sumă ce reprezenta, după cum am mai spus, totalul venitului anual al soţului ei — iar domnul Tibbs

cealaltă jumătate. El îşi iroseşte amurgul vieţii în singurătate, irosind anual şi această sumă măruntă, dar onorabilă. Trăieşte printre localnicii din Walworth şi am aflat, din sursă sigură, că sfîrşitul povestei cu voluntarul a fost auzit într-o cîrciumă micuţă din acea regiune respectabilă.

Biata doamna Tibbs a hotărit să dispună de toată mobila prin licitaţie publică şi să plece dintr-o casă. unde suferise atît de mult. Domnul Robins a fost ales să conducă vînzarea, iar iscusinţa literară superioară a acestui domn legată de imobilul său este acum închinată sarcinii de a desena anunţul publicitar preliminar, alcătuit într-o formă strălucită, şaptezeci şi opt cuvinte în litere de-o şchioapă, plus şase citate originale între ghilimele.

— Crede-mă, scumpul meu, s-a ocupat numai şi numai de Teresa la balul de ieri noapte, spuse doamna Malderton, adresîndu-se soţului ei, care, după oboseala din ziua aceea de la serviciu, stătea cu o batistă pe cap, cu picioarele în cenuşar, sorbindu-şi vinul de Porto... s-a ocupat numai şi numai de ea... şi repet, s-ar cuveni să-l încurajăm cu orice chip. Trebuie să-l invităm negreşit aici, la masă.

— Pe cine ? întrebă domnul Malderton.

— Păi, ştii, dragul meu, la cine mă refer... tînărul cu favoriţi negri şi cravată albă, care tocmai a plecat de la serata noastră şi cel despre care toate fetele vorbesc. Tînărul... vai de mine ! cum îl cheamă ?... Marianne, cum *îl* cheamă ? o întrebă doamna Malderton pe cea mai mică dintre fiicele ei — fire sentimentală — ocupată cu împleti- tul unei pungi.

— Domnul Horatio Sparkins, mămico, răspunse miss Marianne, cu un oftat.

— A, da, aşa e ! Horatio Sparkins... repetă doamna Malderton. Zău, tînărul cel mai gentleman din cîţi am întîlnit vreodată. Mai ales în fracul pe eare-1 purta aseară, semăna cu... cu...

— Cu prinţul Leopold, mămico... atît de nobil... de sensibil ! interveni Marianne. cu înflăcărată admiraţie.

— N-ar trebui să uiţi, dragul meu, reluă doamna Malderton, că Teresa are acum douăzeci şi opt de ani, şi că într-adevăr ar fi cazul să se facă ceva.

Miss Teresa Malderton era o fată foarte scundă, cam grăsună, rumenă în obraji, o fire veselă, dar încă nelogodită, deşi, la drept vorbind, totul se trăgea din faptul că nici un tînăr nu se lipea de ea. Degeaba a flirtat vreo zece ani, degeaba domnul şi doamna Malderton aveau numeroase cunoştinţe printre tinerii burlaci, pretendenţi la însurătoare, din Camberwell şi chiar din Wandsworth şi Brixton ; să nu mai vorbim de cei care mai „picau'[1] de la oraş. Domnişoara Malderton era la fel de bine cunoscută ca leul din vîrful palatului Northumberland şi cu aceleaşi şanse de a fi „răpită

— Sînt sigură că ţi-ar plăcea, continua doamna Malderton, e atît de manierat.

— Şi de deştept ! se amestecă domnişoara Marianne.

— Ce exprimare cursivă are ! adăugă miss Teresa.

— Iţi poartă mult respect, draguJ meu, spuse doamna Malderton soţului ei.

Domnul Malderton tuşi şi se uită la foc.

— Da, sînt convinsă că-i place tovărăşia tatii, zise domnişoara Marianne.

— Fără doar şi poate, sublinie miss Teresa.

— Zău, mi-a spus-o în mod confidenţial, mărturisi doamna Malderton.

— Da, da, făcu domnul Malderton flatat întrucîtva, am să-l întîlnesc mîine, poate că voi sta de vorbă cu el. Dragă, ştie, sper, că locuim la Oak Lodge, în Camberwell ?

— Fireşte... şi că ai o trăsuţă cu un cal.

— Aranjez eu lucrurile, spuse domnul Malderton, cocoloşindu-se ca să tragă un pui de somn. Aranjez eu lucrurile...

Domnul Malderton era un om a cărui viaţă se desfăşura între Banca Lloyd, Bursă şi Banca Indiei. Cîteva speculaţii de bursă fericite îl ridicaseră de la o stare mediocră şi de relativă sărăcie, la o situaţie înfloritoare. Cum de obicei se întîmplă în asemenea cazuri, pe măsură ce mijloacele materiale sporeau, grozav îşi mai dădeau ifose atît el cît şi familia ; aveau apucături mondene, făceau pe oamenii de gust şi multe alte

năzbitii, imitîndu-i pe „cei mai bine“ din preajma lor şi mimînd cuvenita oroare, fără echivoc, pentru tot ce putea fi, eventual, considerat *inferior*. Era ospitalier cu ostentaţie, dogmatic din ignoranţă şi ros de viermele vanităţii. Egoismul şi predilecţia sa de a se afişa l-au îndemnat să aibă casă deschisă ; comoditatea, gustul pentru lucrurile bune din viaţă i-au asigurat oaspeţi berechet. îi plăcea să aibă la masă oameni cultivaţi, sau ceea ce socotea el ca atare, deoarece conversaţia era mare lucru
— nu se putea împăca însă cu „deştepţii'[1], cum îi numea el. Se purta astfel pesemne din consideraţie pentru cei doi fii ai lui, care în această privinţă nu dădeau prea stimaţilor lor părinţi nici un fel de bătaie de cap. Cei din familie se ambiţionau să-şi facă relaţii, cunoştinţe, în sferele superioare ale societăţii către care şi ci năzuiau să ajungă. Una din urmările necesare ale acestei dorinţe, adăugată la completa ignorare a lumii dincolo de cercul lor restrîns, era că oricine dovedea afinităţi cu oameni cu rang şi titlu avea calea deschisă la masa din Qak Lodge, Camberwell.

Ivirea domnului Horatio Sparkins la bal stîrnise nu puţină surprindere şi curiozitate printre frecventatorii obişnuiţi.

— Cine să fie ?...

El stătea retras şi în aparenţă melancolic.

— Să fie vreun funcţionar de stat ?...

— Prea dansează bine.

— Avocat ?

— Spune că n-a fost chemat la bară. Foloseşte cuvinte foarte alese şi-i merge gura...

— Să fie cumva un străin cu vază venit în Anglia anume spre a descrie ţara, cu datinile şi obiceiurile ei, şi care frecventează balurile şi dineurile publice în scopul de a face cunoştinţă cu lumea bună, cu manierele elegante şi rafinamentul englezesc ?

— Nu, n-are accent străin.

— Nu cumva e medic, sau colaborator pc la reviste, scriitor de romane la modă ori artist ?

Nuu... pentru fiecare din aceste presupuneri existau

obiecţiuni serioase.

— Atunci, spuneau toţi, trebuie să fie *cineva.*

,,Eu cred, reflecta domnul Malderton în sinea lui, că ne acordă atîta atenţie fiindcă îşi dă seama de superioritatea noastră. “

Seara următoare conversaţiei pe care tocmai am rela- tat-o, era bal. La ora nouă precis poruncise ca trăsura să fie trasă la scară, la locuinţa din Oak Lodge. Domnişoarele Malderton erau îmbrăcate în rochii de satin azuriu, împodobite cu flori artificiale, iar doamna Malderton (femeie puţintel cam grasă), aşişderi, părea ca sora lor mai mare, la pătrat. Domnul Frederick Malderton, feciorul cel mai vîrstnic, în haine de gală, arăta ca un foarte *beau ideal*[1] al chelnerului sadea, iar domnul Thomas Malderton, mezinul, cu cravata lui albă, fracul albastru, nasturii lucioşi şi panglica roşie de la ceas, semăna leit cu George Barnwell [2], acel tînăr interesant dar prea impetuos. Toţi cei de faţă, bărbaţi sau femei, îşi puseseră în gînd să cultive cunoştinţa cu domnul Horatio Sparkins. Miss Teresa, fireşte, era amabilă şi nostimă ca orice fată de douăzeci şi opt de ani în căutarea unui soţ. Doamna Malderton era numai zîmbet şi graţie. Domnişoara Marianne îl rugă stăruitor să-i scrie cîteva versuri în albumul ei. Domnul Malderton îl oblădui pe marele necunoscut poftindu-1 la masă. Tom vru să se încredinţeze de întinderea culturii lui în subiecte interesante precum tutunul de prizat şi ţigările de foi. Chiar şi domnul Frederick Malderton însuşi, autoritatea familiei în materie de gust, veşminte şi mondenităţi, cu locuinţa personală în oraş, cu permanent de intrare la teatrul Co- vent Garden, şi care totdeauna se îmbrăca după moda zilei, care călătorea pe Tamisa de două ori săptămînal în timpul sezonului, care acum avea o prietenă intimă, care o dată cunoscuse un gentleman ce trăise cîndva în Albany — pînă şi el ajunsese la concluzia că domnul Horatio Sparkins era un om al naibii de bine, şi că îi va face onoarea de a-1 provoca la o partidă de biliard.

Primul personaj pe care ochiul grijuliu al familiei îl în- tîlni la intrarea în sala balului a fost interesantul Horatio,

‘ Tip ideal (fr.).

! Personajul principal al unei tragedii domestice de *George Lillo* (1693—1739) ; eroul este un tînăr ucenic îndrăgostit de o curtezană.

cu părul dat de pe frunte, ochii în tavan, proptit pe unul din scaune într-o atitudine contemplativă.

— Iată-l, dragul meu, îi şopti doamna Malderton domnului Malderton.

— Parc-ar fi lordul Byron ! murmură *miss* Teresa.

— Sau Montgomery ! spuse în şoaptă *miss* Marianne.

— Ori portretul căpitanului Cook ! sugeră Tom.

— Tom, nu fi prost ! spuse tatăl său, care îl mustra ori de cîte ori se ivea prilejul, poate de teamă să nu devină un ,,mucalit“ ceea ce era cu totul inutil.

Elegantul Sparkins rămase în această ipostază cu un efect admirabil, pînă ce familia străbătu încăperea. Apoi veni în întîmpinarea lor părînd surprins şi încîntat, în mod cît se poate de firesc. Se adresă doamnei Malderton pe tonul cel mai cordial, salută domnişoara într-un chip din cale-afară de fermecător, se înclină şi dădu mîna cu domnul Malderton, cu o doză de respect ajungînd pînă aproape de veneraţie şi răspunse la salutul celor doi tineri, jumătate măgulit, jumătate ocrotitor, fapt care îi convinse pe deplin că trebuie să fie un personaj important şi în acelaşi timp îndatoritor.

— Miss Malderton, spuse Horatio după salutul de ri- , goare, înclinîndu-se pînă la pămînt, mi-aş putea îngădui
să nutresc nădejdea că îmi veţi permite să am plăcerea...

— Nu *cred* c-am acordat nimănui dansul, zise domni- ; şoara Teresa, cu o nepăsare groaznic de afectată — dar,
zău... aşa de multe...

Horatio părea abătut rău de tot.

— Aş fi fericită, rosti, fandosindu-se Teresa, în cele din ; urmă. Chipul lui Horatio strălucea ca o pălărie veche pe
o ploaie torenţială.

— Un tînăr foarte binecrescut, hotărît lucru ! exclamă domnul Malderton flatat, cînd linguşitorul Sparkins şi partenera lui se alăturau în cadrilul care

tocmai se înjgheba.

— Ce fel remarcabil de a vorbi, spuse domnul Frede- ' rick.

— Da, este un băiat şi jumătate, se amestecă Tom,
l care trebuia să spună totdeauna ceva... vorbeşte întocmai
ca un vînzător la licitaţie.

— Tom ! i se adresă tatăl său, grav, parcă ţi-am mai spus o dată să nu fii neghiob. Tom arăta ca un cocoş plouat.

—- Co încîntător ! se adresă interesantul Horatio partenerei sale, plimbîndu-se prin încăpere, cînd muzica încetă. Ce încîntător, ce reconfortant trebuie să fie retrăgîn- du-te departe de norii învolburaţi, de vicisitudinile, de necazurile vieţii, chiar şi numai pentru cîteva clipe trecătoare şi să petreci acele clipe, fie ele oricît de efemere şi futile, îu compania fermecătoare şi binecuvîntată a unei persoane... a cărei încruntare ar însemna pentru tine moartea, răceala ei — nebunia, minciuna ci — ruina, fidelita- tea-i — raiul pe pămînt, iar împărtăşirea afecţiunii ei cea mai luminoasă şi mai scumpă răsplată pe care cerul ar pogorî-o asupra cuiva.

„Ce simţire ! Ce sentimente !“ gîndi *miss* Teresa, rezemîndu-se mai abitir de braţul tovarăşului ci.

— Dar destul... destul ! reluă elegantul Sparkins, cu un aer teatral. Ce-am spus ? Ce am... eu... eu... de-a face cu astfel de sentimente ? *Miss* Malderton... aici se opri brusc... pot nădăjdui că pot să vă ofer umilul tribut...

— Fireşte, domnule Sparkins, replică Teresa fermecată, îmbujorîndu-se la faţă într-o dulce ameţeală, dar trebuie să-i spun tatii. Niciodată n-aş putea, fără încuviinţarea lui, să mă aventurez să...

— Sigur, n-are să se împotrivească...

— Oo, ba da, zău, zău, nu-1 cunoşti ! îl întrerupse *miss* Teresa, ştiind foarte bine că n-avea de ce să se teamă, dar vrînd să facă această întrevedere aidoma unei scene dintr-un roman plin de romantism.

— Nu poate să se împotrivească dacă v-aş oferi un pahar cu negus, rosti adorabilul Sparkins, puţin nedumerit.

„Asta-i tot ?“ se gîndi Teresa dezamăgită. „Cît tărăboi pentru un fleac de nimic ! “

>— Mi-ar face cea mai mare plăcere, domnule, să te poftesc la noi la Oak Lodge, Gamberwell, duminica viitoare, la ora cinci, dacă nu ai alt program, spuse domnul Malderton, către sfîrşitul serii, stînd de vorbă, el şi fiii lui, cu domnul Horatio Sparkins.

Horatio se înclină în semn că luase notă şi acceptă invitaţia măgulitoare.

— Trebuie să mărturisesc, continuă tatăl, oferind 1abachera cu tutun de prizat proaspetei sale cunoştinţe, că

nu apreciez aceste baluri nici pe departe atît cît confortul ...aş spune mai degrabă luxul... de la Oak Lodge. Nu prea au haz pentru un om în vîrstă ca mine.

— Şi în definitiv, domnule, ce e omul ? rosti filozofînd, Sparkins. Zic, ce e omul ?

— Aa, adevărat ! îi ţinu isonul domnul Malderton, foarte adevărat!

— Ştim că trăim, că respirăm, continuă Horatio, că avem nevoi, nădejdi, dorinţe, pofte...

— Fireşte, interveni domnul Frederick Malderton, vrînd să pară profund.

— După cum spuneam, ştim că existăm, reluă Horatio, pe un ton răspicat, dar asta-i tot; aici se opreşte cunoaşterea noastră, aici este punctul culminant al ştiinţei noastre, aici e sfîrşitul sfîrşitului. Ce ştim noi mai mult ?

— Nimic, replică domnul Frederick, cel care mai bine ca oricine putea răspunde în această privinţă.

Tom era cît pe aci să spună ceva, dar, din fericire pentru reputaţia lui, întîlni privirea mînioasă a tatălui său şi se dezumflă ca un cioflengar prins cu o găinărie.

— Pe cuvîntul meu, observă domnul Malderton senior, în trăsură, în drum spre casă, domnul Sparkins e un tînăr minunat. E tobă de carte !... Este nemaipomenit cîte lucruri ştie ! Şi ce splendid se exprimă !

— Eu cred că trebuie să fie *cineva* deghizat, spuse domnişoara Marianne. Ce romantism fermecător !

— Vorbeşte foarte tare şi frumos, observă timid Tom, dar nu prea înţeleg ce vrea să spună.

— încep să fiu foarte îngrijorat, Tom, în ee priveşte *puterea* ta de înţelegere a lucrurilor, spuse tatăl, care, desigur se înţelepţise substanţial în urma conversaţiei cu domnul Horatio Sparkins.

— Mi se pare, Tom, că te-ai făcut de rîs rău de tot în seara asta, spuse *miss* Teresa.

— Nici vorbă ! strigară cu toţii — şi sărmanul Tom se făcu mic de tot.

In noaptea aceea domnul şi doamna Malderton au avut o discuţie îndelungată asupra proiectelor de viitor în legătură cu fetele lor. *Miss* Teresa s-a dus la culcare gîn- dindu-se dacă în cazul în caro urma să se mărite cu un titlu nobiliar, mai putea încuraja vizitele actualelor ei

prietene. A visat toată noaptea numai nobili deghizaţi, lume multă, pene de struţ, beteală de mireasă şi pe Horatio Sparkins.

Duminică dimineaţă au fost tot soiul de pronosticuri despre mijlocul de transport pe care multaşteptatul Horatio avea să-l folosească. O fi avînd o cabrioletă ?... Sau poate va veni călare ?... sau se va sluji de diligenţă ? Acestea, şi alte asemenea presupuneri de egală însemnătate au stăpînit atenţia doamnei Malderton şi a fiicelor ei de-a lungul întregii dimineţi, după biserică.

— Pe onoarea mea, e cît se poate de supărător că necioplitul acela de frate-tău s-a invitat singur la masă, spuse domnul Malderton soţiei sale. Din pricină că vine domnul Sparkins, am renunţat anume să mai chem pe altcineva în afară de Flamwell. Cînd mă gîndesc la fratele tău... auzi, negustor... insuportabil ! Eu ţi-o spun dinainte, n-am să pomenesc nimic de prăvălia lui faţă de noul nostru oaspete... nu, nici pentru un milion ! Dacă ar avea bunul simţ să ascundă pacostea asta care e pentru familie, aş mai zice şi eu, dar cînd colo e atît de mîndru de meseria lui păcătoasă, încît are să vînture faţă de *toată* lumea cu ce se ocupă.

Domnul Jacob Barton, insul la care se referea, era o namilă de băcan — un necioplit, fără pic de bun simţ, încît nu se da în lături să se bată cu pumnii în piept spunînd că „el a făcut banii, nu banii pe el, cine nu ştie să afle acum".

— Ah, Flamwell, dragul meu prieten, ce mai faci ? spuse domnul Malderton, cînd intră în odaie un omuleţ gălăgios cu ochelari verzi. Ai primit biletul meu ?

— Da, l-am primit, şi de aceea iată-mă aici.

— Nu cumva ai auzit de un anume domn Sparkins ? Tu cunoşti pe toată lumea.

Domnul Flamwell era unul din acei gentlemeni întîlniţi uneori în societate care pretind- şi le merge vestea că ştiu pe toată lumea, dar în realitate -nu cunosc pe nimeni. La Maldertoni, unde orice istorie despre lumea bună era ascultată cu urechile ciulite, trecea drept favoritul casei, şi, ştiind cu cine are de-a face, se avînta în a pretinde că el cunoaşte pe cine vrei şi pe cine nu vrei. Avea felul lui de a spune minciunile cele mai gogonate, în paranteze, şi

; cu un aer puţin jenat, ca şi cum s-ar fi temut să nu fie cumva socotit ca un om care păstra totul numai pentru sine.

— Păi, după nume nu-1 cunosc, replică Flamwell, pe un ton scăzut, dîndu-şi imensă importanţă. Am siguranţa
* că-1 ştiu, totuşi... E înalt ?

— Mijlociu, spuse Teresa.

— Cu păr negru ? întrebă Flamwell, încercînd marea cu degetul.

— Da, zise repede Teresa.

— Cu un nas cam micuţ ?

— Nuu, se împotrivi Teresa dezamăgită, are un nas roman.

— Am spus un nas roman, nu-i aşa ? întrebă Flamwell. E un tînăr elegant ?

— Oo, fireşte.

— Cu maniere remarcabil de îmbietoare ?

— Oo, da ! spuse toată familia într-un glas. Trebuie să-l ştii.

— Da, îmi închipuiam că-1 cunoşti dacă e cineva, exclamă triumfător domnul Malderton. Cine crezi că este ?

— Păi, după descrierea voastră, rosti Flamwell, chibzuind şi coborînd vocea pînă aproape de şoaptă, seamănă ca două picături de apă cu onorabilul Augustus Fitz-Ed- ward Fitz-John Fitz-Osborne. E un tînăr foarte talentat, cam excentric. S-ar putea foarte bine să-şi fi schimbat vremelnic numele pentru un motiv sau altul.

Inima Teresei bătea cu putere. Dacă e onorabilul Augustus Fitz-Edward Fitz-John Fitz-Osborne ! Un nume bun să fie caligrafiat pe două cărţi de vizită lucioase, prinse împreună cu o panglicuţă de satin albă ! Onorabila doamnă Augustus Fitz-Edward Fitz-John Fitz-Osborne ! Gîndul acesta o vrăjea.

— E cinci fără cinci, spuse domnul Malderton, uitîn- du-se la ceas. Sper că n-are să ne dezamăgească.

— A venit ! exclamă miss Teresa, auzind bătînd de două ori în uşă. Toţi căutau să pară — ca orice om cînd , aşteaptă un oaspete anume — că nici nu bănuiau cine ar putea fi.

Uşa încăperii se deschise.

— Domnul Bar ton ! strigă servitorul

— Undo dai şi unde crapă ! murmură Malderton. Aa, dragul meu, ce mai faci ? Ce mai nou?

— Păi ce să mai fie, i-o întoarse băcanul, cu modul lui repezit de a fi. Na, nimic spicial. Nimic care să fi ajuns la urechile mele. Da' voi ce faceţi fetelor, şi voi băieţi ? Dom' Flamwell... bucuros că te văd.

— Vine domnul Sparkins ! strigă Tom, care privise tot timpul pe fereastră, pe un cal *atît* de negru ! Intr-adevăr, Horatio era, nu mai încăpea îndoială, pe un cal marc negru, săltînd în şa ca un figurant de la teatrul Ast'ley. După o sumedenie de manevre în care îşi strunea calul, în fel şi chip însoţite de sforăituri, cabrări, tropăit de copite, animalul consimţi să se oprească'la vreo cîţiva paşi de poartă, unde domnul Sparkins descălecă, lăsîndu-1 în grija rîndaşului de la grajd.

Ceremonialul prezentărilor a avut loc în modul cuvenit. Domnul Flamwell se uita la Horatio din dosul ochelarilor verzi cu un aer de o misterioasă importanţă, iar galantul Horatio o privea tăcut pe Teresa.

— Este onorabilul domn Augustus zi-i pe nume ? il întrebă în şoaptă doamna Malderton pe Flamwell, în timp ce o însoţea spre sufragerie.

—■ Păi... nu... oricum, nu tocmai, replică marea autoritate... nu tocmai.

■—- Atunci *cine* este ?

— Sşş ! făcu Flamwell, dînd grav din cap ; voia să lase impresia că ştia foarte bine, dar un motiv sau altul îl împiedică să dezvăluie taina.

Poate că o fi fost vreun ministeriabil care căuta să fii' la curent cu părerile oamenilor.

— Domnule Sparkins, spuse doamna Malderton încîn- tată, vă rog aşezaţi-vă între domnişoare — John pune un scaun pentru domnul între *miss* Teresa şi *miss* Marianne.

Se adresă unui slujitor care, în mod obişnuit, lucra ca rîndaş în grajd şi ca grădinar totodată, dar acum, fiindcă se cerea negreşit, să facă impresie bună asupra domnului Sparkins fusese vîrit în nişte pantofi, la gît purta cravată albă, ferchezuit şi pieptănat ca să aducă a

lacheu.

Masa a fost excelentă. Horatio a fost din. cale-afaiă de atent cu *miss* Teresa, şi toată lumea se simţea bine, în afară de domnul Malderton, care ştiind de ce-i în stare

cumnatul său, domnul Barton, trăia intr-un fel de agonie, din acelea pe care le încearcă, după cum ne informează ziarele, vecinii, atunci cînd, să zicem, un băiat ee serveşte la o circiumă se spînzură în podul de fîn — fapt „cu mult mai lesne de închipuit decît de descris“.

— Flamwell, ţi-ai mai văzut recent amicul, pe *sir* Thomas Noland ? întrebă domnul Malderton, uitîndu-se cu coada ochiului la Horatio, ca să vadă ce efect va avea asupra lui faptul eă menţiona un nume atît de sus-pus.

— Păi, nu... în ultimul timp, nu. Alaltăieri m-am întilnit cu lordul Gubbleton.

-— Aa, cred că se simte foarte bine înălţimea-sa ? rosti Malderton, plin de solicitudine.

Nu ştiu dacă mai e nevoie să spun că pînă în clipa aceea nici nu auzise de existenţa unui asemenea personaj.

— Da, da... se simte foarte bine... într-adevăr, foarte bine. Ce băiat minunat ! L-am întîlnit prin centru şi am stat o mulţime de vorbă cu el. Zău, sînt foarte intim cu omul ăsta. Nu ştiam cum să fac să pun capăt discuţiei care nu se mai termina, pentru că mă aflam in drum spre un bancher, putred de bogat, membru în Parlament, cu care, pot să spun, sînt destul de intim.

— Ştiu de cine vorbeşti, spuse gazda cu îngîmfare, de fapt cunoscînd chestiunea tot atît cît o cunoştea şi Flamwell. Face afaceri pe picior mare.

Aici adusese vorba despre un subiect primejdios.

— Apropo de afaceri, interveni domnul Barton, aflat la mijlocul mesei. Un gentleman pe care-1 cunoşteai, Malderton, ca pe un cal breaz înainte de a da chilipiru' ăla peste tine, a trecut ieri pe la prăvălia noastră, şi...

— Barton, n-ai vrea să-mi dai nişte cartofi ? îl întrerupse afurisitul de stăpîn al casei, nădăjduind să înăbuşe povestea încă din faşă.

— Da' cum să nu ! rosti băcanul, fără să-şi dea cîtuşi de puţin seama de intenţia cumnatului său... şi mi-a spus cu de-amănuntul...

— Din cei *jărîmaţi,* dacă vrei, îl întrerupse iarăşi Malderton, speriat de sfîrşitul povestirii şi temîndu-se să nu

repete cuvîntul „prăvălie".

— Ei, şi după cum spuneam, zice... continuă preopinentul, după ce-i dădu cartofii... zice, cum merge treaba? Ceac-pac, zic eu în glumă... ştii cum îs eu... nu banu' mă face pe mine, zic, ci eu pe el. Ha, ha, ha !

— Domnule Sparkins, rosti stăpînul casei, zadarnic străduindu-se să-şi ascundă teama, un pahar de vin ?

— Cu cea mai mare plăcere, domnule.

-— Mă bucur să te văd la noi.

— Mulţumesc.

— Vorbeam aseară, reluă stăpînul casei, adresîndu-se lui Horatio, din dorinţa de-a îndrepta firul conversaţiei spre noua cunoştinţă şi totodată nădăjduind ca în felul acesta să acopere bazaconiile băcanului... vorbeam aseară despre firea omului. Opiniile dumitale mi-au dat serios de gîndit.

— Şi mie, spuse domnul Frederick.

Horatio înclină graţios din cap.

— Te-aş ruga să-mi spui, domnule Sparkins, ce părere ai de femei ? întrebă doamna Malderton.

Domnişoarele începură să chicotească.

— Bărbatul, răspunse Horatio, bărbatul, fie că s-ar afla pe cîmpiile strălucitoare, vesele, înflorite ale unui al doilea Rai, sau pe meleaguri mai sărace, pustii, aş spune banale, cu care sîntem siliţi să ne acomodăm, în vremuri ca acestea ; bărbatul, oricare ar fi împrejurările, oriunde s-ar găsi... fie că se încovoaie de suflarea vînturilor năprasnice din zonele glaciale, ori că se perpeleşte sub razele unui soare vertical... bărbatul fără femei, ar fi... singur.

— Sînt fericită, domnule Sparkins, că nutreşti asemenea păreri onorabile, spuse doamna Malderton.

— Şi eu, se alătură *miss* Teresa.

Horatio părea încîntat, iar domnişoara roşi.

— Ei, acum, să vă spun şi eu ce cred... începu domnul Barton.

— Ştiu ce vrei să spui, interveni Malderton, hotărît să nu-i mai dea rubedeniei lui altă ocazie, şi nu sînt de acord cu tine.

— Ce ? întrebă mirat băcanul.

— Regret, Barton, că nu-s de părerea ta, spuse stăpînul casei, pe un ton fără echivoc, ca şi cum ar fi combătut
o poziţie pe care celălalt ar fi dezvăluit-o, dar eu unul nu încuviinţez ceea ce socot un punct de vedere monstruos.

— Dar voiam să spun...

— N-ai să mă poţi convinge niciodată, se răsti Malderton cu îndărătnicie. Niciodată !

— Iar eu, zise domnul Frederick, înrîurit de atacul tatălui său, eu nu pot fi întru totul de acord cu părerile domnului Sparkins.

— Cum ! exclamă Horatio, care devenise mai abstract şi mai elocvent văzînd că partea feminină a familiei asculta în culmea admiraţiei... cum ! Nu este oare efectul consecinţa cauzei ? Cauza nu precede oare efectul ?

— Aşa este ! sări Flamwell.

— Da, da ! se alătură domnul Malderton.

— Deoarece, dacă efectul este consecinţa cauzei, iar cauza precede efectul, ini-e teamă că te afli pe o poziţie greşită, adăugă Horatio.

— Hotărît lucru, rosti panglicarul de Flamwell.

— Cel puţin, apreciez aceasta drept o deducţie justă şi logică ? adăugă Sparkins pe un ton interogativ.

— Fără îndoială, încuviinţă din nou Flamwell. Asta lămureşte problema.

— Da, s-ar pute$_r$a, spuse domnul Frederick. Nu mi-am dat seama mai înainte.

— Eu unul nici acum nu-mi dau seama ezact, rosti băcanul, dar cred că-i bine aşa.

— Ce minunat de inteligent este ! şopti doamna Malderton fiicelor ei, retrăgîndu-se în salon.

— Oo, e fermecător ! au exclamat într-un glas cele două tinere, şi vorbeşte ca un oracol. Trebuie să fi văzut multe în viaţă.

Domnii, rămaşi singuri, făcură o pauză, gravi, copleşiţi parcă de profunzimea discuţiei anterioare. Flamwell, hotărît să afle cine era de fapt domnul Horatio Sparkins, destrămă primul tăcerea.

— Scuzaţi, domnule, începu distinsul personaj, aţi studiat dreptul presupun ? Şi eu m-am gîndit o dată la

asta... zău, sînt destul de intim cu unele dintre cele mai mari somităţi din sînul acestei nobile profesiuni.

— N-nu ! se împotrivi Horatio, şovăind puţin, nu tocmai.

— Dar aţi stat mult printre robe de mătase, sau greşesc cumva ? întrebă Flamwell, respectuos.

— Toată viaţa aproape, răspunse Sparkins.

Chestiunea era astfel destul de limpede în mintea domnului Flamwell. Tinărul domn avea să fie curînd „chemat la bară".

— Nu mi-ar plăcea să fiu avocat pledant, mărturisi Tom ; vorbea acum pentru prima dată, uitîndu-se jur împrejurul mesei doar-doar o găsi pe cineva care să-i ia în seamă observaţia.

Nu primi nici un răspuns.

— Nu mi-ar place să port perucă, adăugă Tom, încumetîndu-se cu încă o remarcă.

— Te rog, Tom. nu te face de rîs, zise tatăl său. Mai bine ascultă conversaţia şi îmbogăţeşte-ţi cunoştinţele, şi nu mai fă astfel de observaţii absurde.

— Bine, tată, replică bietul Tom, cart nu scosese o vorbă, de cînd ceruse încă o bucată de carne de vită, de pe la cinci şi un sfert p.m., şi acum era opt.

— Lasă, Tom, interveni unchiul lui binevoitor, nu-i nimic ! *Eu* sînt de-o părere cu tine. *Nu* mi-ar plăcea să port perucă, mai degrabă port şorţ.

Domnul Malderton tuşi cu violenţă. Domnul Barton reluă :

— ...pentru că dacă eu am făcut banii...

Tuşea reîncepu cu înzecită violenţă şi nu se potoli pînă cînd nenorocita pricină care o stîrnise, alarmîndu-se, uită complet ce voia să spună.

— Domnule Sparkins, rosti Flamwell, revenind la problemă, nu cumva cunoşti pe domnul Delafontaine, din Bedford Square ?

— Am avut plăcerea de a schimba cărţi de vizită cu el ; de atunci, ce-i drept, am avut prilejul să-i fac importante servicii, replică Horatio, roşind uşor, de bună seamă pentru că fusese nevoit să recunoască faptul de mai sus.

— Eşti foarte norocos dacă ai avut prilejul să-l obligi

pe acest mare om, spuse Flamwell cu un aer de adine respect.

— Habar n-am cine e, îi şopti domnului Malderton, confidenţial, mergînd în urma lui Horatio spre salon. Totuşi este limpede ca bună ziua că face parte din magistratură, e cineva de mare importanţă şi cu relaţii foarte sus-pusc.

— Desigur, desigur, spuse tovarăşul său.

Restul serii trecu foarte plăcut. Domnul Malderton, scăpat de temerile sale — pentru că domnul Barton căzuse într-un somn adînc — era grozav de vorbăreţ şi de amabil. *Miss* Teresa cînta „Căderea Parisului", cînd domnul Sparkins declară într-un chip foarte ferm — amîndoi, împreună cu domnul Frederick atacaseră o mulţime de melodii şi triouri — că a făcut plăcuta descoperire că vocile lor se armonizau frumos. La drept vorbind toţi trei au cîntat vocea întîi, iar Horatio, pe lîngă neînsemnatul handicap că nu avea ureche muzicală, nu se pricepea de loc să citească notele — totuşi au petrecut timpul foarte agreabil. Abia după douăsprezece domnul Sparkins a poruncit să
i se înşeueze bidiviul care aducea ca înfăţişare cu caii dc dric — poruncă ce a fost îndeplinită doar după înţelegerea ca duminica următoare să repete vizita.

— Dar poate că domnul Sparkins va voi să meargă cu noi mîine seară ? propuse domnul Malderton.

— Domnul Malderton are de gînd să-şi ducă fetele la un spectacol de pantomimă.

Domnul Sparkins se înclină şi făgădui că se vor întîlni mîine seară, în loja 48.

—■ Pentru dimineaţă nu te mai necăjim, spuse domnişoara Teresa, alintîndu-se, căci mămica vrea să ne ducă după cumpărături prin tot soiul de coclauri. Ştiu că domnii au oroare de astfel de treburi.

Domnul Sparkins se înclină iarăşi spunînd că ar fi fost îneîntat să le însoţească, dar afaceri însemnate îl reţineau în timpul dimineţii.

— Baroul e în plină activitate, şopti Flamwell, uitîndu-se la Malderton eu subînţeles.

A doua zi, la douăsprezece, trăsura se afla la scară pentru a transporta pe doamna Malderton şi pe fiicele ei de-a lungul expediţiei. Urmau să ia masa şi să se gătească pentru teatru la nişte. prieteni. In primul rînd,

pornind într-acolo cu valijoarele lor, s-au oprit să facă nişte cumpărături la domnii Jones, Spruggins şi Smith, de la Tottenham Court, după care trebuiau să se ducă la Redmayne, din Bond Street ; de acolo, prin numeroase locuri de care nimeni nu auzise vreodată. Domnişoarele şi-au petrecut vremea plicticoasă cît a durat drumul elogiindu-1 pe domnul Horatio Sparkins, dojenind-o pe mămica lor că le-a dus aşa departe numai ca să economisească un şiling, întrebîndu-se dacă vor mai găsi vreodată drumul spre casă. Pînă la urmă, vehiculul se opri în faţa unei prăvălii de solduri — pentru textile — cu aspect murdar, cu fel de fel de mărfuri, iar în vitrină, etichete de toate formele şi dimensiunile... Erau pline de idropicoase cifre de şapte cu subdiviziuni monetare de trei cifre într-un colţ, „perfect invizibile ochiului liber" ; pentru doamne, trei sute cincizeci de mii de boa-uri *de la* un şiling şi un penny sau jumătate de penny, pantofi franţuzeşti din şevro veritabil de doi şilingi nouă pence perechea, umbreluţe de soare verzi, deopotrivă de ieftine, în sfîrşit „fel de fel de mărfuri[14], după cum spuneau proprietarii prăvăliei, şi ei trebuie să ştie cel mai bine acest lucru — „cincizeci la sută reducere de preţ[14].

— Vai, mămico, unde ne-ai adus ! exclamă *miss* Teresa... ce-ar spune domnul Sparkins dacă ne-ar vedea !

— Aa, chiar aşa, zău ! îi ţinu isonul *miss* Marianne, îngrozită de acest gînd.

— Vă rog, luaţi loc, doamnelor. Cu ce vă putem servi ? întrebă politicos patronul firmei, care, cu gulerul lui alb şi cravata la gît, semăna cu un neizbutit „portret de gentleman[41] din expoziţia de la Somerset House.

— Aş vrea să văd nişte mătăsuri, răspunse doamna Malderton.

— îndată doamnă... Domnul Smith ! *Unde-i* domnul Smith ?

•— Aici, domnule, strigă o voce din fundul prăvăliei.

— Mai repede, te rog, domnule Smith, rosti patronul. Niciodată nu te găseşte omul cînd e nevoie de dum-

neata.

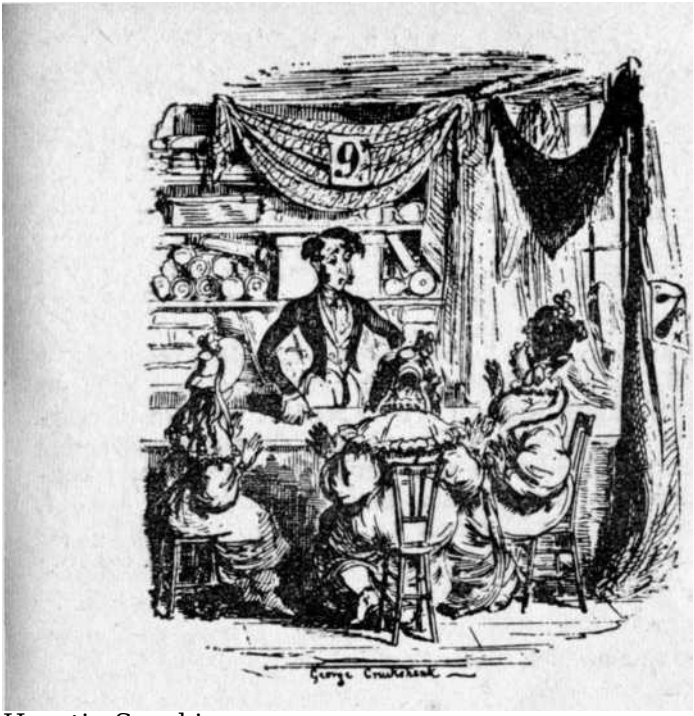

Horatio Sparkim

Domnul Smith, căruia i se poruncise să vină cît mai iute, sări peste tejghea cu mare sprinteneală şi se proţăpi dinaintea clienţilor proaspăt veniţi. Doamna Malderton scoase un ţipăt slab ; *miss* Teresa, care se aplecase spre sora ei ca să-i spună ceva, înălţă capul şi ce-i văzură ochii... Horatio Sparkins !

„Vom trage un văl“, cum spun scriitorii de romane, peste scena care a urmat. Misteriosul, alambicatul, romanticul, abstractul Sparkins... cel care, pentru interesanta Teresa, părea întruchiparea ideii de rafinament poetic, a noţiunii de tînăr duce în halat de casă de mătase albastră şi pantofi deopotrivă, despre

care citise şi

visase, nu s-ar fi aşteptat să-i iasă în cale luînd deodată chipul domnului Samuel Smith, vînzător la o „prăvălie de solduri “, tînărul angajat la o firmă fantomă a cărei existenţă avea zilele numărate. Dispariţia demnă a eroului de la Oak Lodge, după această neaşteptată întîlnire, ar putea fi comparată doar cu aceea a unui cîine furişîn- du-se cu o tinichea mare de coadă. Toate nădejdile Mal- dertonilor s-au dus pe apa sîmbetei, ca îngheţata de lă- mîie la un zaiafet. Orice visuri se spulberaseră, iar miss Teresa avea şanse să se mărite, pare-se, cînd o face plopul mere şi răchita micşunele.

Anii au trecut de la întîmplarea din dimineaţa aceea groaznică. De trei ori au înflorit margaretele pe pajiştile de la Camberwell, de trei ori au repetat vrăbiile în crîn- gul de la Camberwell ciripitul lor de primăvară, dar domnişoarele Malderton sînt încă desperecheate. Situaţia domnişoarei Teresa este mai desperată ca oricînd, însă Flamwell se află totuşi în culmea reputaţiei, iar familia are aceeaşi predilecţie pentru aristocraţi şi o aversiune sporită faţă de cei de *jos.*

.VALUL NEGRU

într-o seară dc iarnă, către sfîrşitul anului 1800. sau cam pc atunci, un medic tinăr, care de puţină vreme practica această meserie, stătea la gura focului, un foc vesel, în salonaşul său, ascultînd vîntul care azvirlea ropotul stropilor de ploaie în fereastră, ori vaierul lui înfricoşător din hogeac. Era o noapte umedă şi rece — toată ziua umblase prin noroi şi apăraie, iar acum se odihnea tihnit, în halat şi papuci mai mult adormit decît treaz, cu mintea frămîntată de o sumedenie de fapte. Mai întîi se gîndea ce tare bate vîntul, şi cum i-ar fi biciuit obrajii ploaia rece şi şfichiuitoare dacă acum nu s-ar fi aflat acasă, la adăpost. Apoi, mintea îi zbură la vizita lui de Crăciun, ca în fiecare an, în locul lui natal şi la prietenii cei mai dragi

— se gîndea ce bucuroşi aveau să fie cu toţii văzîndu-1 şi ce fericită ar face-o pe Rose dacă i-ar putea spune că şi-a găsit un pacient, în sfîrşit, şi că spera să aibă mai mulţi; că va veni iarăşi, peste cîteva luni ca să o ia în căsătorie, să o aducă acasă spre a-i înveseli căminul pustiu şi să-l stimuleze pentru noi strădanii. Apoi se întrebă cînd are să se ivească primul lui pacient, sau dacă nu era hărăzit cumva de Providenţă să rămînă totdeauna fără nici un pacient ; şi din nou se gîndi la Rose — apoi adormi, i se arătă în vis — auzea pînă şi glasul ci dulce, vesel şi simţea mî- na-i micuţă şi catifelată odihnind pc umărul lui.

Avea o mînă pe umăr, dar nu era nici micuţă, nici catifelată, stăpînul ei fiind un băiat rotofei, cu un cap cît o baniţă, căruia, în schimbul sumei de un şiling pe săptămînă plus masa, i se îngăduise de către enorie să ducă leacuri şi reţete. Cum insă nimeni nu cerea leacuri, iar de reţete nici vorbă, îşi ocupa de obicei orele libere — cam paisprezece la număr, zilnic — extrăgînd picături de mentă, hrănin- du-se şi dormind.

— O doamnă, dom'le... o doamnă ! şopti băiatul, *zgîX*- ţîindu-şi stăpînul pînă ce îl trezi.

— Ce doamnă ? strigă prietenul nostru, sărind ca ars, neştiind prea bine dacă visul lui fusese doar o

închipuire, şi parcă aşteptînd să fie Rose... Ce doamnă ? Unde ?

— *Colo,* dom'le, răspunse băiatul^ făcînd semn cu mîna către uşa cu geam dinspre cabinet, cu o expresie de panică întipărită pe chip, stîrnită poate de apariţia neaşteptată a primei paciente.

Doctorul privi spre uşă şi, o clipă, căută să desluşească înfăţişarea oaspetelui neprevăzut.

Era o femeie deosebit de înaltă, îmbrăcată în doliu şi sta aşa aproape de uşă îneît aproape atingea geamul cu faţa. Partea de sus a trupului era înfăşurată grijuliu într-un şal n#gru, iar faţa cernită de un văl negru — ca şi cum ar fi vrut să se ascundă. Stătea dreaptă ca o luminare şi cu toate că medicul *simţea* ochii de după văl fixaţi asupra lui, stătea perfect nemişcată, fără să arate nici prin cel mai mic gest că şi-ar fi dat seama de prezenţa acestuia.

— Doriţi o consultaţie ? întrebă el, şovăind oarecum, ţinînd uşa deschisă.

Uşa se deschidea înăuntru, aşa că din această pricină ea nu trebui să-şi schimbe poziţia corpului, care rămase mai departe încremenit în acelaşi loc.

Înclină uşor capul, în semn de încuviinţare.

— Poftiţi înăuntru, spuse medicul.

Femeia făcu un pas înainte, apoi întoreînd capul în direcţia uiţde se afla băiatul — spre consternarea acestuia — păru să ezite.

— Lasă-ne singuri, Tom, zise tînărul medic băiatului ai cărui ochi mari şi rotunzi se holbaseră la maximum în timpul acestei întrevederi. Trage perdeaua şi închide uşa !

Băiatul trase o perdea verde peste partea cu geam a uşii, se retrase în cabinet, închise uşa în urma lui şi numaidecît apoi îşi propti unul din ochii lui mari la gaura cheii.

Medicul apropie un scaun de foc şi făcu semn vizitatoarei să se aşeze. Misteriosul personaj se îndreptă încetişor spre locul indicat. Cînd văpaia focului lumină îmbrăcămintea ei cernită, medicul băgă de seamă că partea de jos era leoarcă de apă şi noroi.

— Sînteţi toată udă, spuse el.

•— Da, sînt, rosti străina, cu un glas profund, stins.

— Şi sînteţi bolnavă ? adăugă medicul, înduioşat pentru că timbrul vocii ei era al unui om care suferă.

— Da, răspunse, sînt foarte bolnavă ; nu fiziceşte, ci sufleteşte. Nu pentru mine... ca să mă îngrijesc pe mine, continuă străina, am venit la dumneata. Dacă m-aş fi zbătut din pricina durerilor trupeşti n-aş fi putut ieşi singură pe drumuri, la asemenea oră şi pe o astfel de noapte, iar dacă acum douăzeci şi patru de ore boala s-ar fi abătut asupra mea, Dumnezeu ştie cu cîtă fericire m-aş fi rugat să mor. Pentru altcineva am venit să implor sprijinul dumitale. E o nebunie să cer asta pentru el... şi cred că şi sînt nebună... dar, noapte de noapte, ceas de ceas, ceasuri lungi, groaznice, de veghe şi plîns, gîndul acesta m-a stăpînit tot timpul... deşi pînă şi *eu* îmi dau seama că nici o fiinţă omenească nu i-ar !mai putea veni în ajutor, dar gîndul că l-aş putea pune în mormînt fără să fi făcut acest ultim pas, mă cutremură !

Şi un spasm — medicul îşi dădu foarte bine seama că nu era prefăcut — zgudui trupul celei care vorbea.

Femeia aceasta avea în atitudinea ei un soi de deznădejde gravă, care pe tînărul (medic îl înduioşă. Era la începutul profesiei şi încă nu văzuse mare lucru din mizeriile înfăţişate zilnic dinaintea ochilor celor care au devenit mai duri în faţa suferinţei umane.

— Dacă persoana despre care-mi vorbiţi, spuse el, ridicînclu-se repede, se află într-o stare atît de desperată, nu trebuie să mai pierdem nici o clipă. Merg îndată cu dumneavoastră. De ce nu v-aţi adresat pînă acum unui medic ?

— Pentru că ar fi fost zadarnic, aşa cum şi în momentul de faţă e zadarnic, replică fe'meia, împreunîndu-şi mîinile neliniştită.

Medicul se uită stăruitor, scurt timp, la vălul negru, vrînd să desluşească trăsăturile chipului care se ascundea după el, dar degeaba, era prea des.

— *Sînteţi.* bolnavă, spuse el cu blîndeţe, deşi nu vă daţi seama. Febra pe care o duceţi pe picioare, oboseala evidentă, vă mistuie acum lăuntric. Muiaţi-vă buzele, continuă el, turnînd apă într-un pahar... liniştiţi-vă pentru cîteva clipe şi apoi spuneţi-mi cit puteţi de calm dc ce suferă bolnavul şi de cînd. După ce voi afla

ceea ce este necesar să aflu pentru ca vizita mea să vă poată fi de folos, sînt gata să vă însoţesc.

Străina duse paharul cu apă la gură fără să ridice vălul, îl puse jos din nou, deşi nici nu gustase, şi izbucni în lacrimi.

— Ştiu, începu ea, plîngînd tare, cu sughiţuri, ştiu, ce vă spun eu acum ar putea să pară născociri din cauza febrei. Mi s-a mai spus asta, şi nu aşa delicat cum aţi făcut-o dumneavoastră. Nu mai sînt femeie tînără, şi se spune că pc măsură ce viaţa se furişează treptat către ceasul din urmă, ultimul rest care-ţi mai rămîne, oricît de neînsemnat ar putea să pară tuturor celorlalţi din preajmă, este mai scump celui căruia îi aparţine decît toţi anii care s-au scurs pînă atunci, indiferent cît de legaţi ar fi de amintirea prietenilor de odinioară, morţi de mult, sau de a celor tineri — copii poate — care s-au îndepărtat şi ne-au dat uitării de parcă şi ei s-ar fi prăpădit. Sorocul vieţii mele nu mai poate avea mult pînă să se împlinească şi de aceea s-ar cuveni s-o îndrăgesc, dar aş renunţa la ea fără măcar un oftat — bucuroasă — din toată inima — dacă tot ce spun acum ar fi numai minciună, numai scorneli. Mîine dimineaţă cel despre care vorbesc va fi, *ştiu,* deşi ce n-aş da să gîndesc altfel, dincolo de orice ajutor omenesc ; şi totuşi, noaptea asta, cu toate că se află în primejdie de moarte, nu trebuie să-l vezi şi n-ai putea să-i dai nici o mînă de ajutor.

— N-aş vrea să vă aţîţ şi mai Imult durerea, zise doctorul după o scurtă pauză, făcînd vreo observaţie asupra celor spuse pînă acum, sau dorind să scormonesc un subiect pe care atît de mult căutaţi să-l ascundeţi. Există însă o nepotrivire în relatarea dumneavoastră, ceva care nu stă în picioare. Omul în chestiune moare în noaptea asta, iar eu nu-1 pot vedea, cînd prezenţa mea ar putea să-i ajute ; recunoaşteţi că mîine va fi prea tîrziu şi totuşi vreţi să-l văd după aceea ! Dacă v-ar fi într-adevăr atît de drag aşa cum vorbele şi atitudinea dumneavoastră îmi dau să înţeleg, dc ce n-am încerca să-i salvăm viaţa fără întîrziere, oprind ca boala să progreseze şi să devină incurabilă ?

— Dumnezeu să vă audă ! exclamă femeia, plîngînd amarnic, cum aş putea spera ca un străin să dea

crezare unui lucru care pînă şi pentru mine pare de necrezut ? Deci *nu* vrei să-l vezi, după aceea, domnule ? adăugă ea, ridieîndu-se brusc.

— N-am spus că m-aş împotrivi cumva să-l văd, replică medicul, dar vă previn, stăruind în această amînare inexplicabilă, dacă persoana moare, rămîne pe umerii dumneavoastră o responsabilitate înfricoşătoare.

— Responsabilitatea cade pe umerii altcuiva, replica străina cu amărăciune. In ce mă priveşte, răspunderea pe care o am eu sînt bucuroasă s-o îndur şi sînt gata să dau socoteală.

— Cum nu am nimic împotrivă, continuă medicul, şi accept cererea dumneavoastră, voi trece să-l văd mîine dimineaţă dacă îmi lăsaţi adresa. La ce oră aş putea să-l văd ?

— La *nouă,* răspunse străina.

— Trebuie să mă scuzaţi că vă pun întrebări stînjenitoare, rosti medicul, dar se află în grija dumneavoastră acum ?

— Nu.

— Atunci, dacă v-aş indica unele instrucţiuni în legă-, tură cu tratamentul peste noapte, n-aţi putea să-i veniţi în ajutor ?

Femeia începu să plîngă amarnic.

— Nu, n-aş putea, răspunse.

Pricepînd că nu avea prea mari şanse de a obţine şi alte informaţii, oricît ar fi prelungit întrevederea, şi din dorinţa să n-o mai tulbure — căci din pricina efortului puternic la care fusese supusă la început, cu greu se mai putea stăpîni acum — medicul repetă promisiunea de a se înfiinţa a doua zi dimineaţă, la ora fixată. Străina, după ce îi indică o anumită adresă într-o parte puţin cunoscută din Walworth, părăsi casa la fel de misterios precum venise.

Se înţelege lesne că o asemenea vizită nemaipomenită îi lăsă o impresie considerabilă tînărului medic, şi că acesta făcu fel de fel de presupuneri asupra împrejurărilor legate de cazul în sine, dar fără prea mari rezultate. Auzise şi el adesea şi citise, ca mai toată lumea, despre unele fiinţe neobişnuite, care ar avea presentimentul morţii, ziua anume şi chiar minutul. La un mohient dat fusese înclinat să creadă că avea de-a

face cu un asemenea caz. Apoi însă şi-a dat seama că toate istoriile de soiul ăsta despre care auzise cîndva se refereau la persoane tulburate mintal de presimţirea propriei lor morţi. Ori această femeie pomenea despre o altă persoană — un bărbat — şi ar fi fost imposibil de presupus că simplul vis, sau un moment de halucinaţie, puteau s-o determine să vorbească de apropiata lui dispariţie cu atîta siguranţă, cum făcuse ea. Nu cumva oare omul acela urma să fie ucis dimineaţa, iar fekneia, la început complice, legată printr-un jurămînt să păstreze taina, încerca să se lepede şi nefiind în stare să împiedice săvîrşirea cine ştie cărui act de violenţă asupra victimei, luase hotărîrea să prevină, dacă era cu putinţă, moartea acestuia, apelînd la vreme la ajutorul unui medic ? Ideea că asemenea lucruri se puteau întîmpla cale de două mile depărtare de metropolă părea prea absurdă şi lipsită do consistenţă ca să stea în picioare. Impresia iniţială că femeia avea mintea tulburată îi reveni — singurul chip oarecum satisfăcător de a găsi o soluţie în acea situaţie dificilă ; se îndărătnici să creadă că femeia era nebună. Totuşi, anumite bănuieli în această privinţă îi treceau prin cap, se iveau mereu-mereu de-a lungul unei nopţi chinuitoare de nesomn, în care, cu toată străduania lui, nu izbuti să alunge din minte vălul negru.

Capătul Walworthului, cel mai îndepărtat punct faţă de oraş, este un loc mizer, cu case rare, chiar şi astăzi, darmite cu treizeci de ani în urmă ; în cea mai mare parte nişte coclauri pustii, locuite ici-colo de oameni cu un caracter dubios, care din pricina sărăciei nu puteau trăi în cartiere mai bune, sau ale căror îndeletniciri şi mod de viaţă le făceau necesară singurătatea. Foarte multe din casele care au răsărit de atunci încolo, pe o parte şi pe cealaltă, n-au fost clădite decît cîţiva ani mai tîrziu ; şi marea majoritate chiar şi din cele răzleţe, erau de cea mai grosolană şi mizerabilă condiţie.

Priveliştea locului pe unde trecea tînărul medic în dimineaţa aceea, n-ar fi fost în măsură să-l încurajeze cîtuşi de puţin şi nici să-i spulbere simţămîntul de nelinişte şi de tristeţe, stîrnit de vizita ciudată care era pe cale să o facă. Abătîndu-se de la şoseaua principală, drumul lui trecea peste nişte meleaguri mocirloase,

prin uliţe întortocheate, presărate cu nişte cocioabe dărăpănate gata- gata să se năruie la pămînt din cauza sărăciei şi a nepăsării. Un copac pipernicit sau o baltă de apă stătătoare, răsărită prin acţiunea lentă a ploii dese căzute de cu seară, apăreau din loc în loc, la marginea drumului. Cînd şi cînd, cîte un petic amărît de grădină, cu cîteva scînduri vechi înjghebate laolaltă, drept chioşcuri pentru vară, şi nişte îngrădituri cîrpite ca vai de lume, cu pari şterpeliţi din zăplazurile vecine, slujeau de mărturie a sărăciei localnicilor şi de chipul lipsit de scrupule în care aceştia îşi însuşeau, pentru folosinţa lor, ceea ce aparţinea altora. Cîteodată, vreo femeie soioasă se ivea în pragul unei case murdare să verse în şanţul din faţă conţinutul unui vas de bucătărie, sau să ţipe după o fetiţă şleampătă, care încerca, poticnindu-se, să ducă, doi-trei paşi de la uşă, un copilaş gălbinicios, aproape cît ea de mare ; încolo nu se vedea cine ştie ce agitaţie. Atît despre împrejurimile abia conturate prin pîcla rece şi umedă care învăluia totul, contribuind din plin la sublinierea aspectului sumbru al celor descrise.

După ce a trecut cu chiu cu vai prin noroi şi bălţoace întrebînd într-una de adresa către care trebuia să se îndrepte, primind tot atîtea răspunsuri contradictorii, nesatisfăcătoare, tînărul ajunse pînă la urmă dinaintea casei indicate. O construcţie joasă, micuţă, cu un etaj ; aspectul exterior era chiar mai trist şi mai puţin îmbietoi decît al caselor pe lîngă care trecuse pînă atunci. La fereastra de sus, o perdea ponosită, galbenă, trasă complet, iar obloanele salonului închise, dar nu strînse de tot.

Casa era răzleaţă, situată în. unghiul unei străduţe înguste, şi cît vedeai cu ochii nu dădeai de vreo altă aşezare.

Cînd spunem că medicul şovăi şi se depărtă cîţiva paşi de casă, înainte de a-şi lua inima-n dinţi să ridice ciocă- naşul de la uşă, observaţia nu trebuie să facă pe cititor, c)jiar şi pe cel mai cutezător, să zimbească. Poliţia din Londra, pe atunci, era altfel. Poziţia izolată a mahalalelor, pe vremea cînd furia construcţiilor şi spiritul de progres şi îmbunătăţiri nu începuse încă să lege suburbiile de partea principală a oraşului, făcea ca multe dintre ele (şi în special aceasta) să prezinte un loc de refugiu pentru oamenii cei mai răi şi mai deşucheaţi. Străzile, chiar şi în cartierele cele mai însufleţite ale Londrei, nu erau pe vremea aceea îndeajuns de iluminate, iar mahalale ca Walworth se aflau cu desăvîrşirc la cheremul lunii şi al stelelor. Posibilitatea de a-i descoperi pe deznădăjduiţi, sau de a-i urmări, era foarte redusă, aşa îneît ilegalităţile sporeau îngrijorător, pc măsură ce experienţa zilnică îi făcea să se simtă, relativ, tot mai în siguranţă. Pe de altă parte, trebuie amintit că tînărul medic lucrase o vreme în spitalele publice ale metropolei şi că, deşi bandiţii Burke şi Bishop nu cîştigaseră încă notorietatea lor înspăimîntătoarc, .propriile lui observaţii erau în stare să-i sugereze ce lesne se puteau săvîrşi tot felul de atrocităţi. Aşa că, oricare ar fi fost gîndul cc-1 făcea să şovăie, el *şovăia* ; fiind însă un tînăr cu scaun la cap şi plin dc curaj, şovăiala n-a durat decît o clipă — se întoarse iute şi ciocăni uşor la uşă.

Se auzi numaidecît un murmur slab ca şi cum la capătul culoarului cineva stătea de voi'bă pe furiş cu altă persoană de pe scară. Pe urmă un zgomot de cizime grele pe duşumeaua goală şi lanţul de la uşă dat la o parte ; uşa se deschise şi apăru un om înalt, mofluz, cu păr negru şi o faţă, după cum povestea medicul mai apoi, gălbejită şi buimacă de parcă ar fi fost un cadavru pe picioare.

— Poftiţi înăuntru, domnule, zise, cu glas înceţi.

Medicul intră, iar omul, după ce asigură din nou uşa eu Janţul, îl conduse către un salonaş de la capătul

coridorului.

— Am venit la timp ?

— Prea curînd !

Medicul se întoarse iute pe călcîie, nedumerit şi alar-

• mat, sentiment pe care nu şi-l putea învinge.

| — Dacă aţi vrea, domnule, să intraţi aici, spuse omul,

I [1] care se vede că observase gestul — dacă aţi vrea să in- | traţi, domnule, aici, n-o să dureze mai mult de cinci mi- | nute, vă asigur.

Medicul pătrunse în odaie. Omul închise uşa lăsîndu-1 | singur.

Era o odăiţă rece ; ca mobilier, doar două scaune de brad şi o masă din acelaşi material. O mînă de cărbuni mocneau în vatra fără apărătoare dînd la iveală doar umezeala dacă nu slujeau la ceva mai bun, pentru că din pricina igrasiei insalubre apa se prelingea pe pereţi şiroaie. Fereastra, spartă şi eîrpită pe alocuri, da într-o curticică împrejmuită, înotînd în apă. Nimic nu se auzea, nici în casă, nici afară. Tînărul se aşează lîngă vatră, aş- teptînd rezultatul primei sale vizite profesionale.

N-a rămas aşa multă vreme, cînd zgomotul unui vehicul care se apropia îi ajunse la urechi. Apoi încetă. Uşa de la stradă se auzi deschizîndu-se, un schimb de cuvinte pe un ton scăzut, tîrşîială de paşi pe sală şi pe scări în sus , ca şi cum doi-trei oaimeni ar fi purtat un corp greu într-o odaie la etaj. Cîteva secunde mai apoi, seîrţîitul treptelor era semn că noii veniţi îşi făcuseră treaba şi părăseau casa. Uşa se auzi închizîndu-se iarăşi şi liniştea de mai înainte se aşternu din nou.

Au mai trecut încă cinci minute, în care timp medicul se hotărî să cerceteze casa în căutarea cuiva care să-i slujească drept mesager — cînd uşa se deschise şi străina de noaptea trecută, la fel îmbrăcată, cu vălul lăsat ca şi atunci, îi făcu semn să se apropie. înălţimea ei neobişnuită, faptul că nu scotea nici o vorbă, l-au determinat o clipă să-i treacă prin gînd că ar putea fi un bărbat travestit în femeie. Dar hohotul de plîns care izbucni de după văl şi toată atitudinea ei de cumplită tristeţe îi împrăştiară bănuiala — aşa îneît se grăbi să o urmeze.

Femeia urcă scările, se îndreptă spre încăperea din

faţă şi se opri la uşă ca să-i dea voie lui să intre întîi. Odaia era sărăcăcios mobilată : un dulap vechi de brad, cîteva scaune şi un pat cu baldachin, fără perdele sau
tăblii, acoperit cu o cuvertură peticită. Lumina slabă, strecurată prin perdeaua pe care a observat-o de afară, făcea lucrurile din cameră să se vadă nedesluşit, dîndule o tentă uniformă, îneît la început n-a băgat prea bine de seamă ce reprezenta forma pe care-i căzură ochii, cînd femeia se smulse brusc de lîngă el şi se aruncă în genunchi, la marginea patului.

întins în pat zăcea un om, înfăşurat bine într-o pînză şi acoperit cu pături — încremenit în nemişcare. Capul şi faţa erau afară, cu un bandaj petrecut pe sub bărbie, peste creştet. Ochii-i avea închişi. Braţul stîng zăcea de-a curmezişul patului, iar femeia îi ţinea mîna neînsufleţită.

Medicul dădu uşor la o parte femeia şi luă mîna celui din pat.

— Dar, pentru Dumnezeu ! exclamă, lăsînd-o involuntar să cadă, omul ăsta-i mort !

Străina se ridică în picioare şi-şi lovi palmele una de alta.

— Oh, nu spune asta, domnule ! exclamă ea, izbucnind cu patimă. Oh ! nu spune asta, domnule ! Nu pot să îndur ! Au fost readuşi la viaţă mulţi oameni pe care medicii, din nepricepere, i-au considerat morţi... iar alţii s-au prăpădit deşi... puteau fi salvaţi dacă erau ajutaţi la timp. Nu-l lăsa să zacă aşa, domnule, fără să faci ceva ca să-l readuci în simţiri ! Chiar în clipa asta s-ar putea să-l părăsească suflarea. încearcă, domnule, încearcă, pentru numele lui Dumnezeu !

Şi în timp ce vorbea se apucă să frece repede cadavrul mai întîi pe frunte, apoi la piept, apoi începu să-i lovească frenetic mîinile reci una de alta şi cînd le lăsă din strînsoare, căzură inerte, ca plumbul, din nou pe cuvertură.

— Degeaba, biată femeie, spuse medicul molcom, re- trăgîndu-şi mîna de pe pieptul celui mort. Stai... daţi perdeaua la o parte !

— De ce ? întrebă femeia tresărind.

— Daţi perdeaua la o parte ! repetă medicul, agitat.

— *Anume* am făcut întuneric în odaie, rosti femeia, sărind înaintea lui, cînd acesta se ridică să tragă perdeaua. O, domnule, aibi milă de mine ! Dacă totu-i zadarnic şi el e mort cu adevărat, atunci nu mai expune această făptură altor ochi decît alor mei !

— Omul acesta n-a murit de moarte bună, spuse doctorul. *Trebuie* să-i văd corpul ! Cu o mişcare atît de bruscă îneît femeia aproape că n-a băgat de seamă cînd s-a strecurat de lîngă ea, dădu perdeaua în lături, lăsînd lumina zilei să pătrundă din plin, şi reveni la pat.

— A fost supus unor acte de violenţă ! adăugă el, făcînd semn spre cadavru, cu ochii aţintiţi asupra chipului de pecare vălul negru fusese,pentru întîia oară, ridicat.

De emoţie, cu cîteva clipe în urmă, femeiaaruncase cît colo pălăria cu văl cu tot, şi acum se uita la el. Avea trăsăturile unei femei la vreo cincizeci de ani, care odată fusese frumoasă. Necazurile şi plînsul îi lăsaseră urme pe obraz — avea o paloare cadaverică, buzele schimonosite din pricina nervozităţii, iar ochii aruncau o văpaie nefirească demonstrînd cum nu se poate mai limpede că trupul şi mintea îi erau covîrşite de atîta mizerie.

— Acest om a fost supus unor acte de violenţă, spuse din nou medicul, privind cu multă atenţie.

— Da, a fost ! replică femeia.

— Omul ăsta a fost ucis !

— Martor mi-e Dumnezeu că aşaeste, spuse femeia, pătimaş... a fost ucis în mod nemilos, inuman !

— De cine ? întrebă medicul, apucînd femeia de braţ.

— Priveşte întîi urmele călăului şi apoi întreabă-mă !

Medicul se întoarse spre pat şi se aplecă peste trupul.

care zăcea acum în plină lumină a zilei. Avea gîtul umflat, cu o urmă vînătă jur împrejur. înţelese numaidecît adevărul.

-— E unul din oamenii spînzuraţi azi-dlmineaţă ! exclamă, întoreîndu-se, cutremurat.

— Da ! ..încuviinţă femeia, cu privirea rece, buimacă.

— Cine este ? întrebă doctorul.

— *Fiul meu,* răspunse femeia şi căzu în nesimţire la picioarele lui.

Intr-adevăr. Un complice, vinovat ca şi el, fusese achitat din lipsă de dovezi, iar acesta condamnat la moarte şi executat. Ar fi inutil să istorisesc cazul, după atîta vreme, şi poate dureros pentru unele persoane în viaţă. E o poveste obişnuită. Mama, rămasă văduvă, fără prieteni, fără

bani, îşi jertfise viaţa pentru ca fiul ei orfan să aibă cele necesare. Băiatul, trecînd peste rugăminţile ei şi uitînd suferinţele îndurate pentru el — neliniştile sufleteşti, precum şi faptul că-şi rupsese bucăţica de la gură ca să-l hrănească pe el — s-a dedat desfrîului şi nelegiuirilor. Rezultatul : pentru el moartea prin spînzurătoare, iar pentru mama sa oprobriul şi o boală mintală incurabilă.

Mulţi ani după această întîmplare, cînd îndeletnicirile asidue şi folositoare i-ar fi făcut pe destui oameni să uite că asemenea mizerie ar fi existat, tînărul medic era un oaspete zilnic la căpătîiul femeii inofensive, care îşi pierduse minţile — încercînd nu numai s-o mîngîie prin prezenţa şi bunăvoinţa lui, ci să-i şi uşureze şi să-i îndulcească soarta, în condiţiile vitrege în care se afla, prin daruri băneşti, oferite cu mărinimie. în clipa scurtă de reculegere şi cunoştinţă dinaintea morţii, de pe buzele acestei sărmane făpturi fără nici un prieten s-a înălţat o rugă pentru binele şi sănătatea lui, mai fierbinte decît a oricărui muritor de pe faţa pămîntului. Această rugă a zburat spre ceruri şi s-a împlinit. Pentru ajutorul dat de el a fost recompensat înmiit, dar din toate onorurile de nume şi rang pe drept cuvenite care l-au copleşit de atunci încolo, cea mai scumpă amintire a inimii lui rămîne legată de „Vălul negru".

EXCURSIE CU VAPORUL*

Domnul Perey Noakes, student la drept, ocupa cîteva camere de la etajul patru, într-o casă din Piaţa Hanului Cray, cu vedere pînă departe, cuprinzînd parcul şi obişnuiţii frecventatori de prin partea locului — guvernante fluşturatice şi copii cu picioare crăcănate. Domnul Percy Noakes era ceea ce îndeobşte se cheamă „un băiat pîinea lui Dumnezeu". Avea un cerc mare de cunoştinţe şi rareori se întîmpla să ia masa pe cheltuiala lui. Discuta politică îndeosebi cu taţii şi flata orgoliul mamelor, fiicelor le făcea curte, cu fiii încheia pariuri poznaşe şi se zbenguia eu vlăstarele de vîrstă fragedă. Aidoma acelor ipochimeni desăvîrşiţi, trepăduşi get-beget de care te împiedici la tot pasul, era totdeauna „gata să se facă trebuincios într-un fel sau altul[11]. Dacă vreo cucoană bătrînă, ai cărei fecior îşi petrecea veacul în India, dădea un bal, domnul Percy Noakes era maestrul de ceremonii ; dacă o nevestică tînără îşi blagoslovea bărbatul cu vreun îngeraş ca o floare, domnul Percy Noakes era naş, ori dacă nu, măcar reprezentant al naşului — iar de murea cîte cineva din familia vreunui prieten, domnul Percy Noakes nu lipsea, Doamne fereşte, din al doilea cupeu îndoliat, cu o batistă albă la ochi, suspinînd — spre a folosi expresia sa deosebit de potrivită şi sugestivă — „de mama focului !“

S-ar putea prea bine crede că sumedenia asta de îndeletniciri lăturalnice ar fi avut mai degrabă rostul să zădărnicească studiile profesionale ale domnului Percy Noakes. Domnul Percy Noakes era perfect conştient de acest lucru şi astfel, după matură chibzuinţă, îşi pusese în cap să nu mai studieze o iotă — ispravă mare, de care se ţinu cu trup şi suflet, demn de toată lauda. Salonul lui înfăţişa un ciudat talmeş-balmeş de mănuşi de oraş, de box, puse cu furca parcă, caricaturi, albume, cărţi de vizită, florete, rachete pentru cricket, carton, pap, lipici şi zeci de alte diferite obiecte, strinse claie peste grămadă într-o nemaipomenită învălmăşeală. Totdeauna moşmolea cîte ceva pentru te miri cine, sau punea la cale vreun zaiafet, marea lui specialitate. Vorbea îndeobşte cu o iuţeală uimitoare — era chipeş, mereu

zorit şi avea douăzeci şi opt de ani.

— Straşnică idee, pe viaţa mea ! monologa domnul Percy Noakes, în timp ce lua cafeaua de dimineaţă, amin- tindu-şi de vorba aruncată într-o doară noaptea trecută de către o doamnă în casa căreia rămăsese pînă tîrziu. Formidabilă idee !... Madam Stubbs !

— Da, conaşule, răspunse o bătrînă puhavă la faţă, soioasă, răsărind din odaia de dormit cu o găleată de gunoi şi cenuşă. Era spălătoreasă. M-aţi chemat, conaşuie ?

— Aa ! madam Stubbs^ eu plec. Dacă mă caută din nou croitorul, spune-i mai bine... spune-i mai bine că-s plecat din oraş, şi nu mă întorc decît peste vreo două săptămîni şi dacă vine cizmarul ăla, zi-i că i-am pierdut adresa, altfel i-aş fi trimis fleacul acela de bani... Să scrie cît am să-i dau... şi dacă mă caută Hardy... îl cunoşti pe domnul Hardy ?

— Conaşu' ăla caraghios ?

— Aşa, conaşul acela şugubăţ l Dacă mă caută domnul Hardy, spune-i că mă aflu la doamna Taunton pentru petrecerea aceea pe apă.

— Da, conaşule..

— Madam Stubbs, dacă vine cineva şi pomeneşte de vapor, spune-i să se înfiinţeze aici astăzi pe la cinci după- amiază.

— Foarte bine, conaşule.

Domnul Percy Noakes îşi perie pălăria, scuturâ firimiturile de pe pantaloni cu o batistă de mătase, îşi răsuci energic, pe după degetul arătător, părul la capete şi o porni într-un suflet spre locuinţa din strada Great Marlborough, la etajul unde domicilia familia doamnei Taunton, adică ea şi fiicele sale. Era o văduvă de vreo cincizeci de ani cu vino-ncoa, trupeşă cît o namilă, dar la minte ca un copil. Singurul ei scop în viaţă era să trăiască în plăcere şi, într-un fel sau altul, să-şi omoare timpul ; îşi iubea la nebunie fiicele, la fel de frivole ca şi ea.

Ivirea domnului Percy Noakes stîrni un strigăt de bucurie generală — acesta, după salutările de rigoare, se aruncă într-un jilţ de lîngă masa de lucru a doamnelor, nestînjenit, ca un obişnuit al casei. Doamna Taunton era foarte ocupată să planteze funde imense, viu colorate, unde se nimerea, pe o pălărie modernă ; domnişoara Emily Taunton potrivea un lanţ la ceas; domnişoara Sophia exersa la pian o melodie nouă — pe versuri de

un tînăr ofiţer, poate de la poliţie, sau poate de la oficiul vamal, sau de cine ştie ce amator interesant.

— Aa, bunul meu amic ! exclamă doamna Taunton, adresîndu-se galantului Percy. Zău, ce suflet bun ai ! Ştiu, ai venit pentru petrecerea pe apă.

-— Ba bine că nu ! replică domnul Noakes triumfător. Hai, poftiţi încoace, fetelor, să vă spun tot. Miss Emily şi miss Sophia se apropiară de masă. Ei, continuă domnul Percy Noakes, cred că cel mai bun lucru ar fi să alcătuiesc un comitet de zece persoane care să pună totul la punct. Pe urmă, mai propun ca toate cheltuielile să fie acoperite de aceşti zece inşi împreună.

— Excelent, într-adevăr ! strigă doamna Taunton, perfect de acord cu această parte a organizării.

— Apoi, părerea mea este ca fiecare din aceşti zece tipi să aibă dreptul de a invita cinci persoane. Comitetul se va întruni în locuinţa mea pentru a face toate pregătirile, după care se va alcătui lista invitaţilor ; membrii din comitet au dreptul să respingă prin vot pe oricare din cei invitaţi — un singur vot contra poate înlătura pe cel în cauză. Astfel se va putea asigura o tovărăşie plăcută participanţilor la petrecere.

— Ce spirit organizatoric ! îl întrerupse din nou doamna Taunton.

— Splendid !. exclamă drăgălaşa Emily.

— Nici nu ştiam ! strigă Sophia.

— Da, cred că totul arc să meargă strună, rosti domnul -Percy Noakes, care acum se simţea pe deplin în elementul lui. Cred că totul are să meargă strună. Apoi, ştiţi că mergem pînă la Nore şi înapoi, luăm gustarea de dimineaţă cum scrie la carte, în cabină, înainte de a porni, aşa ca totul să poată fi pus la punct fără nici un fel de încurcătură ; prînzul ni se serveşte pe punte, în separeu- rile acelea din dreptul cabinei căpitanului — nu ştiu cum se numesc. O să închiriem un vas anume pentru grupul nostru, şi o orchestră, se va da puntea cu cretă ca să putem dansa toată ziua cadril, ci, şi pe cine ştim noi că se pricepe la muzică o să ne poată fi util în chip agreabil şi... şi... de, sper să avem vreme frumoasă !

Vestea acestor aranjamente a fost primită cu cea mai vie însufleţire. Doamna Taunton, Emily şl Sophia nu mai conteneau cu laudele.

— Ei, dar ia spune-mi, Percy, întrebă doamna Taun-

ton, cine vor fi cei zece din comitet ?

— Păi, cunosc o sumedenie de inşi care ar fi încîntaţi să facă parte, răspunse domnul Percy Noakes, va fi desigur...

— Domnul Hardy ! îl întrerupse un servitor, vestind sosirea unui oaspete. Miss Sophia şi miss Emily îşi luară îndată atitudinile cele mai atrăgătoare posibile într-un răstimp atît de scurt.

— Ce mai e nou ? rosti un domn corpolent, de vreo patruzeci de ani, rămînînd în uşă, ca un măscărici neînde- mînatic.

Era domnul Hardy, despre care s-a pomenit mai înainte, caracterizat de madam Stubbs drept „conaş caraghios".

Semăna cu un saltimbanc din trupa Astley-Cooper, hazliu, grozav de îndrăgit de femeile căsătorite şi favoritul tinerilor. Totdeauna avea în pi'egătire vreo călătorie de plăcere cu care prilej se desfăta făcînd tot felul de giumbuşlucuri pe socoteala cine ştie cui. Era tare în cîntece comice, imita vizitiii de la birjele de piaţă sau fel de fel de orătănii, se pricepea să cînte „din bărbie" şi dădea concerte la drîmbă. Mînca şi bea pe rupte şi era prieten la cataramă cu domnul Percy Noakes. Avea faţa stacojie, vocea puţin răguşită şi un rîs îngrozitor.

— Ce mai *e* nou ? întrebă iarăşi omul acesta ilustru, rîzînd — ca şi cum o vizită de dimineaţă ar fi fost cea mai bună glumă din lume — şi scuturînd mîna doamnelor cu atîta vioiciune de parcă braţele lor erau nişte mînere de pompă.

— Ai picat tocmai la timp, rosti domnul Percy Noakes, începînd să-i explice de c<? avea aşa mare nevoie de el.

-— Ha ! ha ! ha ! hohoti Hardy, după ce-1 ascultă şi căpătă informaţii amănunţite despre excursia proiectată. Aa, grozav ! formidabil ! Ce zi o să avem ! Ce veselie !... Dar, cînd ai de gînd să începi pregătirile ?

— Păi, cînd decît acum... numaidecît dacă vrei.

— Aa, minunat ! strigară doamnele. Haideţi, vă rugăm !

Au fost puse dinaintea domnului Percy Noakes cele trebuincioase pentru scris, iar numele diferiţilor membri ai comitetului, după îndelungi discuţii între el şi domnul Hardy, fură stabilite, ea şi cum de ele depindea soarta întregii naţiuni. S-a mai stabilit apoi ca o

întrunire să aibă loc la domiciliul domnului Percy Noakes miercurea următoare, la ora opt seara — după care oaspeţii plecară.

Sosi şi miercuri seara ; se făcuse ora opt şi opt din membrii comitetului au fost punctuali la întîlnire. Domnul Loggins, judecător de instrucţie de la Curtea Boswell s-a scuzat că nu poate veni; la fel şi domnul Samuel Briggs, de la Hanul Furnival, care şi-a trimis fratele, spre marea satisfacţie a acestuia (a fratelui) şi spre părerea de rău a domnului Percy Noakes. între familia Briggs şi Taunton exista o ură implacabilă, fără precedent. Animozitatea dintre familiile Montague şi Capulet era nimica toată faţă de aceea iscată între aceste două case vestite. Doamna Briggs, văduvă, avea trei fiice şi doi fii; domnul Samuel, cel mai vîrstnic, era avocat, iar domnul Alexan- der, prîslea, se afla la cheremul fratelui său. Locuiau pe strada Portland, lîngă strada Oxford' se învîrteau în aceleaşi cercuri ca şi familia Taunton — de unde şi antipatia reciprocă. Dacă domnişoarele Briggs apăreau cu nişte pălărioare drăguţe, domnişoarele Taunton le eclipsau cu unele şi mai drăguţe. Dacă doamna Taunton arbora o pălărie în toate culorile curcubeului, doamna Briggs, ca urmare, îşi punea pe cap o tocă, cu toate desenele caleidoscopului. Dacă miss Sophia Taunton învăţa un cîntec nou, două dintre domnişoarele Briggs se afişau cu un duet nou. Familia Taunton cîştigase o dată un triumf vremelnic prin intermediul unei harpe, dar familia Briggs apăru cu trei chitare pe tapet şi pur şi simplu l-a nimicit pe adversar. Rivalitatea dintre membrii acestor familii nu mai cunoştea margini.

Cum domnul Samuel Briggs era o simplă unealtă, un fel de baston al legalităţii acţionat de la sine şi cum petrecerea se ştia că fusese iniţiată, într-un fel sau altul, de doamna Taunton, tabăra feminină din familia Briggs a aranjat ca domnul Alexander să vină la întîlnire în locul fratelui său şi cum acestuia îi mergea vestea că avea toată tenacitatea unui avocat de la curtea faliţilor, dublată de încăpăţînarea acelui animal domestic care se hrăneşte cu mărăcini, n-a fost nevoie să fie prea mult dăscălit. Se pricepea foarte bine să se facă dezagreabil la culme — în orice caz avea să se opună participării familiei Taunton, pînă în pînzele albe.

Lucrările din acea seară au fost deschise de domnul Percy Noakes. După îndemnuri încununate de succes

făcute domnilor de faţă de a-şi amesteca ceva băutură, coniac şi apă, el prezentă pe scurt obiectul întrunirii şi încheie cu observaţia că primul pas trebuia să fie alegerea unui preşedinte, care să posede în mod obligatoriu anume calităţi de arbitru — fireşte nu constituţionale — şi căruia avea să i se încredinţeze personal diriguirea tuturor pregătirilor (chestiune supusă spre aprobare comitetului).

Un tînăr palid, cu o legătură verde la gît şi ochelari de aceeaşi culoare, membru în onorabila societate Inner Temple, se ridică numaidecît în scopul de a-1 propune pe domnul Percy Noakes. ll cunoştea de multă vreme şi nu voia să spună decît că un om mai onorabil, mai ilustru, mai inimos ca el n-a existat de cînd lumea...

— Bravo ! Bravo !

Tînărul, membru într-o societate combativă, se sluji de acest prilej pentru a face o expunere amănunţită asupra situaţiei legislaturii engleze, din zilele lui Wilhelm Cuceritorul pînă în perioada prezentă, se referi pe scurt la codul statornicit de vechii druizi, pomeni despre principiile preconizate de legislatorii atenieni şi încheie, făcînd un scînteietor elogiu la adresa serbărilor cîmpeneşti şi a drepturilor constituţionale.

Domnul Alexander Briggs se opuse moţiunii. Avea stima cea mai profundă pentru domnul Percy Noakes, personal, dar socotea că nu s-ar cuveni să i se încredinţeze aceste uriaşe prerogative... (oh ! oh !)... Considera că în cazul în speţă, domnul Percy Noakes n-ar fi acţionat corect, imparţial, onorabil ; ruga să fie însă bine înţeles că spune toate acestea fără a avea cîtuşi de puţin intenţia să pară ireverenţios. Domnul Hardy îşi apără onorabilul său prieten cu o voce pe alocuri neinteligibilă din pricina emoţiei şi a coniacului. Propunerea o dată pusă la vot şi ne- fiind decît un singur vot contra, domnul Percy Noakes a fost declarat ales de drept şi ocupă, în consecinţă, scaunul prezidenţial.

Mai departe întrunirea se desfăşură cu repeziciune. Preşedintele făcu aprecieri asupra cheltuielilor probabile ale excursiei şi fiecare din cei prezenţi subscrise o anumită sumă. Problema era dacă să se închirieze în acest scop vasul „Neînfricatul" ; domnul Alexander Briggs propuse un amendament şi anume cuvîntul „Neînfricatul" să fie înlocuit prin cuvîntul „Musca“, dar după unele dezbateri consimţi să-şi

retragă împotrivirea. începu apoi importanta ceremonie a votării invitaţilor. O cutie de ceai a fost depusă pe o masă, într-un ungher mai întunecat al încăperii, iar fiecăruia i s-au dat două bile pentru vot : una neagră, alta albă.

Preşedintele citi apoi foarte solemn următoarea listă a oaspeţilor pe care avea de gînd să-i invite : doamna Taunton şi cele două fiice, domnul Wizzle, domnul Simson. Numele au fost puse la vot pe rînd — doamna Taunton şi fiicele sale, respinse. Domnul Percy Noakes şi domnul Hardy schimbară priviri între ei.

— Aţi pregătit lista, domnule Briggs ? întrebă preşedintele.

— Da... răspunse Alexander, şi-i dădu citire după cum urmează : ...doamna Briggs şi cele trei fiice, domnul Samuel Briggs. Ceremonialul anterior se repetă şi doamna Briggs plus cele trei fiice au fost declarate respinse. Domnul Alexander Briggs părea uluit, iar ceilalţi cam speriaţi de mersul misterios al lucrărilor.

Votarea continuă ; dar o singură împrejurare măruntă, pe care domnul Percy Noakes n-o prevăzuse de la început, împiedică desfăşurarea lucrărilor după sistemul anticipat de el. Toată lumea a fost respinsă. Domnul Alexander Briggs, ca să se răzbune, şi-a exercitat dreptul de a respinge orice propunere, iar rezultatul, după trei ore de tă- răgăneli : au fost aleşi doar trei domni. Ce era de făcut în această dilemă ? Sau să fie lăsat baltă întreg planul, ori să se recurgă la un compromis. Cea de-a doua alternativă era preferabilă — ca atare, domnul Percy Noakes propuse să se renunţe la sistemul votului, iar fiecare din cei prezenţi să declare pe cine avea de gînd să aducă. Propunerea fiind adoptată, familiile Taunton şi Briggs au apărut din nou pe listă iar grupul întocmit.

Miercurea următoare era ziua cu pricina ; s-a hotărît ca fiecare membru din comitet să poarte o panglică de mutase albastră în jurul braţului sting. Din declaraţia domnului Percy Noakes reieşea că vasul făcea parte din Compania Generală de Navigaţie şi că se afla acostat lîngă Biroul vamal. Deoarece el propusese ca mîncarea şi vinurile să fie procurate de către un furnizor eminent din oraş, s-a stabilit ca domnul Percy Noakes să se înfiinţeze la bord pe la ora şapte pentru a supraveghea pregătirile, iar ceilalţi membri din comitet, laolaltă cu grupul în general, să se întîlnească la nouă. S-a mai consumat încă nişte coniac îndoit cu apă ; cîţiva studenţi la drept, aflaţi de faţă, au ţinut cuvîntări; au fost adresate mulţumiri preşedintelui şi întrunirea luă sfîrşit.

Vremea fusese frumoasă pînă atunci şi continua să ră- mînă astfel. Trecu duminica şi domnul Percy Noakes deveni neobişnuit dc agitat — alerga înti-una la debarcader şi înapoi spre uimirea funcţionarilor şi profitul gras al birjarilor din Holborn. Sosi şi marţi, iar neastîmpărul domnului Percy Noakes nu mai cunoştea margini. Alerga la fereastră din minut în minut să vadă dacă nu erau nori pe cer. Domnul Hardy, spre nedumerirea tuturor celor din piaţă, exersa un nou cîntec vesel, anume pentru acest prilej, în apartamentul preşedintelui.

Somnul domnului Percy Noakes din noaptea aceea a fost neliniştit, s-a frămîntat, s-a răsucit în pat şi a avut vise încîlcite : se făcea că vede vase cu aburi, care trebuiau să pornească la drum, orologii uriaşe cu limbi

indicînd nouă şi un sfert, şi chipul hîd al domnului Briggs privind peste bord şi rînjind în batjocură de încercările neizbutite de a le pune în mişcare. Făcu o sforţare violentă de a se urca pe bord şi se deşteptă. Soarele strălucea vesel în odaia lui de dormit ; domnul Percy Noakes se întinse după ceas cu un groaznic presentiment că se adeverise coşmarul.

Era ora cinci punct. Calculă timpul — o jumătate de oră bună pentru îmbrăcat. Era o dimineaţă plăcută, apa va fi liniştită, se va putea duce tihnit pe Ştrand Lane ca să ia o barcă pînă la Biroul vamal.

Se îmbrăcă, mîncă ceva in grabă şi porni la drum. Străzile păreau singuratice şi pustii ca şi cum seara trecută, pentru ultima oară mai fuseseră aglomerate. Ici-colo, cîte un ucenic sculat cu noaptea-n cap, cu ochii lipiţi încă de somn, deschidea obloanele de la vreo prăvălie ; un poliţai sau vreo lăptăreasă trecea agale cînd şi cînd — slujitorii încă nu începuseră să cureţe dinaintea uşilor ori să aprindă focul în bucătărie, aşa incit Londra oferea un tablou dezolant. La colţul unei străzi lăturalnice, lîngă Temple Bar, se afla o tarabă cu „gustări de dimineaţă". Cafeaua fierbea la un foc dc jăratic, iar felii mari de pîine cu unt erau rînduite în stivă, una peste alta, ca seîndu- rile într-o cherestegerie. Muşteriii stăteau pe o bancă trasă lingă un perete învecinat, pentru mai multă siguranţă şi comoditate. Doi tineri, a căror veselie zgomotoasă şi îmbrăcăminte în neorînduială erau semnele chefului de cu seară, tratau trei „doamne[11] şi un lucrător irlandez. Un băieţandru în zdrenţe stătea la mică depărtare sorbind din ochi bunătăţile ispititoare — un poliţai, pe partea cealaltă a străzii, urmărea din priviri grupul. Expresia bolnăvicioasă a femeilor, îmbrăcămintea lor subţire şi stridentă contrasta la fel de straniu cu razele jucăuşe ale soarelui, ca veselia lor silită cu rîsul zgomotos al tinerilor, care, cînd şi cînd, ca să mai schimbe chipul de amuzament, se agăţau de proprietarul acestei cafenele ambulante, în- fundîndu-i pălăria peste urechi.

Domnul Percy Noakes plecă iute şi cînd dădu colţul pe Ştrand Lane, aruneînd o privire spre fluviu, avu im

presia că niciodată în viaţă nu s-a mai simţit atît de important, atît de fericit.

— O barcă, dom'le ? strigă unul din cei trei barcagii care îşi curăţau cu nişte şomoioage ambarcaţiunile, fluierînd de zor. O barcă, dom'le ?

— Nu, se împotrivi domnul Percy Noakes, cam înţepat, pentru că întrebarea nu fusese făcută cîtuşi de puţin pe potriva demnităţii sale.

— Aţi vrea mai degrabă un vapor ? întrebă un altul, spre desfătarea nemărginită a unui „băgător de seamă".

Domnul Percy Noakes îi răspunse cu o privire de suprem dispreţ.

— Voiaţi să prindeţi vaporu', dom'le ? întrebă în taină un barcagiu bătrîn. Era îmbrăcat într-un costum roşu decolorat, aidoma coperţilor unui registru de curte foarte vechi.

— Da, grăbeşte-te... „Neînfricatul[11]... ia-o spre Biroul vamal.

— „Neînfricatul" ! ? strigă cel care-1 făcuse să se prăpădească de rîs pe „băgătorul de seamă". Păi l-am văzut pe „Neînfricatul* cum pornea acu o juma de oră.

— Şi eu, zise un altul, ha, ha, cine ştie unde-o fi ajuns acu... să fi văzut ce de mai cocoane şi domni era pe el !

Domnul Percy Noakes dădu de înţeles că nu-1 interesează cele auzite şi intră în barca pe care bătrînul, cu chiu cu vai o trăsese la mal.

— Dă-i drumul ! strigă domnul Percy Noakes, şi barca porni, lunecind în josul fluviului.

Domnul Percy Noakes se aşeză pe banca ştearsă cu puţin înainte, iar cei de pe mal se întreceau în a pune rămăşag care mai de care că n-o să mai prindă vaporul.

— Uite-1 colo, pentru Dumnezeu ! exclamă încîntat Percy cînd ajunseră în dreptul vasului „Neînfricatul".

— Ţineţi-vă bine ! strigă barcagiul peste umăr şi domnul Percy Noakes sări pe bord.

— Sper că totu' o să fie în ordine, dom'le. Arată pe cinste dimineaţa asta !

— Da, într-adevăr ! replică organizatorul, într-o stare de extaz indescriptibilă. Puntea era răzuită, băncile răzuite — se aflau locuri pentru orchestră şi un podium pentru dans, un morman de scaune pliante şi o

copertină împotriva soarelui. Domnul Percy Noakes se grăbi să vadă ce e pe jos — acolo dădu de plăcintari şi de nevasta chelnerului, aducînd de-ale mîncării pentru prînz, şi aşezînd bucatele pe două mese cap la cap, care ocupau toată cabina, în lung ; apoi, domnul Percy Noakes îşi lepădă haina de pe el. Se învîrtea de colo-colo fără să facă nimic, dar convins fiind că dădea o mînă de ajutor tuturor — soţia chelnerului se porni pe un rîs pînă la lacrimi, iar domnul Percy Noakes gîfîia de strălucicia efortului. Pe urmă clopotul de la debarcaderul Podul Londrei bătu — un vas spre Margate se puse în mişcare, precum şi un altul spre Gravesend ; lumea striga, hamalii coborau scările în goană cu bagaje a căror greutate ar fi strivit pe oricine, numai pe hamali nu ; fuseseră aşezate pasarele înclinate, cu bucăţi de lemn prinse în cuie, legînd exteriorul de interior ; călătorii alergau pe ele şi păreau ca nişte orătănii scăpate dintr-o ogradă ; apoi clopotul încetă să mai bată, pasarelele fură ridicate, vasele porniră şi întreaga scenă căpătă aspectul cel mai încîntător de forfotă, de îmbulzeală.

Timpul trecea ; se făcuse opt şi jumătate. Plăcintării se întoarseră pe mal — masa era complet pregătită. Domnul Percy Noakes încuie cabina principală şi vîrî cheia în buzunar — ca s-o poată deschide, în toată măreţia ei, spre uimirea grupului întreg. Orchestra urcă pe bord ; se aduse şi vinul.

Nouă fără zece şi comitetul, compact, se îmbarcă. Era domnul Hardy, într-o jachetă albastră cu vestă, pantaloni albi, ciorapi de mătase şi pantofi —- costum din cap pînă-n picioare nimerit pentru o excursie nautică — pălărie de pai şi un telescop imens subsuoară ; mai era tînărul cu ochelari verzi, nădragi din nanchin şi tunică din acelaşi material, cu nasturi strălucitori, ca în tablourile cu Paul
— nu sfîntul, ci cel în legătură cu Virginie.

Restul comitetului, cu pălării albe pe cap, în jachete uşoare, veste şi pantaloni, păreau ceva între chelneri şi plantatori din Indiile de vest.

Bătu ora nouă şi grupul sosi buluc. Domnul Samuel Briggs, doamna Briggs şi domnişoarele Briggs îşi făcură apariţia într-o ambarcaţiune particulară, elegantă. Trei

chitare — în tocurile respective de culoare verde închis — se aflau aşezate cu grijă în fundul bărcii, însoţite de două mape uriaşe cu note, pe care ca să le parcurgi ar fi durat pe puţin o săptămînă, cîntînd fără întrerupere. Familia Taunton sosi în aceeaşi clipă cu şi mai multe note şi un filfizon — un domn cu o voce de bas şi mustăcioară roşcovană incipientă. Culoarea Tauntonilor era trandafiriul, a celor din familia Briggs albastrul deschis. Familia Taunton avea flori artificiale la pălărie ; de astă dată doamnele din familia Briggs erau în avantaj — purtau pene.

— Ce mai faceţi, dragă ? s-au adresat domnişoarele Briggs domnişoarelor Taunton. (Cuvîntul „dragă“ la fete este de cele mai multe ori sinonim cu ,,scîrbă“.)

— Bine mersi, dragă, au răspuns domnişoarele Taunton ; apoi atît s-au sărutat şi s-au firitisit, şi-au strîns mîna, îneît cine le vedea putea crede că cele două familii erau cele mai bune prietene din lume, cînd colo, în realitate, fiecare ar fi dorit s-o vadă pe cealaltă azvîrlită peste bord.

Domnul Percy Noakes primi oaspeţii şi se înclină în faţa străinului vrînd parcă să afle cine e. Tocmai asta urmărea şi doamna Taunton. Un prilej să-i pună pe jăratic pe cei din familia Briggs.

— Aa ! Daţi-mi voie, rosti generalul din grupul Tauntonilor, pe un ton nepăsător... Căpitanul Helves — domnul Percy Noakes... doamna Briggs — căpitanul Helves.

Domnul Percy Noakes se aplecă foarte jos ; galantul căpitan făcu la fel cu toată ferocitatea cuvenită — familia Briggs era vizibil înfrîntă.

— Prietenul nostru, domnul Wizzle, fiind din păcate împiedicat să vină, reluă doamna Taunton, mi-a făcut plăcei’e să-l aduc pe domnul căpitan, o mare achiziţie, ştiu bine, dacă mă gîndesc la aptitudinile sale muzicale.

— In numele comitetului daţi-mi voie să vă mulţumesc pentru că aţi procedat astfel, şi dumneavoastră, domnule, fiţi binevenit, rosti Percy. (Din noii se încovoie.) Dar, vă rog, luaţi loc... Nu faceţi o plimbare pe dunetă ? Domnule căpitan, n-aţi vrea s-o conduceţi pe domnişoara Taunton ?... Domnişoară Briggs, îmi

permiteţi ?

— De unde l-or fi scos şi pe militarul ăsta? întrebă doamna Briggs pe domnişoara Kate Briggs, venind în urma celorlalţi.

— Habar n-am, se răsti miss Kate, vexată.

Aerul feroce cu care galantul căpitan îi privea pe cei din jur o impresionase, oferindu-i un indiciu sigur asupra importanţei acestuia.

Bărcile se perindau una după alta aducînd oaspeţi, rînd pe rînd, la bord. Numărul invitaţilor fusese excelent chibzuit. Domnul Percy Noakes socotind la fel de îrusem- nat ca totalul tinerilor să fie absolut deopotrivă cu cel al tinerelor, precum era ca numărul cuţitelor de pe vas să fie în proporţie egală cu cel al furculiţelor.

— Aşa, a venit toată lumea ? întrebă domnul Percy Noakes.

Cei din comitet (care, cu panglicile lor albastre, păreau pregătiţi să li se ia sînge), se agitară ca să se asigure că toţi veniseră şi, în cele din urmă au fost de părere că puteau porni în tihnă.

— Dă-i drumu' ! strigă stăpînul vasului din cabina de la cîrmă.

— Dă-i drumu' ! repetă ca un ecou băiatul postat pe punte, transmiţînd mecanicului ordinele.

Vasul porni cu acel zgomot plăcut, obişnuit la vapoare, un amestec de trosnituri, de zbatere a apei, de zăngănit şi scrîşnet.

— Heiii... heiii ! strigau vreo şase glasuri de pe *o* barcă, cam la un sfert de milă depărtare de pupă.

— Slăbeşte viteza ! exclamă căpitanul ; oamenii ăştia ne aparţin nouă, domnule ? •

— Noakes, zise Hardy, care se uita printr-un telescop mare, în stînga şi-n dreapta, sînt cei din familia Fleet- wood şi Wakefield... ia uite, au şi doi copii cu ei !

— Auzi, să vii şi cu copii ! strigă cineva, ce lipsă de tact !

— Ce-ar fi să ne facem că nu-i vedem, bună festă, nu ? propuse Hardy, spre desfătarea grupului întreg.

Se ţinu la repezeală un consiliu de război la care s-a hotărit ca noii veniţi să fie luaţi pe bord, după ce domnul Hardy făgădui solemn să-i zădărască toată ziua.

— Opreşte ! strigă căpitanul.

— Opreşte ! repetă băiatul.

Se auzi vîjîitul aburului, la care toate doamnele, ca la un semn, începură să ţipe în cor. Au putut fi potolite numai după ce Helves, marţial, le asigură că rareori s-a întîmplat ca evacuarea aburului la oprirea vasului să fi pricinuit victime în rîndul oamenilor.

Doi bărbaţi alergară spre margine şi după ce au zbierat înjurînd puţin, prinseră cu un cîrlig luntrea, iar domnul Fleetwood, doamna Fleetwood şi domnişorul Fleet- wood, domnul Wakefield, doamna Wakefield şi *miss* Wa- kefield fură depuşi teferi pe punte. Băiatul avea vreo patru anişori, iar fata cam şase şi era îmbrăcată într-o rochie albă cu eşarfă roz şi jachetă cu guleraş ascuţit, pălărioară de pai şi voal verde, cincisprezece centimetri pe şapte şi jumătate, iar el purta un costumaş de nanchin, între capătul căruia şi începutul ciorapilor ecosez se vedea o bună porţiune de picioruşe pline de pistrui. Pe cap avea o beretă de culoare albastru-deschis cu panglică aurie şi ciucuri ; ţinea în mînă o bucată umedă de turtă dulce, din pricina căreia se cam mînjise pe faţă.

Vasul se urni din nou — orchestra intonă „La drum pornit-a“, majoritatea celor prezenţi, grupuri-grupuri, discutau aprins. Domnii mai vîrstnici se plimbau pe punte în sus şi în jos, doi cîte doi, cu atîta perseverenţă şi gravitate de parcă jucau o partidă cu vremea pe o miză foarte mare. Au trecut de bazinul de înot ; bărbaţii făceau semne cu mîna către „Docuri“, către „Biroul poliţienesc al Ta- misei“ şi spre alte edificii publice elegante. Tinerele doamne manifestau adevărate, accese de oroare la vederea docherilor care descărcau cărbuni şi balast din vapoare. Domnul Hardy îndruga doamnelor tot felul de poveşti, la care acestea rîdeau cu poftă, ascunzîndu-şi faţa în batiste şi-l loveau cu evantaiul peste degete spunîndu-i că e un „urîcios“... că le face „să roşească" şi aşa mai departe. Căpitanul Helves le oferea descrieri sumare despre bătăi şi dueluri, cu aerul cel mai sîngeros, întru admiraţia fe- meilor şi invidia bărbaţilor.

începu cadrilul. Căpitanul Helves dansă o serie de dansuri cu *miss* Emily Taunton, apoi cu *miss* Sophia Ta- unton. Doamna Taunton era în al nouălea cer. Victoria

părea a fi desăvîrşită — dar vaij nestatornicia bărbaţilor ! După ce se achită de această obligaţie, rămase numai cu *miss* Julia Briggs, cu care execută nu mai puţin de trei serii de dansuri, unul după altul, dînd semne că nu avea să se mai dezlipească de lîngă ea tot restul zilei.

După ce domnul Hardy cîntă la drîmbă două-trei fantezii scânteietoare şi repetă de cîteva ori delicioasa glumă de a face pe furiş cu creta o cruce mare pe spinarea vreunui membru din comitet, domnul Percy Noakes îşi exprimă speranţa că unii dintre prietenii care se pricep la muzică vor demonstra în faţa celor prezenţi iscusinţa lor.

— Poate, rosti el pe un ton foarte insinuant, căpitanul Helves ne va îndatora ?

Doamna Taunton se însenină, pentru că domnul căpitan cînta numai duete ; pe altcineva, în afară de una din fetele ei, n-avea cum să aleagă.

— De ce nu, se oferi militarul, mi-ar face chiar mare plăcere, dar...

— Oo ! vă rugăm... ţipară toate tinerele doamne.

— *Miss* Emily, aveţi ceva împotrivă dacă v-aş ruga să cîntaţi cu mine un duet ?

— Oo, nu ! nici vorbă, rosti tînăra, pe un ton care dezvăluia limpede cea mai puternică împotrivire.

— Să te acompaniez, dragă ? întrebă una din domnişoarele Briggs, intenţionînd să zădărnicească efectul.

— Foarte îndatoritor din partea dumitale, *miss* Briggs, replică înţepată doamna Taunton, care înţelesese manevra, dar fiicele mele cîntă totdeauna fără acompaniament.

-— Şi fără voce, chicoti doamna Briggs pe un ton scăzut.

— Poate, spuse doamna Taunton, roşind — pentru că bănuia unde voia să bată observaţia, deşi nu o auzise prea bine —... poate că ar fi la fel de bine dacă şi vocile anumitor oameni nu ar fi atît de audibile pentru urechile altora.

— Şi, poate, dacă unii domni răpiţi cu forţa ca să dea atenţie fiicelor anumitor persoane nu ar avea de ajuns spirit de discernămînt ca să se ocupe de fiicele

altor persoane, îi întoarse doamna Briggs vorba, atunci anumite persoane n-ar fi atît de dispuse să-şi dea arama pe faţă, ceea ce, slavă Domnului, le deosebeşte de alte persoane.

— Persoane ? ! se răsti doamna Taunton.

•—■ Persoane ! replică doamna Briggs.

•— Ce insolenţă !

— Ce creatură !

— Ssst ! Ssst ! le ,întrerupse domnul Percy Noakes, unul din puţinii la urechile căruia ajunsese acest dialog. Tăceţi !... vă rog, faceţi linişte pentru duet.

După pregătiri în care timp fredonă şi îşi drese glasul de nenumărate ori, căpitanul atacă un duet din opera „Paul şi Virginia", într-un soi de grohăieli, ca omul care coboară tonul, Dumnezeu ştie pînă unde, fără cea mai slabă şansă de a-1 imai putea urca înapoi. Aceasta, în cercuri particulare, se cheamă îndeobşte „o voce de bas"

Iată (cînta căpitanul) din O-ce-an răs-ar
Văpăi, de joc, cu-nuna zor-i-lor.
Cînturi în va-luri, por-nesc dinspre ti-ne...

Aici melodia a fost întreruptă de tot soiul de ţipete îngrozitoare, venind de undeva din vecinătatea cabinei cîrmaciului.

— Copiilul ! scheuna doamna Fleetwood. Copiilul ! e vocea lui... ştiu asta.

Domnul Fleetwood, însoţit de cîţiva domni, dădu buzna spre locul de unde venea zgomotul — toţi cei de faţă răbufniră într-o exclamaţie de groază, impresia generală fiind qă micuţa făptură nevinovată îşi vîrîse fie capul în apă, fie picioarele în vreo maşinărie.

— Ce s-a-ntîmplat ? zbieră tatăl scos din minţi, întorcîndu-se cu copilul în braţe.

— Oh ! oh ! oh ! se văita micuţul suferind.

—- Ce s-a-ntîmplat, dragă ? întrebă tatăl său din nou — sfîşiind în bucăţi îmbrăcămintea din nanchin a copilului pentru a se convinge dacă mai rămăsese vreun oscior nesfărîmat din băieţel.

— Oh ! Oh !.. mi-c aşa do frică !

— De ce, dragă ?... de ce ? îl întrebă mama, mîngîindu-şi odorul.

— Oh ! el se strîmba aşa de groaznic la mine ! ţipă băiatul, din nou izbucnind în plîns, numai aducîndu-şi aminte.

— El... ? Cine ? strigară cu toţii, strîngîndu-se roată în jurul lui.

— Oh !... el ! răspunse copilul, arătând cu degetul spre Hardy, care părea a fi cel mai afectat din tot grupul.

Se dumiriră cu toţii dintr-o dată, cu excepţia celor din familiile Fleetwood şi Wakefield. Năstruşnicul Hardy, ca să-şi îndeplinească făgăduiala, îl pîndise pe copil într-un ungher mai retras de pe vas şi, răsărindu-i în cale prin surprindere, schimonosit înspăimîntător la faţă •— provocase acel efect cumplit. îşi dădea seama, desigur, că acum nici nu era măcar necesar să tăgăduiască învinuirea ; nefericita micuţă victimă a fost dusă ca urmare jos, după ce încasase cîţiva dupaci după ceafă de la amîndoi părinţii, pentru că avusese neruşinarea să îndruge verzi şi uscate.

După ce se restabili ordinea în urma scurtei întreruperi, căpitanul începu din nou să cînte, iar *miss* Emily îi ţinu isonul în chipul cuvenit. Duetul a fost aplaudat cu tărie şi, fireşte, perfecta independenţă a părţilor se cade a fi subliniată cu precădere. Domnişoara Emily şi-a cîntat partea sa fără să ţină seamă de căpitan ; căpitanul cîntase atît de tare îneît nu avusese nici cea mai vagă idee de ce făcea partenera lui. După ce parcurse ultimele optsprozece-nouăsprezece note de unul singur, el întîmpină totuşi aplauzele grupului cu acel aer plin dc abnegaţie pe care bărbaţii, în general, îl arborează atunci cînd îşi închipuie că au făcut ceva în stare să-şi uimească semenii.

— Ei, şi acum, spuse domnul Percy Noakes, care tocmai urcase în cabina din faţă unde se ocupase îndeaproape de tragerea la sticle a vinului, dacă domnişoarele Briggs ne-ar obliga cu ceva înainte de masă, ar îi, sînt sigur, o adevărată desfătare pentru noi.

Sugestia a fost urmată de acel murmur de admiraţie care de obicei se aude în societate cînd nimeni nu are nici cea mai vagă idee despre sensul aprobării sale. Cele trei surori Briggs se uitară sfioase spre mama lor, mama se uită încurajator la ele, iar doamna Taunton se uită chiorîş la toate. Domnişoarele Briggs cerură

chitarele şi nişte domni nerăbdători eă le aducă, cît pe ce era să facă praf cutiile cu instrumente. Apoi au apărut trei cheiţe pentru cutiile amintite şi o expresie melodramatică de oroare cînd s-a descoperit că plesnise o coardă, a urmat o zdrăngăneală, butoane strinse, desfăcute, în care timp doamna Briggs dădu explicaţii celor de lîngă ea despre cît de greu este să cînţi la chitară, făcînd aluzii la minunatele aptitudini ale fiicelor ei pentru acea artă misterioasă. Doamna Taunton şopti unei vecine că „îţi vine pur şi simplu să verşi !“ iar domnişoarele Taunton păreau ca şi cum ar fi ştiut să cînte la chitară, dar că era sub demnitatea lor să o facă.

In cele din urmă, domnişoarele Briggs începură intr-adevăr să cînte. Era o compoziţie spaniolă nouă, pentru trei voci şi trei chitare. Efectul a fost electrizant. Toţi ochii se aflau aţintiţi asupra căpitanului, care trecuse pare-se cîndva prin Spania cu un regiment şi trebuie că se pricepea bine la muzica din această ţară. Căpitanul era vrăjit — altceva nici nu trebuia — s-a bisat ... aplauze unanime. Niciodată Tauntonii nu îndurase o înfrîngere atît de completă.

— Bravo ! bravo ! exclamă căpitanul... bravo !

— Drăguţ, nu, domnule ? întrebă dctanul Samuel Briggs cu aerul spectatorului satisfăcut.

De fapt, acestea erau primele cuvinte auzite din gura lui de cînd părăsise Curtea Boswell, seara trecută.

—- In-cîntător ! reluă căpitanul cu un gest larg şi tuşind milităreşte... în-cîntător.

— Frumos instrument ! zise un bătrîn cu chelie, care toată dimineaţa se străduise să privească prin telescop, pe lentila căruia domnul Hardy lipise un bulin mare de hîrtie neagră.

— Aţi auzit vreodată o tamburină portugheză ? întrebă poznaşul.

— *Dumneata* ai auzit vreodată un tam-tam, domnule ? Întrebă grav căpitanul, care nu pierdea niciodată prilejul să dezvăluie faptul, real sau pretins, că a călătorit mult.

— Un ce ? întrebă Hardy, eaim buimac.

— Un tam-tam.

— Niciodată !

— Nici un gam-gam ?

— Niciodată !

— Dar *ce-i* un gam-gam ? se interesară atent cîteva tinere.

— Cînd mă aflam în Indiile Orientale, răspunse căpitanul — (iată o descoperire, fusese în Indiile Orientale !) — pe vremea cînd mă aflam în Indiile Orientale, m-am oprit

. o dată, cîteva mii de mile spre nord, să fac o vizită în casa unui prieten de-al meu foarte apropiat, Ram Chowdar Doss Azuph Al Bowlar — un om dat naibii de vesel ce era. Intr-o seară, în timp ce ne desfătam trăgînd din narghilele pe veranda răcoroasă dinaintea vilei, am fost destul de miraţi la ivirea neaşteptată a treizeci şi patru de kit-ma-gari de-ai lui (pentru că avea o reşedinţă vastă acolo), însoţiţi de un număr egal de con-su-mari, care se apropiau de casă ameninţători, bătînd într-un tam-tam. Ram sări în picioare...

— Cine ?

— Ram... Ram Chowdar...

— Aa ! făcu bătrînul. Scuză-mă, te rog.

— ...sări în picioare şi scoase un pistol. ,.Helves, zice, Helves, băiete — totdeauna îmi spunea, băiete — Helves, zice, auzi tam-tamul acela ?“ Aud, zic eu. Chipul lui, care pînă atunci fusese palid, căpătă o expresie înfricoşătoare — obrazul i se schimonosise, era zguduit din cap pînă-n picioare de o emoţie violentă. „Vezi acel gam- gam ?“ zice. Nu, zic eu, uitîndu-mă primprejur. „Nu-1 vezi *?“* zice. Nu, zău că nu-1 văd, zic eu şi unde mai pui că nici nu ştiu ce-i un gam-gam, zic. Credeam pur şi simplu. că au să-i facă de petrecanie. Mă trase deoparte şi cu o expresie de muribund pe care n-am s-o uit niciodată mi-a spus cu glas stins...

— Masa este servită, doamnelor, îl întrerupse nevasta chelnerului.

— îmi daţi voie ? întrebă căpitanul, şi, punînd

numaidecît în practică cele rostite, o escortă pînă la cabină pe miss Julia Briggs, cît se poate de degajat, ca şi cum ar fi isprăvit povestirea.

—■ Ce întîmplare nemaipomenită! strigă acelaşi bătrîn domn, păstrînd atitudinea omului care continua să asculte.

—• Ce călător ! spuseră doamnele.

— Ce nume ciudat ! au exclamat domnii, oarecum miraţi de nepăsarea povestitorului.

— Aş fi vrut să fi terminat istorisirea, se amestecă o doamnă în vîrstă. Mă întreb ce-o fi de fapt un gam-gam ?

—■ Zău aşa ! exclamă Hardy, care pînă în clipa aceea rămăsese cu gura căscată de uimire, nu ştiu ce-o fi însem- nînd în India, dar în Anglia un gam-gam aduce foarte mult cu terchea-berchea.

— 'Ce nedreptate! Cîtă invidie! au strigat cu toţii îndreptîndu-se spre cabină, ferm convinşi de veridicitatea aventurilor uluitoare ale căpitanului.

Helves a fost singurul subiect pentru tot restul zilei — impertinenţa şi miraculosul sînt paşapoarte sigure de a pătrunde în orice societate.

între timp se atinsese locul de destinaţie al călătoriei şi acum vasul făcea calea întoarsă. Vîntul care pînă atunci bătuse din spate, acum îi lovea direct în obraz — vremea devenea din ce în ce mai proastă — cerul, apa, ţărmul aveau aceeaşi culoare întunecată, apăsătoare, uniform plumburie, pe care vopsitorii de case o dau ca grund pe uşile de la stradă. Ultima jumătate de oră ţîrîi o ploaie subţire, acum începuse să toarne de-a binelea. Vîntul sufla foarte iute, iar cîrmaciul îşi exprima părerea certă că se apropie o furtună. Cînd şi cînd, un zgîlţiit uşor al vasului era semn că ar fi putut să se intensifice într-un chip foarte neplăcut în cazul în care vîntul se înteţea ; lemnăria începu să pîrîie ca un coş de rufe încărcat peste măsură. Răul de mare, totuşi, este aidoma credinţei în strigoi — oricine are unele temeri în această privinţă, dar puţini sînt cei care o recunosc. Cei de pe vas, în majoritatea lor, căutau de aceea să pară bine dispuşi, deşi se simţeau ca vai de ei.

— Nu cumva plouă ? întrebă domnul bătrîn de care am vorbit mai înainte, cînd toţi se aşezaseră, cu chiu eu vai, la masă.

— Cred că da... puţin ! răspunse domnul Percy Noakes, care cu greu se mai putea auzi cînd vorbea, ca urmare a zgomotelor de pe punte.

—• Nu cumva e curent ? întrebă altcineva.

— Nu, nu cred, răspunse Hardy, care ar fi vrut din toată inima să se convingă pe sine că nu trăgea, pentru că stînd lîngă uşă vîntul îl lua aproape pe sus, cu scaun cu tot.

— Are să se însenineze curînd, spuse domnul Percy Noakes, pe un ton şugubăţ.

—• Aa, fireşte ! exclamă într-un glas comitetul.

— Fără doar şi poate ! au fost de părere ceilalţi, a căror atenţie era acum absorbită de o treabă serioasă, aceea de a mînca, de a tăia bucatele, de a sorbi din vin, şi aşa mai departe.

Zvîcnirile vasului erau prea perceptibile. La un capăt al mesei se afla o pulpă mare, substanţială, de berbec fiert, rece, care tremura ca piftia ; un muşchi de vacă, îmbietor înainte, părea lovit pe neaşteptate do boala copiilor; cîteva bucăţi de limbă puse pe farfurii cam prea mari pentru ele, executau cele mai surprinzătoare mişcări, zburau dintr-o parte într-alta şi de la un capăt la altul, ca o muscă într-un pahar cu gura în jos. Pe urmă prăjiturile săltară şi tremurară atîta, incit nimeni nemaiputîndu-se servi, lumea deznădăjduită renunţă să se mai atingă de ele. Porumbeii în aluat fraged iţi dădeau impresia că păsările, cu picioarele ieşite în afară, încercau să şi le tragă înăuntru. Masa începu să tremure de parcă o lovise damblaua, cu picioarele fremătînd, îneît tot ce se afla pe ea vibra, zdrăngănea. Drugii din acoperişul cabinei păreau a fi puşi acolo doar ca să dea oamenilor dureri de cap; cîtorva domni mai vîrstnici le cam sărise muştarul din pricina asta. Cum aşeza chelnerul în picioare cleştele pentru foc, de îndată cădea iarăşi, iar cu cît doamnele şi domnii încercau să se cuibărească mai tihnit pe scaunele lor, cu atît scaunele păreau să alunece de sub ei. Au fost făcute unele cereri răuprevestitoare pentru cîte un păhărel de

coniac, iar chipurile excursioniştilor sufereau treptat cele mai extraordinare schimbări. S-a observat că un domn a zbughit-o deodată de la masă fără să fi avut vreun motiv anume, a ţîşnit pe scări în sus cu o iuţeală de bolid — atît el cît şi chelnerul care tocmai atunci se întîmpla să coboare scara, au suferit serioase neajunsuri.

Faţa de masă a fost dată la o parte — s-a adus pe masă desertul, s-au umplut paharele. Balansul vasului creştea, cîţiva dintre pasageri începură să aibă ameţeli, să li se întunece vederea — arătau ca şi cum atunci s-ar fi dat jos din pat. Tînărul cu ochelari, care de cîtăva vreme fusese şi el într-o stare de fluctuaţie — cînd vesel cînd trist, ca lumina unui far de la ţărmul mării — se ridică brusc în picioare ca să-şi anunţe dorinţa de a închina un toast. După mai multe încercări zadarnice de a rămîne Ia verticală, tînărul, izbutind să se agaţe cu mîna stingă de piciorul din centrul mesei, începu astfel :

— Doamnelor şi domnilor. Există un om printre noi... mai bine zis un străin... (aici un gînd dureros pare-se îi trecu prin cap oratorului ; se opri şi se uită extrem de ciudat)... ale cărui talente, ale cărui călătorii, a cărui veselie...

— Iartă-mă, Edkins, îl întrerupse repede domnul Percy Noakes... Hardy, ce s-a-ntîmplat ?

— Nimic, răspunse „conaşul caraghios", care mai avusese doar atîta suflare cît să fi rostit aceste silabe.

— Vrei puţin coniac ?

— Nu ! răspunse Hardy pe un ton de profundă indignare şi arătînd la fel de bine ca Temple Bar învăluit într-o ceaţă de whisky — pentru ce să vreau ?

— Vrei să te duci pe punte ?

— Nu, *nu* vreau.

Spusese aceste cuvinte cu aerul cel mai hotărit, pe un glas care putea fi luat drept o imitaţie a orice ; semăna la fel de bine cu un iepure de casă, ca şi cu un fagot.

— Iartă-mă, Edkins, zise amabil Percy ; credeam că prietenul nostru e bolnav. Te rog, continuă.

O pauză.

— Te rog, continuă.

— Domnul Edkins a plecat, strigă cineva,

3sa

Excursie cu vaporul

—■ Iertaţi-mă, dom'le, spuse chelnerul, alergînd spre domnul Percy Noakes, iertaţi-mă, dom’le, da’ domnu care a urcat acu pe punte — ăla cu ochelari verzi — i s-a făcut rău de tot, zău, iar domnu care a cîntat la vioară zice că dacă nu capătă o leacă de coniac nu-şi mai ia nici
o răspundere de consecinţe. Zice că are nevastă şi doi copii şi că viaţa lor atîrnă de faptu ca el să fărîme un vas, şi că vrea să facă asta dintr-o clipă-ntr-alta. I-a fost foarte rău, da’ acu i-e mai bine, atît numai că asudă leoarcă.

Nimic nu mai putea fi ascuns ; lumea se duse, poticnindu-se, pe punte — domnii vedeau negru înaintea ochilor, iar doamnele înfofolite în şalurile şi pelerinele aduse cu ele, zăceau pe scaune, sub scaune, într-un hal

fără de hai. Nicicînd fiinţă omenească într-o călătorie dc agrement nu îndurase atîta curent, ploaie, hurducături, izbituri. De mai multe ori cuvinte de dojană au zburat în jos la adresa domnişorului Fleetwood, dar au rămas complet fără urmări din pricina indispoziţiei oblăduitorilor săi fireşti. Acest copil deosebit a ţipat la diapazonul cel mai înalt al vocii sale pînă ce nu i-a mai rămas nici pic de glas cu care să ţipe ; apoi s-a pornit *miss* Wakefield, şi dă-i şi dă-i, pînă la sfîrşitul călătoriei.

Cîteva ore mai tîrziu, domnul Hardy a fost observat într-o atitudine care pe prietenii săi i-a îndemnat să creadă că era absorbit in contemplarea frumuseţii adîncurilor ; le părea rău doar că înclinaţia acestuia pentru pitoresc îl silea să rămînă atîta timp într-o poziţie primejdioasă pentru oricine, şi mai cu seamă pentru un om cu predispoziţii pentru o congestie cerebrală.

Joi noaptea, pe la ora două, ajunseră la Biroul vamal, toţi la pămînt, vai de capul lor. Cei din familia Taunton se simţeau prea prost ca să se mai certe cu membrii familiei Briggs, iar celor din familia Briggs prea li se făcuse lehamite ca să-i mai sîciie pe Tauntoni. In drum spre birjă s-a pierdut un toc de chitară, şi doamna Briggs nu s-a sfiit să declare că Tauntonii au dat bacşiş unui hamal ca să-l arunce pe undeva.

Domnul Alexander Briggs se împotriveşte votului secret, susţinînd, din experienţă personală, că este ineficace. Domnul Samuel Briggs, ori de cîte ori i se cere să-şi exprime sentimentele asupra acestui punct, declară că nu are nici o părere despre asta sau despre orice altceva.

Domnul Edkins — tînărul cu ochelari verzi — ţine eîte un discurs, cînd se iveşte ocazia ca un discurs să poată fi ţinut, elocvenţa căruia putindu-se măsura numai cu lungimea sa. în cazul în care nu va fi numit judecător, probabil va practica profesiunea de avocat pledant la „New Central Criminal Court“.

Căpitanul Helves a continuat să acorde atenţie domnişoarei Julia Briggs, cu care s-ar fi însurat poate, dacă în- tîmplarea nefericită nu făcea să fie arestat de către domnul Samuel, pe motive de afaceri, ca urmare a in

strucţiunilor primite din partea domnilor Seroggins şi Payne. Galantul căpitan catadicsise să le încaseze acestora impozitele municipale, dar cu acea indiscreţie obişnuită uneori la militari, omisese să le şi treacă în registru, aşa cum prevede plicticoasa îndatorire a funcţionarilor de la percepţie.

Doamna Taunton se plîngea că a fost foarte dezamăgită de el. Se prezentase familiei pe bordul unui vas care făcea curse la Gravesend şi, de aceea, trebuia să fi fost un om respectabil.

Domnul Percy Noakes a rămas la fel de uşuratic şi nepăsător ca totdeauna.

DUELUL DIN MARELE WINGLEBURY

Orăşelul Marele Winglebury se află exact la patruzeci şî două de mile şi trei sferturi de Hyde Park. Are o stradă mare liniştită, lungă, întortocheată, cu un orologiu măreţ, în alb şi negru, fixat cam la mijlocul Primăriei scunde, roşii •— o piaţă de legume — un penitenciar — o sală de întruniri publice — o biserică — un pod — o capelă — un teatru — o bibliotecă — un han — o pompă de incendiu
— şi un Oficiu Poştal. Tradiţia vorbeşte despre existenţa unui „Mic Winglebury", la o răspîntie, vreo două mile mai jos, iar temeiul legendei stă, pare-se, într-un petic pătrat de hîrtie soioasă, presupus a fi fost la origine o scrisoare, pe care o minte exaltată mîzgălise cu nişte caractere tremurate ceva ce semăna pe departe cu cuvîntul „Mic", vîrît cîndva drept mărturie în fereastra însorită de la Oficiul Poştal din Marele Winglebury, de unde a dispărut doar făcîndu-se ferfeniţă, după atîta amar de vreme şi de colb. Lumea înclină însă a crede că acest nume fusese de fapt dat unui hîrtop de la capătul unei uliţe mocirloase de vreo două mile lungime, unde sălăşluiau un rotar, patru sărăntoci şi o circiumă — dar chiar şi această părere, oricît de neînsemnată, trebuie privită extrem de circumspect, deoarece locuitorii din groapa amintită se întrec în a susţine că niciodată n-a avut un nume, de la începutul începutului şi pînă astăzi.

„Winglebury Arms", din centrul Străzii Mari, peste drum de clădirea micuţă cu orologiul mare, este principalul

han de Ia Marele Winglebury : hanul comis-voiajorilor, locul de schimb al cailor de poştă şi percepţie ; birlogul „albaştrilor[1]', ori de cîte ori au loc alegeri, şi al judecătorilor ori de cite ori au loc procese. Este cartierul general al „Clubului jucătorilor de *whist* al albaştrilor" din Winglebury (numit astfel ca să se deosebească de „Clubul jucătorilor de *vohist* al galbenilor[14] aflat într-o altă clădire, ceva mai încolo). De fiecare dată cînd apărea în trecere la Marele Winglebury vreun scamator sau vreun meşter în statui de ceară, numaidecît se afişa pretutindeni în oraş că domnul cutare şi cutare „încredinţat de sprijinul mărinimos pe care locuitorii din Marele Winglebury de mult timp îl acordă generos, a închiriat cu mare cheltuială sălile de întrunire, elegante şi comode, din incinta hanului Winglebury Arms[11]. Clădirea este spaţioasă, cu faţada din cărămizi roşii şi piatră ; holul, încăpător şi plăcut, împodobit cu iederă, se termină cu o tejghea şi un galantar de sticlă unde se expun anumite delicatese special alese, gata pentru a fi preparate, ca să atragă atenţia noilor veniţi chiar de la intrare şi să le aţîţe apetitul. Uşile opuse duc la „cafe-nea“ şi în încăperile „comis-voiajorilor[11], iar o scară somptuoasă cu balustradă — trei trepte apoi o odihnă — palvu trepte din nou o odihnă — o treaptă, altă odihnă — jumătate duzină de trepte, altă odihnă şi aşa mai departe — duce la coridoarele cu dormitoare, la labirintul de saloane, denumite „particulare[11], unde ţi-e îngăduit să te bucuri de intimitate cît poţi, într-un loc în care cîte un zăpăcit îţi intră în cameră din cinci în cinci minute, din greşeală, şi apoi pleacă să ia la rînd toate uşile de pe culoar pînă să dea de a sa.

Aşa arată „Winglebury Arms[11] astăzi, şi aşa arăta „Winglebury Arms[11] acum cîtva timp — n-are importanţă cînd — cu două-trei minute înainte de sosirea cursei din Londra. Patru cai cu pături pe ei — schimbul unei diligenţe —■ stăteau liniştiţi într-un ungher al curţii, înconjuraţi de un grup de ajutori de surugii cu pălării

lustruite şi mintene albe, vorbind despre valoarea animalelor ; vreo şase băieţi zdrenţăroşi, puţin mai la o parte, ascultau cu vădit interes conversaţia vitejilor ăstora, iar cîţiva gură-cască erau strînşi în jurul jgheabului pentru cai, aşteptînd sosirea poştalionului.

Era o zi călduroasă şi însorită, oraşul cufundat în acalmie şi, cu excepţia ăstor cîtorva hoinari, nu se mai vedea nici ţipenie de om. Deodată, sunetul strident al unei trîm- biţe destrămă liniştea plină de monotonie a străzii — di- ligenţa se ivi huruind pe caldarîmul accidentat, cu o larmă de-a dreptul surprinzătoare, în stare să oprească pînă şi orologiul cu cadranul cît toate zilele. Pasagerii coboară, ferestrele se deschid peste tot, iar servitorii, rîndaşii, se cocoaţă sus, grupul de gură-cască, ajutorii de surugii şi băieţii zdrenţăroşi se pornesc ca nişte mecanisme, des- hamă, desfac lanţurile, cataramele, trag caii blînzi afară şi pe cei nărăvaşi îi împing înăuntru, făcînd un tărăboi de-ţi era mai mare hazul.

— Doamnă, poftim aici ! spune poştaşul.

— Vă rog, coborîţi, coniţă, spune chelnerul.

■— E un salonaş particular ? întreabă doamna.

— Bineînţeles, coniţă, răspunde camerista.

-— Numai cuferele astea, coană ? întreabă poştaşul.

-— Nimic altceva, i'ăspunde doamna.

Pasagerii urcă din nou, cu ajutor şi vizitiu, pătu\ile sînt smulse de pe cai.

— Gata ! se aude un strigăt şi pe aci ţi-e drumul.

Grupul de gură-cască mai zăboveşte un minut-două pe şosea, urmărind din priviri diligenţa pînă face colţul, apoi îşi ia tălpăşiţa unul cîte unul. Strada rămîne din nou goală, iar oraşul, mai liniştit ca oricind.

— Doamna, la numărul douăzeci şi cinci, Thomas ! strigă hangiţa.

— Da, coană.

— A sosit chiar acum o scrisoare pentru domnul de la nouăsprezece. Băiatul de la „Leul[a] a lăsat-o.

Nici un răspuns.

— O scrisoare pentru dumneavoastră, dom'le, spuse Thomas punînd scrisoarea pe masă la camera numărul nouăsprezece.

— Pentru mine ? se miră cel de la numărul

nouăsprezece, întorcîndu-se de la fereastră, de unde urmărise scena tocmai descrisă.

— Da, dom'le... (servitorii vorbesc totdeauna prescurtat, nu rostesc niciodată propoziţii întregi)... da, dom'le... Bă- iatu de la „Leu"... La bar, dom'le... Doamna a zis la nouăşpe ...domnii' Alexander Trott, dom'le... Cartea de vizită la bar, dom'le, aşa cred, dom'le !

— Numele meu *este* Trott, replică cel de la numărul nouăsprezece, desfăcînd sigiliul. Poţi pleca !

Servitorul trase în jos transperantul, apoi îl ridică iarăşi — pentru că un servitor adevărat trebuie să facă totdeauna ceva înainte de a pleca în cameră — aşează paharele pe bufet, şterse un loc unde nu era praf de loc, îşi frecă mîinile dc zor, o luă tiptil spre uşă şi se evaporă.

Exista, evident, în conţinutul scrisorii ceva dacă nu cu totul neprevăzut, oricum extrem de dezagreabil. Domnul Alexander Trott o puse jos, o luă din nou, plimbîndu-se prin cameră pe anumite pătrăţele de pe covor, şi chiar încercă, deşi fără succes, să fluiere o melodie. Nu mergea. Se aruncă într-un jilţ şi citi tare următoarea epistolă :

„Leul Albastru şi Elixirul Vieţii", Marele Winglebury
Miercuri dimineaţă.

„Domnule,

De îndată ce am descoperit intenţiile dumitale, am părăsit serviciul şi te-am urmărit. Cunosc rostul călătoriei pe care o faci, această călătorie nu trebuie să aibă loc.

Nu am nici un prieten aici, în clipa de faţă, pe care să mă bizui încredinţîndu-i taina. Asta nu constituie cîtusi de puţin o piedică în calea răzbunării mele. Totcdată, Emily Brown nu va fi niciodată expusă solicitărilor mercenare ale unui derbedeu, odios în ochii ei şi vrednic de tot dispreţul în ochii celorlalţi oameni, iar eu nu mă voi împăca nicicînd cu atacurile date într-ascuns de un josnic fabricant de umbrele.

Domnule. De la biserica din Marele Winglebury o potecă trece prin patru fîneţe şi duce într-un loc cunoscut de localnici sub denumirea de Poiana Mortului. (Domnul Trott se cutremură.) Acolo te voi

aştepta, singur, mîine în zori, la şase fără douăzeci. In cazul în care vei lipsi la în- tîlnire voi avea plăcerea să pun biciul pe dumneata.

HORACE HUNTER

P.S. Există un armurier pe Strada Mare, care msă nu vinde pulbere seara... înţelegi ce vreau să zic.

P.P.S. Ai face bine să nu mai iei gustarea de dimineaţă pînă ce nu te întîlneşti cik tnine. S-ar putea să cheltuieşti degeaba.“

„Ce ticălos deşănţat! .Ştiam eu ce are să se întîmple ![Ci] exclamă Trott îngrozit. I-am spus totdeauna tatii că o dată pornit în această călătorie, Hunter o să mă urmărească precum evreul rătăcitor. Ce pacoste să te însori după capul bătrînilor şi fără consimţămîntul fetei; şi ce-o să zică Family de mine cînd oi ajunge la ea cu sufletul la gură, fugind de secătura aia infernală ? *Ce* mă fac ? Ce-aş *putea* face ? Dacă mă întorc în oraş ajung de rîsul lumii — pierd fata — şi, ce-i mai rău, pierd şi banii. Chiar dacă aş porni cu trăsura spre familia Brown, Hunter vine cu poştalionul după mine. Dacă mă duc în locul acela, la Poiana Mortului (din nou se cutremură), sînt ca şi mort. L-am văzut, în strada Pall-Mall din Londra, la sala de tir, trăgînd la ţintă ; a ochit momîia la cel de-al doilea nasture de la vestă, de cinci ori din şase focuri, şi cînd n-a ochit acolo, a nimerit-o în cap.“ Cu această amintire puţin mîngîietoare domnul Alexander Trott strigă din nou : „Ce mă fac ?"

îşi frămîntă mintea în fel şi chip, cu faţa îngropată în mîini, stînd şi chibzuind cum să procedeze mai bine. Gîndurile îl călăuzeau spre Londra. îl şi vedea pe „babacu'[!] sărind în sus de furie, adio avere făgăduită de papa BroWn lui papa Trott, prin care fiica celui dintîi urma să vină cu contribuţia ei la chimirul fiului celuilalt. Apoi mintea îi zbură la „Casa Brown“ şi văzu dinaintea ochilor firma scrisă cu litere de-o şchioapă ; dar provocarea lui Horace Hunter îi răsuna mai abitir în urechi — în cele din urmă

i se năzări că vede cuvintele cu litere roşii „Către Poiana Mortului“... Domnul Alexander Trott se hotărî să adopte un plan de acţiune întocmit cu luare-aminte.

Mai întîi şi întîi avea să trimită pe starostele

ştafetelor la „Leul Albastru şi Elixirul vieţii[1]' cu un bilet adresat în termeni cuviincioşi domnului Horace Hunter, prin care îl anunţa că abia aşteaptă să-i facă de petrecanie, aşa că va veni, cu plăcere, negreşit, a doua zi în zori, ca să-l trimită pe lumea cealaltă. Mai scrise o epistolă şi ceru ajutorul altei ştafete — pentru că hanul ţinea o pereche.

— Poftim, spuse domnul Trott, auzind o bătaie uşoară în uşa încăperii.

Pe uşă apăru un cap roşcovan al cuiva cu un singur ochi; fiind iarăşi îndemnat „să poftească", trupul şi membrele căruia aparţineau capul înaintară, laolaltă cu o căciulă din blană, aparţinînd aceluiaşi cap.

— Dacă nu mă-nşel, dumneata eşti curierul ? întrebă domnul Trott.

—• Da, eu-s, i'ăspunse un glas dintr-o jachetă din vel- veton, cu nasturi de sidef... adicătelea eu-s curieru' de- aici, ălălalt e omu' meu şi face comisioane. Eu-s şefu' şi. el ajutoru' meu.

— Eşti din Londra ? îl întrebă domnul Trott.

— Am fost birjar odată, răspunse laconic.

— Şi acum de ce nu mai eşti ?

— Mi s-a răsturnat birja taman pe o femeie, răspunse scurt ştafeta-şef.

— Ştii unde stă primarul ? întrebă Trott.

— Te cred, răspunse acesta cu tîlc, ca şi cum ar fi avut anumite motive speciale să ştie.

— Ce zici, ai putea duce acolo o scrisoare ?

— Mă mai întrebi ?!

— Scrisoarea asta însă, spuse Trott ţinînd într-o mînă un bilet împăturit strîmb, cu adresa scrisă hîit, iar în cealaltă cinci şilingi... scrisoarea asta e anonimă...

— A-ce ? îl întrerupse curierul.

•— Anonimă... nu trebuie să se ştie de la cine vine.

— Aha ! pi'icep... spuse acesta, făcînd şii'et cu ochiul, dar fără nici cel mai mic semn de împotrivire pentru a îndeplini comisionul... He, he, e cu cîntec ! ? şi unicul lui ochi se plimbă jur împrejur prin odaie căutînd parcă un felinar cu pavăză şi o cutie cu explozibil. Dar însă... continuă el, de astă dată fixîndu-şi ochiul asupra domnului Trott, ăsta-i arvocat, primarele, şi asigurat în regulă, aşa că dacă ai vr-un dinte împotriva lui nu te sfătuiesc să-i dai foc la casă, arde-l-ar focu'. Rîse pe sub mustaţă.

Dacă domnul Alexander Trott s-ar fi aflat în altă situaţie, primul lucru ar fi fost să-l dea pe uşă afară, sau cu alte cuvinte să fi sunat clopoţelul şi să ceară patronului să-l expedieze. De aceea se mulţumi să-i

dubleze bacşişul explicîndu-i că scrisoarea se referea pur şi simplu la

o neînţelegere. Curierul se retrase, rugat stăruitor să păstreze taina, după care domnul Alexander Trott se aşează la un peşte fript, cotlet de> purcel, vin de Madeira şi cîte şi mai cîte, cu mai mult sînge rece ca atunci cînd primise scrisoarea de sfidare a lui Horace Hunter.

Doamna care coborîse din diligenţa de la Londra, abia se instalase la numărul douăzeci şi cinci şi îşi schimbase îmbrăcămintea după drum, că şi întocmi un bilet către domnia sa domnul Joseph Overton, avocat, primar al Marelui Winglebury, rugîndu-1 să-i dea o mînă de ajutor, ne- întîrziat, într-o chestiune particulară de importanţă primordială -— solicitare căroia bravul funcţionar nu întîrzie să-i răspundă ; după ce miji ochii în cîteva rînduri şi exclamă repetat „Vai de mine !“ precum şi după alte manifestări de nedumerire, îşi luă pălăria cu gardini largi de pe cuierul obişnuit, din birouaşul din faţă, şi porni grăbit pe Strada Mare spre hanul Winglebury Arms ; trecînd prin vestibul, apoi în sus pe scări, unde a fost însoţit de soţia patronului şi de o sumedenie de servitori politicoşi, ajunse la uşa camerei cu numărul douăzeci şi cinci.

— Pofteşte pe domnul înăuntru, rosti străina, ca răspuns servitorului care o vestise do sosirea primarului. Ca urmare, domnul în chestiune a fost poftit înăuntru.

Doamna se ridică de pe canapea ; primarul înaintă un pas de la uşă şi acolo au rămas pironiţi amîndoi timp de un minut sau două, privindu-se reciproc ca printr-o tainică înţelegere. Primarul avea in faţa lui o femeie durdulie, îmbrăcată cu lucruri scumpe, cam de patruzeci de ani, iar el, un bărbat dichisit, cu vreo zece ani mai în vîrstă, în pantaloni gri pînă sub genunchi şi jambiere, redingotă neagră, legătură la gît şi mănuşi.

— Miss Julia Manners ! exclamă, în sfîrşit, primarul — m-ai uluit !

— Foarte urît din partea dumitale, Overton, replică domnişoara Julia. Ne cunoaştem îndeajuns ca pe mine să nu mă mai surprindă nimic din ce faci dumneata şi s-ar fi cuvenit să ai şi dumneata aceeaşi atitudine curtenitoare faţă de mine.

— Dar bine, să fugi de acasă... auzi, să fugi de acasă... cu un tînăr ! o dojeni primarul.

•— Nu cumva ai fi vrut să fug cu un bătrîn ? replică ea, cu răceală.

— Şi unde mai pui, să-mi ceri mie... tocmai mie... din toată omenirea asta... la vîrstă mea şi cu funcţia pe care o deţin... nu uita, sînt primarul oraşului... să înlesnesc asemenea isprăvi ! se plînse Joseph Overton, lăsîndu-se pe un jilţ şi scoţînd din buzunar scrisoarea domnişoarei Julia ca pe o mărturie că fusese chemat.

■—• Ascultă, Overton, ţi-am cerut un sprijin, şi trebuie să mi-1 dai. Toată viaţa lui, dragul meu, bietul meu Corn- berry... care... care...

— Care trebuia să te ia în căsătorie şi n-a făcut-o pentru că a murit înainte şi care ţi-a lăsat intactă averea lui neîmpovărată de prezenţa sa... adăugă primarul.

— Ascultă-mă, reluă *miss* Julia, roşind puţin, în timpul vieţii dragului meu, bietului meu prieten, averea lui a fost împovărată de administrarea dumitale şi tare mă mir, zău, cum de n-a murit *ea* de oftică în locul posesorului ei. Dumneata ţi-ai venit destul în ajutor din avere, acum ajută-mă şi pe mine.

Domnul Joseph Overton era jurist şi un om de lume şi pentru că anumite amintiri vagi despre un rest de vreo mie-două de lire sterline, însuşite din greşeală, i-au străbătut mintea, îşi drese glasul oarecum stînjenit, zîmbi binevoitor, rămase tăcut cîteva clipe, şi în cele din urmă întrebă :

— Ce doreşti să fac ?

— îţi voi spune, rosti domnişoara Julia, îţi voi spune în trei cuvinte. Scumpul meu lord Peter...

— Ăsta-i mi se pare tînărul acela... o întrerupse primarul.

— Ăsta-i tînărul acela *nobil,* îl corectă ea, accentuînd în mod special ultimul cuvînt. Scumpului meu lord Peter i-e grozav teamă de împotrivirea familiei, de aceea ne-am gîndit că ar fi mai bine să ne căsătorim pe ascuns. A părăsit oraşul ca să înlăture orice bănuială şi s-a dus să stea — însoţit numai de tigrul lui favorit — la un prieten, onorabilul Augustus Flair, a cărei reşedinţă, după cum ştii, se află la vreo treizeci de mile depărtare de Winglebury. Am stabilit să vin singură aici cu o diligcnţă de

Londra, iar el, lăsîndu-şi tigrul şi trăsura, să vină cît mai repede cu putinţă, astăzi după-amiază.

— Foarte bine, rosti Joseph Overton, apoi o să comande o birjă şi vă veţi putea duce împreună la Gretna Green, fără a fi nevoie să se mai amestece o a treia persoană, nu-i aşa ?

— Nu, se împotrivi miss Julia. Avem toate motivele să credem că — scumpul meu lord Peter nefiind socotit prea prudent şi prea înţelept de către prietenii săi care au aflat de ataşamentul lui faţă de mine — de îndată ce aceştia vor băga de seamă că e absent, vor veni încoace după el. De aceea, ca să înlătur posibilitatea de a se da de urma noastră, aş vrea să se ducă vestea în această casă că scumpul lord Peter e puţin scrîntit la minte, deşi absolut inofensiv, şi că eu, o necunoscută pentru el, aştept sosirea sa pentru a-1 transporta cu o birjă la un spital particular... la Berwick, să zicem. Dacă nu mă arăt prea mult din faţă, cred că m-aş putea da drept mama lui.

Primarul se gîndi că putea să se arate cit o vrea, fără teamă că va fi dată în vileag, deoarece avea aproape încă o dată pe atit vîrstă celui pe care intenţiona să-l ia de bărbat. Nu-i spuse totuşi nimic.

— Lordul Peter este la curent cu toate aceste aranjamente. Tot ce vreau de la dumneata este să faci amăgirea şi mai completă intervenind cu autoritatea dumitale aici şi întărind pentru cei care locuiesc în casa asta faptul că într-adevăr eu trebuie să-l iau cu mine pe tînărul gentleman. Pentru că n-ar fi de loc bine să ne întîlnim pînă ce nu s-o găsi în siguranţă în trăsură, aş dori, de asemenea, să iei legătura cu el şi să-i comunici că totul merge strună.

— A sosit ? întrebă Overton.

—- Nu ştiu.

— Atunci, de unde să ştiu eu ? întrebă primarul. Desigur n-are să-şi dea numele lui adevărat la poartă.

— L-am rugat ca imediat cum vine să-ţi scrie un bilet, îl vesti domnişoara Manners — şi ca să exclud eventualitatea ca planul nostru să fie descoperit prin acesta, i-am sugerat să-ţi scrie anonim şi pe ocolite înştiinţîndu-te care e numărul camerei lui.

— Vai de mine ! exclamă primarul, sărind din jilţ în picioare şi scotocindu-se prin buzunare — nemaipomenită întîmplare... a *sosit...* un bilet misterios mi-a fost lăsat acasă în chip cit se poate de misterios, chiar înainte de a-1 primi pe-al dumitale... habar n-aveam ce să fac cu el şi sigur că n-aş fi ştiut cum să-i dau de capăt... Aha, iată-1. Joseph Overton trase afară dintr-un buzunar interior tocmai scrisorica zmîngălită de Alexander Trott. Asta-i scrisul domniei sale lordului ?

— Da, da, încuviinţă Julia — vai ce om punctual ! Nu i-am văzut scrisul decît o cîată sau de două ori, dar ştiu că e cam lăbărţat şi cam neciteţ. Ah, tinerii ăştia cu sînge- albastru... ştii, Overton...

— Eh, eh, eh, ştiu, ştiu, o întrerupse primarul. Cai verzi pe pereţi, joc de cărţi şi chefuri... slugi, actriţe... cabine... ţigări de foi... grajd... birt... circiumă şi la urmă adunarea legislativă... Dar ia uite ce spune, continuă primarul : „Domnule, un tînăr de la camera nouăsprezec din hanul „Winglebury Arms“ este gata-gata să săvîrşească o faptă pripită mîine dimineaţă în zori. (Perfect, asta înseamnă căsătoria.) Dacă vă pi- eocupă cîtuşi de puţin tihna acestui oraş şi apărarea uneia sau poate chiar a două vieţi omeneşti... Ce naiba o fi vrînd să spună cu asta ?

— Că e aşa de nerăbdător să aibă loc ceremonia, înteît dacă se amină s-ar prăpădi şi poate şi cu mine s-ar în- tîmpla la fel, precizează Julia cu multă satisfacţie.

— Aha, înţeleg... de asta nici o grijă. Aşa... două vieţi omeneşti, faceţi să fie ridicat astă-noapte... (Vrea să termine repede.) Nu vă daţi în lături, totul rămîne pe răspunderea dumneavoastră ; pentru că mîine ar putea fi inutilă necesitatea absolută a acestui pas. Nu uitaţi : camera numărul nouăsprezece. Numele este Trott. Nici o clipă de în- tîrziere, căci de promptitudinea dumneavoastră atîrnă o chestiune de viaţă şi de moarte. Ce limbaj plin de însufleţire ! Să mă duc la el ?

— Da, du-te, îl îndemnă miss Julia, şi imploră-1 să acţioneze cu luare-aminte. Mă cam tem pentru el. Spune-i să fie atent.

— Am să-i spun.

— Pune totul la punct.

— Bine.

. ■— Şi înştiinţează-1 că m-am gîndit că e mai bine să comand birja pentru ora unu.

— Perfect, o asigură primarul, şi cîntărind situaţia absurdă în care soarta şi vechi cunoştinţe îl puseseră, chemă un servitor să anunţe venirea lui la.locatarul vremelnic al camerei cu numărul nouăsprezece.

Vestea că „un domn vrea să stea de vorbă cu dumneavoastră, dom'le", îl făcu pe tînărul Trott să-şi lase paharul cu vin de Porto băut pe jumătate şi să amîne deocamdată acţiunea îngurgitării. Se ridică din jilţ, se dădu înapoi doi-trei paşi spre fereastră, ca şi cum ar fi vrut să-şi asigure retragerea, în cazul cînd vizitatorul ar lua chipul şi asemănarea lui Horace Hunter. Cum dădu însă cu ochii de Joseph Overton temerile lui se spulberară. Politicos, îl pofti pe străin să ia loc. Servitorul, după ce zornăi puţin paharele şi carafa consimţi să părăsească odaia. Joseph Overton, punînd pălăria cu gardini largi pe scaunul de lîngă el şi aplecîndu-şi trupul uşor înainte, intră în chestiune.

— Stimate lord... începu pe un ton molcom, foarte controlat.

— Cum?! exclamă domnul Alexander Trott, tare, holbînd ochii ca un somnambul.

— Şşş, făcu, precaut, omul legii... aşa-i... absolut... fără titluri... numele meu e Overton, domnule.

— Overton ?

— Da, primarul oraşului... mi-aţi trimis azi după-amiază o scrisoare cu nişte informaţii anonime.

—■ Eu, domnule ! ? exclamă Trott, prefăcîndu-se cu stîngăcie că e mirat, căci, laş cum era, s-ar fi lepădat cu dragă inimă de faptul că el o întocmise. Eu, domnule ?

— Da, dumneavoastră, domnule... dar nu-i aşa ? îl întrebă Overton, supărat de aceste suspiciuni exagerate şi inutile. Scrisoarea asta ori este a dumneavoastră ori nu. Dacă da, putem discuta nestingheriţi chestiunea, chiar acum. Dacă nu, atunci, fireşte, nu mai am ce să spun.

—• Stai, stai ! strigă Trott, *este* a mea, *eu* am scris-o. Ce puteam face, domnule ? N-am nici un prieten aici.

— Foarte bine, spuse primarul, încurajator. Aţi procedat cum nu se putea mai bine. Aşa, domnule... va

fi nevoie să plecaţi de aici noaptea asta cu o diligenţă trasă de patru cai. Cu cit vor mîna băieţii mai iute ca atît mai bine. Aici nu sînteţi în siguranţă.

— Vai de mine ! exclamă Trott, speriat la culme, cum se pot întîmpla asemenea lucruri într-o ţară ca asta ? Atîta sînge rece în duşmănia asta neîmpăcată !

îşi şterse esenţa concentrată a laşităţii care se prelingea în jos pe frunte şi se uită înfricoşat la Joseph Overton.

— Desigur, e foarte grav, rosti primarul zîmbind, ca într-o ţară liberă oamenii să nu se poată căsători cu cine le place, fără a fi hăituiţi ca nişte răufăcători. Totuşi, în cazul de faţă domnişoara e de acord, ştiţi, şi asta-i important, la urma urmelor.

— Domnişoara e de acord ! repetă Trott, mecanic. De unde ştiţi că domnişoara e de acord ?

— Ei, asta-i bună, spuse primarul, bătîndu-1 pe domnul Trott uşor pe braţ cu pălăria lui cu boruri uriaşe, am cunoscut-o, mă rog, de mult timp, şi poate oricine să se îndoiască de lucrul ăsta, eu însă, vă asigur, n-am nici cea mai slabă îndoială, iar dumneavoastră n-ar trebui să aveţi nici atît.

— Aoleu ! exclamă domnul Trott, dus pe gînduri. Nemaipomenit.

— Atunci, lord Peter... adăugă primarul, ridicîndu-se.

. — Lord Peter ? se miră Trott.

— Aa... aa, uitasem. Foarte bine, atunci, domnule Trott, ha, ha, ha !... Atunci trăsura vă aşteaptă la douăsprezece şi jumătate.

— Şi pînă atunci ce fac cu mine ? întrebă domnul Trott, îngrijorat. N-am salva aparenţele dacă m-aţi pune cumva sub supraveghere ?

— Aaaa ! perfect chibzuit... într-adevăr, minunată idee. O să trimit pe cineva direct la dumneavoastră şi n-ar strica să opuneţi puţină rezistenţă cînd vă duce la trăsură... să pară că nu vreţi să fiţi luat de aici, înţelegeţi...

— Da, da...

— Aşa, my lord, spuse Overton, încetişor, pînă

atunci urez domniei-voastre seară bună.

— My lord... domnia voastră? se mii'ă Trott iarăşi, fă- cind un pas doi în urmă ca să vadă mai bine acea minune a secolului în persoana primarului.

— Ha, ha, ha ! înţeleg, my lord... s-o faceţi pe nebunul ! asta-i bună de tot... nişte priviri răvăşite... splendid, my lord, splendid... bună seara... domnule... Trott.. ha, ha, ha !

„Primarul ăsta precis că-i beat“, monologă domnul Trott, aruncîndu-se din nou în jilţ, dus pe gînduri.

„E un tip mult mai deştept decît îmi închipuiam, tinărul ăsta nobil... ştie pcrfect să se descurce[41], se gîndi Overton, în drum spre poartă, unde avea să facă ultimele pregătiri. Totul a mers repede. Fiecare cuvînt al istoriei a fost crezut în sine, iar curierul cu un ochi a fost instruit numaidecît să se ducă la numărul nouăsprezece, şi să se poarte ca şi cum ar fi supraveghetorul locatarului presupus nebun, pînă la douăsprezece şi jumătate.

în consecinţă, domnul acesta niţeluş excentric, înarmat cu un baston de dimensiuni uriaşe se înfăţişă, cu seninătatea lui obişnuită, la camera domnului Trott, unde intră fără multă vorbă, şi se postă de gardă, aşezîndu-se tacticos pc un scaun lîngă uşă, fluierînd cu vădită satisfacţie un cîntec popular, ca să-i treacă timpul.

— Ce cauţi aici, măi derbedeule ! ? exclamă domnul Alexander Trott, indignat pe drept cuvînt că e sechestrat astfel.

Curierul fluiera un *adagio,* bătînd tactul cu capul şi ocolindu-1 încet, din priviri, pe domnul Trott, cu un zîmbet de înduioşare.

— Ai venit aici trimis de domnul Overton ? întrebă Trott, uimit de purtarea acestui om.

— Nu te pierde cu firea, tinere, răspunse calm ştafeta, şi nu sufla o vorbuliţă la nimeni. Se puse din nou pe fluierat.

— Ia ascultă ! strigă domnul Trott, hotărit să dea impresia că el ar dori din inimă să se bată în duel, dacă ar fi lăsat. Protestez că sînt ţinut aici ! Tăgăduiesc faptul că aş avea intenţia să mă bat cu cineva. Cum însă e inutil să te lupţi cu mai mulţi o dată, voi sta liniştit.

— Ai face mai bine, remarcă, placid, ştafeta, scuturînd în aer, sugestiv, bastonul lui uriaş.

Dl. Alexander Trott la ananghie

— Totuşi protestez ! adăugă Alexander Trott, aşezîn- du-se cu o expresie plină de indignare întipărită pe faţă, dar mulţumit în sinea lui. Totuşi protestez !

— Da, bine-nţeles ! răspunse ştafeta, cum doreşti. Dacă eşti fericit şi eu sînt.., numai tacă-ţi gura, că-ţi face rău.

— Cum adică, îmi face rău ? exclamă Trott, cu o uimire neprefăcută — omul ăsta-i beat !

— Ai face mai bine să stai liniştit, tinere, îl îndemnă ştafeta, amenin ţîndu-1 cu bastonul, ca într-o pantomimă.

— Sau nebun ! adăugă domnul Trott, alarmat. Părăseşte camera, domnule, şi spune-le să trimită pe altcineva.

-— Nnăcc !

— Părăseşte camera ! zbieră Trott, sunînd clopoţelul cu violenţă, căci nu mai putea de indignare.

— Lasă clopoţelu' ăsta în pace, zărghitu' naibii ! spuse ştafeta, silindu-1 pe sărmanul Trott să se aşeze din nou, bastonul şuierînd pe sus. Stai liniştit, amărîtulc, ce, vrei să ştie toţi că e un nebun aici ?

— E nebun ! *Ăsta-i* nebun ! exclamă înspăimîntat domnul Trott, uitîndu-se pur şi simplu îngrozit la singurul ochi al curierului roşcovan.

— Eu nebun ? replică ştafeta ; zău, eu cred că-i un nebun din ăia furioşi ! Ascultă, mă, nenorocitule !... Aa, nu vrei ? (îl lovi uşor în cap cu bastonul cînd domnul Trott încercă din nou să sune clopoţelul). Te-am prins, hai ?

— Cruţă-mi viaţa ! strigă Trott, înălţînd mîinile, implorator.

— Ce-mi trebuie mie viaţa ta ? spuse curierul cu dispreţ, cu toate că e o faptă bună dacă ţi-o ia cineva.

— Nu, nu, se împotrivi Trott iute, nu, nu, prefer s-o păstrez !

— Dacă zici aşa, rosti ştafeta, asta-i chestie de gust... fiecare cum preferă mai bine. Da' să ştii, eu una ştiu, una spun — stai aici pe scaun cuminte şi eu am să stau acolo vizavi, şi dacă stai cuminte şi nu te învîrteşti, eu nu-ţi fac nimic — da' dacă mişti o mînă sau un picior măcar, pîn-la douăşpe şi jumate, află că-ţi mut fălcile şi cînd ai să beleşti ochii-n oglindă, ai să zici văleu mamă, eu-s sau altu'. De-aia stai jos.

— Am să stau... am să stau, bolborosi victima, şi se aşeză, iar curierul se aşeză şi el, chiar în faţa domnului Trott, cu bastonul pregătit în caz de nevoie urgentă.

Au urmat ceasuri lungi şi apăsătoare. Clopotul de la orologiul bisericii din Marele Winglebury abia bătuse zece, şi pînă să-i vină cineva în ajutor vor mai trece probabil încă două ore şi jumătate.

Cam o jumătate de oră, zgomotul făcut la închiderea prăvăliilor pe stradă, puţina mişcare în oraş, l-au făcut pe domnul Trott să mai uite niţel de situaţia în care se afla, dar cînd şi asta a trecut şi nu se mai auzea nimic altceva — doar cînd şi cînd huruitul vreunei diligenţe care trăgea în curte să schimbe telegarii şi apoi pleca din nou, sau clămpănitul

copitelor de cai în grajdurile din dos — începu să fie insuportabil. Ştafeta citeodată se mai ridica să dea jos mucul ars dc la luminare, dar instantaneu îşi lua poziţia de dinainte, şi cînd îşi aminti, nu mai ştia de unde auzise, că ochiul omenesc avea un efect sigur în a-i stăpîni pe nebuni, îşi ţinu unicul organ de văz pironit tot timpul asupra domnului Alexander Trott. La rîndul lui, bietul om îl ţinti şi el pc tovarăşul său, pînă ce trăsăturile acestuia deveniră tot mai nedesluşite — părul mai puţin roşcat — iar încăperea mai ceţoasă şi mai întunecată. Domnul Alexander Trott căzu într-un somn adînc, din care a fost smuls de zarva de pe stradă şi de un strigăt „trăsura cu patru cai pentru număru' douăşeinci" ! Zgomot de paşi pripiţi pe scări, după care numaidecît nişte încăperi se deschiseră larg, intră domnul Joseph Overton, urmat de patru ditamai servitorii şi de doamna William- son, o matahală de patroană, de la Winglebury Arms.

— Domnule Overton ! exclamă Alexander Trott, sărind ca ars, în picioare. Ce-i cu omul ăsta, domnule, închipuie-ţi, domnule, în ce situaţie m-am aflat timp de mai bine de trei ore... omul pe care l-ai trimis să mă păzească e nebun, domnule... nebun de legat.

-— Bravo ! îi şopti Overton.

— Drăguţu' de el ! interveni şi doamna Williamson, cu înduioşare, nebunii totdeauna spun că alţii e nebuni.

— Drăguţ ?... exclamă nedumerit domnul Alexander Trott. Ce dracu vrei să spui cu „drăguţu de el" ? Dumneata eşti patroana de aici ?

— Da, da, încuviinţă aceasta, nu te obosi prea mult, drăguţă ! Ai grijă de sănătate, haide !

— Să nu mă obosesc ! zbieră domnul Alexander Trott, slavă Domnului că mai am suflet în mine să mă obosesc ! Era cît pe aci să fi.u omorît acum trei ore de monstrul ăsta chior, cu cîlţi în cap... Cum dendrăznaşti, madam, să ţii aici un nebun... cum dendrăzneşti să ţii un nebun care să-i asalteze şi să-i îmspăimîntc pe cei care trag la hanul dumitale ?

— N-o să mai fie niciodată un altul, ţinu piept doamna Williamson, uitîndu-se cu reproş la primar.

— Splendid, splendid ! şopti din nou Overton, în

timp ce-1 înfăşură pe domnul Alexander Trott într-o pelerină groasă, anume pentru drum.

— Splendid, domnule? rosti Trott, tare nedumerit; e groaznic. Numai cînd îmi aduc aminte mă înfior. Mai bine mă băteam în duel de patru ori în trei ore decît să fiu nevoit să stau faţă în faţă cu un nebun.

— Ţine-o aşa, my lord, îi şopti Overton, cînd să coboare scara, nota s-a achitat, iar geamantanul a şi fost dus la trăsură. Apoi adăugă, tare : Eh, băieţi, domnul e gata.

La acest semnal, servitorii se năpustiră asupra domnului Alexander Trott. Unul îl apucă de un braţ, altul de celălalt braţ, al treilea mergea înainte cu o luminare, al patrulea în spate cu altă luminare ; ştafeta şi doamna Williamson alcătuiau ariergarda — apoi au coborît scara cu toţii, domnul Alexander Trott, exprimîndu-şi rînd pe rînd, din înaltul glasului, cînd împotrivire simulată, cînd sinceră indignare pentru că fusese închis în aceeaşi cameră cu un nebun.

Domnul Overton aştepta la portiera trăsurii, băieţii erau gata urcaţi, cîţiva rîndaşi şi grăjdari neînsemnaţi stăteau roată ca să fie de faţă la plecarea „gentlemanului sărit de pe fix“. Domnul Alexander Trott puse piciorul pe scăriţă, cînd băgă de seamă (de întuneric n-avusese cum să vadă) că mai era cineva în trăsură, înfofolit ca şi el, într-o pelerină.

— Cine-i acolo ? îl întrebă în şoaptă pe Overton.

— Şşş, făcu primarul — cealaltă persoană, fireşte.

— Cealaltă persoană ! exclamă Trott, dînd să se retragă.

— Da, da, ai să afli numaidecît. Nici o grijă... dar fă tărăboi, altfel stîrnim bănuieli dacă ne şuşotim atîta.

— Eu nu merg în trăsura asta ! zbieră domnul Alexander Trott, năpădit iarăşi, înzecit, de toate temerile de la început. Voi fi ucis... voi fi...

— Bravo, bravo ! şopti Overton. Acum te-mping înăuntru.

— Dar nu vreau să plec ! exclamă domnul Trott. Ajutor, ajutor ! Vor să mă ia pe sus cu de-a sila. Au pus la cale să mă ucidă !

— Săracu’ de el ! zise doamna Williamson.

— Ei, băieţi, acum daţi bici cailor ! strigă primarul,

îmbrîncindu-1 pe Trott înăuntru şi trîntind uşa. Porniţi la drum cît puteţi de iute, şi pînă la prima haltă să nu opriţi pentru nimic în lume... foarte bine !

— S-a plătit, Tom, ţipă doamna Williamson — şi diligenţa porni cu o iuţeală de paisprezece mile pe oră, domnul Alexander Trott şi *miss* Julia Manners închişi grijuliu înăuntru.

Primele două sau trei mile, domnul Alexander Trott rămase încovrigat într-un ungher al trăsurii — în timp ce tovarăşa sa de drum se dădea tot mai spre el — zadarnic străduindu-se să desluşească pe întuneric chipul furibund al presupusului Horace Hunter.

— Avem prilejul să vorbim acum, spuse în cele din urmă tovarăşa sa de călătorie — băieţii de pe capră nu ne pot nici vedea, nici auzi.

„Asta nu-i vocea lui Hunter[11] — gîndi Alexander nedumerit.

— Scumpe lord Peter ! i se adresă *miss* Julia pe un ton extrem de seducător, petrecîndu-şi braţul pe după umerii lui. Scumpe lord Peter... nici un cuvînt ?

— Dar e o femeie ! exclamă domnul Trott, încet, mirat la culme.

— Ah ! Al cui e glasul ăsta ? nu-i al lordului Peter...

-— Nu, e-al meu !

— Al dumneavoastră ! strigă domnişoara Julia Manners — un străin ! Doamne Sfinte ! Cum aţi ajuns aici ?

— Oricine-aţi fi, doamnă, trebuie să ştiţi că am ajuns aici împotriva voinţei mele, replică Alexander; cînd m-au adus am făcut destul tărăboi.

— Aţi venit din partea lordului Peter ? întrebă *miss* Manners.

— Afurisitul ăsta de lord Peter ! se răsti Trott, necăjit. Nu cunosc nici un lord Peter, în viaţa mea n-am auzit de el pînă astă-noapte, cînd m-au luat cu lord Peter în sus, lord Peter în jos, că-mi venea să-mi iau şi eu cîmpii... ce coşmar !

— încotro mergeţi ? îl întrebă ea, pe un ton tragic.

■— De unde să ştiu *eu,* doamnă ? replică Trott cu răceală, pentru că întîmplările de cu seară îl aspriseră cu desăvîrşire.

—- Opreşte ! Opreşte ! ţipă domnişoara, coborînd

geamurile din faţă.

— Staţi, scumpă doamnă ! rosti Trott, ridicînd la loc geamurile cu o mînă şi cu cealaltă prinzînd-o uşor de talie. Trebuie să fie o greşeală la mijloc, daţi-mi voie să vă explic pînă la halta următoare cum stau lucrurile, în ce mă priveşte. Trebuie să ne ducem pînă acolo, nu puteţi rămîne singură în drum, la ora asta, în toiul nopţii.

Domnişoara Manners consimţi — greşeala a fost explicată de amîndouă părţile. Domnul Trott era tînăr, avea favoriţi foarte promiţători, un croitor fără cusur şi un fel plăcut de a vorbi — nu căuta nimic altceva decît însuşiri de preţ şi cine e lipsit de preţ cu trei mii de lire pe an ? *Miss* Manners îi putea oferi acestea şi mai mult — ea căuta un soţ tînăr, iar singura cale posibilă pentru domnul Trott de a-şi răscumpăra dezonoarea era o soţie bogată. Aşadar au ajuns la concluzia că ar fi fost păcat să aibă atîta bătaie de cap pe degeaba — şi deoarece se depărtaseră prea mult de şosea —- mai bine s-ar duce la Gretna Green să se căsătorească, ceea ce au şi făcut. Imediat următoarea intrare în registrul de stare civilă a fost căsătoria Emilyei Brown cu Horace Hunter.

Domnul Hunter şi-a luat nevasta acasă, a cerut iertare şi *a fost* iertat ; domnul Trott şi-a luat *şi el* nevasta acasă, a cerut iertare deopotrivă, şi a fost iertat aşijderi. Iar lordul Peter, care întîrziase peste măsură ca să bea şampanie, a pornit valvîrtej călare şi s-a întors la locuinţa onorabilului Augustus Flair, acolo a mai băut ceva şampanie şi o luă iarăşi valvîrtej călare, dar a căzut şi mort a fost. Horace Hunter se mîndrea tare că mizase pe laşitatea lui Alexander Trott ; cu timpul se descoperiră toate şi se consemnară din fir în păr.

Dacă vreodată vă veţi opri o săptămînă la „Winglebury Arms“, cei de acolo vă vor oferi tocmai această relatare despre „Duelul din Marele Winglebury“,

C U P R I N S

P«g.

Nota editurii , , 5
Prefaţa autorului..... 7
Personaje..... 9

PAROHIA NOASTRĂ

FARACLISERUl.. MAŞINA PAROHIEI. ÎNVAŢATORUI..... 13
PASTORUL. BATRINA DOAMNĂ. CĂPITANUL PENSIONAR . . 20
CELE PATRU SURORI..... 27
OMUL CĂMĂTARULUI..... 33
VECINUL DE ALĂTURI..... 45

SCEN lî

STRĂZILE — DIMINEAŢA..... 53
STRĂZILE — NOAPTEA..... (j()
PRĂVĂLIILE ŞI PRĂVĂLIAŞII..... (!(}
SCOTLAND YARD 71
CUGETĂRI ASUPRA STRĂZII MONMOUTH..... 7G
STAŢIILE DE BIRJE..... 85
DOCTORS' COMMONS..... 1)0
FLUVIUL . . .. 'JG
BÎLCIUL DIN GREENWICH..... 104
TEATRELE PARTICULARE..... 115
GRADINA VAUXHALL, ZIUA..... 124
OMNIBUZELE..... 131
ULTIMUL BIRJAR ŞI ÎNTIIUL CONDUCTOR DE OMNIBUZ . . 137
O SCHIŢA PARLAMENTARĂ..... 148
INTII MAI..... 3G1
PRĂVĂLIILE DE GIN..... 109
MUNTELE DE FĂTATE..... 176
CURŢILE JUDICIARE..... 185
O VIZITA LA NEWGATE . g • • • • ! • ! ţ : 1 9 1

CARACTERE .V9:.
GINDURI DESPRE OAMENI 200
DOMNIŞOARA EVANS LA „VULTURUL" . * . » » . « » 212
ORATORUL DE CAFENEA.....218
DOMNUL JOHN DOUNCE CALCA IN STRĂCHINI CU PASIUNEA LUI 224
MODISTA O FACE BOACĂNĂ. POVESTIRE DESPRE AMBIŢIE
ŞCOALA DE DANS..... 232
O NOAPTE DE POMINA.....239
DUBA CU PUŞCĂRIAŞI..... 247

POVESTIRI

PENSIUNEA I, II .....
.....258
HORATIO SPARKINS.....301
VALUL NEGRU.....31ţ»
EXCURSIE CU VAPORUL.....331
DUELUL DIN MARELE WINGLEBURY 350

Nr. colilor de tipar ! 23,5

Combinatul R.S.R. Com. 90

Poligrafic „CASA SCINTEII“ Bucureşti — 823

Aceste „schite- le-am scris şi tipărit, în întregime, pe vremea tinereţii mele fragede. Au fost strînse şi repu< blicate pe cînd eram încă foarte tînăr şi răspîndite în lume cu toate cusururile lor - şi aveau berechet.
...dar pentru că această culegere nu a fost scrisă acum, şl pentru că a fost primită cu îngăduinţă, favorabil, la primi ei apariţie, nu am socotit potrivit să-l 2duc alte modifl-ˢ'
cări decît schimbînd ici-colo cîteva cuvinte şi propozitii.|

Lei 1!

ci

Editura Univers

1 *Cincinnat (Lucius Quinctius Cincinnatus*), secolul V î.e.n.,

c

onsul roman care a renunţat la viaţa politică pentru a se dedica muncii cîmpului.

* Bună-credinţă. (lat.)

* *Half-and-half* — amestec de bere neagră *(Porter)* şi bere blondă *(Ale).*

• *Elizabeth Guerney Fry* (1780—1845), i'ăcînd parte dintr-o familie de quakeri, s-a ocupat de opere de binefacere şi de îmbunătăţirea sistemului penitenciar din Anglia.

- *Arm nadeliffe,* născută Ward (1764—1823), romancieră şi poetă engleză, reprezentantă a romanului gotic.

[s] *Old. Bailey,* vestită închisoare londoneză.

* Regulamentul închisorii privind îndeletnicirile deţinuţilor în timpul zilei, dormitul noaptea, masa şi alte probleme de economie penitenciară, s-a schimbat — în mare parte în bine — de cînd această povestire a fost publicată pentru întîia oară. Chiar şi construcţia închisorii a suferit schimbări, *(n.a.)*

• Bîrne cu ţepuşe (fr.).

* 1 liră sterlină *(pound sterling)* = 20 şilingi ; 1 şiling englezesc (monedă de argint) — **12** pence.

* *Joe Miller* <1684—1738), comediant englez, vestit umorist

* Capodopere (fr.).

Aceste „schiţe" le-am scris şi tipărit, în întregime, pe vremea tinereţii mele fragede. Au fost strînse şi republicate pe cînd eram încă foarte tînăr şi răspîndite în lume cu toate cusururile lor – şi aveau berechet.

... dar pentru că această culegere nu a fost scrisă acum, şi pentru că a fost primită cu îngăduinţă, favorabil, la prima ei apariţie, nu am socotit potrivit să-i aduc alte modificări decît schimbînd ici-colo cîteva cuvinte şi propoziţii.

Ch. Dickens

Lei 11

CLU

Editura Univers